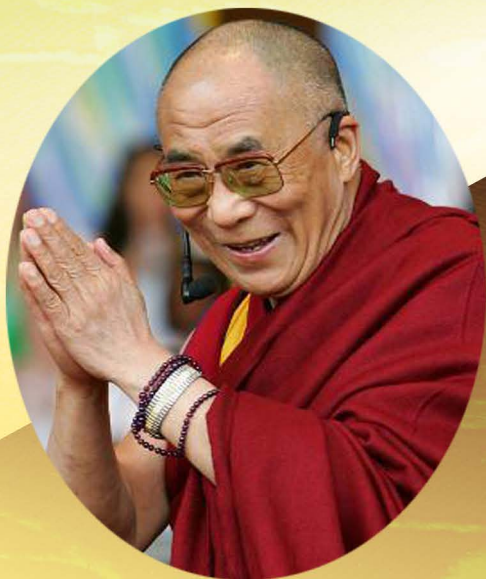

དེབ་མེད་བཞི་བ།

ཞེས་རབ་ཀྱི་བདག་པོ།

ཡ་གོང་ས་སྐུ་མེད་བཅུ་བཞི་བ་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་དམིགས་བསལ་མཛད་ཆེན་ལགལ།

སེར་ལྷལ་རིན་ཆེན་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་བརྩམས།

༡༡། ལ་གོང་ས་སྐྱེས་བཅུ་བཞི་བ་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་
དམིགས་བསལ་མཛད་ཀྱིས་གལ་ཆེན་
ཁག་ལས་འཕྲོས་པའི་གཏམ་
ཤེས་རབ་ཀྱི་བདག་པོ།

ཆོས་པ་པོ། སེར་ལྷལ་རིན་ཆེན་དོན་གྲུབ།
༡༩༩༩

 திரு. கே. ஜெய் பி. சூரியா கைச்சாத்தா
 Director of Education, C.T.A. Dhemadiga

ཨ་ལོ་སྤྱི་པ་ར་མོ་རྒྱ་རྒྱུ་

जगद् दुःखैक भेषज्य सर्वसम्पत्सुखाकरम् ।
लाभसत्कारसहितं चिरं तिष्ठतु शासनम् ॥

འགྲོ་བའི་སྤྱི་ལ་བསལ་སྒྲིན་གཅིག་པུ། བདེ་བ་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བའི་གནས།
བསྐྱེད་པ་རྒྱུ་དང་ཡུལ་རྩི་དང་། བཅས་ཏེ་ཡུན་རིང་གནས་གུར་ཅིག།

Ref No: _____

Date: _____

༩ ཆད་བརྗོད།

༡༣༥། རབ་འབྱམས་རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱི་མཆོད་པ་ཆེ་རུས་གསུམ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེད་པའི་རང་གཟུགས། རྩབ་བདག་འཁོར་ལའི་མགོན་པོ། འགྲོ་བ་མ་ལྟོས་མགོན་རྒྱལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཆོད་ཅིང་གཟིགས་པ་ཆེན་པོ་སྤེལ་སྤོང་བ་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས་སྤྱོད་འགྲོ་སྤྱོད་དང་། རྩད་པར་གངས་ཅན་པ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱོད་མཐུན་དཀར་མིན་ལས་གྱི་འབྲས་བུ་དུས་སྤྱོད་བས་བོད་གྱི་ཆོས་དང་། རིག་གཞུང་། ལེགས་བྱང་། མི་རིགས་དང་བཅས་པ་ཆགས་འཛིག་གི་སྤོང་མཆོད་སྤྱོད་པའི་སྐབས། རྣམ་མེད་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་གོ་ཆ་ལྟ་བུར་བཞེས་ཏེ་བོད་འབངས་རྣམས་ཡང་བའི་གཉན་འཕྲང་ལས་བསྐྱབས་པར་མཛད་པ་དང་། བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱིས་མཆོན་བོད་གྱི་ཐུན་མིན་ལྟ་ཆོས་རྣམས་འཛིག་རྟེན་ཡོངས་སུ་ལྷབ་པར་མཛད་པ་མ་ཟད། དེང་རབས་ཀྱི་སྤྱོད་འགྲོས་མཐོང་དང་། ཁམས་མོས་དང་འཆོམས་པའི་གདམས་ངག་ཀུན་ལྷབ་གྱི་འགན་ཁུར་དང་། ཆོས་ལུགས་མཐུན་འབྲེལ། མིའི་བཟང་སྤྱོད་ལོང་མཐོང་སྤེལ་བ་སོགས་སྒྲ་ན་མེད་པའི་རྒྱབས་ཆེན་མཛད་འཕྲིན་བསྐྱངས་དང་སྤྱོད་བཞེན་པའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ནི་སར་གནས་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་ཇི་བཞེན་དཔོག་མི་རུས་ན། རྒྱ་རྒྱལ་མཐོང་བ་རྣམས་ཀྱིས་ལྷ་ཅི་སྤྱོད། འོན་ཀྱང་ཇི་བདག་ཉིད་ཆེན་པོས། རྟོན་ནི་འགྲོ་བའི་དོན་གྱི་སྤྱོད། ཅུང་ཟད་ཅམ་ཡང་མི་ངལ་ཁིང་། འགྲོ་བ་རྣམས་ཀྱང་ལྟོད་གྱི་མི། ཡོན་ཏན་བརྗོད་ལ་ངལ་མ་གྱུར། ཅས་གསུངས་པ་ལྟར། ཐུན་མོང་གདུལ་བྱའི་སྤྱོད་ལུལ་དུ་གྱུར་པའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་རྣམས་སྐད་ཡིག་དང་བརྗོད་གཞི་འདྲ་མིན་སྤྱོད་ཆོགས་ཀྱི་ལམ་ནས་བསྟོད་བསྐྱེད་དང་རྩལ་དུ་ལུ་བའི་ཆོས་ཡིག་མང་དག་ཐོན་དང་འཐོན་བཞེན་པ་ཡིན་ནའང་། བོད་མིའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལམ་སྤེལ་མང་གཅིད་ལམ་དུ་བཅུན་ཐབས་སུ་བསྐྱར་བ་དང་། བདེ་བའི་ཆོན་རིག་དང་དེང་རབས་ཆོན་རིག་དབང་འབྲེལ་ལམ་དང་བསྟོ་སྤོང་གི་ལམ་ནས་ཀུན་པན་གྱི་ལམ་སྤྱོད་གསར་གཏོད། ཆོས་ལུགས་

ཀྱི་ས་མཚམས་ལས་འདས་པའི་བཟང་ལྷོད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་སོགས་ཟུར་མ་གྲགས་པའི་མཛད་འཕྲིན་ཁྱད་པར་བ་
འགའ་ཞིག་གི་ཐོག་དམིགས་བཀར་དོ་སྣང་མཛད་མཁན་མང་དག་མ་ཁྱད་པའི་སྐབས་འདིར་དག་རིག་ལ་སློབས་
བ་དག་བ་སེར་ཤལ་རིན་ཆེན་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་“ལྷོད་ས་སྐྱ་ཐེང་བཅུ་བཞི་བ་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་དམིགས་བསལ་
མཛད་རྣམ་གལ་ཆེན་ལག་ལས་འཕྲོས་པའི་གཏམ་ཤེས་རབ་ཀྱི་བདག་པོ་”ཞེས་པའི་རྩོམ་ཡིག་ཁྱད་འཕགས་ཤིག་
ཟེལ་འདུག་པ་ཡི་རངས་བཟླས་བརྗོད་ཀྱི་གནས་སུ་ཆེ། འདི་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲིག་བ་པོ་མང་པོར་ལྷོད་ས་མཆོག་
གི་མཛད་རྣམ་ལ་ལྟ་བུའི་སྒྲིག་སྤྱོད་པ་མང་དུ་རྟེན་དེ་དང་འདུན་གོང་མཐོར་འཕེལ་བ་གདོན་མི་བ། ཆོག་ལྷན་
དོན་བཟང་གོ་སྒྲིག་འཇུག་བདེའི་ལེགས་བཤད་འདིས་བཟླན་འགྲོར་སྒྲན་པའི་སྒོན་འདུན་དང་བཅས། ཤུག་འཕྲིན་བཙུན་
གཟུགས་ཟུང་གདོང་པས་ ༢༠༡༤ ཕྱི་ཟླ་ ༡༠ ཚེས་ ༡༤ ལ་དྲང་བས་བྲིས་པའོ།།

དཀར་ཆག

སྟོན་སྒྲེང་།	1
སྒྲེང་གཞིའི་སྤྱི་སྟོན།	9
འོད་གྲིས་འཛིག་རྟེན་ཁྲབ་བ།	14
ཞི་བདེའི་མེ་རྟོག་བཞད་བ།	18
འཛིག་རྟེན་ཞི་བདེའི་སྤྱི་མཆོག་ཏུ་བཞུངས་བ།	21
མང་གཙོའི་ལམ་བཟང་གསར་གཏོད།	27
རྒྱ་བ་ལྗོངས་དང་རྒྱ་མཚན།	27
མང་གཙོ་གསར་གཏོད་གནང་བའི་བརྒྱུད་རིམ།	33
བྱ་བ་འབྲས།	43
སྤྱི་སྟོན།	48
ནང་བའི་ཆན་རིག་དང་དེང་རབས་ཆན་རིག་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་མདུན་སྟོད།	52
ཆན་རིག་གཉིས་བར་གྱི་འབྲེལ་བའི་བྱུང་རིམ།	52
རྒྱ་བ་ལྗོངས།	57
ཐོད་བརྒྱུད་ནང་བའི་ཆན་རིག་དང་དེང་རབས་ཆན་རིག་བར་གྱི་བསྐྱོ་སྒྲེང་།	66
བྱ་བ་འབྲས།	80
མ་འོངས་བ།	89
སྤྱི་སྟོན།	91

ཆོས་ལུགས་ཀྱི་མཚམས་ལས་འདས་པའི་བཟང་སྤྱོད།	94
རྒྱལ་ལྗོངས།	94
ཆོས་ཀྱི་གསར་བཞེ་དང་རྒྱང་དོན།	99
ལྷུ་འབྲས།	105
མ་འོངས་པ།	111
སྤྱི་ལོ།	112
ལྷ་མེད་ཀྱི་མཛད་འཕྲིན་སྤྱི་དང་དེ་ལ་སྤང་བྱུག་གྱེད་མཁན་འགའ།	115
དོལ་རྒྱལ་སྐོར་གྱི་བཀའ་སློབ་གསལ་བ་ཤད་གནང་དགོས་པའི་རྒྱལ་ལྗོངས།	124
ལལ་བས་དོལ་རྒྱལ་ངོས་འཛིན་གྱེད་ཐབས།	130
དེང་གི་དོལ་རྒྱལ་ཆོགས་པའི་བྱ་ངན།	136
དོལ་རྒྱལ་སྐོང་རྟོག་སྐོར་ལ་བསམ་ཚུལ་ལོག་འཛིན་འགའ།	139
ལ་གོང་ས་མཆོག་དང་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ།	148
ལ་གོང་ས་མཆོག་གི་ལམ་སྟོན་འོག་སྐྱོད་བཞི་ཡང་དག་པའི་ལམ་ཁྱོགས་སུ་བསྐྱོད་པ་	
ཡིན།	151
མཐུག་བསྐྱུ་བ།	157
ཚུམ་བཟོ་ངོ་སྤྱོད།	159
མཐུག་གི་གཏམ།	161
དབྱུང་གཞི་དང་ལྷུང་བལྟའི་ཡིག་ཆ་ཁག།	163

ཕྱིན་ལྗེ་དེ།

གཅིག་གི་ཐུགས་རྒྱུ་

ང་རང་ནང་མ་སོན་པའི་གྲིས་པའི་གནས་སྐབས་སུ་བྱིས་ཀྱི་ཡ་ཐོག་ཏུ་ཡོད་
པའི་ཆོས་མདོ་གཅིག་ཀྱི་སྐུ་པར་ཞིག་མཇུག་སྟེང་བ་ལས། ཡགོང་ས་མཆོག་གི་
དང་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་མཛད་འཕྲིན་ཅི་ཡང་མི་ཤེས། ངའི་པ་མ་དང་ཡུལ་
མི་གན་གཞོན་ཆང་མས་ཡ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་མཐུན་ཞེས་པའི་ཆོག་འདི་རྒྱན་
ལྷན་དུ་སྦྱོར་བཞིན་པ་གོ་ནའང་། ཡང་སྤྱིང་དེའི་གོ་དོན་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ།
སྐབས་དེའི་ང་ལ་མཆོན་ན་དེ་ནི་དེ་བཞིག་ཡིན།

ང་རང་ཅུང་ནང་མ་སོན་པའི་གོ་རིམ་ཁྲོད་ནས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་གསུང་
རེད་ཟེར་ནས་ཀྱུན་གྱིས་མགོ་ཐོག་ཏུ་འཛོག་བཞིན་པའི་བརྟན་སྡེར་ཞིག་ལ་
བཏུ་སྐལ་བྱུང་། འོན་ཀྱང་ངས་རིག་པ་དེ་ལྟར་བསྐྱེམས་ཀྱང་ཁོང་གི་སྐུ་བརྟན་
ཅམ་མཇུག་བ་ལས་ཁོང་གི་གསུང་སྐད་ཆོག་གཅིག་ཀྱང་མ་གོ། འཕགས་
ཡུལ་དུ་འབྱོར་རྗེས་ཡགོང་ས་ཆེན་པོར་དངོས་སུ་ཞུས་མཇུག་གི་སྐལ་བཟང་
ཐོབ་མོད། སྐབས་དེར་སྐུ་བསམ་བརྗོད་འདས་ཀྱི་ཆོར་བ་དྲག་པོ་ཞིག་གིས་

མིག་མཐར་མཆི་མ་བསྐྱེད་ཡོང་བས་ཚུ་ཆོད་ཐུང་ཅམ་གྱི་མཇལ་ཁ་དེ་ནི་དེ་
ལྟའི་ཆོར་བ་ཞིག་གི་ངང་དུ་རྫོགས་པར་གྱུར།

ནང་དོན་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཆེན་མོ་དག་ལ་སློབ་སྦྱོང་གི་གོ་སྐབས་
ཐོབ་པ་ནས་བཟུང་རིགས་པ་དང་། རྒྱ་མཆན་ལ་ཁུངས་གཏུགས་པའི་རྣམ་
གཞག་དེར་དགའ་སྤང་རབ་ཏུ་འཕེལ་ཞིང་། ནང་དོན་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་
ཆེན་མོ་དག་གི་དགོངས་དོན་ཏེ། རྟེན་འབྲེལ་དང་། གཞན་གཅེས། དུམས་པ།
སྤྱིང་རྩེ། ཆོག་ཤེས་སོགས་ཀྱི་དགེ་མཆན་ལ་ཡིད་དང་པའི་བྱ་སྦྱོར་དང་ལྟན་
དུ་ཡགོང་ས་ཡསྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་མཇུག་འབྲིན་ལའང་རབ་ཏུ་
གྱུས་ཤིང་དད་པར་གྱུར།

བསམ་སློབ་མཛེས་སྤྲུག་ཡོད་ཆད་གཞུང་ཆེན་སློབ་གཉེར་གྱི་ར་བ་ཁོ་
ནར་ཕྱོགས་ནས་མ་བསྟན་པར་འགོ་བ་མི་དང་། རྒྱལ་སྤྱི། བོད་གངས་ཅན་
པ་སོགས་ཀྱི་བདེ་སྤྲུག་དང་། དེང་རབས་ཀྱི་རིག་པ་དག་ལའང་ཕྱོགས་པར་
བཅུམས། རིག་པའི་འགྲུལ་བཞུད་དེའི་ཁྲོད་ནས་ད་གཟོད་ཡགོང་ས་སྤྱི་ཐེང་
བཅུ་བཞི་བ་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་ཡང་དག་པའི་ལམ་སྟོན་དང་། ལྷ་ན་མེད་
པའི་མཇུག་ཆེན་དག་ལ་སྤྱིང་ནས་དད་གྱུས་དང་། ཁོང་གིས་སྤྱི་འགོ་ཡོངས་
ཀྱི་འདུན་མར་བསྐྱུན་པའི་གསེར་གྱི་སློབ་སྟོན་དེ་དག་ལ་ངེས་ཤིང་ཉེད་
ཅིང་། ཁོང་གི་མཇུག་སྦྱོར་དེ་དག་ནི་འགོ་བ་མའི་རིགས་ཀྱི་བསམ་སློབ་སློབ་
སྟོན་ལེགས་ཤོས་དང་། མགོན་པོ་གང་ཉིད་ནི་སྤྱི་འགོ་ཡོངས་ཀྱི་བསམ་སློབ་
སློབ་དཔོན་ཆེན་པོར་ངེས་པར་གྱུར།

གཉིས།

སྒྲ་མེད་ཀྱི་སྟོན་པ་ཁོང་གིས་སྐྱེ་འགྲོའི་མཛེས་དཔལ་དུ་བཞེངས་པའི་
མཛད་སྟོན་དང་། རྣ་བའི་བྱ་རམ་དུ་གྱུར་བའི་ལེགས་བཤད། སེམས་ཀྱི་སྟོབ་
སྟོན་ཀྱི་ཡང་ཅེ་གདམས་པ་དག་ནི་བསྐྱགས་ཤིང་བསྐྱགས་ཤིང་ཡིད་ཁོང་
ནས་དགའ་བར་གྱུར་ཅིང་། བསམ་ཞིང་བསམ་ཞིང་སེམས་རབ་ཏུ་དང་བར་
གྱུར།

འགྲོ་བ་རྣམས་རང་འདོད་དང་རང་ཉིད་ཁོ་ནའི་འདོད་དོན་སྦྱབ་པའི་བསམ་
ཚུགས་སུ་གོམས་ཤིང་། དེའི་མཛུག་འབྲས་ནི་བདེ་སྦྱིད་ཀྱི་ཕྱོག་ཚུགས་སུ་
སྟོན་པའི་སྐབས་འདིར། གཞན་གཅེས་དང་བྱམས་སེམས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་ལ་ཆོས་
རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་ཐོགས་དང་བཅས། དེང་རབས་ཀྱི་དགོངས་བཞེས་དང་།
དུས་བསྟན་ཀྱི་ལམ་སྟོན། ཀུན་བྱུང་ཀྱི་འགན་འཁུའི་སོགས་སྒྲ་དོར་ཀྱི་གནས་
ལུགས་ལེགས་པར་འདོམས་པའི་ཐབས་ཚུལ་གྱིས་འགྲོ་བ་རྣམས་སྤོངས་པ་
ལས་གྲོལ་བའི་རྒྱབས་ཆེན་ཀྱི་མཛད་པ་བསྐྱེད་དང་སྦྱོང་བཞེན་པ་དག་ནི་
ཐོད་གངས་ཅན་པ་དང་། འཛམ་གླིང་སྐྱེ་འགྲོ་ཡོངས་ཀྱི་ཐོབ་པར་དགའ་བའི་
བགོ་སྐལ་ཞིག་ཏུ་ངས་ཤིང་། འདི་ལྟ་བུའི་རྒྱབས་ཆེན་ཀྱི་ལམ་སྟོན་དག་ལ་
མིའི་རིགས་ཀྱི་དཔྱོད་ཤེས་སྒྲན་པ་དག་གིས་བསྐྱབས་ཤིང་དང་ལེན་བྱས་ན་
ད་གཞོད་འཛམ་གླིང་ལ་ཞི་བདེ་དང་བྱམས་སེམས་གྱིས་བྱུང་བར་འགྱུར་བའི་
ངས་ཤེས་སྐྱེས་པར་མ་ཟད། མི་རྣམས་ཀྱིས་ཞི་བདེ་དང་བྱམས་སེམས་ཀྱི་གོ་

རྟོགས་ཀྱང་ཡང་དག་པ་ཞིག་རྟོགས་པར་འགྱུར་ངེས་སྟེ་ཡང་ཡང་བསམ་
ལ།

ལྷག་པར་དུ་བོད་གངས་ཅན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་རང་ཉིད་ལ་འཛིག་རྟོན་ཞི་
བདེའི་དེད་དཔོན་དང་། འཁྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་བསམ་སྒྲོའི་སྒྲོབ་དཔོན་ཆེན་
པོ། བོད་གངས་ཅན་པའི་མགོན་སྐྱབས་དང་ཡང་དག་པའི་ལམ་སྟོན་མཁན་
མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་མཆོན་སྟན་གྱིས་བྱབ་པའི་རྒྱབས་ཆེན་གྱི་
སྐྱེས་མཆོག་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོད་པར་སེམས་གཏིང་ནས་ཤེས་རྟོགས་གྱིས་
དད་པ་དང་ཆེ་མཐོང་ཐོབ་པ་ཞིག་བྱུང་ན་ཅི་མ་རུང་སྟེ་པའི་འདུ་ཤེས་ཤིག་
ཀྱང་ཡང་དང་ཡང་དུ་སྐྱེས།

ཤེས་རབ་ལས་དད་པ་གཙོ་བོར་འཛིན་པའི་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཁོད་དུ་
ཡིན་ཤིག་ཤིག་དང་། འགྲིག་ཤིག་ཤིག་གི་དད་མོས་དང་འདུ་ཤེས་དེ། སྐབས་
རེར་རྟོགས་སད་ཀྱི་མིང་བྱང་གནས་ལ་འཕྱར་བའི་གཡམ་རྒྱག་པ་འགས་
ལྷགས་ཀྱི་དགོངས་པ་དང་། སྤྱི་བའི་གནས་ལྷགས་གང་ཡང་མི་ཤེས་པར་
རགས་པ་རགས་པའི་འགྲེལ་བཤད་བློན་པོ་དགའ་བ་འགའ་རེ་དེའི་སྒྲོག་པ་
དེའི་ཕྱོགས་སུ་འཆེལ་ཞིང་། དེའི་སྒྲོག་དེས་བསྐྱེད་པའི་བྱིས་པ་འགའ་ཡང་
ཁྱུང་གྱིས་རང་ཉིད་ཀྱིས་རང་ཉིད་འདེགས་པར་བརྩོན་པའི་ཚོངས་པའི་ལམ་
སྟོན་རྟོགས་སད་དུ་བཏགས་པ་རེ་བྱུང་།

དེ་དང་དེ་ལ་སོགས་པའི་གནས་སྟངས་མང་པོ་ཞིག་གི་དབང་གིས་
མཆོམས་རེར་ཡང་དག་པའི་རིན་བྲལ་གྱི་ལམ་སྟོན་དག་ཀྱང་སྤང་མེད་ལྟ་བུ་

དང་། རིན་ཐང་ལ་རིན་ཐང་དུ་མ་མཐོང་བ། སྐྱེས་མཆོག་གང་ཉིད་ཀྱི་དགོངས་
གཞི་དང་། ལམ་སྟོན་ཀྱི་གནས་ལུགས་སོགས་ལ་སྒྲོ་ཡིས་མི་དཔྱེད་པར་ཡིད་
གཏིང་ནས་ངེས་ཅིང་ཀྱི་ཤེས་རབ་མེད་པས་གང་ཉིད་ཀྱི་སྒྲ་ན་མེད་ཅིང་ཡང་
དག་པའི་ལམ་སྟོན་ལ་འཇུག་པར་ཡང་འཇུག་ཤོར་འབྱུང་བཞིན་པ་མཐོང་
ཞིང་།

འཇུག་ཤོར་དེ་ནི་མཐར་གཏུགས་ན་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་བདེ་སྦྱིད་
ཀྱི་དཔལ་ཡོན་ལ་འཇུག་ཤོར་སོང་བའང་ཡིན་པར་ངེས། རྒྱ་མཚན་དེ་དག་
ལ་བརྟེན་ནས་གང་ཉིད་ཀྱི་དམིགས་བསལ་མཛད་ཆེན་འགའ་ཞིག་གི་ཐོག་
དམིགས་བཀར་དོ་སྤང་དང་། ཞིབ་འཇུག་ཡུན་རིང་བྱས་ཏེ་གཟུ་བོའི་སྒོ་གྲོས་
ཀྱིས་གང་མཐོང་བ་རྣམས་ཡི་གེར་བྲིས་ནས་དེ་བ་གཟུགས་སུ་བསྐྱུན་པའི་
སྒྲོར་བ་ལྷུང་སྒྲངས་པ་ཡིན། དེ་བ་ཚུང་འདིའི་དགོས་དམིགས་གཙོ་བོ་ཡང་
དཔྱེད་ལྡན་སྟོག་སོ་དག་ལ་ལགོར་ས་མཆོག་གི་སྒྲ་མེད་མཛད་འཕྲིན་ལ་ལྟ་
བའི་སྒོ་གསར་བ་མང་དུ་ཅིང་དེ་འགྲོ་བ་རྣམས་ཡང་དག་པའི་ལམ་སྟོགས་སུ་
སྒྲོ་ཁ་ཅམ་ཡང་སྟོགས་པར་སྐྱེལ་འདེད་བྱེད་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན།

གསུམ།

སྐྱེ་འགྲོ་ཡོངས་ཀྱི་བསམ་པའི་སྒོ་བ་སྟོན་དུ་གྱུར་བའི་ལེགས་བཤད་དང་།
འགྲོ་བའི་ཡིད་ཀྱི་གསོ་སྦྱོར་དུ་གྱུར་བའི་བཀའ་སྒྲོ་བ། མིའི་རིགས་ཀྱི་ཡང་དག་
པའི་མིག་དཔེར་གྱུར་བའི་མཆོག་གྱུར་ཀྱི་མཛད་འཕྲིན་སོགས་ནི་ཏ་ཅང་རྒྱ་

ཆེན་གཏིང་ཟབ་དང་། སྤྱི་བའི་གནས་ལུགས་ཏྲག་ཏྲག་ཡིན་པས་སྤྱི་ཡོད་
བཤད་ཆོག་ཆོག་དང་། རྟོགས་སྤྱི་བ་ཞིག་གང་ནས་ཡིན།

ལྷག་པར་དུ་བོད་བརྒྱུད་ནང་བའི་ཆོན་རིག་དང་དེང་རབས་ཆོན་རིག་
བར་གྱི་བསྐྱོང་གསར་གཏོད་ཀྱིས་ཀྱན་པན་ལས་གཞི་དང་། ཆོས་ལུགས་
ཀྱི་མཆོམས་ལས་འདས་པའི་བཟང་སྤྱོད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་སོགས་ནི་མགོན་པོ་
གང་ཉིད་ཀྱིས་གསར་འགྲེལ་གནང་ཞིང་། དེང་གི་འཛམ་གླིང་ཐོག་ཏུ་གྲགས་པ་
ཆེས་ཆེར་རྒྱས་བཞིན་པའི་བརྗོད་གཞི་ཞིག་ཡིན་ན་ཡང་། བོད་ཡིག་ཏུ་བྲིས་
པའི་ལོ་རྒྱུས་མཛད་རྣམས་ཁག་ཏུ་ཉ་ཅང་མཛལ་དགོན་པ་དང་། ད་བར་དུ་ལག་
སོན་བྱུང་བའི་ནོར་གླིང་མཛད་རྣམས་སྤེ་ཆོན་ཀྱིས་བསྐྱེགས་པའི་གང་གི་མཛད་
རྣམས་པོད་ཆེན་བྲུག་དང་། དེ་མིན་གཞུང་སྤེར་མང་པོས་པར་སྦྱར་བྲུས་པའི་
གང་གི་མཛད་རྣམས་ཀྱི་དཔེ་དེབ་ཁག་ཏུ་པལ་ཆེར་མ་འཁོད་པ་ལྟ་བུར་འདུག

ཉ་ཅང་རྒྱབས་ཆེན་གྱི་ལམ་སྟོན་འདི་ནི་ལྷ་རྒྱལ་མཆོག་སྐྱེ་བྱེད་བཅུ་བཞི་
བ་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས་གསར་གཏོད་གནང་བའི་ཀྱན་པན་རང་བཞིན་དང་
ཤེས་རབ་ཀྱིས་བཞེངས་པའི་འོད་ཀྱི་ལམ་པོ་ཆེ་ཞིག་ཡིན་པས་ན་ཤེས་རབ་
པ་ཆོས་འདི་ལ་དམིགས་བཀའ་ཀྱིས་གོ་རྟོགས་དང་དགོངས་གཞི་ལོན་པར་
བྲུས་ནས་ལག་ལེན་དུ་འདུག་དགོས་པ་ནི་ཆེས་གལ་ཆེན་དུ་མཐོང་སྟེ་ལས་
གཞི་འདིར་ངལ་བ་དང་དཔྱོད་པས་ཡུན་རིང་ནས་འབད་པས་བསྐྱབས་པ་
ཡིན།

བརྗོད་གཞི་འདིར་དབྱུང་གཞིའི་ཡིག་ཆ་རག་ཁག་པ་དང་། རང་ཉིད་སྒོ་

གྲོས་ཀྱི་ཁོད་དོག་པ། ཡིག་རིགས་གཞན་གྱི་ཤེས་ཚད་དམན་པ་སོགས་
ཀྱིས་ཡང་དག་པ་ཞིག་བཤད་ཐུབ་མེད་པ་ནི་རང་གིས་ཀྱང་ཤེས་ནས་དང་
ལེན་བྱེད་བཞིན་ཡོད་མོད། མེད་པ་ལས་ཡོད་པ་བྲག་པའི་བསམ་སྒྲོ་འདིས་
གཤམ་ཆེན་གྱི་བརྗོད་གཞི་དེ་དག་ལ་སྒྲོ་གྲོས་ཀྱིས་དབྱུང་ཞིབ་བྱས་པའི་བྱུབ་
དོན་འདིར་ཡི་གེར་བཀོད་པ་ལགས། དེས་ན་དེབ་འདིར་འཁོད་པའི་ཅོར་
འབྲུལ་དང་། མ་རྟོགས་པ། ལེགས་པར་མ་ཤོད་པ་གང་མཆིས་མཁས་དབང་
དཔྱོད་ལྡན་པ་ཡོངས་ཀྱིས་ལེགས་བཅས་དང་། བརྗོད་གཞི་འདིའི་ཐོག་ལ་
རྣམ་དཔྱོད་ཀྱི་རྩལ་ཤུགས་ངོམ་གནང་ཡོང་བའི་འབོད་སྤྱུལ་ཡང་ཁྱེད་ཀྱི་ཡིན།

བཞི།

ས་ཆེན་པོར་གནས་པའི་ཤེས་རབ་པ་དག་ལ་བདག་གིས་འབོད་སྤྱུལ་གྱི་
རེ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། ལེགས་པ་དང་ཉེས་པ་ནི་རང་གི་གོ་རྟོགས་དང་ཆོར་
ཤེས་ཙམ་གྱིས་ཐག་གཅོད་ཐུབ་པ་ཞིག་མིན་པར། རྒྱ་ཆེན་གྱི་ཐོས་པ་དང་།
ཡུན་རིང་གི་འབད་བརྩོན། ཡང་དག་པའི་ཤེས་རབ། ཆད་ལྡན་གྱི་ཉམས་སྲོང་
བཅས་ཀྱི་གཞི་རྩ་ནས་འབྱུང་དགོས་པ་དང་། ལེགས་བཤད་ནི་བབ་སློག་དང་
ཤར་སློག་ཙམ་གྱིས་གོ་བ་ཞིག་མ་ཡིན་པར་དོན་དང་། བསྐྱར་སློག་སྒྲོ་གྲོས་
བཅས་ཀྱིས་ཤེས་པར་འགྱུར་བས་ན།

ཡགོང་ས་སྐྱེ་ཤིང་བཅུ་བཞི་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་ལེགས་བཤད་དག་ལ་སྒྲོ་

སེར་ཤུལ་ཅིན་དོན་གྲུབ་གྱི་བརྩམས་ཆོས་དེབ་ཐེང་བཞི་བ།

གྲོས་དང་འབད་བརྩོན་གྱིས་འཇུག་ཅིང་། གཟུ་བོ་དང་ལྷག་བསམ་གྱིས་ཡང་
དག་ཏུ་འབྲེལ་ཏེ་སྤྱོད་འགྲོ་སྤྱོད་དང་བོད་གངས་ཅན་པའི་བསམ་སྒྲོའི་བྱུང་ལོར་
དང་ཕྱན་སྤུས་ཆོག་པའི་དབལ་ཡོན་གོང་དུ་སྤྱེལ་བའི་ལས་ལ་འཇུག་པར་
འཆོལ་ལོ། །

ཞེས་རྩོམ་བ་པོས་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༧༩/༡༡/༡༩/ ལ་འབག་ས་ཡུལ་གྱི་
གདན་ས་ཆེན་པོ་སེ་ར་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྤྱིང་གི་རང་འགན་ནས་བྲིས་བཞི།

ཐེང་གཞིའི་བྱི་རྩོམ།

འགྲོ་བ་མི་རྣམས་གཉིད་དུ་ཡུར་བའི་སྐབས་སུ། ལམ་སྟོན་ནི་མཆོག་ཏུ་བྱུང་
བ་ཞིག་ཡིན་ལ། སད་སྐུལ་ནི་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན། འཛམ་གླིང་འདིའི་
འགྲོ་བ་མིལ་ལོ་ཆགས་སྒྲིབ་མཛུགས་གསུམ་གྱི་གཉིད་དུ་ཡུར་བཞིན་པའི་དུས་
སྐབས་དེར། རྒྱབས་ཆེན་གྱི་སྐྱེས་མཆོག་ཅིག་གིས་ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས་
ཀྱི་ཆོད་མཐོའི་བསམ་མཁོ་དང་། ཉམས་བཞེས་ཀྱི་ལེགས་སྐྱེས་བསྐྱམས་ནས་
རྒྱལ་སྤྱིའི་མཐོངས་ཡངས་ཀྱི་གར་སྟེགས་སུ་ཞི་བདེ་དང་།

འཆེ་བ་མེད་པ། དབུས་སེམས། སྤྱིང་ེ། ཀུན་ཁྲབ་ཀྱི་བསམ་མཁོ། འཛིག་
རྟེན་སྤྱི་ཡོངས་ལ་འཁྲི་བའི་འགན་འཁྲི། དེང་རབས་ཆོན་རིག་དང་ནང་བསྟན་
ཆོན་རིག་གི་མཐུན་འབྲེལ་མདུན་སྟོད། ཆོས་ལུགས་མཐུན་སྤྱིལ། གཉིས་
པན་གྱི་དཀྲུལ་ཡངས་ཟབ་མོ། ཆོས་ལུགས་ཀྱི་རྒྱ་ལས་བཀལ་བའི་ཀུན་སྟོད་
བསམ་མཁོ་སོགས་ཀྱིས་འགྲོ་བ་མིའི་བདེ་དོན་རང་བཞིན་གྱི་འཆོ་གནས་ལ་
གསེར་གྱི་ཅི་མཆོག་གི་མཛེས་རྒྱན་སྤྲས་ཤིང་། དེ་དང་དུས་མཆུངས་སུ་ནང་
བསྟན་རིག་གཞུང་དང་། བོད་གངས་ཅན་པའི་མཆོན་སྟན་གྱི་སྒྲ་མེ་འཛམ་གླིང་

གི་མཁའ་ན་བསྐྱེད་སྤྱོད་། ཁོང་གིས་ཉེན་འཕྲུང་དང་། རྩོད་གྲྲ་གི་བྲག་ཆར་རབ་ཏུ་
ལྷང་བའི་དུས་སྐབས་དེར།

སྐྱ་ན་མེད་པའི་སྤྱིང་སྤྱོད་བས་དང་། ལྷུ་མ་བ་མེད་པའི་དགྲེལ་ཡངས་ཀྱིས་
བོད་གངས་ཅན་པའི་མིང་གིས་འབོད་པའི་འཛམ་གླིང་ཡང་སྤྱིང་གི་སྤྱི་ཆོག་གས་
འདིར་ཆོས་སྤྱིད་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་རྒྱ་བས་ཆེན་སྤྱི་ཁྱེད་གནང་ཞིང་། ཡང་
དག་པའི་མང་གཙོ་དང་། འཆོ་བ་མེད་པའི་ལུགས་མཆོག་རིས་མེད་ཆོས་ཀྱི་
ཉམས་བཞེས། དཔལ་རྒྱ་ལེན་འཛིན་སྤྱོད་སྤྱོད་། དེང་དུས་དང་གནའ་བོའི་ཤེས་
ཡོན་ཀྱི་ལམ་སྤྱོད་རྒྱ་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཀྱི་རྒྱ་བས་ཆེན་ཀྱི་མཛད་པ་རྒྱུད་མར་
བསྐྱེད་པ་མ་ཟད།

རྒྱལ་སྤྱིའི་གར་སྤྱོད་ཀྱིས་དང་། འགྲོ་བའི་སེམས་ཁམས་སུ་ཡིད་བཞིན་ཀྱི་
འོར་བུ་ལྷར་ལྷ་ན་སྤྱོད་པའི་འཆོ་མེད་ཞི་བ་དང་། ཡང་དག་པའི་མང་གཙོ་
ཆོས་ལུགས་རིས་མེད། གུན་ཁྲུབ་སེམས་ཁམས་ལྷུང་། གཉིས་པན་ཐབས་རྒྱས་
སྤྱོད་ཀྱིས་རོ་མཆར་བའི་དགའ་སྤྱོད་ཀྱི་མཛེས་པའི་ཞིང་བཀོད་བསྐྱེད་། དེ་
ལྷར་རྒྱལ་སྤྱིའི་མཁས་དབང་དང་། གྲགས་ཅན་ཚོམ་པ་པོ། ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་
གི་སྤྱི་ཆེན། རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་ཆེས་མཐོའི་དབུ་ཁྱེད། གྲགས་ཅན་ཆོན་རིག་
པ་དང་མཁས་དབང་སྤྱོད་ཀྱིས་བསམ་ཡོད་ཤེས་ལྷན་ཀྱི་སྤྱི་བོ་ཡོད་དགུས་
བསྐྱེད་ཀྱིས་ཤིང་བསྤྱོད་པའི་མེ་ཉྱལ་འཛོར་སའི་སྤྱི་ན་མེད་པའི་མཛད་བཟང་འདི་
དག་བོད་གངས་ཅན་པའི་མིང་གྲུང་སྤྱི་བོར་སྤྱོད་པ་གུན་ཀྱིས་ཀྱང་ཤེས་
ཤིང་རིས་ནས་དགའ་དགོས་པ་དང་། བསམ་ཞིང་བྲན་ནས་མཛོན་པར་བསྤྱོད་

དགོས་པ་ནི་རྒྱལ་ས་ཆེན་གྱི་སྤྱི་ས་མཆོག་ཁོང་གི་ཆེད་དུ་མ་ཡིན་པར་འཛུ་
སྤྱིང་གི་སྤྱི་དགུ་དང་། འགྲོ་བ་མི་རེ་རེ། བོད་གངས་ཅན་པའི་འོད་སྟོང་འགྲོ་བའི་
མདུན་ལམ་གྱི་ཆེད་དུ་ཡིན་པས་ན།

ང་ཆོས་ཀྱང་ལེགས་པ་ལ་ལེགས་པའི་འདུ་ཤེས་དང་། མཆོག་གྱུར་ལ་
མཆོག་གྱུར་གྱི་ངོས་འཛིན་ཡོད་པའི་ཐོག་ནས་མངོན་པར་མཐོ་ཞིང་རིན་
ཐང་བྲལ་བའི་མཛད་པ་འདི་དག་གི་རྗེས་སུ་བསྟེགས་ཤིང་བསྐྱོད་དགོས་ལ།
རྣམ་པར་དཔྱོད་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ལེགས་ཉེས་དབྱེ་འབྱེད་ཀྱི་གཡུལ་སར་
ཞུགས་ནས་མཐའ་ཡས་པའི་གནས་ལུགས་དང་།

འཛད་པ་མེད་པའི་གཏན་ཆོག་ས། གནས་བབ་དང་དུས་བསྟུན་རང་བཞིན་
གྱི་དོན་དངོས་ལ་ཡིད་སྤྲོགས་ནས་མནོ་བསམ་ནན་གྱིས་གཏོང་དགོས་པ་ནི་
རྒྱལ་ས་སུ་བབ་ཅིང་གནད་ལ་ཁེལ་བའི་དུས་ཆོད་ཀྱི་གནས་བབ་ཅིག་ཏུ་སོང་
བས། ད་ནི་ང་ཆོས་དཔྱོད་ཤེས་དང་གཟུ་བོའི་སྒྲོ་བོས་ཀྱིས་སྤྱི་ས་མཆོག་ཁོང་
གི་མདུན་དུ་བྱུང་བའི་མཛད་བཟང་གི་དགེ་མཆོན་དང་། རང་ཉིད་དང་འགྲོ་བ་
མིའི་མདུན་ལམ་དང་འབྲེལ་བའི་གལ་ཆེའི་གནས་ལུགས་འདིར་བསྐྱར་བསྟུ་
ཞིག་བྱེད་རན།

འདིར་སྒྲ་མེད་ཀྱི་སྤྱི་ས་མཆོག་དམ་པ། འཛུ་སྤྱིང་ཞི་བདེ་དང་འཆེ་མེད་
ཞི་བའི་དེད་དཔོན་རྒྱ་མེད། འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་བསམ་སྒྲུབ་སྒྲོའི་སྒྲོ་བ་དཔོན་
ཆེན་པོ། རྟག་པར་སྐྱུ་བས་མགོན་སྐྱེ་བྱེད་བཅུ་བཞི་བ་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་
མཐའ་ཡས་ཤིང་དབག་དཀའ་བའི་མཛད་བཟང་བགྲང་གིས་མི་ལང་བ་ཞིག་

ཡོད་པ་རྣམས་ལས་འདིར་དམིགས་བཀར་ཟུར་བཞོལ་གྱིས་དེ་སྟོན་གཞན་གྱིས་བཤད་པ་ཉུང་བ་དང་།

རྒྱལ་སྤྱི་དང་། འགྲོ་བ་མི་སྤྱིའི་སྒྲོན་མེད་པའི་སྟོབ་སྟོན་དུ་གྱུར་བ། འགྲོ་བ་མི་སྤྱི་དང་བོད་བརྒྱད་ནང་བསྟན། བོད་གངས་ཅན་གྱི་མ་འོངས་པའི་མཆོར་སྤྱག་ལ་གཟི་མདངས་སྤྱེད་པའི་ཆེས་མཆོག་གྱུར་གྱི་མཛད་པ་གལ་འགངས་ཆེ་བའི་རིགས་སུ་གྱུར་བ་འགའ་ཞིག་དད་མོས་རང་བཞིན་གྱི་བསམ་སྒྲུབ་མོས་ཤུགས་ལ་ཆེར་མ་བརྟེན་བར།

དཔྱོད་པ་དང་། རིགས་པའི་རྣམ་འབྱུར་ཡང་དག་གི་ལས་སུ་གཞོལ་གང་ཟུབ་ཀྱི་སྦྱོར་བའི་འདུན་པར་འཇུས་ནས་སྐྱེད་བསམ་ལ། དེ་ནི་རང་ངོས་ནས་རྣམ་པར་དཀར་བའི་ཚོགས་ཀྱི་ཕྱང་པོ་རབ་ཏུ་དཀར་བ་ཞིག་དང་། གཞན་ངོས་ནས་བསམ་སྒྲུབ་མོའི་མ་གདན་སྤྱིང་འཐས་པ་ཞིག་ཏུ་འབྱུར་བའི་འདུན་ཤུགས་ཀྱི་རྒྱ་བ་རབ་ཏུ་འཕེལ་ལོ།

སྤྱིར་བཏང་རྒྱལ་ཁབ་བཅའ་མི་རིགས་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་རང་ཉིད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་འཕེལ་རིམ་གྱི་ནང་དུ་རྒྱབས་ཆེན་གྱི་མི་དབང་དང་། བྱས་པ་ཅན་གྱི་སྤྱིས་བུ་དག་གི་བཀའ་ཁྲིན་རྗེས་སྐྱོད་དེ་དག་གིས་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐེང་གྱི་གསེར་ཡིག་ཏུ་བཞོད་པའི་འོད་ལམ་ལམ་གྱི་ཞབས་རྗེས་དཀར་པོའི་དགེ་མཆོན་ལ་བསྟེན་ནས་སྤང་དོར་གྱི་གོམ་སྟབས་འདོར་དགོས་པ་ནི་འདིག་རྟེན་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་རྒྱན་འཇགས་སུ་གྲུབ་པའི་སྤྱི་འགྲོས་ཀྱི་བསྟོན་ལམ་ཞིག་ཡིན།

ཁྱད་པར་དུ་བོད་གངས་ཅན་པ་ཞེས་འདས་པའི་བྱང་རབས་ནང་མཆོན་

སྒྲིག་གི་བ་དན་ས་གཞི་ཆེན་མོའི་རྒྱ་ཁྲིལ་དུ་འབྱུང་སྟེང་བའི་མི་རིགས་འདིར་
ཡང་འབྱུང་ཐོན་རང་བཞིན་གྱི་མཛད་པ་མངའ་བའི་རྒྱལ་ས་ཆེན་གྱི་སྐྱེས་
མཆོག་རི་སྟེང་ཅིག་བྱོན་སྟེང་བའི་ལོ་རྒྱུས་རིང་ཞིང་དེ་ལས་ཀྱང་ཡ་མཚན་
ཞིང་ངོ་མཆར་བའི་ཐུན་མིན་གྱི་བྱུང་ཆོས་ཤིག་ཀྱི་སྟོན་གྱི་ཐུགས་སྟོན་དང་
བདེན་སྟོབས་ཀྱི་རྒྱས་བ་ཡོངས་སུ་སད་པའི་ཉེར་ལེན་ལས་འབྱུངས་རབས་
ནས་འབྱུངས་རབས་བར་བོད་གངས་ཅན་པའི་མགོན་དབྱུང་དུ་བསམ་བཞིན་
བྱོན་པའི་ཡལོང་ས་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མ་སྐྱ་ཐོང་རིམ་བྱོན་དང་། བཤུ་ཆེན་ཨེར་ཏེ་
ཉི་སྐྱ་ཐོང་རིམ་བྱོན་གྱིས་བོད་གངས་ཅན་གྱི་ལྗོངས་འདི་གཅེས་པས་སྟོང་
བཞིན་ནར་སོན་ཞིང་ཡན་ལག་རྒྱས་པའི་མཆར་སྐྱབས་ཐུན་པའི་གོ་རིམ་གྱི་
བྱུང་རབས་འདི་ཡིན།

དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་གསུང་རབ་དག་ལས་གསལ་བ་ལྟར་ན་ཡལོང་ས་རྒྱ་
ལའི་སྐྱ་མ་སྐྱ་ཐོང་རིམ་བྱོན་ནི་འབགས་པ་སྐྱུན་རས་གཟིགས་ཀྱིས་བསམ་
བཞིན་སྐྱ་སྐྱེ་བཞེས་པའི་ཡང་སྐྱལ་དང་རྒྱལ་ས་ཆེན་གྱི་ཐུགས་སྟོན་དང་འབྲེལ་
བའི་གནས་ལུགས་ཤིག་ལ་འབྲེལ་མོད།

གསུང་རབ་ཏུ་གསལ་བ་བཞིན་དོན་དངོས་མཐོང་ཐུབ་རང་བཞིན་གྱི་ཆ་
ནས་ཀྱང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལས་སྟོན་ཞིག་གི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་བདེན་
དཔང་མང་དུ་མཐོང་སྟེ་བོད་གངས་ཅན་བ་དག་འཁྱེན་ལ་ཐུག་པའི་གནས་
སྐབས་གང་བྱུང་ལ་ཡལོང་ས་མཆོག་གི་སྐྱའི་ཡང་སྟེང་བྱོན་ཏེ་བོད་གངས་
ཅན་པའི་ཆོས་དང་ཆབ་སྟོན་གྱི་མངའ་ཐང་དགྲུང་ལ་འདེགས་པའི་རྒྱལ་ས་

ཆེན་གྱི་མཛད་བཟང་བསྐྱད་མར་བསྐྱངས་ཤིང་སྐྱ་ཡི་ཐེང་བ་རིམ་བྱོན་གྱི་
ནང་དུ་བོད་གངས་ཅན་བར་མན་བ་འབའ་ཞིག་ལས་མཛད་མེད་བ་འདི་ནི་རང་
ག་བའི་སྐབས་ཁེལ་ལྟས་དབང་ཞིག་ཏུ་འགྲེལ་ག་ལ་ཐུབ། བོད་གངས་ཅན་
བ་དང་ཡགོང་ས་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་མཆོག་གི་ལ་བ་ནི་སྒྲ་སྟོབ་རང་བཞིན་དང་རྩེ་
འབངས་རང་བཞིན་གྱི་འགྲེལ་བ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་འགྲེལ་བ་དེའི་ཐོག་ནས་ཡང་
དག་པའི་རིག་གཞུང་འཛིན་སྐྱོང་དང་། བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོའི་མཆོན་སྟོན་
མཐོང་འདེགས་ཀྱི་མཐུན་སྦྱོར་རྒྱབ་སྐྱོར་ཆེན་བསྐྱེད་ཡོད།

བོད་ཀྱི་ས་འདིག་རྟེན་བྱུང་བ།

བོད་མི་རིགས་ཀྱི་འདས་པའི་བྱང་རབས་ནང་ཆོས་རྒྱལ་མེས་དཔོན་རྣམ་
གསུམ་ནས་བརྒྱུད་བོད་གངས་ཅན་གྱི་ཕྱོངས་སུ་ཆོས་སྲིད་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་
མངའ་ཐང་གོང་ན་མེད་བར་དར་རྒྱས་ཀྱི་འཕེལ་རིམ་གསར་བ་ཞིག་བྱུང་བ་
དང་སྤྱི་ལོ་ ༡༣༤༡ ལོར་ཡགོང་ས་ཡསྐབས་མགོན་ཡར་བྱུང་དབང་ཐམས་ཅད་
མཁུན་བ་མཆོག་གི་སྐྱ་ཡི་མཆོན་དཔེའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་མཛེས་སྤྱད་གངས་
ཕྱོངས་ལྷ་མི་ཡོངས་ཀྱི་བསོད་ནམས་ཀྱི་བགོ་སྐྱལ་དུ་སྦྱོན་ཞིང་པོ་དོང་པཎ་
ཆེན་གྱི་གསུང་རབ་མདོ་སྤགས་ཀྱི་བྱི་བ་ཀྱུན་ལ་མི་འཛིགས་པའི་ལན་གྱིས་
དབུགས་དབྱུང་སྤུལ་བ་ནས་བརྒྱུད།

ཐམས་ཅད་མཁུན་བ་ཞེས་པའི་མཆོན་གྱི་མེ་ཉྒྱག་གི་མཛེས་རྒྱན་སྤྱི་བོར་

འཆང་ཏེ་རྒྱལ་དབང་སྐྱེས་ཐོང་དང་པོ་ནས་བཞི་བ་བར་གྱི་མི་ལོ་ཉིས་བརྒྱ་ག་
ཅུ་གྱི་རིང་ཆོས་ཕྱོགས་རྒྱུ་བའི་དབུ་ཁྲིད་གནང་བའི་གོ་རིམ་ཁྲིད་ཆོས་
ལུགས་རིས་མེད་དང་འདིག་རྟེན་སྤྱི་པན་གྱི་ཉམས་བཞེས་སྒྲ་ན་མེད་པ་གནང་
ཞིང་རིས་མེད་ཀྱི་ལྷ་རྒྱལ་བ་ཞུ་སེར་མོ་བ་ཞེས་པའི་མཆན་གྱི་སྟུན་པ་མདོ་
དབུས་ཡོངས་སུ་འཕུལ། ཆོས་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་དང་འདིག་རྟེན་སྤྱི་སྟུན་གྱི་མཛད་
པ་དེ་དག་གི་སྐྱབས་དག་ཏུ་གངས་ཅན་ལྗོངས་ཀྱི་ཡུལ་གྲུ་ཁག་ཅུ་མ་ཡིན་
པར་ཆེན་པོ་རྟོར་གྱི་ཡུལ་དུ་ཞབས་ཀྱིས་བཅགས་ཏེ་སྐྱེ་འགྲོའི་བདེ་ཐབས་ཀྱི་
མཛད་པ་བསྐྱངས།

ལྷ་རྒྱལ་བ་སྐྱེས་པ་གསུམ་པ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་སོག་ཨལ་ཐན་
རྒྱལ་པོའི་སྒྲ་མར་གྱུར་ཅིང་སོག་ཨལ་ཐན་རྒྱལ་པོས་ལགོང་ས་སྐྱེས་པ་གསུམ་
པར་ཏུ་ལའི་སྒྲ་མའི་མཆན་གྱི་ཆེ་བསྟོད་ལུག་དེ་ནས་བཟུང་ལགོང་ས་སྐྱེས་པ་
རིམ་བྱོན་ལ་ཏུ་ལའི་སྒྲ་མ་ཞེས་པའི་མཆན་འདུགས་པ་དང་། བོད་ཅུ་མ་མ་ཡིན་
པར་ཆེན་པོ་རྟོར་གྱི་ཡུལ་གྱི་ཆོས་སྤྱིད་གང་དང་ཡང་མི་མཐུན་པའི་འཆེ་བའི་
རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ལུགས་སྟོལ་དག་ལ་བཙོས་བསྐྱུར་གནང་བ་སོགས་ཀྱི་
མཛད་འཕྲིན་རྒྱབས་ཆེན་བསྐྱངས།

སྤྱི་ལོ་༡༩༥༩ ལོར་ལགོང་ས་ལྷ་བ་ཆེན་པོས་ཐོད་གྱི་ཆོས་སྤྱིད་ལུགས་
གཉིས་ཀྱི་སྐྱེད་བང་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་བཞེས་པ་ནས་ལྷ་རྒྱལ་དབང་ན་རིམ་
གྱིས་ཐོད་གྱི་ཆོས་སྤྱིད་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་འགན་དབང་བཞེས་པའི་སྟོལ་དར་
ཞིང་དེ་ནས་བཟུང་ཆོས་སྤྱིད་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་མངའ་དབང་སྐྱུར་བའི་སྐྱབས་

དང་དུས་སུ་སྤྱི་འཕྲོ་སྤྱི་དང་རི་པོ་གངས་ཅན་པའི་ཆོས་སྤྲིད་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་
བྱ་བར་པན་པའི་རང་བཞིན་གྱི་ཕྱག་ལས་ཁོ་ན་མཛད་པ་ལས་དུས་འདའ་བར་
མཛད་ཅིང་ཆེན་པོ་རྒྱ་སོག་གི་ཡུལ་གྱུ་ཁག་སོ་སོ་དང་བལ་ཡུལ་དང་རྒྱ་གར་
སོགས་སུ་ཡང་དགོས་དབང་སྟབས་བསྟན་གྱིས་མེབས་བཞུད་མཛད་ཅིང་
ལུགས་གཉིས་ཀྱི་ན་པན་གྱི་མཛད་པ་ཁོ་ན་བསྐྱངས།

ཁྱད་པར་དུ་ཡ་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་ཐོང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་དུས་སྐབས་སུ་
བོད་དང་ས་འབྲེལ་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོས་སྡེ་སྡེ་སུ་བོད་ལ་བཅན་འཇུག་
གྱི་སྤྱོད་བ་བཞུགས་ཤིང་བོད་ལ་འཛིག་ཉེན་གྱི་དཀའ་ངལ་སྣ་ཆོགས་ལུ་གྲུ་
རྒྱུད་དུ་བྱུང་སྐབས་ཡ་རྒྱལ་དབང་མཆོག་རྒྱ་ནག་དང་རྒྱ་གར་སོགས་སུ་ཉེན་
གཡོལ་མཛད་དགོས་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་གཞན་པན་ཐུགས་བསྐྱེད་གྱི་གོ་ཆ་བརྟན་
པོས་བོད་གངས་ཅན་པའི་ཆོས་སྤྲིད་ཆབ་འབངས་དང་བཅས་པར་ཐུགས་
བརྩེས་དོར་བ་མེད་པར་ཕྱག་ལས་མཐའ་འཁྲོངས་གནང་ཡོད།

དཀའ་ངལ་དང་ཇ་དྲག་ཆེ་བའི་སྐབས་དང་དུས་གང་དུ་ཡང་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་
ཐོང་སུས་ཀྱང་བོད་གངས་ཅན་གྱི་བསྟན་འཕྲོའི་བདེ་ཐབས་དང་། ཆབ་སྤྲིད་སྲ་
བརྟན་གྱི་ཆེད་དུ་ཕྱག་ལས་གནང་བ་ལས་རང་དང་སྐྱེར་གྱི་ཆེད་དུ་གཞུང་དང་
སྤྱི་བ་ཡལ་བར་དོར་བའི་རྣམ་ཐར་གྱི་ཆ་སྤྲོ་ཅོམ་ཡང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བྱུང་རིམ་
དུ་མི་མངའ་བའི་མཆོག་གྱུར་གྱི་ལེགས་བྲས་འདི་ནི་བྱུང་རབས་ལོ་རྒྱུས་ནང་
ཆེས་དགོན་པའི་དབུ་ཁྲིད་ཀྱི་མཛད་སྤྱོད་དུ་སྟོབས་པ་ཆེན་པོས་འབྲེལ་ཆོག་

ཡགོང་ས་སྐྱེ་ཐོང་བཅུ་གསུམ་པའི་སྐབས་སུ་རིན་ཐང་སྟོང་གིས་ཕྱག་པའི་

བོད་ཀྱི་གཏེར་ཁ་དང་། དྲངས་གསལ་དེ་ཞིམ་གྱིས་འབབ་པའི་བོད་ཀྱི་ཆུ་ཤོ།
ལྷན་མེད་དྲངས་གཙང་གི་རང་བྱུང་ཁོར་ལུག་སོགས་བདག་ཏུ་བཟུང་འདོད་
ཀྱི་ཉམ་སེམས་མེ་ལྷར་འབར་བའི་རྒྱ་ནག་དང་། ལུ་རུ་སྤྱ། དབྱིན་རི་སོགས་
ཀྱི་སྒྲོག་རྩུས་ཐབས་འབྲུལ་རི་བཞིན་གཟིགས་ནས་བོད་འདི་རང་བཅན་ལྷན་
པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་གི་ངོ་བོར་གསལ་བསྐྱགས་བསྐྱངས་པ་མ་ཟད་རྒྱལ་སྤྱིའི་
སྤྲངས་ཆར་ཞུ་ཡིག་ཕུལ་བ་དང་།

བོད་སྤྱག་ཆོ་ཕྱི་རྒྱལ་དུ་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་དུ་གཏོང་བ། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་ནས་
རོགས་རམ་འཆོལ་ཐབས་སོགས་ཀྱི་ཕྱག་ལས་གང་སྟབས་གནང་ཡང་སློ་པས་
བ་ཞིག་ལ་སྐབས་དེའི་ཆེས་མཐོའི་དཔོན་རིགས་སོགས་སྤྱི་ཞུ་བ་ནམས་ལ་
རྒྱལ་སྤྱི་དང་གནས་སྐབས་དེའི་ཤེས་ཡོན་ཀྱི་ཆུ་ཚད་དམའ་བྲགས་པའི་རྒྱུ་
ཀྱིས་ཁོར་གི་དགོངས་གཞི་རི་བཞིན་ལམ་སྟོང་བྱུང་མ་སྟབས་བ་ནི་འདས་པའི་
གྲོང་གུང་དང་མ་འོངས་པའི་བསྐྱབ་བྱ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། འདིའི་
སྟོར་ལ་ཡགོང་ས་སྐྱ་ཕྱོང་བཅུ་བཞི་བ་ཆེན་པོའི་རང་ནམ་《ཕྱི་ཕུལ་དུ་རང་
དབང་》དུ་འདི་ལྟར་གསུང་ཡོད་དེ། “སྐྱ་གོང་མས་དགོངས་བཞེས་གནང་བ་
ལྟར་བོད་ཀྱི་སློབ་སྤྱག་ཆོ་ཕྱི་རྒྱལ་ལ་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་པར་རྒྱུན་བསྐྱངས་བཏང་
ཡོད་པ་ཡིན་ན་ད་ལྟའི་བོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དེ་མི་འདྲ་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཆགས་
ཀྱི་ཡིན་པ་དེ་ང་ལ་ངེས་ཤེས་བཟུན་པོ་ཡོད།”ཅས་དང་། “གོ་སྐབས་རན་པ་
ཞིག་ལ་དེ་སྐབས་མོས་བཅོན་མ་བྱུང་པའི་དབང་གིས་དགོངས་འཆར་གཉིས་
ཀར་ཕྱག་ལེན་མ་བྱུང་བ་རེད་”ཅས་སྟབས་པམ་ངང་གསུངས་ཡོད།

ང་ཚོས་འདས་པའི་བྱང་བ་ལ་ལེ་བདའ་དང་ཁག་དཀྱི་བྱེད་པ་ནི་དགོས་
མེད་ཀྱི་ལས་སུ་ངེས་ཀྱང་འདས་པའི་བྱང་རབས་ལས་མ་འོངས་པའི་བྱེད་
ཕྱོགས་ལ་བསྐབ་བྱ་ལེན་རྒྱ་ནི་མདུན་སྐྱོད་ཀྱི་གོམ་སྟབས་སུ་མཐོང་འོས།

མདོར་ན་སྤྱི་ལོ་ ༡༣༩༡ ནས་སྤྱི་ལོ་ ༡༥༡༤ བར་དུས་རབས་དྲུག་
ལྷག་གི་རིང་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་ཐེང་རིམ་བྱོན་གྱིས་བོད་གངས་ཅན་གྱི་ཚོས་སྤྱི་
ལེགས་ཚོགས་ཀྱི་བྱ་བར་ལེགས་ཕྱོགས་ཀྱི་མཛད་རྗེས་རྒྱབས་ཆེན་གྱིས་
དུས་འདའ་བར་མཛད་པའི་བྱང་རབས་ཀྱི་ཟིན་ཐོ་དེ་ཚོ་ང་ཚོའི་བླ་ཡུལ་དུ་
ཉར་ཞིང་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐེང་དུ་གསེར་ཡིག་གིས་འབྲི་བཞེངས་བྱེད་དགོས་
པ་ནི། ལོ་རྒྱུས་དང་། བདེན་དོན། དུས་པ་དྲིན་བཟོ། ལེགས་བྲས་རྒྱུད་སྐྱོད།
མདུན་སྐྱོད་སྐུལ་དེད་བཅས་ཀྱི་ཆེད་དུ་གཤམ་གནད་ཆེ་བའི་ལས་སུ་བྱ་བ་
འགངས་ཆེན་ཞིག་ཅི་ལ་མིན།

ཞི་བདེའི་མེ་ཏོག་བཞད་པ།

ཡགོང་ས་སྐྱེ་ཐེང་བརྩ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་དགོངས་པ་ཚོས་དབྱིངས་སུ་
གཤེགས་ནས་རིང་བོར་མ་སོང་བའི་རྗེས་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༣༥ ལོར་འཛིག་རྟེན་
ཞི་བདེའི་དེད་དཔོན། ཡགོང་ས་སྐྱེ་ཐེང་བརྩ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་མཛེས་
སྐྱེ་གསེར་གྱི་མེ་ཏོག་འཛམ་གླིང་རྒྱལ་པོའི་ཏོག་ཏུ་བཞད་ཅིང་ཉིན་མོ་འདི་ནི་
འཛིག་རྟེན་ཡོངས་ཀྱི་ཞི་བདེའི་མེ་ཏོག་ཁྲི་འབུམ་བཞད་པའི་ཉིན་མོ་ཞིག་དང་

མཐོ་སྒྲིང་གྲོང་གི་སྒྲ་མེད་དག་མཆན་བཞད་པའི་སྐལ་བཟང་གི་ཉིན་མོ་ཞིག་
ཀྱང་ཡིན།

འོན་ཀྱང་སྐབས་དེ་དུས་ཀྱི་རི་བོ་གངས་ཅན་པའི་གནས་སྒངས་ནི་ཉག་
སྒ་ཞིང་ཉམ་དམའ་པའི་དུས་སུ་ཁེལ་ཞིང་ཆབ་སྲིད་སྒྲ་བརྟན་དང་སྒྲེ་འབངས་
ལེགས་སྦྱོང་སོགས་ཀྱི་བྱ་བཞག་གང་ཅིའི་ཐད་འཕུས་ཤོར་དང་རྩེ་ཞན་དུ་
འགྱུར་བཞིན་ཡོད། དེ་ལྟར་ཡང་སྐབས་དེའི་དུས་དང་གནས་བབ་ལ་མ་ལྟོས་
པར་ཁོང་གིས་ནང་པའི་ཆོས་ཀྱི་གསལ་བསམ་ཉམས་བཞེས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་ལྟར་
ལེན་གྱིས་ཉག་སྒ་པའི་གནས་སྒངས་དེ་ལས་སྦྱོབ་ཐབས་ཀྱི་མཛད་པ་རྒྱ་
སྦྱོང་མཛད་ཡོད།

སྤྱི་ལོ་༡༩༥༠ ལོའི་ཟླ་༡༡ ཆོས་༡༧ ཉིན་ལ་ཤོང་ས་ལ་སྐབས་མགོན་
སྤྱི་མེད་བཅུ་བཞི་བ་མཆོག་གིས་ཆོས་སྲིད་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་ཐུགས་འགན་
བདག་གིར་བཞེས་ཤིང་། དེ་དུས་ལ་ཤོང་ས་མཆོག་དགྲུང་གྲང་བཅུ་བྱུག་ལས་
ཐེན་མེད་མོད་དགྲུང་ན་རྒྱུང་རྒྱུང་དེ་འདྲ་ཞིག་ལ་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་ཐུགས་འགན་
བཞེས་དགོས་བྱུང་བ་ནི་གནས་རྒྱུང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་བཀའ་ལླང་དང་བོད་
མི་སྤྱི་མཐུན་གྱི་ཡིད་ཆེས་སྒོ་འགྲེལ་གྱི་བྱ་སྦྱོང་ཅིག་ལས་རང་འགན་གཞན་
གཡོག་གི་ལས་བྱ་ཞིག་མིན་པར་སྣང་།

ཐུགས་གཅིག་ནས་ཐོད་བརྟན་སྲིད་ཉག་སྒ་པའི་སྐབས་ལ་རྒྱབ་ཆེན་གྱི་
སྤྱི་མ་ཆོག་ཁོང་གིས་དབུ་ཁྲིད་གནང་ན་ཉམས་རྒྱུད་དེ་ལས་སྦྱོབ་ཐུབ་པའི་
རི་བོ་དང་ཁོང་གི་དབུ་ཁྲིད་འོག་དམ་ཆོག་རྟོག་ཅ་ཅིག་སྤྱི་ལ་ཁུས་པ་ཐོན་

པའི་ཡིད་ཆེས་བྱས་པ་དང་། རྩོགས་གཞན་ཞིག་ནི་སྣ་སྤང་གི་ལུང་བསྟན་ལ་
འབྲུལ་བ་མེད་པའི་སྐྱེ་ལྗོངས་ཡིད་གཏད་བྱས་པ་ཞིག་རེད།

སྐྱེན་དེ་ལྟར་རྒྱུ་རྒྱུ་ལོང་གི་སྤྱགས་སྟོབས་ཀྱི་རྒྱ་ཁྲིལ་ནི་གཏིང་རིང་
ཞིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཞིག་སྟེ་སྤིང་ལུགས་ལེགས་བཅས་དང་། གཉིས་པན་གྲོས་
མོལ། འཛུལ་འབྲེལ་འཆམ་མཐུན་སོགས་ལ་དེ་མ་ཉིད་དུ་བརྩོན་པ་མཛད་མེད་
མི་མཐུན་པའི་རྒྱུ་དབང་གང་ཞིག་གིས་དེར་ཡང་གྲུབ་འབྲས་ཆེར་བྱུང་སྤྱབ་
མེད།

ཁོང་གི་རང་རྣམ་ཀླུ་ཕྱི་ལུལ་དུ་རང་དབང་ཀླུ་བསྐྱུར་བཅོས་སྤྱབ་བྱ་
ཅོམ་ལས་མ་གནང་པའི་སྐྱོར་བྱུར་བ་ཤད་གནང་དགོས་མི་འདུག རྒྱ་ལའི་སྤྱི་
མས་ཀྱང་བསྐྱུར་བཅོས་གནང་ཐབས་ཡོད་པ་མ་རེད། རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མས་གང་
གསུངས་པ་དེ་ཐོག་མར་སྤིང་སྟོན་ལ་སྟོན་སྟོན་དང་དེ་ནས་བཀའ་ཤག དེའི་
འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཆོད། (མཁན་བྱུང་བཞི་དང་ཅིས་དཔོན་བཞི་)མཐའ་མ་བོད་
སྤྱིངས་ཆོགས་འདུར་བཀའ་བསྐྱུར་ཁུ་དགོས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། གལ་སྤིང་རྒྱ་
ལའི་སྤྱི་མའི་དགོངས་འཆར་དེ་ཆོར་དགག་ཆ་བྱུང་བ་ཡིན་ན་དེ་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་
ཐོབ་རྒྱ་ཏུ་ཅང་ཁག་པོ་རེད་"ཅེས་བཅོས་བསྐྱུར་གནང་ཤོགས་སྐྱོར་གསལ་པོ་
གསུང་ཡོད།

ཁོང་གིས་སྤྱི་བར་ཕྱི་གསུམ་དུ་བོད་རྒྱ་གཉིས་པན་དང་གྲོས་མོལ་གྱི་
ལམ་ནས་དཀའ་ངལ་སེལ་རྒྱུའི་དགོངས་བཞེས་སྤྱི་མའི་གནངས་ཀྱང་ཟ་ཏམ་
ཆེ་པའི་གདུག་རྩལ་ཅན་གྱི་དཔོན་པོ་དེ་ཆོ་ཡོད་ཆད་དབང་དུ་བསྐྱུ་འདོད་

ཀྱི་སྒྲོ་ཉམ་གྱི་དབང་དུ་གྱུར་ནས་དོན་འབྲས་གང་ཡང་མ་སོན་པར་སྤྱི་ལོ་
༡༩༥༩ ལོའི་ཆོ་གསལ་པར་བོད་དམག་དང་། མདོ་ཁམས་ཆུ་བཞི་སྐང་དུག་
བསྟན་སྤང་དངས་ཆངས་དམག་གི་སྤང་སྒྲོལ་བཅས་སྤྱོད་གི་ཉེན་ཁ་ལ་འང་
མ་འདྲེས་པར་སྤྱི་ལོར་དུག་བསྟན་ལྟན་རྒྱ་གར་དུ་ཐེབས་དགོས་བྱུང་ཡོད།
དེ་ནི་བོད་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་ཀྱི་རྩ་བའི་གནས་སྤངས་ཐབས་རྟགས་
ཤིག་དང་གངས་ཅན་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྒྲོ་གར་རང་བཞིན་གྱི་དུས་ཚིགས་
ཤིག་ཡིན་པོད།

ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནས་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་ཐེབས་བཞུད་
དེས་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་འཛམ་གླིང་ཤིལ་བོའི་མིའི་རིགས་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་ཞིང་སར་
ཞི་བདེའི་མེ་ཏོག་བཞད་ཅིང་བྱམས་བཅེའི་ལོ་ཏོག་འཁྲུངས་པའི་སྐལ་བཟང་
དུས་སྟོན་ཞིག་གི་འགོ་ཡང་བཅུམས་པ་རེད།

འདི་ག་རྟེན་ཞི་བདེའི་སྤྱི་ས་མཆོག་ཏུ་བཞེདས་པ།

འདི་ག་རྟེན་གྱི་མི་ཚུམས་ནི་བདེ་སྤྱིད་འཆོལ་བར་བྲེལ་ཞིང་རྒྱ་བས་ཉིན་
དང་མཆོན་འདས་ན་ཡང་དོན་དམ་པའི་བདེ་སྤྱིད་ཀྱི་ཆེད་དུ་སྤྱག་བསྐལ་གྱི་
རྒྱ་ལ་འཇུག་པ་སྟེ་བདེ་སྤྱིད་ཀྱི་ཆེད་དུ་དམག་འཁྲུག་སྒྲོང་བ་དང་། དབང་
ལུགས་ཆེ་ཆུང་གིས་བྱབ་ཆོད་གཏོང་བ། དཔལ་འབྱོར་གོང་སྤེལ་གྱི་ཁ་
གཡང་འོག་སྐར་ཆ་ཅམ་གྱི་དུས་ལུན་ནང་གཅེས་པའི་ཆེ་སྟོག་ས་ཡ་མང་པའི་

རྒྱུད་པ་བཅད་པ་སོགས་ཀྱི་ལས་ལ་གཞོལ་བའི་ཆོ་འདིག་རྟེན་ཞི་བདེའི་སྐྱེས་
མཆོག་ཁོང་གིས་བདེ་བར་འདོད་ཀྱང་གཉི་མུག་པའི་དབང་གིས་རང་གི་བདེ་
བ་དག་ལྟར་འཛོམས་པའི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་སྤྱོད་ཕྱོགས་དག་ལ་ཐུགས་ཡིད་
རབ་ཏུ་སྦྱར་བའི་སྤྱོད་པ་དག་གིས་བསྐྱུལ་ཏེ་འགོ་བ་མི་རྣམས་ཀྱི་བདེ་བའི་
འབྱུང་ཁུངས་གཅིག་ཕྱ་འཆེ་བ་མེད་པ་དང་། ཞི་མ་ཐུན་མཉམ་གནས། འཛུ་
སྒྲིང་སའི་གོ་ལའི་སློག་ཤིང་བྱམས་བཅེའི་ལྷ་གྲུབ་སོགས་ཀྱི་དགེ་མཆོན་
འགྲེལ་བའི་མཛད་སྤྱོད་ཀྱི་ལས་ལ་ཞུགས་ཤིང་།

མཛད་ཕྱོགས་དེས་ཁོང་ཉིད་གོ་ལ་ཉིལ་བའི་བཟང་སྤྱོད་དང་སྟོབས་
ཤུགས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ཉག་ཅིག་ཏུ་གྱུར་པ་དང་དུས་མཚུངས་སུ་བོད་གངས་
ཅན་པའི་བདེན་པའི་འཐབ་ཅོད་ཀྱི་ཁ་ཕྱོགས་ཀྱང་ཞི་བདེ་དང་འཆེ་བ་མེད་
པའི་ལང་ཕྱོགས་སུ་འགྲོངས་ཏེ་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་བོད་གངས་ཅན་པའི་བྱམས་
བཅེའི་བཟང་སྤྱོད་ཀྱི་ཟེལ་ཤུགས་འགྲེལས་པའི་ཆབ་མཆོན་གྱི་མཛེས་སྦྲར་
བཞེངས་ནས་རི་བོ་གངས་ཅན་པའི་མཛེས་སྦྱུག་ཁྲི་སྟོང་གི་ཉིང་བཅུད་ཡོད་
ཆད་འཛུ་སྒྲིང་ས་ཡི་གོ་ལའི་མཐའ་དབུས་ཀྱན་ཏུ་བྱུང་བར་མཛད་པའི་
འཕྲིན་ལས་ཀྱི་འཇུག་པ་དེ་ནི་ཀྱི་མ་ཉོ་ངོ་མཆར་ཞིང་ཡིད་ཀྱི་བརྟན་པ་འཕྲོག་
པའི་མཛད་བཟང་གི་ཉིང་ཁུལ།

འགོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་རང་འདོད་ཁོ་ནའི་ལས་ལ་གཞོལ་བའི་གྲུ་དོག་གི་
བསམ་སྒྲུའི་རུས་ཤུགས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པའི་རན་འབྲས་སུ་རྒྱང་འཕྲོག་བཅོམ་
གསུམ་གྱི་ལས་འགྲུལ་རྒྱན་མ་ཆད་པའི་སྐབས་འདིར་ཞི་བདེའི་སྐྱེས་མཆོག་

ཁོང་གི་བདེ་བ་འདོད་ཅིང་སྤྱག་བསྐྱེད་མི་འདོད་པའི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་གཞི་རྩའི་
གནས་སྟངས་ལོག་གཞན་གཅེས་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་གོ་ཆ་བཅན་པོར་བགོས་
ཏེ་དཀའ་ངལ་དང་འཆེ་བའི་ལས་བྱ་ཡོངས་རྫོགས་གྲོས་མོལ་དང་གཉིས་པན་
ཀྱི་ལམ་ནས་སེལ་དགོས་པའི་རྒྱབས་ཆེན་ཀྱི་ལམ་སྟོན་དེ།

འཛམ་གླིང་གི་ཤེས་ལྡན་མི་རྗེ་ཡོངས་ཀྱི་སྤྲོད་དབང་གི་བདུད་ཅིར་གྱུར་
བ་དང་ཆབས་ཅིག་བོད་དོན་བདེན་པའི་འཐབ་རྩོད་ཀྱི་ཁ་ཕྱོགས་ཀྱང་གཉིས་
པན་དབྱ་མའི་ལམ་ཀྱི་འབབ་སྟེགས་སུ་བསྐྱོད་པ་དེས་སའི་གོ་ལའི་ཆེ་དགུ་
དག་ལ་སློ་མིག་གསར་བ་ཞིག་སྐྱེ་བྱ་བ་ཅུག་པ་དང་དུས་མཚུངས་སུ། སྤྲོད་
བྲགས་ཅན་ཀྱི་ནོར་ལྗེ་ཞི་བདེའི་གཞུངས་རྟགས་དང་ཨ་རིའི་གསེར་ཀྱི་རྟགས་
མ། རྩོན་ཤེས་པའི་ཤོན་གཞུངས་རྟགས་འབྲུལ་ལམ་ཁྱུས་བ་སོགས་ཆེ་བསྟོད་
གཞུངས་རྟགས་བརྒྱ་ལྷག་བཀལ་བ་སྤྱི་རྗེས་སུ་ཞི་བདེའི་སྐྱེས་མཆོག་ཁོང་ལ་
ལུལ་ཅིང་།

འཛམ་གླིང་མི་མང་གི་སེམས་ཀྱི་དབྱ་ཁྲིད་ཨང་དང་པོ་དང་། འཛམ་གླིང་
སའི་གོ་ལའི་ལུལ་གྱུར་དབྱ་ཁྲིད་ཨང་དང་པོ། གཉིས་པ། གསུམ་པ། བཞི་བ་
སོགས་སུ་བདམས་ཏེ་འཛིག་རྟེན་ཡོངས་ཀྱི་བྱམས་བཅེ་དང་ཞི་བདེའི་དེད་
དཔོན་གཅིག་ལུང་མངའ་གསོལ་ཞིང་དང་པས་བཀུར། ཁོང་གི་གཏིང་ཟབ་
ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བའི་སྤྱགས་རྗེའི་འཇུག་པ་དེས་བོད་གངས་ཅན་ཀྱི་རྗེ་འབངས་
ཙམ་མ་ཡིན་པར་འཛམ་གླིང་ཁྱེལ་བོའི་འགྲོ་བ་མའི་རིགས་ཀྱི་བསམ་པའི་
ཞིང་སར་བྱབ་པ་དེས་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྲིངས་ཆར་གཞིས་བྱས་བོད་མི་ཡོངས་ཀྱི་

ཆེ་མཐོང་དང་རྒྱལ་རྒྱལ་གྱི་ཕྱོགས་སུ་བྱས་པ་རྒྱབས་ཆེན་ཐོན་ཏེ་འཛམ་
གླིང་ཐོག་བོད་དོན་རྒྱལ་སྤྱི་ཅན་དུ་འགྱུར་བའི་འགོ་རྒྱལ་པ་དང་།

བཅན་བྱུང་བོད་མི་རྣམས་ལ་མ་ཐུན་རྒྱུན་རྒྱལ་འདེགས་གང་ལེགས་
བྱུང་སྟེ་ཤེས་རིག་སློབ་སྦྱོང་གི་བསྟེ་གནས་ཁག་འཛུགས་སྤྱན་ལྷན་ཐུབ་པ་
བྱུང་ཞིང་། རིག་གཞུང་རྒྱན་འཛིན་དང་བརྟན་པ་སྤར་གསོའི་ཕྱོགས་ལ་འཕེལ་
རིམ་གསར་བ་ཞིག་གི་སློ་སྟེགས་མངོན་པར་བྱས།

རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྱུར་འགྲོས་དང་འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གོ་རྟོགས་
དམན་པའི་དབང་གིས་རྒྱ་ནག་གི་སྤྱི་བྱེད་འོག་ལས་སྤྱོད་ཚུད་པའི་ཕྱོན་བྱང་
གི་ནོར་འཁྲལ་དེ་འབྲས་ལང་མི་ཡོང་བ་དང་། འདས་མ་དག་སྤུམ་གྱི་བོད་མི་
རིགས་ཀྱི་བདེ་ཐབས་ཁོ་ནར་ཆེད་དམིགས་ཀྱིས་འཛམ་གླིང་སྤྱི་འགྲོས་ལྟར་
མང་གཙོ་མཆན་ཉིད་ཆང་བའི་ལས་རིམ་གཏན་འབེབས་གནང་ཞིང་། གོམ་
པ་རིམ་སློས་ཀྱིས་བྱེད་ཀྱན་ཡོལ་ནས་ཀྱན་ཡོལ་ཡོངས་རྫོགས་གནང་བའི་
བརྒྱུད་རིམ་ཁྲིད་ནས་བོད་མི་རིགས་འདི་རང་གི་བཙེ་བའི་བུ་སྤྱག་བཞིན་
སྤྱོད་སྤྱོད་བྱས་པའི་རྣམ་ཐར་དག་ནི་མཉམ་བུར་རྒྱབས་ཆེན་གྱི་མཛད་སྤྱོད་ཁོ་
ན་ལས་མ་འདས་སོ།།

དབང་དང་གོ་སའི་ཆེད་དུ་ཡོད་ཆད་སློས་གཏོང་གིས་ཆབ་སྲིད་དང་
དབང་ཆ་འཕྲོག་ཅོད་ཀྱི་འཁྲུག་ཆ་དོད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་རང་ཉིད་ཀྱི་དབང་
ཆ་ཡོངས་རྫོགས་མི་མང་ལ་ཅེས་སྤྱོད་བྱས། འབངས་མི་རྣམས་མང་གཙོ་
དང་རང་དབང་གི་ཕྱོགས་སུ་སྤྱལ་དེད་བྱེད་པའི་མཛད་སྤྱོད་འདིར་རྒྱལ་སྤྱིའི་

ཆེས་མཐོའི་དབུ་ཁྲིད་དང་བསམ་ཡོད་རྣམས་ཀྱིས་ཆེས་དགའ་བསུ་ཐོབ་ཅིང་།
ཡང་དག་པའི་མཛད་སྒྲིང་འདི་དང་འདིའི་མཐུག་འབྲས་ནི་དོན་དམ་པའི་
བོད་གངས་ཅན་གྱི་མ་འོངས་པའི་བདེ་སྦྱིད་ཀྱི་གཞི་རྩ་མཆོག་ཏུ་གྱུར་བ་ཞིག་
ཏུ་གྱུར་ཡོད།

ད་དུང་སྐྱེ་ཆེ་གཅིག་གི་མཛད་རྗེས་ཙམ་མ་ཡིན་པར་སྐྱེ་ཐོག་ནས་སྐྱེ་ཐོག་
བར་དུ་གཅིག་གི་མཛད་རྗེས་གཅིག་གིས་མཐུག་མཐུད་བྱེད་པའི་མད་བྱུང་
གི་སྒོམ་རྒྱུན་གོམས་སྒོམ་འདི་ནི་སྐྱེ་འགོ་དང་སྡེ་འབངས་སྦྱོང་བའི་བརྒྱུད་
རིམ་ཁྲིད་དུ་གཞན་ལ་མེད་པའི་བྱུང་དུ་འབགས་པའི་མཛད་པ་ཉག་གཅིག་གོ།
མདོར་བསྡུས་ཏེ་བརྗོད་ན་བོད་གངས་ཅན་པའི་བདེ་སྦྱིད་དང་ལེགས་ཆོགས་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ནི་ཆོས་རྒྱལ་མེས་དཔོན་རྣམ་གསུམ་ནས་ཡེ་ལོང་
ས་སྐྱེ་སྤེང་རིམ་བྱོན་དང་བཅ་ཆེན་སྐྱེ་སྤེང་རིམ་བྱོན་སོགས་རྒྱབས་ཆེན་གྱི་
སྐྱེས་མཆོག་ཆོ་དང་། ལྷག་བསམ་དཀར་ཞིང་རྣམ་དཔྱོད་མངའ་ལ། རིགས་
ཀྱི་ལ་རྒྱ་ལྷན་པའི་མི་རྗེ་དག།

དེ་བཞིན་སྤྱིང་སྟོབས་དང་སློ་གྲོས་ཀྱིས་ཕྱག་པའི་འབངས་མི་སོགས་
ཡིན་ཞིང་། བྱུང་པར་དུ་བོད་གངས་ཅན་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལ་སྦྱོ་གར་གྱི་ཆོན་
ཅི་ཆགས་པའི་རྩ་བའི་གི་སྐྱབས་འདིར་ཡེ་ལོང་ས་རྒྱ་པའི་སྒྲ་མ་སྐྱེ་སྤེང་བཅུ་
བཞི་བ་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་རྒྱབས་ཆེན་གྱི་མཛད་འཕྲིན་ནི་བོད་མི་རིགས་
གཡང་ལས་སྦྱོབ་པའི་གདམས་པ་ཉག་གཅིག་ཏུ་ངེས་ཞིང་ཁོང་གི་ལམ་སྟོན་
དང་། ཁོང་གི་མཛད་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་བོད་དོན་བདེན་པའི་འཐབ་ཅོད་

དང་། རིག་གཞུང་རྒྱན་འཛིན། ལེགས་ཆོགས་དར་སྤེལ་གྱི་སྦྱོར་བ་ཁུར་དུ་
ལེན་དགོས་པ་ནི་ད་ལྟའི་བོད་མི་ཡོད་དོ་ཙག་གི་འོས་འགན་ཉག་གཅིག་ཏུ་
འཁུམས་སོ།།

དེ་ལྟར་ལེགས་མཛད་རྒྱ་མཆོའི་སྤྱི་བཤད་ཀྱི་ཆོག་ཐེང་དེ་ཙམ་གྱིས་
ཆོག་པར་བྱས་ཏེ་བྲེ་བྲག་དམིགས་བསལ་གྱི་མཛད་ཆེན་འགའ་ཞིག་གི་སྒྲོར་
ལ་རྒྱབ་ལྗོངས་དང་། གྲུབ་འབྲས། སྤྱི་སྒྲོམ་བཅས་ཀྱི་སྒྲོན་སྤང་བདེན་དང་
ནམ་དཔྱོད། རོས་རྒྱ་བཅས་ཀྱིས་གང་ལྟོགས་ཀྱིས་རྒྱས་བཤད་བྲེད་པའི་
སྦྱོར་བ་ལྟར་ལེན་པར་བྱའོ།།

མང་གཙོའི་ལམ་བཟང་གསར་གཏོད།

རྒྱལ་ཁྲོད་སྐད་སློང་མཆོག་།

ཟླ་མེད་ཀྱི་སྟོན་པ་ཁོང་གི་མཐའ་ཡས་ཤིང་འཛད་དུ་མེད་པའི་མཛད་འཕྲིན་གྱི་ཚུ་གཉེར་ཆེན་པོ་ལས་མང་གཙོའི་ལམ་བཟང་གསར་གཏོད་གནང་བ་དེ་ནི་འོད་འཛེར་པའི་སྐར་རྒྱན་ཞིག་དང་མཚུངས་པར་བོད་གངས་ཅན་པའི་སྤྱི་འགྲོ་ཡོངས་ཀྱི་གཙོ་སྒྲོལ་བ་མི་རྒྱལ་ལ་འོད་དཀར་གྱི་མདུན་ལམ་དང་། མིག་དཔེ་གསར་པའི་སྤྱི་སྒྲོལ་བཟང་ཞིག་གནང་བ་ལགས།

མང་གཙོའི་ལམ་བཟང་གསར་གཏོད་གནང་བ་འདི་ནི་རྩི་འཕྲིའི་གལ་ཆེན་དང་། ཟླ་ན་མེད་པ། སྤྱི་འགྲོ་ཡོངས་ཀྱི་མིག་དཔེ་བཟང་པོ། བོད་གངས་ཅན་གྱི་འཕེལ་རྒྱས་དང་མདུན་སྟོན་གྱི་སྟོ་ཆེན་ཕྱེས་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དེ་ནི་རྒྱལ་ཁྲོད་སྐད་སློང་གི་གནས་ཚུལ་དང་འཕེལ་ནས་ཤེས་པར་བྱེད་དགོས།

དེ་བས་འདིར་ཁོང་གིས་མང་གཙོའི་ལམ་བཟང་གསར་གཏོད་གནང་དགོས་པའི་རྒྱལ་ཁྲོད་སྐད་སློང་གི་གལ་གནད་རང་བཞིན་སྟོར་སྐྱེད་བར་བྱ། དེ་ཡང་སྤྱི་འགྲོ་རྒྱལ་ལ་རང་འོད་དང་། རང་ཞེན་གྱིས་ཕན་ཚུན་རྩི་འཕྲིའི་འཐབ་པའི་

འདྲ་ལོང་ཁྱོད་དུ་རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་དོན་རྣམས་སྤུས་
འཛོལ་དང་སྤྲེག་གི་ལག་ཏུ་མ་གཏད་པར་སྤྲེག་རིང་ལུགས་དང་། བཀས་
བཀོད་རིང་ལུགས། སློལ་རྒྱུ་རིང་ལུགས། བྱིས་རྒྱུ་རིང་ལུགས་སོགས་
ཀྱི་འདྲ་ཤེས་དང་གོམས་སློལ་གྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་པ་དེས་འབྲངས་མི་རྣམས་
སྤྱད་བཟུལ་གྱི་རྒྱ་མཚོར་སྤྱེལ་ཞིང་། ཆབ་སྲིད་སྤྲེག་གི་བཞི་བར་འཕུས་
ཤོར་དང་། དུས་བསྐྱེད་འདྲ་ཤེས་ཀྱི་བསམ་ཡོད་རྣམས་ལ་ཁག་འདོགས་སྤྲེག་
ཆོགས་ཀྱིས་འབྲུར་འཛོམས་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་སྤྱོད་ཆ་དེ་དག་བསལ་ཆེད་
དུ་སྐབས་དང་།

དུས། གནས་བབ། སྤྱི་ཆོགས་བཅས་ལ་རན་པའི་སྲིད་སྤྱོད་གི་ཐབས་
ལམ་ཡག་ཤོས་ནི་ཡང་དག་པའི་མང་གཙོའི་ལམ་སློལ་འདི་ཆགས་ཡོད་པའི་
མཁུན་རྟོགས་འཕེལ་ཏེ་མང་གཙོའི་ལམ་བཟང་གསར་གཏོད་ཀྱི་དགོངས་གཞི་
ལ་སྤོགས་གནང་བ་ལགས།

སྤྱིར་འཛམ་གླིང་འདིར་སྲིད་ལུགས་སྤྱོད་ཚུལ་གྱི་ཐབས་དང་། ལམ་སློལ་
སྤྲེག་ཆོགས་ཤིག་ཡོད་ཅིང་། དེ་དག་ལས་མི་དམངས་ལ་རན་པ་དང་། རྒྱལ་
ཁབ་དང་སྤྱི་འབངས་ཡོངས་ལ་ཆེས་འཚམ་པའི་ལམ་སློལ་ནི་མང་གཙོའི་
ལམ་བཟང་འདི་ཡིན། དེའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་། མང་གཙོ་ནི་ཁེ་དབང་འདྲ་མཉམ་
དང་། བྱིས་ཀྱིས་དབང་སྤྲེག་བྱེད་པའི་ལམ་ལུགས་ཤིག་ཡིན་པས་བཟུ་
གཞོག་དང་། བཅན་གཞོན། སྐར་སྤྲོམ། བཀས་བཀོད་སོགས་བྱེད་པའི་ཁོར་
ཡུག་ཅིག་ཡེ་ནས་མེད་པར་མ་ཟད། སྤྱི་འབངས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ཤོད་པ་དང་།

དགོས་འདུན་སྟོན་པ་སོགས་ཀྱི་རང་དབང་ཆ་ཚང་ཡོད་པས་མདོར་བསྡུས་ན་
གངས་མང་དང་ཁྲིམས་ཀྱིས་དབང་སྐྱུར་བའི་འཛིན་སྐྱོང་ལས་ལུགས་ཤིག་
ཡིན།

ད་དུང་གསལ་དུ་དང་གོ་སླ་བྱ་བཏང་ན། སྐྱེ་ཞབས་ཤིང་འབྲོང་བཟ་ཤིས་
རྒྱ་མཚོ་ལགས་ཀྱིས་ཚུལ་སྤྲིན་གནང་བའི་《སྲིད་གཞུང་ག་ཤིབ་བསྡུར་》
ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ལས་མང་གཙོའི་སྐོར་གྱི་ཚན་པ་ཞིག་འདིར་བྲངས་ན་མང་
གཙོའི་གོ་དོན་གསལ་བོ་ཆགས་ངེས། “མང་གཙོའི་རྩ་དོན་ནི། མི་དམངས་
ཀྱིས་དབང་སྐྱུར། ཆབ་སྲིད་འབྲེལ་ཕྱུག་མང་ཚོགས་ལ་གྲོས་འདུ། གངས་མང་
གིས་དབང་སྐྱུར་བཅས་ཡིན།

མི་དམངས་ཀྱིས་དབང་སྐྱུར་ཞེས་པ་ནི། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ཐག་གཅོད་གང་
ཞིག་བྱེད་སྐབས་སུའང། ཐ་མའི་ཐག་གཅོད་ཀྱི་དབང་ཆ་དེ་མི་དམངས་ཡོངས་
ཚོགས་ལ་དབང་བ་ལས། མི་གཅིག་གམ་ཉུང་ཤས་ཤིག་གིས་བདག་ཏུ་བཟུང་
བ་མ་ཡིན་པ་ཞིག་དགོས། འདི་ནི་མང་གཙོའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གཞི་རིམ་རྩ་དོན་
ཞིག་ཡིན། ཆབ་སྲིད་འབྲེལ་ཕྱུག་ནི། སྤྱི་དམངས་མི་རེ་འོ་རེར་སྲིད་གཞུང་གི་
སྲིད་ཅུས་ཐག་གཅོད་ཀྱི་གོ་རིམ་ནང་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་པའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གོ་
སྐབས་འབྲེལ་མཚུངས་ཡོད་དགོས་པ་དང་། མི་རེ་འོས་ཤོག་གཅིག་རེ། འོས་
ཤོག་རེའི་རིན་ཐང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་དགོས།

མང་ཚོགས་ལ་གྲོས་འདུ་ནི། མང་གཙོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ཏུ། སྲིད་གཞུང་
གིས་སྲིད་ཅུས་གང་ཞིག་གཏན་འཁེབས་ལག་བསྟར་བྱ་རྒྱུར་མི་དམངས་ལ་

འདོད་མོས་ཟི་ཡོད་དཔོན་རིགས་ཆོར་ཤེས་རྟོགས་སྐབ་པའི་ལམ་ལུགས་
དེས་པར་དུ་ཡོད་དགོས་ཤིང་། མང་ཆོགས་ཀྱིས་སོ་སོའི་འདོད་འདུན་མངོན་
སྟོག་དང་བཟོ་སྒྲིང་གི་ཐབས་ལམ་སྣ་ཆོགས་བརྒྱད། མཐར་བསམ་ཚུལ་
རྣམས་ལྟ་སྟངས་དུ་མཁམ་ངོས་འཛིན་གཅིག་གྱུར་ཡོང་ཐབས་བྱེད་པ་ཡིན།

གངས་མང་གིས་དབང་སྐྱུར་ནི། མི་དམངས་ནང་གཞུང་གི་སྲིད་རྒྱུས་ལ་
ལྟ་ཚུལ་མི་འབྲ་བ་འབྱུང་སྐབས། གཞུང་ནས་མང་ཆོགས་མང་ཆེ་བའི་བསམ་
ཚུལ་ལ་བརྟུན་དགོས། ཡིན་ནའང་། གཞུང་གིས་ལས་དོན་གང་བྱེད་ཡོངས་
སུ་རྫོགས་པ་མང་ཆོགས་ལ་གྲོས་འདི་བྱེད་དགོས་པའི་དེས་པ་མེད། གངས་
མང་གིས་ཐག་གཅོད་བྱེད་པ་ནི་སྲིད་གཞུང་གི་སྲིད་རྒྱུས་ཐག་གཅོད་ཀྱི་
རྣམ་པ་ཞིག་ཡིན། སྲིད་གཞུང་གི་ཉིན་རེའི་བྱེད་སྒོ་རྣམ་གཞག་རྣམས་དཔོན་
རིགས་ཁག་གཅིག་ལ་འགན་བསྐྱུར་བྱེད་པ་དང་། འོས་བསྐྱུ་ལ་བརྟེན་ནས་
དཔོན་རིགས་འདི་དག་སུ་མ་སྤྱད་ལས་གནས་སུ་སྡོད་འོས་མིན་ཁུན་གཅོད་
བྱེད་པ་ཡིན། མང་གཙོའི་སྲིད་གཞུང་ནི་གངས་མང་གིས་དབང་བསྐྱུར་བྱེད་
པ་ཡིན་ལ། དེའི་སྲིད་གཞུང་གིས་སྲིད་རྒྱུས་གཏན་འབེབས་དང་། མི་དམངས་
ལ་འགན་འཁུར་ལེན་དགོས། “འདི་ནི་མང་གཙོའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་
དག་ཡིན། འདི་ལྟ་བུའི་མང་གཙོའི་ལམ་སྟོལ་ནི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྱོད་དུ་ཀུན་གྱིས་
བརྟུགས་པའི་སྲིད་ལུགས་སྟོང་བའི་ལམ་སྟོལ་གཟེངས་སུ་རྟོན་པ་ཞིག་ཡིན་
པ་དང་། དེ་སྟོན་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོས་མང་གཙོའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་ལུས་
སྟོག་ཡན་གཏོང་གིས་འཐབ་ཅོད་བྱས་སྟོང་བ་དང་ད་ལྟ་ཡང་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

དེ་བཞིན་དུ་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་སྙན་གྲགས་ཅན་གྱི་ཆབ་སྲིད་པ་དང་། མཁས་
དབང་སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་མང་གཙོའི་རིང་ལུགས་ལ་གདང་འཛོག་ཆད་མེད་
གནང་ཡོད་དེ། ཆབ་སྲིད་པ་གྲགས་ཅན་རྒྱ་གར་གྱི་སྲིད་སློན་ཀེ་རུ་ཉ་སྤྱི་ལོ་
༡༩༣༣ ལོའི་ཟླ ༦ ཆེས་ ༡༡ ཉིན་རང་གི་བྱ་མོར་སྤྱིངས་པའི་འཕྲིན་ཡིག་
ཏུ། “དོན་གྱི་མང་གཙོ་ནི་མིའི་ཕྱིས་ཐང་དང་འབྲ་མཉམ་ལ་གོ་དགོས་ཤིང་། དེ་
ལྟའི་མང་གཙོས་ནི་ད་གཞི་དང་འབྲ་མཉམ་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཤིག་མངའ་བརྟེན་པར་
བྱེད།” ཅས་དང་།

རྒྱ་གར་གྱི་འཆེ་མེད་ཞི་བའི་ལམ་སྟོན་པ་ཆེན་པོ་མ་རྩ་ཉ་མ་གན་རྟེ་
མཆོག་གིས་ཀྱང་། “ངེས་པ་དོན་གྱི་མང་གཙོ་རིང་ལུགས་ནི་འཆེ་མེད་ཞི་བ་
རྣམས་མ་ཞིག་སྟེ། རང་ཉིད་ཀྱི་རང་དབང་སྤྱང་འཛིན་བགྱིད་པའི་དོན་ཡིན། དེའི་
རྒྱུན་པས། རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་དང་། མཐར་ཐུག་འབྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་རང་
དབང་ཡང་འགན་སྲུང་བྱས་པར་བྱེད། མང་གཙོའི་ལམ་ལུགས་དང་དེའི་ངེས་
ཟིན་ནི་འཛམ་གླིང་སྟེང་གི་ཆེས་རྒྱ་ཆུང་ཆེ་བའི་བྱ་གཞག་ཅིག་རེད།” ཅས་
མང་གཙོའི་ལམ་ལུགས་ལ་གདང་འཛོག་གནང་ཡོད།

བཀའ་སློན་ཁྱི་རུར་མཁས་དབང་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེས་ཀྱང་། “སྤྱིར་
འཛིག་ཉེན་གྱི་སྲིད་ལུགས་ཇི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་རུང་སྟོན་ཆ་མེད་པ་མེད་ཀྱང་།
མི་ལོ་སུམ་སྟོང་བརྒལ་བའི་སྟོན་རྒྱ་གར་དུ་དར་བའི་ཚོགས་ཀྱི་གཙོ་བོ་ཞེས་
པའི་ལམ་སྟོན་ལ་ངེས་པ་བཞིན་བྱུང་སྟོགས་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གིས་མིག་དཔེ་
ཡར་བལྟས་བྱས་པའི་མི་མང་གིས་དབང་སྤྱར་རམ་མང་གཙོའི་རིང་ལུགས་

ཞེས་པ་འདི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལམ་སྲོལ་བཟང་ལོས་སུ་བཅུས་ཏེ། དེའི་ཆེད་མི་
མང་གིས་དགའ་སྤྱད་ཚོལ་སྦྱབ་བྱས་དང་བྱེད་བཞིན་ཡོད།” ཅེས་དང་།

མཁས་པ་ལང་མི་མིན་གྱིས། “མང་གཙོ་ནི་མིའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་
འཚོ་བའི་ཁྲིད་དུས་རྒྱུན་དུ་མཐོང་བའི་སྙིང་སྟོབས་རིགས་ཤིག་རེད།” ཅེས་
བཤད་པ་སོགས་མང་གཙོའི་དགེ་མཚན་བགྱང་མཁན་དང་མང་གཙོའི་ལམ་
སྲོལ་ལ་དད་མོས་བྱེད་མཁན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་དང་། མཁས་པ། ཉམས་ཞིབ་པ།
མི་སེར་དཔྱུས་མ། ཚན་རིག་པ། ལྷ་གྲུབ་སྤྱོད་པ་སོགས་བགྱང་གིས་མི་ལང་
བས་རེ་རེའི་གསུང་ཚོམ་དང་བཤད་པ་འདིར་སློས་པས་ག་ལ་ཆར། འདི་ལྟར་
མང་གཙོའི་ལམ་བཟང་ནི་འཛམ་གླིང་གི་རྒྱལ་ཁབ་དང་། མི་མང་ཚང་མས་
དགའ་མོས་དང་། ཡིད་ཆེས་བྱ་ཡུལ་ཉག་གཅིག་ཏུ་སྒྱུར་བའི་ཆབ་སྲིད་འཛིན་
སྐྱོང་ཐབས་ལམ་ལེགས་ལོས་དེ་ཡིན་པ་འདི་ནི་གང་ཉིད་ཀྱིས་མང་གཙོ་
གསར་གཏོད་གནང་དགོས་པའི་རྒྱབ་སྐྱོངས་ཀྱི་རྒྱ་མཚན་དང་པོ་དེ་རེད།

སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ སྟོན་གྱི་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ལམ་ལུགས་ནི་དམངས་དང་
མི་འཆམ་ཞིང་། ཁྲིམས་ཀྱིས་དབང་སྒྱུར་ལས་གང་ཟག་གིས་དབང་སྒྱུར་ལ་
གཞོལ་ཆེ་བ། དེར་དུས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་དང་། སྲིད་སྐྱོང་ལམ་སྲོལ་གང་གི་ཆ་
ནས་ཀྱང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འཛིན་སྐྱོང་ཚགས་ཚུད་མ་བྱུང་བའི་རྒྱུན་གྱིས་མཐར་
དལ་ལྟེ་བོད་ཀྱི་ཡ་ང་བའི་གནས་སྟངས་འདི་བྱུང་བ་དང་།

མ་འོངས་པར་ཡང་བོད་མི་མང་རང་གིས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་སྐྱོང་བ་ལས་
འགོ་འཛིན་དང་དབུ་ཁྲིད་རེ་གཉིས་ལ་རེ་བ་བཅོལ་ནས་བསྐྱད་པ་ཡིན་ན།

དབུ་མིང་དེ་དག་མེད་པའི་ཉིན་མོ་ནས་སྒོ་ཡུལ་དུ་ཤོང་དགའ་བའི་དགའ་ངལ་
འཕྲད་མིང་པ་དང་། བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་འཛིན་སྐྱོང་ནི་བོད་ཀྱི་མི་རབས་ནས་
མི་རབས་སུ་རྒྱུད་འཛིན་བྱེད་དགོས་པ་ལས་སྒྲ་ཆེན་དང་། མི་ཆེན་རེ་གཉིས་
ཀྱིས་རྒྱུད་འཛིན་བྱེད་པ་ནི་བོད་ཀྱི་མ་འོངས་པའི་འཛིགས་སྒྲུང་ཞིག་ཏུ་མཐོང་
བ་དང་། རྒྱལ་སྤྱིའི་གནས་སྟངས་དང་། ཁོར་ཡུག་གི་འགྱུར་ལྡོག་སོགས་བོད་
ཀྱི་འདས་མ་དག་སྤྲུལ་ལ་ཉམས་སྦྱང་དང་། སྒོ་གྲོས། ཐུགས་རིང་གཉིང་ཟབ་
ཀྱི་དབུད་ཞིབ་བཅས་བརྒྱུད་པའི་བྲུབ་དོན་དུ་མང་གཙོའི་ལམ་ལུགས་འདི་
ནི་དུས་དང་སྐབས་སུ་བབ་པའི་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ལམ་ལུགས་སུ་འཆོམ་ཞིང་
རན་པའི་རྒྱ་མཚན་དང་གཏན་ཆིགས་ལེགས་པར་གཟིགས།

འདི་ནི་མང་གཙོའི་ལམ་བཟང་གསར་གཏོད་བྱེད་དགོས་པའི་རྒྱབ་
ལྗོངས་ཀྱི་རྒྱ་མཚན་གཉིས་པ་དེ་རེད། དེ་ལྟ་བུའི་ཡང་དག་པའི་རྒྱ་མཚན་
ཆེན་པོ་གཉིས་ཀྱི་རྒྱབ་ལྗོངས་ལ་བརྟེན་ནས་ཡགོང་ས་སྐྱེ་བྲེང་བཅུ་བཞི་བ་
ཆེན་པོ་མཆོག་གིས་སྐྱེ་ངལ་ཁྱད་བསད་ཀྱིས་མང་གཙོའི་ལམ་བཟང་གསར་
གཏོད་མཛད་པ་རེད།

ཕན་གཙོ་གསར་གཏོད་གནང་བའི་བརྒྱུད་རིམ།

རིང་མོ་ཞིག་ནས་གང་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་དགོངས་པ་ལ་མངའ་བའི་བོད་ཀྱི་
ཆབ་སྲིད་ལམ་ལུགས་བཙུང་གི་འགོ་འཇུགས་ནི་གང་ཉིད་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་

ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐུགས་འགན་བཞེས་པའི་རྗེས་ཐོག་ཏུ་གནང་ཡོད་པ་སྟེ། སྤྱི་ལོ་
༡༩༥༠ ལོར་མགོན་པོ་གང་ཉིད་ཀྱིས་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་ཐུགས་འགན་བཞེས་པའི་
རྗེས་དེ་མ་ཐག་ཏུ་བཙོན་པ་རྣམས་སྒྲོད་བཀོལ་བཏང་བ་དང་། བྱང་བདེན་མིན་
པའི་ཁྲལ་བསྐྱེད་ལམ་ལུགས་མེད་པར་གཏོང་རྒྱ་སོགས་ནས་འགོ་འཇུགས་
གནང་ཡོད།

༡༩༥༣ ལོར་ལེགས་བཙུང་ཆོགས་པ་ཞིག་གསར་འཇུགས་ཀྱིས་བསྐྱར་
བཙུང་རྒྱུ་ཆོགས་ནས་འགོ་བཙུགས་ཏེ་རིམ་གྱིས་ཡར་རྒྱས་སུ་གཏོང་བའི་
ཐབས་མཁས་ཀྱི་མཛད་པ་བསྐྱེད་ཡོད་པ་ནི། «དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་
མི་མང་» ལས་“ངས་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་འཛིན་རྒྱུ་ལོ་ཅུང་དུ་ཞིག་ནང་དེ་
སྐོར་བསྐྱར་བཙུང་འགའ་ཤས་བཏང་བ་ཡིན། སེར་སྐུ་མི་གངས་ལུ་བཙུ་སྐོར་
ཡོད་པའི་བསྐྱར་བཙུང་ཆོགས་པ་ཞིག་དང་། རྒྱུ་ལས་ཆོགས་པ་རྒྱུང་བ་
ཞིག་བཙུགས་ཏེ་ཆོགས་པ་རྒྱུང་བ་དེས་གང་དང་གང་ལ་བསྐྱར་བཙུང་བྱེད་
དགོས་པ་བརྟག་ཞིབ་དང་། བསྐྱར་བཙུང་བྱེད་ཚུགས་ཀྱི་འཆར་གཞི་བཀོད་
དེ་ཆོགས་ཆེན་དེ་བརྒྱད་ཐམས་ལ་འབྲུལ་རྒྱུའི་ལས་དོན་བྱས་པ་རེད།”ཅས་
གསུང་ཡོད།

ལེགས་བཙུང་ཆོགས་པ་ནི་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ལམ་ལུགས་མང་གཙོ་
ཅན་དུ་སྐྱར་བའི་སྒོན་འཁོར་ཞིག་ཡིན་ཞིང་དོན་དངོས་ཐོག་སྐབས་དེ་དུས་ནས་
མང་གཙོའི་ལམ་ལུགས་ཀྱི་མང་གཞི་བཏིང་བ་ཞིག་ཡིན། སྐབས་བཙུང་དུ་
ཐེབས་མ་ཐག་ཏུ་མི་རྗེ་རྩ་ལ་སྤྱོད་པ་ལས་ལགས་དང་བཀའ་མོལ་གནང་

སྐབས། “བོད་གཞུང་གིས་དེད་དུས་གསར་བཟུང་ཉམས་སྲུང་སྒྲངས་པའི་ཐོག་
ནས། བོད་མི་མང་ལ་འབྲུལ་ཕྱགས་ཀྱན་དུ་བདེ་སྦྱིད་ཡོང་བའི་བཅས་བསྐྱར་
རིམ་བསྟན་བྱ་རྒྱའི་འཆར་གཞི་གསལ་པོ་བཀོད་ཡོད།

གཞན་ཡང་སྤར་གྱི་གཞུང་སྟོན་འགྲོ་ཕྱགས་ལ་མང་གཙོའི་རོ་པོ་ལྷན་
པའི་བསྐྱར་བཅས་གཏོང་རྒྱ་སོགས་ལེགས་བཅས་བྱ་དགོས་རབ་དང་རིམ་
བ་བཀོད་སྤྱི་བྱས་ཡོད། “ཅེས་བཀའ་གནང་འདུག དེ་ནས་ཆེ་གཅིག་ཙམ་
ཀྱི་ཟླ་ཉེ་ སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོའི་ཟླ་བའི་༩ ཆེས་༡༥ ཉིན་མགོན་པོ་གང་
ཉིད་ཀྱིས་སྐུ་ཁང་བ་དང་། རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ། ལྷ་སྐབ་བ་དབང་ཕྱག་བདེ་ལྷན་
སོགས་བཙན་བྱོལ་དུ་སྐྱེའམ་པའི་མཐོ་རིམ་མི་སྣ་སྤྱི་ཙམ་ཕྱག་བསྐྱོང་གིས་
བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་འབྲུལ་ཕྱགས་ཀྱི་བདེ་དོན་དང་། བོད་མིའི་རང་དབང་
འཐབ་ཅོད་ཀྱི་ལམ་ཕྱོགས་དང་ཐབས་ལམ་སོགས་ལ་བཀའ་བསྐྱར་གནང་།

སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོའི་ཟླ་ ༡༡ བར་རྒྱ་གར་རྩོམ་གདན་དུ་བཙན་བྱོལ་
བོད་པའི་གཞིས་སྐར་སོ་སོ་ནས་ཡོང་བའི་འབྲུས་མི་རྣམས་འདུ་འཛོམས་ཀྱི་
སྐབས་སུ་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ལམ་ཕྱགས་དེ་སྤར་དང་མི་འདྲ་བར་ཆོས་སྦྱིད་
གཉིས་ལྷན་གྱི་མང་གཙོའི་གཞུང་ཞིག་འཛུགས་གཤམ་ཆེ་བའི་བཀའ་སྟོན་རིམ་
ཐེབས་ལ་བརྟེན། སྤྱི་ལོ་ ༡༩༦༠ ལོར་སྤྱི་འབྲུས་ལྷན་ཆོགས་གསར་འཛུགས་
དང་། སྐབས་དེའི་སྤྱི་འབྲུས་རྣམས་པར་མཇལ་ཁ་གནང་སྟེ་མང་གཙོའི་ལམ་
དུ་མཛུགས་སྦྱོང་དགོས་གཤམ་གྱི་ལམ་སྟོན་གནང་སྐབས་”ང་རང་ཆོས་ལས་ཀ་
དང་། མི། སྤྱི་བའཛུགས་སོགས་གང་སར་སྐྱར་བཅས་དགོས་དེས་ཤིག་

མ་བྱས་ན་གཏན་ནས་མི་འགྲིགས། ད་ལྟ་ཆོགས་འདུའི་དུས་ཆོད་དང་ཉིན་
ཆོད་གཏན་འབེབས་ཡོད་ཀྱང་དགོས་ངེས་ལ་དུས་ལུན་རི་ཅམ་འགོར་ཡང་
འགྲིགས་ཀྱི་རེད། ད་ལམ་ཀྱི་ཆོགས་འདུ་འདི་གཞན་གྱི་སྐད་ཆ་མང་པོའི་སྒྲིབ་
སེལ་ཆེད་དུ་མ་ཡིན། དེ་ཡིན་ན་བྱེད་སྒྲུངས་འདི་འདྲ་མ་རེད། དེར་བརྟེན་ཁྲིད་
ཆོས་དོན་ངོ་མའི་ཐོག་ཏུ་ལས་འགན་ཁུར་དགོས། "ཞེས་དང་།

"ད་ངེས་བསམ་སྒྲོ་གཏོང་རྒྱ་གང་ཡོད་བཏང་། གླུ་པ་དགྲུག་རྒྱ་གང་
ཡོད་དགྲུགས་ནས། དོན་དག་སྒྲིང་བོ་ཡོད་པ། བོད་སྤྱི་དོན་ལ་ཕན་ངེས་ཤིང་
ཆ་བའི་སྐད་ཆ་བཤད་རྒྱ་གང་ཡོད་ཤོད།"ཅེས་བཀའ་གནང་། སྤྱི་ལོ་༡༩༩༩
ཟླ་ ༣ ཆོས་༡༡ ཉིན་ཆོས་མཐོའི་ཁྲིམས་ཞིབ་ཁང་གསར་འཛུགས་ཀྱིས་མང་
གཙོའི་ཆ་ལག་ཡོངས་སུ་ཆང་བར་མཛད།

སྤྱི་ལོ་༡༩༩༡ ལོར་བཙན་བྱོལ་བོད་གཞུང་གི་ཅ་ཁྲིམས་མ་ཐེན་པར་
འབྲེམས་བྱས། དེ་ནས་སྤྱི་ལོ་༡༩༩༡ ལོར་ད་ལྟ་ལག་བསྟར་བྱེད་བཞིན་
པའི་བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་བཙའ་ཁྲིམས་ཐེན་གྱིས་ཀྱི་མ་ཐེན་ཡང་གང་ཉིད་
ཀྱིས་གསོལ་བསྐྱེད་གནང་བ་དང་། བཙའ་ཁྲིམས་ཐེན་གྱིས་ཆོགས་ཚུང་བསྐྱོ་
འཛུགས་གནང་། བཙའ་ཁྲིམས་ནང་དུ་སྤྱི་འཐུས་ཅ་འཕོར་སུམ་ཆ་གཉིས་ཀྱི་
མོས་མཐུན་བྱུང་ན་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་འགན་འཛིན་མཛད་ཁུར་བྱིར་བསྐྱ་
ཆོག་པའི་ཆ་རྒྱུན་གསལ་ཡོད། ཆ་རྒྱུན་དེ་གོས་ཆོགས་ཀྱིས་བྱིར་འཐེན་
བྱས་ཡོད་ཀྱང་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་ཆོག་མཆན་མ་གནང་བར་བརྟེན་བཙའ་
ཁྲིམས་དུ་སྤྱི་འཐུས་ཅ་འཕོར་གྱི་བཞི་ཆ་གསུམ་ཀྱིས་མོས་མཐུན་བྱུང་ན་

ཡགོང་ས་མཆོག་གི་མཛད་འགན་ཕྱིར་བསྐྱེད་ཆོག་པའི་ཆ་རྒྱུན་བཀོད་ཡོད།

སྤྱི་ལོ་ ༡༩༠༡ བཀའ་སློན་ཁྲི་བ་མི་མང་གིས་ཐང་ཀར་འོས་འདེམས་ཀྱི་
སྲིལ་གཏོང་མཛད་ཡོད། སྤྱི་ལོ་ ༡༩༡༡ ལོར་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་གྲོས་
ཆོག་ས་སྤྱི་བཅའ་ཁྲིམས་དོན་ཆོད་ཉེར་གཅིག་པ་བསྐྱར་བཅོས་དགོས་པའི་
ལམ་སྟོན་གནང་ཞིང་། མགོན་པོ་གང་ཉིད་ཀྱིས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་སྐྱོད་བང་ཡོངས་
རྫོགས་མི་མང་གིས་འོས་འདེམས་བྱས་པའི་འགོ་ཁྲིད་ལ་གནང་བ་དང་།

དེ་ནི་བོད་ཀྱི་འཕམ་ཕྱགས་ཀྱི་བདེ་དོན་ཁོ་ནའི་ཆེད་དུ་ཡིན་པ་ནན་
གསུང་གནང་ཡོད། སྐབས་དེར་སྤྱི་འཐུས་གྲོས་ཆོག་ས་དང་བོད་ཕྱི་ནང་གི་
བོད་མི་མང་པོ་ཞིག་གིས་མགོན་པོ་གང་ཉིད་བགྲུས་ཡོལ་མི་གནང་བའི་རེ་
སྐུལ་གསོལ་འདེབས་ཡང་ཡང་ཁྱུས་ཀྱང་མཐའ་དོན་བཀའ་འཁྲོལ་མ་གནང་
བར་མང་གཙོའི་ལམ་བཟང་དུ་ཡང་དག་པར་བསྐྱོད་ཆེད་ལས་རིམ་འདི་ལྷག་
བསྐྱར་གནང་ཡོད།

འཛམ་གླིང་འདིའི་ཐོག་ཏུ་ཨ་རབ་ཀྱི་དབྱིད་ཀ་དང་། མེ་ཏོག་བ་སྤྱིའི་གསར་
བརྗེ། འབར་མའི་ཡར་ལངས། རྒྱ་ནག་གི་གནས་བདེ་སློ་མོ་ཆེའི་དོན་རྒྱུན་
ནམ་མང་གཙོའི་ལས་འགྲུལ་སོགས་རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་ཀྱི་མང་
གཙོའི་ལམ་སྲིལ་ཀྱི་དོན་དུ་མི་སྲོག་དང་དུས་ཆོད་བཏང་ཞིང་། དཀའ་ཆེགས་
ཆེ་བའི་འཐབ་ཅོད་རྒྱུན་མཐུད་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ་ཕྱི་དག་ཏུ་བོད་མི་གྲོས་
ལ་དབང་བ་རྣམས་ཀྱིས་དེ་ལྟ་བུའི་མང་གཙོའི་ལམ་བཟང་ཞིག་ཐོབ་ཆེད་དུ་
འབད་བཅོན་བྱེད་པ་ལས་ལྷོག་སྟེ་ལྷོན་ཀྱི་ལྷགས་སྲིལ་ལས་མང་གཙོའི་ལམ་

སྒོལ་དེར་ཡོང་ཐབས་དཀའ་བ་སོགས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་བསྟན་པ་དང་། ལྷག་
པར་བཅའ་ཁྲིམས་སྤྱ་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་འགན་འཁུན་མཛད་ཁྱུར་ཕྱིར་
བསྐྱེའི་ཆ་རྒྱུན་དེ་དག་ལ་སོས་མ་བྱུན་མ་བྱས་པ་མ་ཟད།

སྤྱི་ལོ་༡༩༥༩ ལོར་ཡགོང་ས་མཆོག་བགྲེས་ཡོལ་གནང་རྒྱ་དང་། སྤིང་
དབང་ཡོངས་རྫོགས་མི་མང་གིས་འོས་འདེམས་བྱས་པའི་འགོ་ཁྲིད་ལ་གནང་
རྒྱའི་བཀའ་སློབ་ལམ་སྟོན་རྣམས་དང་ལེན་བྱེད་སློབས་མེད་པར། དེ་ལྟར་མི་
གནང་རྒྱའི་གསོལ་འདེབས་དང་། ལུ་སྐུལ་ལུ་ནན་བྱས། དེ་ནི་ཕྱོགས་གཅིག་
ནས་ཤེས་རྒྱའི་ཁོད་དོག་པ་དང་མིག་རྒྱུད་གིས་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་དགོངས་
གཞིའི་རྗེས་སྤྱ་མ་རྫོབ་པའི་ཞན་ཆ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནས་
ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྤྱིད་ཀྱི་དབྱུ་ཁྲིད་གནང་ན་ད་གཟོད་བོད་
མི་རིགས་ལ་རེ་བའི་འོད་སྤང་ཡོད་པར་སེམས་པའི་ཡགོང་ས་ཆེན་པོར་ཡིད་
ཆེས་སློ་གཏད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཞིག་ཀྱང་ཅི་ལ་མིན།

དེ་ལྟར་ཡང་། བོད་མི་རིགས་ཀྱི་མ་འོངས་མདུན་ལམ་ཀྱི་ཆེད་དུ་ཡིན་
པའི་རྒྱ་མཆོན་དང་དགོས་པ་གསལ་བ་ཤད་ཀྱིས་བོད་མི་རྣམས་སྤྱ་མ་བྱུང་དེ་
ཡང་དག་པའི་མང་གཙོའི་ལམ་བཟང་ལ་སྐུལ་འདེད་གནང་ཡོད། དད་མོས་
རང་བཞིན་གྱི་གནས་ལུགས་ངོས་ནས་བལྟས་ན་བོད་མི་ཆོས་ཡགོང་ས་
མཆོག་ལ་ཡིད་ཆེས་དང་རེ་འདུན་དེ་ལྟར་བཅོལ་བ་དེ་ཡང་དག་པ་ཞིག་ཡིན་
སྤིང་ཀྱང་།

སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་འགོ་ལུགས་དང་མང་གཙོའི་འཕེལ་རིམ་གྱི་ཐོག་ནས་

བསམ་ན་ཡལོང་ས་མཆོག་སྐྱུ་རྒྱུ་གིས་སྐྱུལ་འདེད་ཁོ་ན་གནང་བ་ལས་མི་
མང་རང་ངོས་ནས་ཚོད་ལེན་གྱི་བྱས་ཤུགས་མ་བཏོན་བ་མ་ཟད་མཆོམས་
རེར་མོས་མ་ཐུན་བྱེད་མི་སྤྱབ་པའི་རྣམ་འགྱུར་ཡང་བྱུང་ཡོད་པ་འདི་ཡ་མཆོན་
དགོས་པའི་གནས་སྐྱདས་ཤིག་དང་། དེར་སྐྱབས་མང་གཙོ་ཡིན་པའི་རྒྱ་
མཆོན་གྱིས་གང་བཤད་བཤད་ཡིན་པའི་བསམ་སྒྲོ་དམ་འཛིན་གྱིས་ཡལོང་
ས་མཆོག་གིས་མང་གཙོར་འགོག་རྒྱུ་བྱེད་པར་སྐྱེ་མཁན་ཆོས་འཕེལ་རིམ་
འདིར་ཞིབ་པར་བསམ་ན་ཁ་སྐྱེདས་ཤིང་ཞེ་པངས་དགོས་པ་ཞིག་ཅི་ལ་མིན།

གནད་དོན་འདིར་གཟིགས་ནས་བཀའ་སློན་ཁྱི་རྩུར་མཁས་དབང་ཟམ་
གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས་“གོང་སློམ་ལྟར་བཅན་ཁྱོལ་བོད་མིའི་སྤྱི་
ཆོག་ནང་མང་གཙོའི་འཕེལ་རིམ་ཆད་མཐོང་སྤེབས་ཡོད་པ་མ་ཟད། འདིའི་
འཕེལ་རིམ་མཐའ་དག་ཡལོང་ས་ཡ་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་སྐྱུ་རྒྱུ་གི་དགོངས་
འཆར་དང་སྐྱུལ་འདེབས་ལས་བྱུང་བ་ཤིས་ལ་གཏོགས། དེར་སྐྱབས་མང་
གཙོ་དོན་གཉིས་བར་སློགས་པ་རྣམས་ཀྱི་འབད་ཚོལ་ལས་བྱུང་བ་གཅིག་ཀྱང་
མེད།” ཅེས་དང་། “འདས་ལོ་ལྔ་བཅུ་དག་གི་བྱུང་རིམ་ལ་བསྐྱར་ཞིབ་
ཅིག་གནང་ན། བཅན་ཁྱོལ་དུ་ཕེབས་མ་ཐག་གཞུང་གི་ལས་ཁུངས་ཁག་གི་
སྤྱི་འཇུགས་བསྐྱར་བཅོས་ཡལོང་ས་མཆོག་ཉིད་གྱིས་བཀའ་བཏོད་གནང་
བ་དང་།

སྤྱི་ལོ་ ༡༩༦༠ ལོ་འགོར་མང་ཆོག་གིས་འོས་འདེམས་བྱས་པའི་སྤྱི་
འཇུགས་ལྟན་ཆོག་གསལ་འཇུགས་དགོས་པ་ཡལོང་ས་མཆོག་ཉིད་གྱིས་

ལམ་སྟོན་མཛད་པ་ལ། སྐབས་དེར་གྲོས་ལ་དབང་བ་མང་པོས་ཡོང་ཐབས་
དཀའ་བའི་བསམ་ཚུལ་ཞུ་མཁན་བྱང་རུང་། ལྷ་ནན་གྱིས་གོ་བསྟོན་གནང་སྟེ་
ལོ་དེའི་ཕྱི་ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༩ ཉིན་སྤྱི་ལྷན་གསར་འཛུགས་ཐུབ་པ་བྱུང་། དེ་ནས་
བཟུང་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་པ་མས་སུ་གྲུ་གསོ་སྦྱོང་ལྟར་མང་གཙོའི་ལམ་
སྟོལ་དང་། གོམས་གཤིས་ཡར་རྒྱས་གཏོང་ཐབས་རྒྱན་ལྷན་དུ་མཛད་ནས་
མང་ཆོག་གསུམ་གྱི་ངོས་ནས་ཕྱིར་འཐེན་དང་རྗེས་ལུས་ཤོར་བ་ནི་སྟེང་ཅིག་བྱུང་
ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༡ ལོར་སྐབས་དེའི་སྤྱི་འཐུས་དང་བཀའ་ཤག་ཕྱིར་བསྐྱུས་
གྱིས་བར་བཀལ་བཀའ་ཤག་ལོས་འདེམས་དང་། བཅན་ཤྲོལ་པོད་མིའི་བཅའ་
ཁྲིམས་ཟེན་གྱིས་ཆོག་སྤྱང་བསྟོན་འཛུགས། སྤྱི་ལྷན་རྒྱ་བསྐྱེད་གནང་རྒྱ་
བཅས་ཀྱི་དགོངས་འཆར་ཡང་ཡགོང་ས་མཆོག་རང་གིས་གནང་བ་ལས་མང་
ཆོག་གསུམ་གྱི་ངོས་ནས་སུས་ཀྱང་ཞུ་མཁན་བྱུང་མེད། དེ་དུས་མང་ཆོག་གསུམ་གྱིས་
ཆོར་སྤང་ཆེན་པོས་འོས་འདེམས་བྱས་པའི་སྐབས་བཅུ་གཅིག་པའི་སྤྱི་འཐུས་
ལྷན་ཆོག་གསུམ་སྤྱི་འཐུས་ ༩༩ ཡོད་པ་དེ་ལ་ད་ལྟ་ལག་བསྟར་བྱེད་བཞིན་པའི་
བཅན་ཤྲོལ་པོད་མིའི་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཟེན་གྱིས་ཀྱང་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་
གསོལ་བསྐུལ་གནང་ཡོད།

ཟེན་གྱིས་དེའི་ནང་ཆོས་ལུགས་རིས་མེད་ལས་ཆོས་སྤྱིད་བྱུང་འབྲེལ་
གྱི་ཆོག་བརྗོད་མེད་ཀྱང་གྲོས་ཆོག་སུ་མང་མོས་མ་ཐོབ། མཐའ་མ་བཅའ་
ཁྲིམས་ཟེན་གྱིས་དོན་ཆན་ ༡༡ པར་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཆོག་གསུམ་གྱི་སྤྱི་འཐུས་ཅ

འཛོལ་གསུམ་ཆ་གཉིས་ཀྱི་མོས་མཐུན་བྱུང་ན་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་འགན་
འཛིན་མཛད་ཁུར་བྱིར་བསྐྱེད་ཆོག་པའི་ཆ་རྒྱུན་གསལ་བ་དེ་དག་གྲོས་ཆོག་གས་
ཀྱིས་བྱིར་འཐེན་བྱས་ཏེ་གཏན་འབེབས་བྱས་ཀྱང་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་
ཆོག་མཆན་མ་བསྐུལ་བར་ལམ་སྟོན་དང་སྒྲུགས་བྱིར་སློག་མཛད་པར་བརྟེན་
སྤྱི་འཐུས་ཀྱི་ཙ་འཛོལ་གྱི་བཞི་ཆ་གསུམ་ཀྱི་མོས་མཐུན་བྱུང་ན་ཡགོང་ས་
མཆོག་གི་འགན་འཛིན་མཛད་ཁུར་བྱིར་བསྐྱེད་ཆོག་པའི་དཔོན་ཆ་རྒྱུན་དང་།
ས་གནས་འཐུས་ཆོག་ས། ས་གནས་འགོ་འཛིན་ས་གནས་མི་མང་གིས་འོས་
འདེམས་བྱ་རྒྱུའི་ཆ་རྒྱུན་བཅས་བསྐྱར་འཇུག་ཁྱེད་གོས་བྱུང་ཡོད།

སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ལོར་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་སྤྱི་འཐུས་གྲོས་ཆོག་གས་ལ་
བཅའ་ཁྲིམས་དོན་ཆེན་ ༢༡ པ་བསྐྱར་བཅོས་དགོས་པའི་ལམ་སྟོན་བསྐུལ་
ཏེ་བཀའ་སློན་ཁྲི་བ་མང་ཆོག་གིས་ཐད་ཀར་འོས་འདེམས་བྱ་རྒྱུའི་ཆ་རྒྱུན་
གསར་གཏོད་གནང་ནས་དེང་སྐབས་བོད་མི་མང་ཆོག་གས་སུ་བཀའ་ཁྲིའི་འོས་
འདེམས་སྐོར་ཆ་ཆ་ལུང་ལུང་གིས་བཟོ་སྒྲིང་བྱ་ས་ཡོད་པའི་གཞི་རྩ་དེའང་
ཡགོང་ས་མཆོག་རང་ཉིད་ཀྱིས་བསྐྱུན་བ་མ་གཏོགས་སྤྱི་འཐུས་སམ་མང་
གཙོ་དོན་གཉིད་བ་སུ་ཞིག་གི་སྒོ་ཡུལ་དུ་ཤར་ཅིང་།

ཅེས་ཉམས་སྤྱོད་དང་རྒྱས་ཡོད་ཀྱིས་རྒྱ་མཆན་ལྡན་པའི་གསལ་བཤད་
གནང་ཡོད། དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ ལོ་ནས་༢༠༡༡ ལོར་གྱི་མང་གཙོའི་འཕེལ་
རིམ་ཡོངས་སུ་རྒྱ་གསལ་པའི་ནང་དུ་ཡགོང་ས་མཆོག་སྤྱི་ཉིད་ཀྱིས་སྐུལ་འདེད་
དང་། ལམ་སྟོན། ལྷན་ཁྲིད་བཅས་གནང་ཞིང་། ད་ལྟ་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་ཏུ་འོས་

གྲུབ་འབྲས།

གོང་དུ་ལམ་ཙམ་གསལ་བ་ལྟར་དེ་ལྟ་བུའི་རྒྱལ་མཚན་གྱི་མཛད་པ་དེར་
རྒྱལ་སྤྱི་དང་། བོད་མི། ཁ་གཏད་ལ་གདོང་ལེན་བཅས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བྱུ་
འབྲས་ཆེན་པོ་བྱུང་སྟེ། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་ལ་གོང་ས་མཆོག་གི་གཟི་བརྟན་དང་
འབྲེལ་བའི་བོད་མིའི་མང་གཙོའི་མདུན་སྐྱོད་ལ་བསྟོད་བསྐྱབས་དང་འབྲེལ་
རོགས་འདེགས་བྱས། བོད་མི་ནམས་ནི་བཀས་བཀོད་རྒྱུད་འཛིན་གྱི་ལམ་
སྟོལ་ལྟ་བུ་དེ་ལས་བརྒྱལ་ཏེ་ཡང་དག་པའི་མང་གཙོའི་ལམ་ནས་བོད་ཀྱི་རང་
དབང་ཅོད་ལེན་གྱི་ལས་འགུལ་ལ་བཙོན་པར་བྱུགས་སྟོན་དང་སྐབས་བདེ་
ཆེན་པོ་བྱུང་།

ཁ་གཏད་རྒྱ་ནག་ལ་ནི་རྩ་ལའི་སྒྲ་མས་དབུ་ཁྲིད་པའི་ཕྱི་སྟོད་བོད་མི་ཆོས་
སྤྱི་ཆོགས་རྙིང་བ་རོ་ལངས་རྒྱག་པའི་གྲུབས་བྱེད་ཀྱི་འདུག་ཟེར་ནས་མི་
ལོ་བརྒུ་ཕྱག་མང་པོར་བསྐྱབས་པའི་ལོག་པའི་དེལ་བསྐྱབས་དེའི་རྩུན་རྒྱབ་
བརྟེན། རོ་མཚར་ཆེ་བའི་མང་གཙོའི་མཆོངས་སྐྱོད་ཆེན་མོ་དེར་འཛུལ་སྤྱིང་
གི་དབུ་ཁྲིད་དང་། གྲགས་ཆེན་མི་སྣ། གཟུར་གནས་མཁས་དབང་། ཆབ་སྲིད་
ལ། རྩོམ་པ་པོ། ཆེས་མཐོའི་དབང་འཛིན་པ་སོགས་ཀྱིས་བསྟོད་བསྐྱབས་དང་
ཆེ་བསྟོད་སྒྲ་མེད་བྱས་པ་སྟེ་འདིར་དཔེ་མཆོན་ཙམ་དགོད་ན།

མོ་མང་རིང་བཅན་བྱོལ་བོད་མི་འདུས་སྡོད་སར་མཉམ་སྡོད་བྱས་པའི་
ཉམས་ཞིབ་པ་ཐེ་ཐུན་གྱི་རྩོམ་པ་པོ་སྟོབ་དཔོན་སུཊུ་ཅ་རྟོང་གིས་《བཅན་
བྱོལ་དུ་མང་གཙུག་སྡོད་སྡུག》ཞེས་པའི་དེབ་ཏུ། “བཅན་བྱོལ་བོད་མིའི་ཐད་
ཀར་འོས་བསྐྱེད་སྤང་གཞོང་ལ་ཐུར་སྒྲ་ཆོག་པས་བརྒྱད་ཡོད་ཅིང་། རྟོག་མཐའ་
བར་གསུམ་དུ་ཡགོང་ས་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མས་སྒྱུལ་འདེད་དང་ལམ་སྤྲོད་མཛད་ཡོད་
ལ། ཁོང་གི་གཙུག་སྡོད་འོག་བཅན་བྱོལ་བོད་མིའི་སྤྱི་ཆོག་པས་མང་གཙུག་ཅན་
མངོན་འགྱུར་གྱེད་ཐུབ་ཡོད།” ཅེས་མོ་མང་ཞིབ་འཇུག་གི་གྲུབ་དོན་ལ་སྟོན་
ཆོག་བཏོད་པ་དང་།

རྒྱ་ཡིག་གི་རྩོམ་པོ་དང་སྟོབ་དཔོན་ཆེན་མོ་ཡན་རྟོང་པེན་གྱིས། “ཉན་
ཉན་བསམ་སྒྲོར་སུ་གེ་བྱུང་བེན་པའི་དུས་སྐབས་འདིར། རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མས་དབུ་
སྤྲོད་པའི་བོད་མི་ཁག་ཅིག་བཅན་བྱོལ་གནང་། དེ་ནི་བསམ་སྒྲོར་དང་། རིག་
གཞུང་། ལྷག་པར་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཆ་ནས་དེ་ལྟར་མི་གནང་ཀ་མེད་རེད། བོད་
མིར་མཆོད་ན། བཅན་བྱོལ་ནི་ཁྲག་དང་རྩས་པས་ལམ་ཁ་ཞིག་ཡིན་པ་སྟོན་
མེད་བཤད་མེད་ཀྱང་། འོག་གསལ་གཞན་ཞིག་ནས་བཤད་ན། ཁོང་ཆོ་ལམ་དེར་
ཞུགས་པ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གྲིབ་ནག་ལས་ཕྱིར་ཐོན་པ་ཞིག་ཀྱང་རེད། དེ་ལྟར་
ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གྲིབ་གཟུགས་ལས་བཀལ་ཏེ་སྟོ་ཁ་ཆོས་ལ་འོག་གསལ་བཤད་། བསམ་
སྒྲོའི་གཙུག་རྒྱན་དུ་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མས་གསེར་མདོག་གི་སྟོན་མེ་སྤར། རྒྱལ་
ཆེན་གྱི་བྱས་པ་དེ་བོད་མི་རིགས་ཅམ་མ་ཟད། ཐད་ཀར་འགྲོ་བ་མི་སྤྱི་ལ་
གལ་འགངས་ཆེ་བ་མ་འོངས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱིས་བདེན་དཔང་བྱ་ངེས། ཞེས་

ཆེ་བསྟོད་བྱས།

དེ་བཞིན་རྒྱ་རིགས་ཚུལ་པ་པོ་ཁྱེད་པོ་འོ་ཁྱེད་གིས་ཀྱང་“ཏུ་ལའི་སྒྲ་མ་སྲིད་
སྟེགས་ལས་དགོངས་ཁྱེད་གནང་བ་ཡིས་རྒྱ་ནག་གི་ཐབས་རྒྱས་ཡོངས་རྫོགས་
ལུགས་པར་བྱས་ཡོད་”ཅེས་དང་། རྒྱ་རིགས་ཚུལ་པ་པོ་ཁྱེད་ལྟར་ཅན་གྱི་“ཏུ་
ལའི་སྒྲ་མ་སྲིད་དབང་མི་དམངས་ལ་བྱིར་སྟོན་གནང་སྟེ་སྒྲ་བས་ཆེན་གྱི་
བྱས་རྗེས་བཞག་པ་དང་མི་རབས་མང་པོར་ཞི་བདེ་བསྐྱེད་པ།”ཞེས་པའི་ཚུལ་
ཡིག་ཏུ་ལོངས་ས་མཆོག་ལ་ཆེ་བསྟོད་དང་འབྲེལ་“ཏུ་ལའི་སྒྲ་མ་སྲིད་རང་མོས་
ཐོག་ནས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དབང་ཆ་སྒྲོས་གཏོང་གནང་བ་དེས་རྒྱ་གཞུང་གི་བསྐྱ་
བྱིད་འོག་ཤོར་བའི་རྒྱ་ནག་མི་མང་ཁྱིམ་ཚོ་མང་པོར་ངོས་འཛིན་གསལ་བོ་ཞིག་
འཛེབ་ངེས་རེད།

མ་ཟད་ཁོང་ཚོ་ཅི་ཙམ་སྒྲུན་མོངས་ཡིན་ནའང་། ཐ་ན་ཏུ་ལའི་སྒྲ་མ་སྲིད་
མི་རབས་རྒྱུད་འཛིན་གྱི་ཆབ་སྲིད་དབང་ཆ་སྒྲོས་གཏོང་བྱས་པའི་སྐབས།
གྲུང་ཁྱེད་ཏང་གིས་མི་རབས་ནས་མི་རབས་བར་སྲིད་དབང་དམ་པོར་འཇུ་
དགོས་དོན་གང་ཡིན་ནམ་ཞེས་ངེ་བ་ཞིག་གཏོང་ངེས་རེད་”ཅེས་བཤད་ཡོད།

ཐེ་ཐུན་གྱི་ཚུལ་པ་པོ་སྟོབ་དཔོན་སུའུ་ཅ་ཏོང་གིས་“བཅན་བྱོལ་དུ་མང་
གཙོ་སྟོ་སྐྱར་”ཞེས་པའི་དེབ་ཏུ། “བཅན་བྱོལ་བོད་མི་ཚོར་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་
ཚོགས་ནས་མང་གཙོ་ཅན་ལ་ཆད་མཐོའི་གདེང་འཛིན་དང་། བརྒྱུད་རིམ་
འདིས་མ་འོངས་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གཞུང་གཅེས་འཛིན་ལ་ཤུགས་རྒྱུན་
གཏོང་ཐབ་ཅིང་ཤུགས་རིང་བ་ཞིག་ཐེབས་ཡོད།” ཅེས་སོགས་གསལ་ཡོད།

སྒོ་བ་དཔོན་ཆེན་མོ་ཡན་ཏོང་པེན་གྱིས་ཀྱང་། "དེ་ལྟར་ན། དེང་རབས་
ཅན་འབྲེལ་ནས་ཡོང་བའི་གནད་དོན་ཡོད་ཆད། ཏུ་ལམས་ཏུ་ལའི་སྒྲ་མའི་ཟབ་
ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཐུགས་རྒྱུད་ལ་ཡོངས་སུ་བསྐྱུས་ཡོད།

ཁོང་གིས་བོད་ཀྱི་ལས་དབང་དང་མདུན་ལམ་ལ་དགོངས་བཞེས་སྐབས།
སྐྱེས་བུ་དམ་པ་ཁོང་གིས་ད་ལྟའི་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་ཡོད་ཆད་
དཀྱིལ་དུ་བཞག་ནས་གཟིགས་ཡོད་པས། ཁོང་གི་བོད་དོན་ལ་དགོངས་པ་
བཞེས་སྐབས་དེ་བཞིན་སྐྱེ་བོ་གཞན་གྱི་མིག་དཔེ་བལྟ་སར་གྱུར་ཡོད། "ཅེས་
གསལ།

མང་གཙོའི་འཕོ་འགྱུར་གྱི་མཆོངས་སྐྱོད་འདིས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཕྱོགས་ནས་
བརྟེན་ལན་གསལ་བོ་ཞིག་བཏང་ཡོད་པའང་ང་ཚོས་ཚོར་ཐུབ་སྟེ།

རྒྱ་རིགས་ཚོས་པ་པོ་དང་ཆབ་སྲིད་དབྱུང་བཟོད་པ་ཁྲན་པོའོ་ཁྱེད་གི་《ཏུ་
ལའི་སྒྲ་མ་དང་གྲུང་ནན་ཏེ་དབར་གྱི་འབྲེལ་བ།》ཞེས་བའི་ཚོམ་ཡིག་དུ། "རྒྱ་
ཕྱོགས་ཀྱིས་ཏུ་ལའི་སྒྲ་མ་སྐྱེ་བའི་བཅུ་བཞི་པ་ཐུ་ངན་ལས་འདས་ཐེས་ཀྱི་
ལས་དོན་ཆེད་གྲ་སྒྲིག་བྲེལ་བེད་ངང་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

ཏུ་ལའི་སྒྲ་མ་སྐྱེ་བའི་བཅུ་བཞི་པ་དགོངས་པ་ཐོག་གསུམ་ཐེས་ཁོ་ཚོས་ཏུ་
ལའི་སྒྲ་མ་སྐྱེ་བའི་བཅུ་ལྔ་པ་འཛིན་བྱ་རྒྱུ་དང་། ཁོང་ཉིད་ཐག་སྐྱུལ་འབྲ་
གཟུགས་ཤིག་དུ་གྱུར་བ་བྱས་ནས་བོད་མྱོངས་ཁྱོན་ཡོངས་ལ་སྐྱབས་འཛིན་
མཐར་ཕྱིན་པ་བྱ་ཐུབ་ཆེད་བེད་སྤྱོད་གཏོང་འཆར་ཡོད་པ་རེད།

འོན་ཀྱང་ཏུ་ལའི་སྒྲ་མ་སྐྱེ་བའི་བཅུ་བཞི་པ་ཁོང་དང་ཉིད་ཀྱིས་སྲིད་སྟེགས་

ལས་དགོངས་ཁྱུ་གཙང་པའི་གསལ་བསྐྱགས་སྟེལ་རྗེས་རྒྱ་ནག་གི་མིག་སྒར་
ལྷགས་པའི་དཀའ་གནད་ནི་རྒྱ་གཞུང་གིས་ངོས་འཛིན་བྱས་པའི་(རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་
སྤྱ་ཐེང་བཙོ་ལྷ་བར་)གཞི་རྩ་ཁོ་རང་ནས་བོད་པ་ཚོས་དོན་དམ་གྱི་ངོས་ལེན་
ཐོབ་མི་སྲིད།

རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་སྤྱ་ཐེང་བཙོ་བཞི་པས་སྲིད་སྟེགས་ནས་དགོངས་ཁྱུ་གསལ་
བསྐྱགས་གནང་བ་དང་དུས་མཉམ་པར་བོད་ཀྱི་ཚོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་
ལུགས་མཐུག་བསྐྱེལ་བ་རེད། དེས་སྤྱིར་ཡུང་ནན་ཏེ་ཡིས་བསྐྱོ་བཞག་བྱས་
པའི་རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་སྤྱ་ཐེང་བཙོ་ལྷ་བ་བོད་པ་ཚོའི་ཐོག་དུ་བཅན་འགེལ་བྱས་
པ་ཡིན་ནའང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐོག་ནས་རྒྱ་པ་གང་ཡང་འཐོན་སྐྱབ་མེད་པ་
རེད། "ཅེས་བཤད་པ་ནི་དོན་དངོས་ཐོག་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནད་དོན་རྟོགས་པའི་
གཟི་བོའི་གཏམ་དུ་ངེས།

དེ་དང་དེ་ལ་སོགས་པ་རྒྱལ་སྤྱིའི་གནད་ཡོད་མི་སྣ་དང་། ལྷག་པར་དུ་རྒྱ་
རིགས་ཤེས་ལྡན་པ་དག་གིས་ཡུང་ཡངས་ལས་འདས་པའི་བསྐྱགས་དབྱངས་
དང་གདེང་འཛིག་གི་འཕོད་སྐྱད་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱིངས་ཆར་བསྐྱགས་པ་སོགས་
ནི་མི་རིགས་ཀྱི་འཐབ་ཚིད་ཁྲོད་དུ་མཐོང་དགོན་པའི་གྲུབ་འབྲས་རྒྱབ་སྐྱོར་
ཞིག་རེད།

ལུགས་རྒྱུང་རིང་པོའི་དགོངས་བཞེས་དང་། འཆེ་མེད་ཞི་བའི་ལྷ་གྲུབ་
ཀྱི་གཞི་རྟེན་ཐོག་ནས་གཏན་འབེབས་གནང་བའི་མ་འོངས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་
ལམ་སྟོལ་ནི། འཛིག་རྟེན་སྤྱི་ལ་སྤྲན་པའི་འཆེ་མེད་ཞི་བའི་ཐབས་ལམ་ལ་

གཞི་བཅོལ་ཞིང་། ཁྲིམས་ཀྱིས་དབང་སྦྱར་དང་། ཁེ་དབང་འབྲུ་མཉམ་གྱི་ཆོད་
ལྷན་མང་གཙོའི་ལམ་སྲོལ་ཞིག་ཏུ་འགྲོ་རྒྱུ་ནི་ཡགོང་ས་ཡསྐབས་མགོན་ཆེན་
པོས་སྦྱལ་གནང་བའི་ཡང་དག་པའི་ལམ་མཆོག་གི་མ་མེད་པ་ཞིག་རེད།

སྤྱི་སྡོམ།

༡༽ ཡགོང་ས་སྐུ་ཐེང་བཅུ་བཞི་བ་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས་སྐུ་ངལ་དང་
ཐུགས་བཅོལ་ཆེན་པོས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལམ་སྲོལ་ཡང་དག་པའི་མང་
གཙོའི་ལམ་ཏུ་བསྐྱར་གནང་མཛད་པ་འདི་ནི་རྒྱལ་སྤྱི་དང་། ད་ལྟའི་འགྲུར་
འགོས། བོད་ཀྱི་གནས་བབ། བོད་ཀྱི་མ་འོངས་པ། རྒྱ་ནག་གི་གནས་བབ་
སོགས་གང་ལ་བལྟས་ཀྱང་ཆོད་རན་པ་དང་། སྐབས་སུ་བབ་པ། གནད་ལ་
ཁེལ་བའི་མཆོག་གྲུབ་ཀྱི་ལམ་སྲོལ་ཟླ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན།

དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༥ ལོར་ལེགས་བཅོས་ཆོགས་པ་གསར་འཛུགས་
དང་། ༡༩༦༠ ལོར་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཆོགས་གསར་འཛུགས། ༡༩༦༡ ལོར་
བཅན་བྲོལ་བོད་མིའི་བཅའ་ཁྲིམས་ཟིན་བཞིན་གནང་བ། ༡༩༩༡ ལོར་རྩ་
ཁྲིམས་ཀྱི་མ་ཟིན་གསལ་སྦྱལ་གནང་བ། ༡༩༩༣ ལོར་ཆེས་མཐོའི་ཁྲིམས་
ཞིབ་ཁང་གསར་འཛུགས། ༢༠༠༡ ལོར་བཀའ་སློན་གྱི་བ་མི་མང་གིས་ཐད་
ཀར་འོས་འདེམས།

༢༠༠༡ ལོར་གྲོས་ཆོགས་སུ་བཅའ་ཁྲིམས་དོན་ཆོན་ ༣༡ པ་བསྐྱར་

བཅོས་དགོས་པའི་ལམ་སྟོན་གནང་ཞིང། ༡༠༡༡ ལོར་སྲིད་དབང་ཡོངས་སུ་
རྫོགས་པ་མི་མང་གིས་འོས་འདེམས་བྱས་པའི་སྲིད་སྐྱོང་ལ་ཅིས་སྐྱོད་གནང་
བའི་བར་གྱི་མང་གཙོའི་འཕེལ་རིམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ནང་དུ་ཡགོང་ས་
མཆོག་སྐུ་ཉིད་ཀྱིས་ལམ་སྟོན་དང་། སྐུ་དེད། མཆོམས་རེར་བཀའ་ནན་མུ་
ཚུགས་སོགས་ཀྱིས་དབུ་བཙུགས་ཤིང་མཐུག་སྒྲིལ་གནང་ཡོད།

༡༢ དེ་ལྟ་བུའི་མང་གཙོའི་ལམ་སྐོལ་གསར་གཏོད་གནང་བའི་རྒྱ་བས་
ཆེན་གྱི་མཛད་འཕྲིན་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་བོད་དོན་དང་། བོད་
ཀྱི་གནས་སྐྱད་ལ་ཆེ་མཐོང་དང་། རོས་འཛིན་ཡང་དག་པ་ཞིག་ཐོབ་པ་དང་
ལྷན་དུ་ཨ་རི་དང་། དུ་རེ་བ་སོགས་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོའི་གྲོས་ཆོག་ལ་འཐུས་མི་
དང་། བོད་དོན་རྒྱ་བསྐྱོར་བ་སོགས་སྡེ་རྩེས་སུ་བཅའ་བྱོལ་བོད་མིའི་གནས་
ལུ་རྒྱ་གར་རྒྱ་རམ་ས་ལར་ཆེད་པེབས་ཀྱིས་གཞིགས་ཞིབ་དང་། རྒྱ་བསྐྱོར་
ཆེད་མཐོང་གནང་བ་དང་།

རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་སྤྲོན་གྲགས་ཅན་གྱི་ཚོམ་པ་པོ་དང་། ཆབ་སྲིད་དབྱུང་
ཞིབ་པ། ཆེས་མཐོའི་དབུ་ཁྲིད་སོགས་ཏ་ཅང་མང་པོས་ཡགོང་ས་ཆེན་པོའི་
དགོངས་གཞི་དང་ཐུག་ལེན་དེར་བསྟོད་བསྐྱབས་དང་། གུས་བཀུར་ཆེད་མེད་
ཞུས་པ་མ་ཟད་རྒྱ་ནག་གི་ཤེས་ལྡན་ཚོམ་པ་པོ་མང་པོས་ཡགོང་ས་མཆོག་
དང་བོད་པའི་མདུན་སྐྱོད་ལ་བསྟོད་དབྱངས་བྱེར་བ་དང་ལམ་སྟོན་འདི་དག་
ལས་རྒྱ་ནག་གིས་བསྐྱབ་བྱ་ལེན་དགོས་པའི་སྐུལ་མ་བཏང་ཡོད།

༡༣ མང་གཙོའི་ལམ་བཟང་གསར་གཏོད་མཛད་པ་འདིས་བོད་གངས་

ཅན་གྱི་མ་འོངས་པའི་ཆབ་སྲིད་ལམ་བུའི་ཐོག་འདས་པའི་བྱང་རབས་སུ་
གསལ་བའི་ཆོས་རྒྱུད་པན་ཚུན་དང་མི་ཆེན་པན་ཚུན་བར་གྱི་སྲིད་དབང་
འཐབ་ཚེད་ཀྱི་གཞི་གདན་ཅན་གས་གཏོར་བ་དང་། ཡལོང་ས་མཆོག་གི་སྐྱེ་ཆེད་
ཆོད་ཅིས་ཀྱིས་བོད་དོན་ཤུལ་མེད་དུ་གཏོར་ཐུབ་སྟུམ་པའི་རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་
ཐབས་རྒྱས་དེར་ཡང་དོན་དངོས་ཀྱི་ལན་འདེབས་ཆེ་མེད་པ་ཞིག་བྱས་ཡོད།

ད་ལྟའི་ཀྲན་གཞིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ལྷར་མ་འོངས་པར་ཡང་ཡལོང་
ས་མཆོག་གི་སྐྱེད་ཡང་སྲིད་རྒྱུན་བཟོ་བྱས་ནས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་བདག་
དབང་རྒྱ་ནག་ལ་དབང་བར་བྱེད་འདོད་པའི་རྒྱ་ནག་གི་ཆབ་སྲིད་ཐབས་རྒྱས་
ཀྱི་ཕྱི་ལམ་དེ་ནམ་ཡང་མངོན་འགྱུར་མི་ཐུབ་པའི་བདེ་ལན་བཏང་བ་རེད།

༤༽ མདོར་བསྡུས་ན། མང་གཙོའི་ལམ་བཟང་གསར་གཏོད་མཛད་པ་དེ་
ནི། རྒྱལ་སྤྱིའི་གནས་བབ་དང་མཐུན་པ། འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་འགྱུར་འགྲོས་ལ་
རན་པ།

བོད་གངས་ཅན་གྱི་མ་འོངས་པར་གིན་ཏུ་འོས་པ་སོགས་ཆོས་དང་ཆབ་
སྲིད། གནས་ལུགས་དང་རྒྱབ་ལྗོངས། གཏན་ཆིགས་དང་དོན་དངོས་སོགས་
གང་གི་ངོས་ནས་ཀྱང་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཞིག་དང་། མཆོག་ཏུ་གྱུར་བ་ཞིག་ཡིན་
ཞེས་། དེ་འདྲའི་ལམ་བཟང་གསར་གཏོད་གནང་བའི་གྲུབ་འབྲས་སུ་རྒྱལ་
སྤྱིའི་ཆོགས་སྡེ་ཁག་དང་། གཞུང་འབྲེལ་མིན་པའི་སྤྱི་གཙུག་ལྷན་ཁག་ཁག་། ཞི་
བདེ་དང་བདེན་ལ་དགའ་བའི་འཛམ་གླིང་གི་ཤེས་ཡོན་པའི་སྡེ་ནས་བོད་
དོན་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་དང་། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་མདུན་མཆོངས་འདིར་དགའ་བསུ་ཞུས་

ཡོད་ལ་བོད་གངས་ཅན་གྱི་མ་འོངས་པའི་མདུན་ལྗོངས་ལའང་གསོན་ལྷགས་
གསར་བ་ཞིག་དང་རེ་བ་གསར་བ་ཞིག་བསྐྱེད་ཡོད།

འཛམ་གླིང་གོ་ལར་གཞི་ཉན་འཆའ་བའི་སྣ་ཚོགས་མི་རིགས་རྣམས་མང་གིས།
མང་གཙོའི་འཐབ་ཚྭ་སྟོན་ལ་བརྗེ་བའི་ཉེར་གཅིག་དུས་ཀྱི་བགྲང་བྱའི་ཁོད།
ཁྱེད་ཀྱི་ཐུགས་སྟོབས་སྟོ་གོས་ཟབ་མོས་ཡང་དག་མང་གཙོ་སྣལ་བའི་ཚུལ།
ངོ་མཆར་བསྐྱབས་དབྱངས་དགོད་སྒྲ་སྟོང་གིས་ས་ཆེན་སྣལ་བ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱུལ།

ནང་བའི་ཆེན་རིག་དང་དེང་རབས་ཆེན་རིག་བྱང་ འབྲེལ་གྱི་མདུན་སྟོན།

ཆེན་རིག་གཉིས་བར་གྱི་འབྲེལ་བའི་བྱང་རིམ།

སྤྱིར་བཏང་འཛིག་རྟེན་འདིའི་ཐོག་ཚོས་ལུགས་དང་ཚན་རིག་བར་གྱི་ལྷ་གྲུབ་
རིག་པའི་འཐབ་འཛིང་ནི་དུས་རབས་བཙོ་བརྒྱད་པ་དང་བཅུ་དགུ་བའི་སྐབས་
སུ་འཕེལ་རྒྱས་བྱུང་ཞིང་། སྐབས་དེའི་མི་རྣམས་ཀྱིས་དེ་ནི་ལུང་འཛིན་མོངས་
དད་རིང་ལུགས་དང་། ལེགས་དཔྱོད་དང་རང་དབང་གི་འཚོལ་ཞིབ་རིང་
ལུགས་བར་གྱི་འཐབ་འཛིང་ཞིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་བྱས།

ཚན་རིག་ལག་ཅུལ་གྱི་མཆོངས་སྟོན་ཆེན་མོ་དེའི་ནང་དུ་ལེགས་ཕྱོགས་
སུ་སྟོན་པའི་འཚོ་བའི་ཁོར་ཡུག་གི་གནས་སྟངས་དང་། མངོན་མཐོང་ཉེར་
སྟོན་གྱི་འབྲེལ་ལས་རིག་པའི་དར་འཕེལ་དེས་མི་རྣམས་ལ་ངོ་མཆོར་བའི་

ཞིང་བཀོད་ཅིག་འཇུགས་སྐྱོན་བྱས་པ་དང་དུས་མཚུངས་སུ་ཆོས་ལུགས་
ཁག་གི་དབང་འཛིན་གྱི་མི་སྣ་དང་། ཆོས་ལུགས་བཤད་མཁན་གྱི་སྤྱེ་བོ་སྟོར་
ཞིག་གིས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་དགོངས་དོན་ལས་བརྒལ་བའི་
ཉེས་སྦྱོད་ཀྱི་བྱེད་སྐྱེད་དེས་འགོ་བ་མི་རྣམས་ཀྱི་སེམས་ནང་དུ་ཆོས་ལུགས་
འདྲ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱ་བ་ལས་ཆེན་རིག་དད་མོས་ཀྱི་དང་བ་ཟབ་བའི་བསམ་སྒྲུབ་
འགྲུར་ཕྱོག་འགྲུང་འགོ་བརྩམས།

དུས་དེ་ཤེད་ནས་ཆོས་ལུགས་དང་ཆེན་རིག་གཉིས་ནི་མ་སྐྱོན་ཐབས་
མེད་པའི་འགལ་སྒྲུབ་ལས་ཕྱོགས་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ཡིན་པ་དང་། ཆོས་ལུགས་
དང་ཆེན་རིག་ཟུང་འབྲེལ་གྱིས་འགོ་བ་མིར་བདེ་སྦྱིད་སྐྱོན་ཐབས་ཀྱི་གཏན་
ཆིགས་རིག་པའི་མང་གཞི་ཞིག་ཡོད་པ་སྐབས་དེའི་ཆེན་རིག་པ་སྤྱི་ཡོངས་
ཀྱི་ངོས་ནས་ཡིད་ཆེས་བྱས་མེད། སྐབས་འདིའི་ཆོས་ལུགས་ནི་གཙོ་ཆེར་ཡེ་
ཤུའི་ཆོས་ལུགས་སོགས་ཡིན་མོད། དུས་སྐབས་དེའི་རྒྱབ་ཕྱོགས་ཀྱི་བསམ་
སྒྲུབ་པ་མང་ཆེ་བས་ལྷ་ཚུལ་འདི་ཆོས་ལུགས་ཀྱུན་ལ་གཅིག་མཚུངས་སུ་བརྒྱང་
ཡོད།

ནང་བ་དང་ཆེན་རིག་གི་བར་གྱི་བརྒྱུ་མེད་ནི་དུས་རབས་བརྒྱ་དགུ་བའི་
སྤྱད་དང་ཉི་ཤུ་བའི་སྟོད་ཅམ་ནས་བྱུང་ཡོད་པ་སྟེ། ༡༩༤༩ལོར་དབྱིན་རིའི་
མཁས་པ་ཨེ་ཌ་ཐེན་ཨར་ལོ་ལྷ་ཡིས་ཉི་ཉོང་ཉོ་རྩེ་མཐོ་རིམ་སློབ་ཁྱེད་ཆེན་མོར་
ནང་ཆོས་དང་ཆེན་རིག་བར་གྱི་མ་སྐྱོན་ཕྱོགས་སྟོར་ལ་གཏས་བཤད་རྒྱས་
ཤིང་རིང་བ་ཞིག་བྱས་ཡོད་ལ། དུས་རབས་ཉི་ཤུ་བའི་སྟོད་དུ་རྒྱུའི་ནང་བའི་

མཁས་པ་ཏཨི་ཤུ་གྱིས་ནང་བའི་སྒོ་བ་སྒྲོང་ལ་དང་རབས་གྱིས་སྒྲུར་བཙུགས་
དགོས་ལུགས་དང་། ནང་བའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་དགོངས་དོན་གྱིས་ཆན་རིག་
པར་རོགས་འདེགས་སྤུབ་པའི་སྒྲོར་གྱི་གཏམ་པ་འདད་གནང་བ་དང་དེའི་སྒྲོར་
གྱི་དབྱེད་ཚོམ་སྤེལ་བ་སོགས་བྱུང་།

རང་རེ་བོད་ལ་མཆོན་ན་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་བའི་ལོ་རབས་བཞི་བཅུའི་ནང་
དུ་རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་ནང་དོན་རིག་པའི་མཁས་དབང་དག་གི་
འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱིས་ཆན་རིག་དང་ནང་ཆོས་བར་གྱི་མཐུན་ཐབས་རང་
བཞིན་གྱི་སྒྲོར་ལ་གྲུབ་འབྲས་ལྡན་པའི་བཟོ་སྐྲུང་འབྲུང་སྤུབ་པ་དང་། སངས་
རྒྱུ་ཆོས་ལུགས་འདིའི་གཞིའི་གནས་ལུགས་དང་། ལམ་གྱི་བཟོ་ད་ཚུལ།
འབྲས་བུའི་ཡོན་ཏན་གང་གི་ཆ་ནས་ཀྱང་ཆན་རིག་ལ་ངོ་གཞིང་མི་དགོས་པ་
ཞིག་ཡོད་པའི་དགོངས་ཚུལ་བསྟན་ཡོད་པ་ནི་བོད་བརྒྱུད་ནང་བ་དང་ཆན་
རིག་བར་གྱི་བཟོ་སྐྲུང་དང་སྐྲུང་སྒོར་གི་ཐོག་མ་ཞིག་ཏུ་སྤྱང་།

འོན་ཀྱང་དེ་ལྟ་བུའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཆེན་ཆེན་གྱི་དགོངས་ཚུལ་དེ་ནི་སྐབས་དེའི་
མཁེགས་འཛིན་འདུ་ཤེས་ཀྱི་མཆོངས་ལྗིང་ཁོད་ནས་གྲག་འགྲུལ་ཅི་ཡང་མེད་
པར་དེ་སྒྲུར་ལུས། ཆན་རིག་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་མཁྱེགས་ཆད་གོང་ནས་གོང་
དུ་འཕེལ་བ་དང་དུས་མཚུངས་སུ་འགྲོ་བ་མིའི་བདེ་སྤྱད་རང་བཞིན་ལ་བསམ་
ཤེས་གནང་མཁན་གྱི་སྤུལ་བྱུང་ཆན་རིག་པ་སྒྲོར་ཞིག་གིས་ཆན་རིག་འཕེལ་
རྒྱས་དེས། འགྲོ་བ་མི་རྣམས་ལ་ཕྱོག་ཕྱོགས་ནས་རྒྱལ་ལྷན་དཔག་འཇུག་
གིས་ཆེ་སློག་ལ་འཛིགས་སྤངས་སྦྱིན་པ་དང་། དབུལ་སྤྱད་བར་གྱི་དཀའ་

ངལ་རྒྱ་བསྐྱེད་གཏོང་བ་སོགས་ལ་སྤྲུགས་འཆབ་ཆེན་པོ་གནང་ཡོད་མོད།
ཆོན་རིག་དང་འབྲུལ་ལས་རིག་པའི་འཕེལ་རྒྱས་འདིའི་ཁ་ཕྱོགས་ལེགས་ལམ་
དུ་བཀྱི་བ་དང་། ཉེན་འགོག་རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཆོག་ས་རིགས་པའི་ལམ་
སྟོན་ཡང་དག་པ་ཞིག་ཟེད་སྤྲུབ་མེད་མོད། འོན་ཀྱང་འདི་ལྟ་བུའི་དགོངས་ཚུལ་
ནི་ཆོན་རིག་གི་ཡལ་ཆེན་དུ་བྲགས་པའི་ཨ་དབྱེན་སི་ཐན་གྱི་《མི་རབས་རྗེས་
མར་སྤྱིངས་པའི་འཕྲིན་ཡིག》 ཉུགས་ལ་བོར་གསུང་ཡོད།

པོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་དང་དེང་རབས་ཆོན་རིག་བར་གྱི་ཤུགས་རྒྱུ་ཆེ་
ཤོས་ཀྱི་བཟོ་སྐྱེད་ནི་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་བའི་ལོ་རབས་ལྔ་བཅུ་བའི་ནང་དུ་ནང་
དོན་རིག་པའི་མཁས་དབང་དང་ཉམས་བཞེས་པ་ཆེན་པོ་ལགོང་ས་ལ་སྐྱབས་
མགོན་སྐྱེ་བྱེད་བཅུ་བཞི་བ་མཆོག་གིས་འབྲུལ་ལས་རིག་པའི་དོ་མཆར་ལ་
དང་བ་ནས་ཆོན་རིག་གི་དངོས་དོན་བདེན་འཆོལ་གྱི་དབྱུང་ཐབས་རང་བཞིན་
ལ་མོས་འཆོལ་གྱིས་དབྱ་བཅུགས་ཤིང་།

ཆོན་རིག་དང་ནང་དོན་རིག་པའི་བདེན་དོན་འཆོལ་ཞིབ་ཀྱི་རུས་པས་
ཕན་ཚུན་རོགས་འདེགས་ཀྱི་དགོ་མཆོད་དང་། ལྷག་པར་དུ་ཨ་དབྱེན་སི་ཐན་
སོགས་རྒྱབ་སྐྱོར་ཆེན་གྱི་ཆོན་རིག་པ་དག་གིས་སྤྲུགས་ཁུར་གནང་སྟོང་བའི་
ཆོན་རིག་གི་ཁ་ཕྱོགས་དང་། འགོ་བ་མའི་བདེ་དོན་རང་བཞིན་ལ་ནང་དོན་
རིག་པའི་བསམ་སྒྲུབ་སྟོན་སྟོབ་སྟོན་གྱིས་གཤམ་ཆེའི་གཞིགས་འདེགས་སྤྲུབ་པའི་
ལམ་སྟོན་གནང་།

ཆོས་ཆོན་མཉམ་འབྲེལ་ལས་གཞི་འདི་ནི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་ཟེ་བྲག་

བ་ཞིག་གི་ཕྱོགས་སུ་མ་སྐྱེད་བར་འགྲོ་བ་མིའི་བདེ་དོན་གྱི་གལ་འགངས་རང་
བཞིན་ལ་གནད་དུ་བརྩིས་ཤིང་། མི་རིགས་ཙམ་པོ་བ་ཞིག་དང་ཆོས་ལུགས་
ཉི་ཆེ་བ་ཞིག་གི་ཆེད་དུ་ནང་ཆོས་སྤེལ་ཐབས་བྱེད་བ་མ་ཡིན་པར་ནང་ཆོས་
ཀྱི་གཞིའི་གནས་ཚུལ་དང་ཆོན་རིག་བར་གྱི་དངོས་ཡོད་ལྟ་སྟངས་ལ་བསམ་
སློབ་བརྒྱུ་རེས་དང་།

ནང་དོན་རིག་པའི་སྒྲ་ན་མེད་པའི་བསམ་སློབ་སློབ་སྟོན་ཏེ། ནང་དོན་རིག་
པའི་ལྟ་གྲུབ་དང་འབྲེལ་བའི་བྱམས་བརྩེ་དང་། སྤྱིང་རྩེ། བཟོད་སློམ་སོགས་
ཀྱིས་ཆོན་རིག་དང་། འབྲེལ་ལས་རིག་པའི་ཁ་ཕྱོགས་ལེགས་སྒྱུར་གྱི་མཉམ་
འབྲེལ་ལ་ཞབས་འདེགས་བསྐྱེད་དགོས་པའི་སློབ་སྟོན་ཡང་ཡང་གནང་། ཆོས་
རྒྱལ་ཆེ་ཞིང་གཟི་བརྒྱན་པའི་གསར་གཏོད་ཀྱི་ལམ་སློབ་ལྟ་བུ་པའི་
མཆོག་གྱུར་གྱི་དགོངས་གཞི་འདི་ནི་ད་བར་དུ་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཆེན་
དབུ་མེད་ཅིག་གིས་ཆོན་རིག་དང་ཆོས་ལུགས་མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་འགྲོ་བ་
མིའི་བདེ་དོན་རང་བཞིན་གྱི་ལས་གཞི་སྒྲུབ་པའི་མཛད་བཟང་དང་ལམ་སྟོན་
ཆོས་སྤེལ་དུ་བྱུང་བ་དང་མན་རྒྱལ་ཆེ་ཤོས་སུ་གྱུར། དེ་ཡང་ཁོང་གིས་ཆོས་
སྟན་གྲགས་ཙན་གྱི་ཆོན་རིག་པ་སྟེ། དུས་རབས་ཉི་ཤུ་བའི་ཆོན་རིག་སློབ་
དཔོན་ཆེན་པོ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་མཁས་དབང་ཇེ་བིཌ་བློམ (David
Bohm) དང་།

ཀོན་ཁོ་མ་རིག་པའི་མཁས་པ་བོན་མཁའི་རྩེ་ཀར། (Von Weiz-
sacker) སེམས་དང་ལྷན་ཅད་རིག་པའི་མཁས་པ་རྒྱན་སེའི་ཁོ་མ་རེ་ལ་

(Francisco Varela) རི་ཆ་རྟེ་ཤེ་ཕྱི་སོན་ (Richard Davidson) དང་། དེ་བཞིན་གྲགས་ཅན་ཆོན་རིག་པ་དང་ལྷ་བྱུང་སྤྱི་བ་ཀུན་པོ་མེར་ (Karl Popper) སོགས་དང་ལྷན་དུ་དངོས་ཁམས་རིག་པ་དང་། རྒྱ་སྐད་དང་གོ་ལའི་རིག་པ། སྤྱི་དངོས་རིག་པ། རྒྱུ་རྩ་རིག་པ། སེམས་ཁམས་རིག་པ་སོགས་ལ་མོ་མང་རིང་བཟོ་སྦྱང་དང་གོ་བསྐྱར་གནང་ཞིང་།

དེ་ལྷ་བྱུང་བཟོ་སྦྱང་གི་བྱུང་དོན་ཕྱོགས་བསྐྱེམས་ཀྱིས་ནང་བའི་ཆོན་རིག་དང་དངོས་ཁམས་ཆོན་རིག་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ཆེ་མེད་ཀྱི་སྒྲོབ་སྟོན་ཞིག་གནང་པ་མ་ཟད་ཕྱ་མ་ཐུད་ལས་གཞི་མཐུག་སྦྱོང་གནང་ཞིང་། གྲགས་ཅན་ཆོན་རིག་པ་དག་དང་མཉམ་དུ་ནང་ཆོས་ཀྱི་ཆོན་རིག་དང་དངོས་ཁམས་ཆོན་རིག་བར་གྱི་བྱུང་ཆེ་ལ་གྲགས་པ་འབར་བའི་བཟོ་སྦྱང་ཆེན་མོ་དག་ཀྱང་དབྱ་འཇུགས་གནང་བ་རེད།

རྒྱུ་རྩ་སྤྱི་དཔེ།

དེ་ལྷ་ནང་བའི་ཆོན་རིག་དང་དེང་རབས་ཆོན་རིག་གི་བར་གྱི་བཟོ་སྦྱང་དང་། ནང་བའི་གནའ་མའི་དགོན་པ་གྲགས་ཅན་ཁག་ལའང་ཆོན་རིག་སྒྲོབ་སྟོང་གི་སྐུལ་མ་མཛད་དགོས་པའི་རྒྱུ་རྩེངས་ཀྱི་རྒྱ་མཚན་འགའ་ཞིག་རང་གི་གོ་རྟོགས་གཞིར་བཞག་གིས་སྐབས་འདིར་སྦྱང་ན་འོས་པར་སེམས། འདི་ནི་ཡོང་ས་མཆོག་ཉིད་ཀྱིས་«མོད་ཀྱི་ཆོན་རིག་དུས་དེ་བ།»ཀྱི་མགོ་བརྩམས་

དུ་སྦྱལ་བའི་གསུང་དུམ་ཞིག་འདིར་དངས་ནས་འགོ་འདྲུགས་བྱེད་ན་གསལ་
བོ་ཆགས་ངེས་ལགས།

ཆེད་བརྗོད་དེའི་ནང་འཁོད་དོན། “ཉེ་བའི་དུས་རབས་ནས་བཟུང་འཛམ་
གླིང་ནང་འདིར་ཆོན་རིག་གི་ལམ་ནས་གཙོ་བོ་རྩལ་རྩལ་གྱི་རང་བཞིན་དང་
བྱས་བར་ཞིབ་དབྱེད་གྱིས་དངོས་པོ་ཡར་རྒྱས་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་དང་། སྡོད་
བཅུད་ཀྱི་རྒྱད་པ་གང་འཆོས་ས་བསལ་བྱུང་བས། འཛམ་གླིང་གར་བྱུང་གང་
སར་ཆོན་རིག་ལ་སྦྱབས་སུ་འཆང་བའི་ལྷ་ཚུལ་ཤུགས་ཆེ་ཡོད་ན་ཡང་། ཆོན་
རིག་གི་ལམ་ནས་སེལ་མི་བྱུང་བའི་ནང་སེམས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་དེ་སྤྲོ་མ་བྱུང་
གནས་ཡོད། ནང་སེམས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་སེལ་བའི་ཐབས་ཚུལ་ཆོས་ལུགས་
ཀྱི་ལྷ་གྲུབ་མང་བོ་ཡོད་པ་ལས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཚུལ་ནས་རང་རང་གི་
བདེ་སྤྱུག་སེམས་དུལ་དང་མ་དུལ་ལས་བྱུང་བ་དང་། སེམས་འདུལ་ཐབས་
ཀྱང་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་དང་། གློ་མི་འདྲ་བའི་རྒྱ་རྒྱེན་དང་བྱས་པ་ཇི་བཞིན་
ཤེས་པའི་གློ་ནས་ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་གློ་རྒྱ་མཆོན་ལྷན་པའི་གློ་ཡིས་
སེལ་ཐབས་བྱེད་དགོས།

དེ་ཡང་གློ་དེས་ཇི་ལྟར་བཟུང་བ་ལྟར་དོན་ལ་གནས་ཡོད་མེད་སོགས་
གཞི་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཉམས་ཞིབ་བྱེད་པའི་ཚུལ་ལུགས་
འདི་དག་ཆོན་རིག་པའི་ལྷ་སྤྱོད་དང་ཤིན་ཏུ་མ་བྱུང་བས་ན། སངས་རྒྱས་
པའི་ཆོས་ཀྱི་བདེན་དོན་གཟེ་འོད་ཆེ་རུ་འགྲོ་བ་དང་ཆབས་ཅིག་ ཆོན་རིག་
གི་ཉམས་སྤྱོད་དང་། སངས་རྒྱས་པའི་ལྷ་གྲུབ་ཉམས་སྤྱོད་གཅིག་པན་གཅིག་

ཐོགས་སུ་འགྱུར་ངེས་ཤིང་། སྡོན་ཆད་རང་ཅག་གངས་ཅན་པ་རྣམས་ལ་རིག་གསར་ཆན་རིག་གི་ལམ་སློལ་སྤྲོས་པར་ལུས་ཏེ་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ཐོག་ཆན་རིག་གི་ཤེས་བྱ་བཀོད་ཐོན་མེད་རུང་།

ད་ཆ་ཡུལ་དུས་འཇམ་གླིང་གི་འཕེལ་ཕྱོགས་དང་མཐུན་པའི་ཆན་རིག་གི་ཤེས་བྱ་བོད་ཀྱི་མི་རབས་གསར་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱོད་ཐབས་བྱེད་རྒྱ་ཤིན་ཏུ་གཤམ་འགངས་ཆེ། "ཞེས་གསུང་བ་ལྟར་ལགས་ཤིང་། ནང་བའི་ཆན་རིག་དང་དེང་རབས་ཆན་རིག་བར་གྱི་བཟོ་སྐྱེང་ལས་རིམ་འདི་ལྟར་འགོ་འཇུགས་གནད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཆན་གཤམ་གནད་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ནི།

འགྲོ་བ་མི་རྣམས་ནི་རང་འདོད་དང་། འདོད་རྗེས། སྐྱེར་འཛིན་སོགས་ཀྱིས་འཆོ་ཞིང་། ཆད་མེད་པའི་འདོད་རྗེས་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྤྱོར་བ་དེས་ཆན་རིག་དང་། དེས་བསྐྱེད་པའི་འབྲུལ་ལས་རིག་པའི་ཁ་ཕྱོགས་ཀྱང་རང་གི་འདོད་དབང་གི་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱོད། མི་རྣམས་ཀྱིས་ཆན་རིག་ནི་བདེན་པ་དང་དེས་གཏན་འབེབས་ཀྱི་བྱ་བ་དོན་ནི་ཡང་དག་པ་ཁོ་ནར་ཡིད་ཆེས་ཤིང་། ཡིད་ཆེས་དེས་ཆོས་ལུགས་དང་ལྷག་པར་དུ་ནང་སེམས་ཀྱི་བདེ་སྐྱིད་འཆོལ་སྤྱོད་ལ་ཆེས་ཆེ་བའི་ལྷོད་གཡང་ཤོར་ཞིང་། བདེ་སྐྱིད་ནི་བྱེད་དེས་པའི་འབྲུལ་བ་དང་། ཆན་རིག་ལག་རྩལ་སོགས་ཀྱིས་བཟོ་བསྐྱུན་བྱས་པའི་འབྲུལ་ལས་རིག་པའི་ཐོན་རྗེས་ཁོ་ན་ལ་རག་ལས་པའི་བསམ་སྒྲོལ་གསལ་ཆེར་འཕེལ།

འདྲུ་ཤེས་འཛིན་སྤངས་དང་བྱེད་སྤངས་འདིས་འགྲོ་བ་མི་སྤྱི་བྱིངས་ལ་དབྱལ་སྤྱོད་གི་དཀའ་སྤྱོད་དང་། རུལ་ཕན་དཔག་འཁྲུག་གི་སྤངས་སྤྱོད་འདོད་

ཆོས་མེད་པའི་སྤྱོད་གདུང་སོགས་ཀྱི་གནས་སྐྱེད་ཀྱང་དེ་ཆེར་གྱུར་བ་ལས་
དོན་དམ་ཀྱི་བདེ་སྤྱིད་གང་ཡང་མ་ཐོབ། དཔེར་མཆོན་ཅམ་དགོད་ན། ཉེ་དུས་
འཇམ་གླིང་འཕྲོད་བསྟེན་ཅ་འཇུགས་ཁང་གིས་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་
ནང་གི་མིའི་ཆེ་སློག་ལེན་མཁན་གྱི་ཤན་པ་གསུམ་ངོས་འཛིན་དང་འབྲེལ་
ཉེན་བཟང་བཏང་ཡོད། དེ་དག་ནི་ངན་སྒྲན་གྱི་ནད་དང་། ཨེ་ཅིའི་ནད། འོགས་
འཆེར་གྱི་ནད་བཅས་རེད་ཟེད། དེ་དག་ནི་ཆོན་རིག་གིས་འཕྲུལ་ལས་རིག་
པ་བསྒྲུན་ཞིང་ཆོད་ལས་བརྒྱལ་བའི་འདོད་རླམ་གྱིས་སྟེ་ཁྲིད་དེ་སྟེ་འཕེལ་བྱུང་
བར་བཤད།

དེ་ལ་ངན་སྒྲན་གྱི་ནད་ནི། དེང་རབས་སམ་ཆེས་ཆེ་བའི་བཟོ་ལས་འགྲན་
བསྡུར་གྱི་འདོད་རླམ་ལས་གྱིས་ཀུན་ནས་བསྐྱེད་པའི་འཕྲུལ་ལས་དང་བཟོ་
སྒྲན་གྱིས་བསྐྱེད་པའི་ནད་ཅིག་སྟེ། དཔལ་འབྱོར་མཁོ་སྒྲུབ་ཆེད་ཟས་རིགས་
དང་བཏུང་བའི་རིགས་སོགས་སུ་མི་གཙང་བའི་རྩས་སྤྱོད་སྒྲ་ཆོགས་མཉམ་
བསྐྱེས་གྱིས་སྟེལ་ཞིང་། དེ་དག་ལོངས་སུ་སྤྱད་པ་ལས་བྱུང་བ་དང་།

ཨེ་ཅིའི་ནད་ནི། སྤྱེའུའི་ཁྲག་རིགས་ཤིག་ལས་བྱུང་བ་དང་གཙོ་ཆེར་
བཟང་པོའི་ཀུན་སྤྱོད་དང་ངོ་ཆའི་འདུ་ཤེས་ཉམས་ཆག་གི་རྒྱུར་བས་ཕོ་མོའི་
འཁྲིག་སྤྱོད་གང་བྱུང་བྱས་པ་ལས་ཁྲབ་སྟེལ་བྱུང་། དེ་ཡང་དེང་རབས་སམ་
ཆོན་རིག་གིས་བསྐྱེད་པ་སྟེ་ཕྱིའི་འབྱོར་བ་ལས་ནང་གི་ཀུན་སྤྱོད་དང་བཟང་
པོའི་གོམས་གཤིས་སྤང་མེད་དུ་བཏང་བ་ལས་བྱུང་། འོགས་འཆེར་གྱི་ནད་
ནི། མིའི་བར་གྱི་ཐོབ་ཐང་དང་། དཔལ་འབྱོར། བརྟེ་དུང་། འཆོ་བའི་དཀའ་

ངལ་སོགས་ཀྱི་ཇ་འག་གི་འཐབ་ཚོད་དང་འགྲན་ཚོད་ཁྱོད་དུ་བྱུང་ཞིང་། དེ་
ཡང་མཐར་དེད་ན་ཆོན་རིག་དང་དཔལ་འབྱོར་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་འག་རྒྱབས་
ཁྱོད་དུ་ཕྱིའི་འབྱོར་བ་ཁོ་ན་གཅིག་པ་འཛིན་དང་ཆོན་རིག་གི་ཕྱིའི་དངོས་པོའི་
འཆོལ་ཞིབ་ཁོ་ནར་ཡིད་གཏད་པའི་འདུ་ཤེས་འཛིན་སྟངས་དེ་ལས་འབྱུང་
བཞིན་ཡོད།

བསྐྱེམས་ཅིས་ལྟར་ན་ཆོན་རིག་དང་དཔལ་འབྱོར་འཕེལ་རྒྱས་འགྲོ་
བཞིན་པའི་རྒྱ་ནག་གི་སྤྱི་ཚོགས་ཁྱོད་དུ་ལོ་རེར་དོགས་འཆར་གྱི་ནད་ཀྱིས་
ཟེན་པའི་མི་གྲངས་དུང་ཕྱུར་གཅིག་ལས་བརྒྱལ་བར་བཤད། ནད་རིགས་
གཞན་གཉིས་ཀྱང་ལོ་རེར་ཁྲི་གསུམ་ནས་དྲུག་བར་གྱི་མི་མང་ལ་མནར་
གཅོད་གཏོང་བཞིན་པར་བཤད། དཔེ་མཆོན་འདིས་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་ལའང་
རིགས་འགྲེ་བྱེད་ཆོག

གནས་སྐབས་འདི་འདྲ་ཞིག་ལ་ནང་སེམས་ཀྱི་བདེ་སྲིད་འཆོལ་སྒྲུབ་ཀྱི་
ལས་སྟོན་ནི་ཆོན་རིག་གིས་གདེང་འཛིག་ཐོབ་པའི་སེམས་ཀྱི་སྒྲོབ་སྟོན་དེ་
ཡིན་ཞིང་། དེ་ནི་ཆོན་རིག་དང་དབྱུང་བ་མཉམ་གཤིབས་ཀྱིས་འགྲོ་ཐུབ་པའི་
ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་བུ་དང་ཆོན་རིག་འདི་ཡིན། དེ་གཉིས་ཟུང་
འབྲེལ་གྱིས་འགྲོ་བ་མའི་བདེ་དོན་བསྐྱུབ་པ་ལ་ཐོག་མར་དེ་གཉིས་པན་ཚུན་
གདེང་འཛིག་དང་ལེགས་ཆ་སྤེལ་རེས་བྱེད་དགོས་ཤིང་། ཆོན་རིག་དང་ནང་
བའི་ཆོན་རིག་བར་གྱི་བགྲོ་སྤྲེང་ལས་རིམ་ནི་ཤེས་རིག་གི་སྤེ་ཆོན་ཆེན་པོ་
དེ་གཉིས་ཀྱི་ལེགས་ཆ་སྤེལ་རེས་དང་གདེང་འཛིག་གི་མ་གཅིག་ནས་ཅ་བའི་

བསྐྱོད་ལས་ཉག་གཅིག་ཡིན།

དེ་བས་ནང་པའི་ཚན་རིག་དང་དང་རབས་ཚན་རིག་བྱང་འབྲེལ་གྱི་
མདུན་སྐྱོད་འདི་ནི་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་བདེ་དོན་རྒྱལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་
ཞིང་། ལས་རིམ་འདིས་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་བདེ་སྐྱིད་སྦྱུབ་པའི་ཆེད་དུ་
གཞིགས་འདེགས་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཞིག་བསྐྱུན་སྦྱུབ་པའི་ཡིད་ཆེས་དང་དོན་
དངོས་ནི་ལས་རིམ་འདི་གསར་སྐྱུན་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་དང་པོ་དེ་རེད།

ནང་བསྐྱུན་ཆོས་ལུགས་འདི་ཉིད་ཡུན་གནས་སྦྱུབ་པ་བྱུང་ན་དེས་འགྲོ་
བ་མིའི་རིགས་ལ་བདེ་སྐྱིད་ཀྱི་རུས་པ་རྒྱ་ཆེན་ཞིག་བསྐྱུན་སྦྱུབ་ཅིང་། དུས་
རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་ལོ་རབས་ཅུ་བཞི་པ་འདིའི་ནང་ལ་ཚན་རིག་གིས་
གདེང་འཛོག་ཡོད་མེད་ཀྱིས་མིའི་སེམས་ཁམས་ཀྱི་རིན་ཐང་དང་། མིའི་
རིགས་ཀྱི་དད་མོས་རང་བཞིན་ལ་ཤུགས་རྒྱུན་ངེས་ཅན་ཞིག་ཐེབས་བཞིན་
ཡོད་པས་ཚན་རིག་དང་བྱང་འབྲེལ་གྱིས་མདུན་སྐྱོད་སྦྱུབ་པའི་ཆོས་ལུགས་
དེ་ནི་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཆོས་ལུགས་ཡག་ཤོས་སུ་བཅི་བ་སློབ་མ་དགོས་པ་
ཞིག་རེད། རྒྱ་མཚན་དེའི་དབང་གིས་ཚན་རིག་དང་ནང་བའི་ཚན་རིག་བར་
ཀྱི་བསྐྱོ་སྐྱེང་དང་དེ་བྱང་འབྲེལ་གྱི་ལས་རིམ་གསར་བ་འདི་ནི་ནང་བསྐྱུན་
ཆོས་ལུགས་ཀྱི་མཛད་འཕྲིན་དར་རྒྱས་སུ་གཏོང་བའི་རྒྱ་རྒྱུན་གལ་ཆེན་ཞིག་
ཀྱང་རེད།

རྒྱ་མཚན་དེར་བརྟེན་ཡགོང་ས་སྤྱི་ཐེང་བཅུ་བཞི་བ་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས་
འདི་ལྟར་གསུང་ཡོད་དེ། “ང་ཆོའི་སྤྱི་ཆོགས་འདི་མ་འོངས་པར་ཡང་ད་ལྟས་

བཞིན་གནས་མི་ཐུབ། དེར་འགྱུར་བ་ཡོང་ངེས་རེད། འདི་བཙན་བྱོལ་སྤྱི་
ཆོག་མ་ཅི་མིན་པར། མ་འོངས་པར་གཞིས་བྱེས་མཉམས་འཛོམས་བྱུང་བའི་
སྐབས་སུ་འདྲུང་བ་ཡོང་བ་ངེས་ཏེ་རེད།

སྐབས་དེ་དག་ཏུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་མི་ཉམས་རྒྱུ་འདྲིན་དང་།
དར་རྒྱས་ཡུན་གནས། བོད་ཀྱི་མི་རབས་གསར་བར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་
པའི་མཆམས་སྦྱོར་རོ་སྦྱོད་བཅས་ཀྱི་ཆེད་ཆཙན་རིག་གི་གོ་རྟོགས་དེ་ཐབས་
ལམ་གནད་སྤྱི་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་ངེས་རེད། དེར་བརྟེན་དུ་ལྷན་སྐྱེས་ཆཙན་རིག་
གི་སྤྱང་བཙན་འགོ་ཚུགས་རྒྱ་དེ་གཡོལ་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་ཡིན།” ཞེས་
དང་། “ཡུན་རིང་མ་སོང་བའི་སྔོན་དུ་མི་མང་པོས་ཆཙན་རིག་གི་ཡུལ་ཀྱི་ཤེས་
རྒྱ་དང་སངས་རྒྱས་པའི་ནང་གི་ཆཙན་རིག་གི་གོ་རྟོགས་གཉིས་པོ་འགལ་བ་
ཡིན་པར་བཟུང་ཡོད། དེ་ལྷན་འདྲེན་དེ་གཉིས་ཟུང་སྤྱེལ་གྱི་བྱ་བ་ཞིག་གིས་མིའི་
བདེ་སྲིད་རོ་མ་འཐོབ་པའི་ཆ་རྒྱུན་ཆ་ཆང་བ་ཞིག་སྤྱན་ཐུབ་ངེས་ཡིན།” ཞེས་
བཀའ་བསྩལ་མཛད།

དེ་བཞིན་དུ། ལྷ་ཐུབ་ཆཙན་རིག་པ་དང་ཆོས་ལུགས་རིག་པའི་འབྲུས་
རམས་པ་ཨ་ལན་གྱིས། “སྤྱོགས་གཞན་ཞིག་ནས་གལ་ཏེ་ང་ཆོས་གཅེས་
སྤྱང་བྱེད་པ་མང་དགས་ན་འདྲིན་རྒྱ་ཡིན་པ་དང་། སྤྱི་ཆོག་སྤྱང་འབྲེལ་
མེད་དུ་གྱུར་ན་མི་སུ་གཅིག་གིས་ཀྱང་འདི་ལ་གསོན་ལྷགས་སྟེར་རྒྱ་མ་
རེད།” ཅེས་བཤད་པ་ལྷར་རིག་གཞུང་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་སྤྱི་ཆོག་སྤྱང་
འབྲེལ་མེད་དུ་གྱུར་ན་འདྲིན་རྒྱ་ཡིན་ཞིང་། ཆཙན་རིག་དང་ཟུང་འབྲེལ་ལམ་

མངོན་གསལ་དོད་པོས་ཚན་རིག་གི་ཉེ་སར་བཅར་བ་ནི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཉེ་སར་
བཅར་བའང་ཅི་ལ་མིན།

དེ་ཡང་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས། “ང་ཚོར་དགོས་པ་ནི་སྤྱི་དངོས་པོའི་ཡར་
རྒྱས་དང་། འགྲོ་བ་མིའི་སེམས་ཀྱི་རིན་ཐང་དར་བསྐྱེད་གཉིས་ཟུང་འབྲེལ་
བྱེད་རྒྱ་འདི་རེད།” ཅས་དང་། “དེ་ལྟར་བྱས་ན་རིམ་པ་གཉིས་ཡོད་ལ། ང་
ཚོའི་ཤེས་ཡོན་བརྗེ་རེས་དང་། འགྲོ་བ་མིའི་སྤྱོད་ཚོར་ཀྱི་རིན་ཐང་གཉིས་
རེད།” ཅས་དང་།

“ང་ཚོས་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གསུངས་པའི་ཚོས་དང་སྟོལ་རྒྱན་གང་ཡང་
བཤད་ཀྱི་མེད། ང་ཚོས་སྤང་བཞིན་པ་ནི་འགྲོ་བ་མིའི་སེམས་ཀྱི་རྣམ་པ་
གསལ་འདོན་བྱེད་པར་འབད་བཞིན་པ་འདི་ཡིན།” ཞེས་ནན་གསུང་གནང་
ཡོད། འདི་ནི་ལས་རིམ་འདི་བརྩམ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་གཞན་ཞིག་རེད།

མདོར་བསྡུས་ན། འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་བདེ་སྦྱིད་གོང་མཐོར་སྤེལ་
ཐབས་དང་། བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་གི་གཙོ་བོར་གྱུར་བའི་བོད་བརྒྱད་ནང་
བསྟན་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་རྒྱས་ཤིང་། དེས་ཀྱང་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ལ་བདེ་སྦྱིད་
སྤྱན་ཐབས་དང་། བོད་གངས་ཅན་ཀྱི་གཟི་རྒྱུད་གོང་མཐོར་འགྲོ་བ་བཅས་ནི་
ལས་རིམ་འདིར་གང་ཉིད་དངོས་སུ་ཞུགས་ཤིང་། སྤུལ་འདེད་གནང་དགོས་
པའི་རྒྱབ་ལྗོངས་ཀྱི་རྒྱ་མཚན་གཙོ་བོ་དེ་ཡིན་པར་བསམ།

དེ་ཡང་སྟོབ་དཔོན་ཆེན་པོ་མཁས་དབང་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་
གིས། “བོད་བརྒྱད་ནང་ཚོས་དང་། དེར་རབས་ཚན་རིག་དབར་འབྲེལ་མོལ་

ཡང་ཡང་ཡོང་མཁུ་རེད། འདིག་རྟེན་གྱི་མི་ཚང་མས་དོ་སྣང་བྱེད་པའི་གཞི་རྩ་
རྒྱལ་ས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཆགས་པ་དེས་ཆོས་ལ་མཐོང་ཆེ་རུ་འགྲོ་བ་དང་། ཆོས་
ལུགས་དབར་མ་ཐུན་ལམ་ཡག་ཏུ་འགྲོ་བ། དེ་བཞིན་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་
འདྲིན་སྦྱོང་ལ་ཕན་པ་སོགས་ཏེ་ཅང་རྒྱལ་ས་ཆེན་ཞིག་བྱུང་ཡོད།” ཅེས་དང་།
ཆོན་རིག་པ་མེག་ཀྲུང་མན་སི་ཕིལ་གྱི་བརྩམ་ཆོས་《བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་
དང་དེད་རྩལ་དངོས་ཁམས་རིག་པ་》ཞེས་པའི་དེབ་ཏུ།

“སངས་རྒྱལ་གྱི་ཆོས་རྒྱལ་ཕྱོགས་སུ་དར་བའི་སྐབས་སུ་གལ་ཏེ་རྒྱལ་
ཕྱོགས་གྱི་ས་གཞིའི་ནང་རྩ་བ་བརྟན་པོ་ཞིག་ཚུགས་དགོས་ཆེ། རྒྱལ་ཕྱོགས་
པའི་རིག་གཞུང་སྒྲོམ་གཞི་དང་ལེན་བྱེད་དགོས་ལ། རྒྱལ་ཕྱོགས་རིག་གཞུང་
གི་བྱས་ཐུངས་ཆེ་ཤོས་ཞིག་ནི་དེད་རྩལ་ཆོན་རིག་ཡིན་པས། སངས་རྒྱལ་
གྱི་ཆོས་རྒྱལ་ཕྱོགས་སུ་ཆ་ཚང་བ་ཡོང་བ་ལ་དེའི་རིག་གཞུང་གི་མང་གཞིར་
བྱུང་བའི་ཆོན་རིག་དང་འབྲེལ་མ་ཐུད་དགོས་པ་ནི་རང་བཞིན་མངོན་གསལ་
རེད། ནང་ཆོས་དང་ཆོན་རིག་བར་གྱི་གྲོས་མོལ་ནི་ནང་ཆོས་རྒྱལ་ཕྱོགས་སུ་
སྦྱོང་པའི་རྒྱུད་རིམ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཆགས་ཡོད་”

ཅེས་བཤད་པ་ལྟར་ཆེད་དུ་གཉེར་ནས་ནང་ཆོས་དར་སྤེལ་གྱི་ཆེད་དུ་མིན་
ཡང་ལས་རིམ་འདིས་ཆོན་རིག་གི་རིག་གཞུང་གལ་ཆེན་དུ་བཙུག་པའི་ཡུལ་གྱི་
ཁག་ཏུ་ནང་ཆོས་ཀྱི་དབྱེ་འཕང་བསྟོད་པའི་ཁོར་ཡུག་ལེགས་པོ་ཞིག་བསྐྱུན་
ཡོད་པ་མངོན་གསལ་རེད།

ལར་ནས་ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས་འདི་ཉིད་དར་སྤེལ་ཆེད་དུ་ཆོན་རིག་

དང་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ལས་གཞི་བརྩམས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་དེ་ནི་འཛམ་
གླིང་གི་སྤྱི་འགྲོ་ཡོངས་ལ་རྒྱལ་ས་ཆེན་གྱི་ལམ་སྟོན་གྱུར་ཅིང་། ཀྱན་སྦྱོང་གྱི་
སྤྱི་ཁྱིམ་གྱུར་པའི་ཡང་དག་པའི་རིག་གཞུང་ཞིག་འཛམ་གླིང་མི་མང་གི་ཆེད་
དུ་གསོན་གནས་དང་དེས་འཛམ་གླིང་མི་མང་ལ་བདེ་སྦྱོང་བསྐྱུན་ཆེད་ཡིན་
པས་མཐར་གཏུགས་ན་འཛམ་གླིང་མི་མང་གི་ཆེད་དུ་རེད། དེ་ལྟར་ཡང་དག་
པའི་རྒྱ་མཚན་དང་། སྤྱགས་རྒྱུང་རིང་པོའི་སྤྱགས་དགོངས་ལ་བརྟེན་ནས་
ནང་བའི་ཆོན་རིག་དང་དེར་རབས་ཆོན་རིག་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་ལས་རིམ་འདི་
དབྱུ་འཛུགས་གནང་ཞིང་། ཁོང་གི་སྒྲ་ན་མེད་པའི་དགོངས་གཞི་དང་། གནས་
སྤྱགས་ཀྱིས་སྤྱག་པའི་མཛེས་སྦྱོང་གྱི་ལྟ་བུ་དེས་ཆོན་རིག་པ་དང་། བསམ་
སྒྲོ་བ་དག་ལ་སྒྲ་ན་མེད་པའི་སྒྲོ་སྦྱེད་གསར་བ་ཞིག་བྱུང་ཞིང་། ཅི་ལ་ཡང་
སེམས་ཆོག་པའི་གྲུ་ཡངས་རང་བཞིན་གྱི་རྟོག་དཔྱད་དེས་ནང་དོན་རིག་པའི་
གོ་རྟོགས་དང་། རྟོག་ཆེན་པོའི་དགོངས་གཞིའི་སྤྱགས་སུ་གཏད་དེ་ཡང་
དག་པའི་གནས་སྤྱགས་འཆོལ་འགོ་བརྩམས།

བོད་བརྒྱུད་ནང་བའི་ཆོན་རིག་དང་དེར་རབས་ཆོན་རིག་བར་གྱི་
བརྒྱུད་ལྟར་།

གོང་དུ་བརྗོད་ཅིན་པ་ལྟར་རྒྱ་མཚན་དང་སྤྱགས་རྒྱུང་རིང་པོའི་རྒྱལ་ས་
ཆེན་དགོངས་བཞེས་ཀྱིས་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྐྱུན་དང་དེར་རབས་ཆོན་རིག་

བར་གྱི་བཟོ་སྐྱེད་དང་། ཉན་བསྟན་པ་རྣམས་དེའི་སྟོགས་སུ་སྦྱལ་འདེད་གནང་
མཁན་གྱི་ཐོག་མ་དང་གཙོ་བོ་ནི་ཡལོང་ས་མཆོག་ཉིད་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་གི་
སྒྲིན་མེད་པའི་རྒྱལ་ས་ཆེན་གྱི་དགོངས་དོན་དེ་བཞིན་ཉན་དོན་རིག་པའི་
བསྟེན་གནས་གདན་ས་ཆེན་པོ་ཁག་དང་། ཆོས་ལུགས་ཀྱི་དབྱུ་འཛིན་དག་
ལ་འདུག་པའི་འགྲུལ་འཁོར་བའི་ལུགས་ཤིང་། ལས་རིམ་དེའི་གལ་ཆེའི་རང་བཞིན་ཡང་
ཡང་གསལ་ལ་སྟོན་གནང་། ལས་རིམ་འདིའི་ཆ་ཤིས་གལ་ཆེན་གཞན་ཞིག་
ནི་ ༡༩༩༧ ལོ་ནས་འགོ་འཛུགས་བྱས་པའི་སེམས་དང་སྟོག་གི་བཟོ་སྐྱེད་
ཆོགས་འདུ་དག་ཡིན། སེམས་དང་སྟོག་གི་བཟོ་སྐྱེད་ཆོགས་འདུ་ནི་སེམས་
དང་སྟོག་གི་ཆོགས་པས་གོ་སློག་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

སེམས་དང་སྟོག་གི་ཆོགས་པ་ནི་ཁེ་ལས་མིན་པའི་ཆོགས་པ་ཞིག་ཡིན་
པ་དང་། ཆོགས་པ་འདི་ནི། ཨ་རིའི་ཆོང་བ། ཨ་ར་ཨེ་ཏམ་ཨེན་གལ་ (R.
Adam Engle) དང་། དབང་ཅའི་ཆོན་རིག་པ་གྲགས་ཅན་འབྲུམ་རམས་
པ་མེ་རན་སི་གོ་ཕ་རི་ལ་ (Francisco Varela) གཉིས་ཀྱི་མཉམ་རུབ་
ཀྱིས་ཡལོང་ས་མཆོག་ལ་རུབ་སྟོགས་ཀྱི་ཆོན་རིག་དང་ཤར་སྟོགས་ཀྱི་ནང་
བསམ་སྒྲུབ་འགྲོ་ལོ་ཉོགས་བར་གྱི་པན་ཚུན་གྲོས་བསྟུར་ཆེད་ཡལོང་ས་མཆོག་
དང་ལྟན་དུ་བཟོ་སྐྱེད་གོ་སློག་བྱེད་འདོད་ཡོད་པའི་འཆར་གཞི་ལྟུང་བ་བཞིན་
ཡལོང་ས་མཆོག་གིས་ལམ་སྟོན་དང་བཅས་ཞལ་བཞེས་གནང་ཞིང་། མཐུན་
ཀྱེན་རྒྱུ་རྒྱུར་བཅས་དབྱུ་བརྟེས།

༡༩༩༠ ལོར་སེམས་དང་སྟོག་གི་བླ་ཆུ་གསར་བཟོ་དང་། སེམས་དང་

སྟོག་གི་སྟོབ་གཉེར་ཁང་ཡང་གསར་འཛུགས་བྱས། ༡༩༥༥ ལོའི་སྤྱི་ཟླ་བཅུ་
བའི་ནང་སེམས་དང་སྟོག་གི་ཆོགས་འདུ་ཐེངས་དང་པོ་དེ་བཞུགས་སྐར་དྲ་
རམ་ས་ལར་སྟོང་ཆོགས་བྱས་པ་ནས་ད་བར་དུ་རྒྱ་གར་དང་བྱུང་ཕྱོགས་
རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ཏུ་པོད་བརྒྱད་ནང་བསྟན་གྱི་ཆོན་རིག་དང་དེང་རབས་ཆོན་
རིག་བར་གྱི་བསྟོ་སྟེང་ཐེངས་ཉི་ཤུ་ཙུ་བརྒྱད་སྟོང་ཆོགས་བྱས་ཤིང་དེ་ཡང་ཁྱ་
ལའི་སྒྲ་མའི་ཐེབས་ཙུ་ཁང་དང་ཆོགས་པ་འདི་གཉིས་མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་གཙོ་
སྒྲུབ་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན། ཆོགས་པ་འདིའི་དམིགས་ཡུལ་གཙོ་བོ་གང་ཡིན་
སྟོང་ཙུ་འཛིན་ཡིག་ཆ་ལས་འདིར་འབྲེན་བཀོད་བྱས་ན།

“འདིའི་ཕུགས་འདུན་ནི་གཞུང་ཕུགས་འབྲེལ་མིན་ནང་བཤད་པའི་རིགས་
པའི་ལམ་ནས་སེམས་ལ་དབྱད་པ་བྱས་ཏེ། ཡིད་བྱེད་དང་། སེམས་ཆོར་དོ་
མཉམ། བྱམས་པ། སྤྱིང་རྩེ། བདེ་སྦྱིད་བཅས་སྒྲུན་ཐབས་འཆར་གཞི་གསར་
གཏོད་བྱེད་རྒྱ་དེ་ཡིན། ར་ཆོའི་དབྱད་ཐབས་ཀྱི་ཙུ་བ་ནི་གང་ཟག་དང་པོའི་
སྟོམ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྟོང་བ་དང་དེང་དུས་ཆོན་རིག་གི་གང་ཟག་གསུམ་པའི་རྟོག་
དབྱེད་གཉིས་གཅིག་ཏུ་འབྲེལ་བའི་ཐབས་ཤེས་ཤིག་ཡིན།

སེམས་དང་སྟོག་གི་ཆོགས་པའི་གཞུང་ཕུགས་དུ་མ་གཅིག་སྤྱད་བྱས་
པའི་དབྱད་ཞིབ་ཀྱི་བརྗོད་གཞིའི་ནང་སྟེ་དངོས་ཀྱི་ཉམས་ཞིབ་དང་། ཡུལ་
རྟོགས་དང་སྤྱི་ཆོགས་ཆོན་རིག་ ཡུལ་རྟོགས་སྟོབ་ཡོན་དང་ཉམས་ལེན། ལྟ་
བྱུང་དང་མི་ཆོས་རིག་པ་སོགས་ཚུད་ཡོད། ར་ཆོའི་ཡིད་ཆེས་ལ་རྒྱང་འབྲེལ་
ཀྱི་དབྱད་ཐབས་འདི་ཉིད་ཀྱི་ལམ་ནས་སེམས་ཀྱི་བྱེད་ལས་འཁྲུལ་མེད་དང་།

སྒྲིམ་སྒྲུབ་ཀྱི་པན་ཡོན། དེ་བཞིན་སེམས་དང་སེམས་ཚོར་བདེ་ཐང་ཡོང་བའི་
ཐབས་ཤེས་བཟང་ལོས་གང་ཡིན་སོགས་ཤེས་རྟོགས་སྒྲུབ་པ་འདོད་ཀྱི་
ཡོད། འགྲོ་བ་མིའི་སེམས་དང་སྤྱིར་བཏོན་སྒྲོལ་གྱི་རྟོགས་ལེགས་སུ་གཏོང་བའི་
ཐོག་ནས་སྒྲུག་བསྐྱེད་མེད་པ་དང་བདེ་བ་སྒྲུན་སྒྲུབ་པའི་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཀྱི་
ཡོད། "ཅེས་གསལ་ཡོད།

དམིགས་ཡུལ་དེ་ལྟར་བཟུང་བའི་ཐོག་ནས་ཚོགས་པ་འདིས་བཟོ་སྒྲིབ་
ཚོགས་འདུ་དེ་དག་གི་སྐབས་སུ་བྱུང་བའི་གྲོས་གཞི་དང་གལ་གནད་རང་
བཞིན་རྣམས་ཡིག་ཐོག་ཏུ་པབ་སྟེ་དེ་བ་གཟུགས་སུ་པར་འབྲེམས་བྱས་ཡོད་
པ་སྟེ་ཚོགས་འདུ་དང་པོའི་སྐབས་སུ་བྱུང་བ་རྣམས། 《 ཞི་འཇམ་གྱི་ཟམ་པ།
བསམ་སྒྲུབ་ཆོན་རིག་ཐོག་ཏུ་ལའི་སྒྲ་མ་དང་ལྷན་བཀའ་མོལ། 》 ཞེས་པའི་
འགོ་བརྗེད་ཐོག་པར་བསྒྲུབ་བྱས།

དེ་ནས་བཟུང་འཆར་ཅན་ཏུ་ཚོགས་འདུའི་བྱུང་དོན་རྣམས་ཐེན་ཐིས་སུ་
བཏབ་སྟེ་དཔེ་དེ་བ་ཀྱི་ངོ་བོར་པར་སྒྲུབ་བྱས་པ་སྟེ།《སྤྱིར་ཚོར་བཅོས་པ། འན་
ཤེས། སྤྱིར་ཚོར། འཕྲོད་བསྟེན་བཅས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ལའི་སྒྲ་མ་དང་ལྷན་ཏུ་བཀའ་
མོལ།》ཞེས་དང་། 《ཀཉིད་དང་མི་ལམ། འཆི་བ། ཏུ་ལའི་སྒྲ་མ་དང་ལྷན་ཏུ་རྣམ་
ཤེས་འཆོལ་ཞིབ།》ཅེས་དང་། 《སེམས་དང་ཆེ་སྟོག་ ཏུ་ལའི་སྒྲ་མ་དང་ལྷན་ཏུ་
དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་བཟོ་སྒྲིབ།》ཞེས་པ་དང་། 《ཡགོང་ས་མཆོག་ཨད་
མི་ཨ་ཡེ་ཏེར་ཐེབས་པ། ཤར་བྱུང་གྱི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་བཟོ་སྒྲིབ།》
སོགས་བཟོ་སྒྲིབ་གི་བྱུང་དོན་དེ་བ་གཟུགས་སུ་བསྒྲིས་པའི་དཔེ་དཔེ་ཉི་ལུ་

ལྷག་འབྲེམས་སྤེལ་བྱས། ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་གཙོས་ནང་དོན་རིག་པའི་
མཁས་དབང་ཁག་ཅིག་དང་། རྒྱལ་ཁྲོགས་ཀྱི་ཆོན་རིག་པ་གྲགས་ཅན་ཁག་གི་
དབར་གྱི་བགོ་སྤྲོད་གི་བརྗོད་གཞི་གཙོ་བོ་ནི།

དངོས་ཁམས་རིག་པ། རྒྱ་སྐར་དང་གོ་ལའི་རིག་པ། སྤྱི་དངོས་རིག་པ།
མྱད་ཅ་རིག་པ། སེམས་ཁམས་རིག་པ་སོགས་ཡིན་ཞིང་བྱེ་བྲག་ཏུ་དབྱེ་ན།
སེམས་དང་། ཡིད་བྱེད། སྤྱིང་ཆོར། དབང་ཅའི་མ་ལག་མྱད་པའི་འགྱུར་བ།
དངོས་ཁམས་རིག་པའི་གྲུབ་དོན། འཕྲོད་བསྟེན་དང་སྤྱིང་ཆོར། བདག་དང་
རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱ། འགྲོ་བ་མིའི་སེམས་དང་ནང་ཆོས་ཀྱི་འདོད་ཚུལ།

དབྱ་པའི་བྱེད་ལས། སེམས་ཀྱི་གནས་སྤངས། ཡིད་བྱེད་བསྟེན་ཚུལ།
མྱད་པ་དང་སྤྱིང་ཁམས་བདེ་ཐང་། ཀུན་སྤྱོད་དང་རྟེན་འབྲེལ། སྤྱོད་བརྒྱད་རིག་
པ། བྱམས་བརྟེན་དང་ཡིད་ལྷག་སྒོམ་སྒྲུབ་ཉམས་ལེན། བེམ་རྩས། དབྱ་བ་ཉེར་
བཞག་གི་ཉམས་ལེན་སོགས་བརྗོད་གཞི་འདྲ་མིན་སྒྲ་ཆོགས་མཆིས། ཆོགས་
འདྲ་འདིར་ཐེབས་པའི་འབྲུམ་རམས་པ་དང་། ལྷ་གྲུབ་སྒྲ་བ། ཅོམ་པ་པོ་སོགས་
ལོ་རེ་བཞིན་རྗེ་མང་དུ་སོང་ཞིང་ཁོང་ཅག་གིས་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་དགོངས་
གཞི་དང་། ནང་དོན་རིག་པའི་དོན་དངོས་འཆོལ་ཞིབ་ཀྱི་རིགས་པའི་དབྱུང་
བརྒྱུད་ཀྱི་གྲུབ་དོན་ལ་སྒོ་མཁྱེ་སྟེ་རང་གི་སྤྱི་ཆོགས་ཁོད་ལྷ་ཚུལ་གསར་བ་
འདི་ཁྱབ་བསྐྱགས་བྱས་པ་དང་དུས་མཉམ་དུ་བོད་ཀྱི་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་དང་། ཁོང་
གིས་ཡང་དག་པར་འབྲེལ་བའི་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ཀྱི་གཞི་དཔལ་རྒྱལ་
ཁྲོགས་ཀྱི་མཐོ་རིམ་སྤྱི་ཆོགས་ཁོད་དུ་ཁྱབ་པར་གྱུར།

བཟོ་སྒྲིང་དེར་མཉམ་ཞུགས་གནང་མཁན་ཡང་བྱུང་ཤོགས་ཀྱི་ཆོན་རིག་
པ་ཅམ་མ་ཡིན་པར་རྒྱ་ནག་གི་ཤེས་ཡོན་པ་ཡང་ཡོད་པ་སྟེ། རྩ་སྤྱོད་ལྷན་
ཆེན་མོའི་སློབ་དཔོན་དུ་ཕུ་སྟེ་སྟེ་བཟོ་སྒྲིང་ཐེངས་དྲུག་པར་འཇུག་ཞུགས་
བྱས་པ་དང་། རོ་རྩེ་ལ་དངོས་ལུགས་ཀྱི་བྱ་དགའ་ཐོབ་སྟོང་མཁན་སྟེ་ཐུན་སྟེ་
སློབ་ལྷན་ཆེན་མོའི་དངོས་ཁམས་སྟེ་ཆོན་ཀྱི་འོ་ཁྲིང་བེན་བཟོ་སྒྲིང་ཐེངས་
བཅུ་པར་མཉམ་ཞུགས་བྱས་འདུག།

ལྷག་པར་དུ་སྟེ་ལོ་ ༢༠༠༣ ལོར་བཟོ་སྒྲིང་ཐེངས་བཅུ་གཅིག་པ་སྟེ་ཐུན་
ལི་གྲུང་སློབ་སྒྲིང་དུ་འཆོགས་སྐབས་བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་འཕོ་འགྲུང་
བྱུང་། འཇུག་ཞུགས་པ་སྟོང་ལྷག་ལས་བཀལ་ནས་རྒྱུ་སྟེ་གས་སྟོང་པ་མེད་
པར་གྱུར་བ་དང་། ད་དུང་སློབ་ཆེན་པ་ཉིས་སྟོང་ལྷག་ཅིག་གིས་མིང་ཐོ་བཀོད་
དེ་སྟེ་ལོགས་སུ་བསྐྱགས་ནས་བསྟན་ཡོད། འདི་ནི་ཐུ་ལའི་སྒྲ་མ་དང་ཆོན་
རིག་པའི་བཟོ་སྒྲིང་གི་དཀྱིལ་མཆོམས་ཤིག་རེད། ཅེས་ཅོམ་པ་པོ་ཉིན་ལྟེ་
སྟེ་ལིས་བཞད་འདུག དེ་ལྟར་ཞུ་བ་བྱུང་ཀྱི་ཆོན་རིག་པ་དང་ལྷ་གྲུབ་སྟེ་བ་མང་
པོ་ཞིག་གིས་སྒྲིམ་པ་རྒྱ་འདོད་ལྟར་བཟོ་སྒྲིང་སྤྲོས་ཆ་འདིར་ཆ་ཤིས་སྒྲིངས་
ཉི་ལོ་སྐབས་དམ་འཛིན་བྱེད་པའི་རྒྱ་མཆོན་ཡང་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་མཁུན་
རྒྱའི་སྟོང་ནས་བརྗོད་པའི་ནང་པའི་ཆོན་རིག་གི་གོ་རྟོགས་དེར་སྒྲ་མ་མེད་པའི་
རིན་ཐང་གིས་སྟེ་གཞི་ཡོད་པའི་ངེས་ཤེས་རྟེན་ཡོད་པས་རེད།

དེ་ཡང་། ཆོན་རིག་ལོ་རྒྱུས་སྟེ་བ་ཉན་རེ་འོང་གིས། (Anne Har-
rington) “ནང་དོན་རིག་པ་ནི་ཆོས་ལུགས་ཤིག་ཡིན་ཡང་དེར་འཛིག་

རྟེན་བཞོན་པ་པོའི་ལྟ་བ་དང་། འདི་འབྲེ་བཞོན་པ་པོས་འཇིག་རྟེན་བསྐྱུན་པའི་
སྤྱང་ཞིག་མེད། དེ་མཚུངས་སུ་ནང་དོན་རིག་པ་ནི་ལྷ་མེད་སྤྱོད་པའི་རྒྱ་ལྷན་རིང་
ལུགས་དང་། འཕེལ་འགྱུར་སྤྱོད་པའི་འཇིག་རྟེན་རྟ་ཚུལ་གཉིས་དང་ཕྱོགས་མང་
པོ་ནས་འགལ་བ་མེད་པར་སྤྱང་ཞིང་།

ད་དུང་ནང་དོན་རིག་པ་ལ་རྒྱལ་མཚན་གཞིར་བཞག་གི་རྒྱ་འབྲས་ཆོས་ཉིད་
ཐོག་ནས་འཇིག་རྟེན་གྱི་བྱུང་བ་ལ་ལྷ་བའི་གོ་རྟོགས་ཤིག་ཡོད་པ་ནི་དངོས་
ཁམས་རིག་པ་བ་ཆོས་དགའ་སྤང་བྱེད་ཡུལ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་བ་དང་། ནང་དོན་
རིག་པ་ནི་སྤྱིའི་ཆ་ནས་ལུང་འཛིན་རིང་ལུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་མེད་པར་
མཐོང་ཡོད། "ཅེས་བཤད་ཡོད། དེ་བཞིན་དུ་ཨ་མི་རི་ཀའི་ལྷ་གྲུབ་སྤྱོད་པ་དང་
ཅོམ་སྤྱིག་པ་པོའི་ཁ་རུའི། (Paul Carus) « ནང་དོན་རིག་པ་དང་ཆོན་
རིག་གི་ཆོས་ལུགས་ » ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ཏུ་ "ང་ཆོས་གོ་རྟོགས་ལྟར་ན་སངས་
རྒྱུ་མེད་དངོས་དོན་རིང་ལུགས་པའི་ཐོག་མ་དང་། འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་བདེ་
སྤྱུག་ལ་སྤྱགས་ཁུར་བཞེས་མཁན་ཐོག་མ། རང་དབང་གི་བསམ་སྒྲོལ་བ་ཐོག་མ།
སྒོལ་རྒྱུན་ལ་ཁ་གཏད་གཅོག་མཁན་ཐོག་མ། ཆོན་རིག་གི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་
སྟོན་པ་ཐོག་མ་རེད། "ཅེས་གསལ་ཡོད།

ལྷ་གྲུབ་ཆོན་རིག་པ་དང་ཆོས་ལུགས་རིག་པའི་འབྲུམ་རམས་པ་ཨ་ལཱ་
གྱིས། "ཆོན་རིག་གི་ནུས་གཞག་སྟེ། འཆི་བའི་སྐབས་སུ་ཡོངས་སུ་སྟོང་འགྲོ་
བའི་རྟ་ཚུལ་འདི་ནི་ཁུངས་ལྡན་ར་སྟོན་བྱེད་རྒྱ་དང་། ཡང་ན་ཁུངས་མེད་སུན་
འབྲིན་བྱེད་རྒྱ་གང་ཡིན་ཡང་ཉ་ཅང་ཁག་པོ་རེད།

གཤམ་ཏེ་ང་ཚོས་རིམ་ཁྱེད་སྐྱོན་དགོས་པ་འདྲི་ལ་འཆར་མི་ཐུབ་
ཆོ། འདི་ནི་དངོས་གནས་ཚན་རིག་གི་རྣམ་གཞག་ཅིག་ཆགས་ཡོད་དམ་སྟེ།
ཡེ་ཤུའི་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་སྟེ། འཆི་བའི་སྐབས་སུ་འགྲོ་བ་མིའི་རྣམ་
ཤེས་ནི་ལྟ་ལྟལ་དང་། དཔྱལ་བ། བར་དོ་གང་རུང་ཞིག་ལ་སོང་ནས་ཕྱིར་མི་
ཡོང་བ་འདི་རེད། ང་ཚོར་རྣམ་གཞག་འདི་ཡང་ཚན་རིག་དང་མཐུན་པར་ར་
སྟོན་བྱེད་པའི་ཐབས་ལམ་མེད། ཉང་བའི་རྣམ་གཞག་གིས་རྒྱན་ཞིག་ཡོད་
པར་བརྟེན་བ་སྟེ། གང་ཟག་དེ་སྤར་ཡང་ཡོང་གི་ཡོད། གནས་སྤངས་ཁག་ཅིག་
གི་ནང་དང་། ལྷག་པར་སྒྲོམ་ལ་གོམས་འདྲིས་ཆེ་བའི་མི་ཚོ་ཕྱིར་ཡོང་སྐབས།
རང་ཉིད་ཀྱི་སྤྱེ་བ་སྟོན་མའི་བྲན་ཤེས་དེ་ཏ་ཅང་གསལ་བོ་ཡིན། རྣམ་གཞག་
འདི་གསུམ་ཀྱི་ཁོད་ནས་ང་ཚོས་ནང་བའི་རྣམ་གཞག་ཁོ་ན་ཆོད་ལྟ་བྱེད་རུང་
བ་ཞིག་རེད། “ཅེས་ནང་བའི་རྣམ་གཞག་ལ་ཚན་རིག་གིས་ཆོད་ལྟ་བྱེད་རུང་
བའི་བསམ་ཚུལ་བསྟན་ཡོད།

སྤྱིར་ཚན་རིག་པས་ནང་བའི་རྣམ་གཞག་ལ་ཚན་རིག་གིས་ཆོད་ལྟ་བྱ་
རུང་བར་བཤད་བ་དེས་ནང་བསྟན་ཚོས་ལུགས་ལ་ཚན་རིག་གིས་བདེན་
དཔང་བྱས་པར་བསམ་མི་རུང་ཡང་ཚན་རིག་གིས་བརྟག་ཐབས་འགའ་ཞིག་
ནང་དོན་རིག་པའི་ཉེ་སར་བཅར་བཞིན་ཡོད་བ་བསམ་ཆོག།

དེས་ནི་གོང་དུ་བཤད་པའི་ནང་བ་དང་ཚན་རིག་རྒྱང་འབྲེལ་གྱིས་འགྲོ་བ་
མིའི་རིགས་ཀྱི་བདེ་དོན་རང་བཞིན་ལ་གཞོལ་འགོ་བཙུགས་ཐེན་པར་ཡང་
རྒྱར་བལྟས་ལེབ་མཐོང་ཡིན། དེར་སང་རྒྱབ་ཕྱོགས་ཚན་རིག་པ་གྲགས་ཅན་

དག་གི་ནང་དུ་ནང་ཆོས་ཀྱི་ལྟ་གྲུབ་དང་། དངོས་དོན་དབྱེད་ཞིབ་ལ་གཤེར་
འཛིག་གྱེད་མཁན་ནི་བགྲང་གིས་མི་ལང་བ་ཞིག་ཡོད་ལ། ད་དུང་ཐུ་མ་ཐུང་
དེ་འཕེལ་བ་ཞིན་ཡོད། དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འབྱུང་རྩ་ནི་ལ་གོང་ས་ལ་སྐྱབས་
མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་མཛད་འཕྲིན་ཁོ་ན་ལས་བྱུང་ཡོད་དེ།

ཆོན་རིག་ལོ་རྒྱུས་སྒྲིབ་ཏུ་རེ་ཉོང་གིས། (Anne Harrington)
"རྒྱ་ནག་གིས་བོད་ལ་བཅན་འཇུག་གུས་པར་བརྟེན་བོད་ཀྱི་སྤྱི་མ་སྐོར་ཞིག་
ཨ་མི་རི་ཀའི་ནང་ཕེབས་པ་དང་། སྤྱི་ལོ་༡༩༤༠ ནང་ནས་བོད་བརྒྱུད་ནང་
བསྟན་གྱི་རྗེས་འབྲང་བའི་གྲངས་འཁོར་རིམ་གྱིས་འཕེལ་ནའང་། སྤྱི་ལོ་༡༩༥༠
བར་དུ་ཨ་མི་རི་ཀ་བ་མང་ཆེ་བས་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་དང་ཏུ་ལའི་སྤྱི་མའི་
སྐོར་ཅི་ཡང་ཤེས་ཀྱི་མེད།"ཅེས་སྤྱི་ལོ་༡༩༥༠ སྟོན་ལ་ཤེས་རིག་མདུན་སྐྱོད་
ཀྱི་ཡར་རྒྱས་ཆེ་བའི་ཨ་མི་རི་ཀའི་མི་རྒྱལ་ས་ཀྱིས་ཀྱང་ནང་བསྟན་དང་། ནང་
བའི་ཆོན་རིག་སྐོར་ལ་ཤེས་རྟོགས་མེད་སྐོར་རྒྱས་ཡོད་ཀྱིས་བཤད་ཡོད།

ལ་གོང་ས་མཆོག་གི་ཆོན་རིག་དང་ནང་བའི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་
བར་གྱི་བཞོ་སྐྱེད་དང་གསུང་བཤད་གྲགས་ཅན་དེ་དག་རྒྱབ་སྐྱོགས་སུ་བྱུང་
བ་ནས་བཟུང་ད་ལྟའི་བར་དུ་རྒྱབ་སྐྱོགས་ཆོན་རིག་པ་དག་གི་ནང་དོན་རིག་
པར་གཤེར་འཛིག་གི་ཆོད་གཞི་ཆེས་ཆེར་འཕེལ་བ་ཞིན་པ་དང་དུས་མཚུངས་
སུ། གྲགས་ཅན་ཆོན་རིག་པ་དེ་དག་གིས་ཆོན་རིག་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་གོ་རིམ་
ཁྲིད་ནས་ནང་བའི་གཞུང་ལུགས་ནས་བཤད་པའི་སེམས་དང་། རྒྱལ་ཤེས་ཀྱི་
འགྲེལ་བཤད་དག་ལ་སྤྲང་རྒྱུང་སོང་བར་བཤད་ཡོད་པ་སྟེ། ལྟ་གྲུབ་ཆོན་རིག་

པ་དང་ཆོས་ལུགས་རིག་པའི་འབྲུམ་རམས་པ་ཨ་ལན་གྱིས།

“ཁུབ་ཕྱོགས་སུ་སེམས་ཀྱི་མངོན་སུམ་རིག་པའི་ཆོན་རིག་ནི་འདས་
པའི་ལོ་བརྒྱ་དང་ཉི་ཤུའི་ནང་ཚུན་ལ་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། ཆོག་གཞན་ཞིག་
གིས་བརྗོད་ན། ང་ཆོས་ལོ་ངོ་སུམ་སྟོང་གི་རིང་སེམས་སྣང་མེད་དུ་བསྐྱུར་
ཏེ། སེམས་ཀྱི་ཆོན་རིག་གི་ནང་དུ་འཇུག་ནས་རིང་པོ་ཞིག་འདས་མེད།”ཅེས་
ཁུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོན་རིག་པ་ཆོས་སེམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་ནང་བའི་སེམས་
ཀྱི་སྐྱོར་ལ་སྣང་མེད་དུ་སྐྱུར་བར་པངས་སེམས་སྐྱེས་པའི་རྣམ་འགྲུང་བསྟན་
པ་དང་།

“ཆོན་རིག་གིས་རྒྱ་མཚན་གཞན་ཀྱི་ཆེད་དུ་མིན་ཡང་། རང་ཉིད་གཅེས་
སྐྱོང་གི་དོན་དུ་ཤེས་རབ་དང་སྤྱིང་ཟེའི་འཆོ་བཅུད་ནང་དུ་གཞིབ་དགོས་པ་ནི་
ཁ་ཆ་དགོས་གཏུགས་ཤིག་ཆགས་ཡོད།”

ཅེས་ནང་བའི་གཞུང་ལུགས་ལ་སློབ་སྦྱོང་དང་། ཉམས་ལེན་ནི་ཆོན་རིག་
རང་ཉིད་གཅེས་སྐྱོང་གི་དོན་དུ་དགོས་པར་བཤད་ཡོད། སེམས་དང་སློབ་གི་
ཆོགས་འདུ་ཐེངས་ཉེར་དུག་པ་ཡགོང་ས་མཆོག་དཔུ་བཞུགས་ཐོག་གདན་ས་
ཆོན་པོ་འབྲས་སྤངས་ཆོས་སྒྲུང་དུ་འཆོགས་སྐབས།

ནོ་ངར་ལྗན་པའི་བཟོ་སྐྱེད་གི་སྐབས་སུ་ཡང་གྲགས་ཅན་ཆོན་རིག་པ་
མང་པོས་རང་ཉིད་ཆོན་རིག་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་ངོས་ནས་ཆོན་རིག་གི་ལྟ་བུ་
འཛིན་གྱི་ཡོད་ཀྱང་།

སྒྲེར་ངོས་ནས་ནང་དོན་རིག་པའི་ཕྱོགས་ལ་ཡིད་གཏད་ཡོད་པ་གསུང་

མཁན་བྱང་སོང་ལ། སྐྱེ་བ་ཕྱི་མར་ནང་བསྟན་བ་ཞིག་གི་སྐྱེ་གནས་ཐོབ་འདོད་
བྱེད་མཁན་ཡང་བྱང་སོང་། ཚན་རིག་པ་འདི་དག་ནི་དངོས་ཁམས་དང་། གླུང་
ཅ། ལྟ་གྲུབ་སོགས་ལ་ཆེད་ལས་སློབ་དཔོན་ཆེན་མོ་དང་། འབྲུམ་རམས་པ་
ལ་སྟག་ཡིན་པས་འདི་དག་གིས་དུས་བབ་དང་སྤྱི་ཚོགས་གང་ཞིག་གི་བསམ་
སྦྱོར་མཆོན་ཡོད་ཅེས་བཤད་ན་ཡང་ཐལ་བྲགས་མེད་པའི་གནས་ལུགས་ཅི་
ཡང་ཡོད།

གོང་དུ་བྲངས་པའི་བཀའ་སློབ་ཏུ་གསལ་བ་བཞིན་ནང་དོན་རིག་པའི་ཆོན་
རིག་དང་དེང་རབས་ཆོན་རིག་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་ལས་གཞི་འདིའི་དགོས་དོན་
གཙོ་བོ་ནི་ཤེས་ཡོན་རྒྱ་བསྐྱེད་དང་། འགྲོ་བ་མིའི་བདེ་དོན་གྱི་ཆེད་དུ་ཡིན་
ལ། དེ་ཡང་ནང་དོན་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་རྒྱ་ལས་བཀའ་ནས་ཤེས་
ཡོན་གསར་བ་ཞིག་འཆོལ་ཞིབ་བྱེད་པའམ་ནང་དོན་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་
སུ་སྦྱང་བྲ་གསར་བ་ཞིག་ཁ་སློན་བྱེད་པ་མ་ཡིན་པར་སྡོན་མ་ནས་གང་ཡོད་
པ་དེ་དར་རྒྱས་གཏོང་བའམ་པན་ཚུན་ལེགས་སྦྱེད་སྤེལ་རེས་ཀྱི་ཆེད་དུ་རེད།

དེ་ཡང་དངོས་ཁམས་ཆོན་རིག་ལ་སློབ་སྦྱོང་བྱས་པས་ནང་པའི་འཛིག་
རྟེན་ལྟ་ཚུལ་གྱི་གོ་རྟོགས་ལ་པན་བ་དང་། སྐྱེ་དངོས་རིག་པས་ནང་པའི་ཤེས་
བ་དང་ཆེ་སློག་གི་ནམ་གཞག་དང་། དེང་རབས་སེམས་ཁམས་རིག་པས་
གནའ་བོའི་མངོན་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པ་ལ་གོ་རྟོགས་དང་། དེ་དག་པན་
ཚུན་བར་དུ་ལེགས་སྦྱེད་དང་། གོང་འཕེལ། མཉམ་འབྲེལ་བཅས་ཀྱིས་འགྲོ་
བ་མིར་གོ་རྟོགས་གསར་བ་དང་། རིན་ཐང་གསར་བ་ཞིག་སྦྱན་སྟུབ་པའི་ཡིད་

ཆེས་བྱེད་ཆོག

གཤམ་སྤྱིད་ཆོན་རིག་ལག་རྩལ་གྱི་འབྲུལ་ལས་གོ་རྟོགས་འདི་ཡང་སྤྱིད་རྩེ་
མེད་པའི་རྒྱལ་ཐུན་དཔག་འབྲུག་ཅིག་གི་མཐུན་རྒྱུན་དུ་སོང་ཆེ་འཛམ་གླིང་
གི་འགྲོ་བ་མི་རྣམས་ལ་གོད་ཆག་ཅི་འདྲ་འབྲུང་རྒྱ་ཡིན་པ་དེ་ཆོས་ཆོད་དཔག་
བྱེད་ཐུབ་པ་ཞིག་རེད།

ད་ཆོར་རེ་བ་གཅིག་ཡོད་པ་ནི་ཆོན་རིག་དང་འབྲུལ་ལས་རྩ་མེད་གཏོང་
ཐབས་བྱེད་པ་དེ་མ་ཡིན་པར་ནང་དོན་རིག་པའི་སེམས་ཀྱི་འགྲེལ་བ་ཤད་
དང་། བྱམས་བརྩེའི་རྒྱས་ཤུགས་ཀྱིས་ཆོན་རིག་གི་ཁ་ཕྱོགས་སྒྲུབ་ཐབས་ལ་
འབད་དགོས་པ་དེ་རེད། རྒྱལ་ཆོན་གཏོང་ཐབས་ཀྱི་ལམ་སྟོན་འདི་ནི་ཡ་གོད་
ས་མཆོག་ཁོ་ནས་ཁྲིད་སྟོན་བྱེད་བཞིན་ཡོད། བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ངོས་ནས་
བསམ་ན་ཡང་། དེད་སྐབས་ད་ཆོར་ཡོད་པའི་ཡང་དག་པའི་རིག་གཞུང་འདི་
འཛམ་གླིང་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱིས་མོས་མཐུན་དང་། དང་ལེན་བྱེད་བཞིན་པའི་ཆོན་
རིག་གི་རིག་གཞུང་འདི་དང་། མཉམ་འབྲེལ་བྱེད་ཐུབ་པ་ཡིན་ན་དེ་ཆོ་ལ་ཡང་
འོད་ཀྱིས་བསྒྲུབ་པའི་རིན་ཐང་ཞིག་ཡོད་པ་སྟོས་ཅི་དགོས།

ནང་དོན་རིག་པའི་མཁས་དབང་ཆོ་རྒྱལ་སྤྱིའི་གར་སྟེགས་སུ་གཟེ་
བརྩེད་ཀྱིས་འགྲིངས་དགོས་ན། དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་
བསམ་སྒྲུབ་འདྲ་ཤེས་ལ་བསྟུན་ནས་འགྲོ་དགོས་ན། རྒྱལ་སྤྱིའི་མཁས་དབང་
དང་། ཤེས་རིག་གི་བསམ་སྒྲུབ་ལེན་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་སྤང་ངོར་གཟུགས་བརྟན་
ཡང་དག་པ་ཞིག་བསྒྲུབ་དགོས་ན། རྩོད་སྤྱགས་ཆོས་ལ་གཏད། ཆོས་སྤྱགས་

སྤང་ལ་གཏང་དེ་མི་ཆེ་འདི་དང་མཆོན་སྟན་འདི་སྒྲོམ་གཏོང་བྱེད་མི་སྤུབ་ན།
རང་ཉིད་ཐར་བ་དང་རྣམ་མཁུན་ཁོ་ནའི་ཆེད་དུ་བསྐྱོད་མ་སྤུབ་པར་མི་རིགས་
འདི་དང་། སྤྱི་ཆོག་མ་འདིའི་ནང་དུ་གྲགས་བཀུར་གྱིས་འཆོ་དགོས་ན། ཆོན་
རིག་དང་ནང་དོན་རིག་པ་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ལས་གཞི་འདིར་མཐོང་ཆེན་བྱེད་
དགོས་པ་མ་ཟད།

དེར་དུས་གྱི་སྒྲོམ་སྤྱོད་དང་། སྤུན་མོང་གི་རིག་གནས། སྤྱི་ཆོག་གི་
སྒྲོམ་སྤྱོད་སོགས་ཆང་བར་བྱས་ཏེ་ནང་བསྟན་རིག་པ་འདི་ཉིད་དགོན་པའི་
རིག་གནས་གྱི་འཁོར་སྐྱོད་ལས་བརྒྱལ་ཏེ་འཛམ་གླིང་རིག་གནས་གྱི་གར་
སྟེགས་སུ་གདན་འདྲེན་བྱ་དགོས། ལས་གཞི་འདི་ནི་མཐར་གཏུགས་ན་འགྲོ་
བ་མའི་རིགས་གྱི་བདེ་དོན་གྱི་ཆེད་དུ་ཡིན།

དེ་ཡང་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས། “གཤམ་ཏེ་སེམས་དོན་རིག་པ་སྤྱི་བ་ཆོས་
ཆོན་རིག་གིས་གསར་དུ་རྟེན་པའི་ཤེས་བྱ་རྣམས་སྤང་མེད་དུ་བཏང་ཆེ་ར་
ཆོའི་ཉམས་ལེན་ཡང་དབུལ་པོངས་སུ་འགྲོ་ངེས་ཏེ། འདི་འབྲེལ་སྤྱོགས་ལྷང་
ནི། ལྟ་བུ་མཁུགས་འཛིན་རིང་ལུགས་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱེད་དུ་འགྲོ་བར་གདོན་མི་ཟ།
དེའི་ཕྱིར་ངས་ནང་བའི་ཆོས་སྤྱོགས་ཆོར་ཆོན་རིག་སྤྱང་དགོས་པའི་སྤྱུལ་མ་
གཏོང་གི་ཡོད། འདི་ལྟར་ཆོན་རིག་གི་ཤེས་བྱ་རྣམས་ནང་བའི་འཛིན་ཏེན་གྱི་
ལྟ་ཚུལ་ནང་དུ་བསྐྱུས་ཆོག” ཅས་གསུང་ཡོད།

རྒྱ་མཆོན་དང་། གནས་བབ། དགེ་མན་སོགས་སྤྱོགས་མང་པོ་ཞིག་ནས་
འདི་ལྟར་བསམ་ཞིབ་ཡང་དག་པ་ཞིག་བྱས་ན། ཆོས་ལུགས་གང་ཞིག་གི་

དབུ་མེད་ཀྱིས་རྒྱལ་ཕྱོགས་ཚན་རིག་གི་ལྷ་ལྷ་བ་དང་། དེའི་དབུ་མེད་ཐབས་རང་
བཞིན། མ་འོངས་པའི་ཁ་ཕྱོགས་ཀྱི་འགྲུང་འགྲོས། འགྲོ་བ་མིའི་བདེ་དོན་རང་
བཞིན་བཅས་ལ་ཕན་གཞོན་གང་ཞིག་འགྲུང་མིན་གྱི་ཞིབ་འཇུག་བརྟུན་རང་
ཉིད་ཀྱིས་ཉམས་ལེན་བྱེད་པའི་ཚུལ་གྱི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་གོ་རྟོགས་ནང་དུ་
ཚན་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་གོ་རྟོགས་གསར་བ་བསྐྱུ་ལེན་དང་། ཚུལ་གྱི་གཞུང་
ལུགས་ཀྱི་གྲུབ་དོན་དང་། རོ་མཚར་བའི་ཐོན་བཟུལ་གྱི་གོ་རྟོགས་དེ་ཚོ་ཚན་
རིག་གི་དབུ་མེད་ཐབས་གསར་བ་དང་མཐུན་འབྲེལ་གྱིས་འགྲོ་བ་མིའི་བདེ་དོན་
སྦྱབ་པའི་གོ་རྟོགས་ཀྱི་འོད་སྣང་གསར་བ་ཞིག་འདིག་རྟེན་འདིའི་ཐོག་ཏུ་སྡོ་
མཁན་ནི་ལ་གོང་ས་ལ་སྐྱབས་མགོན་ཏུ་ལའི་སྐྱ་མ་མཆོག་ཉག་གཅིག་ཡིན་པ་
ཚོར་སྤྲོད་པ།

ཁོང་གི་ལམ་སྟོན་དེ་དག་གི་དགོས་གཤམ་གྱི་གཤམ་ཆེའི་རང་བཞིན་ལ་ཤེས་
རྟོགས་སྦྱབ་མཁན་ཞིག་དང་། ནང་བ་སངས་རྒྱས་པའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པའི་
སྡེ་བོ་ཞིག་ ལ་གོང་ས་མཆོག་གི་རྗེས་འབྲང་གི་བསམ་སྒྲོ་ཅན་ཞིག་ཡིན་ན་
ངེས་པར་དུ་ནང་བ་དང་དེང་རབས་ཚན་རིག་གི་སྤྱང་འབྲེལ་མདུན་སྡོད་འདིའི་
དགོས་པ་དང་། རྒྱ་མཚན། གནས་ལུགས། གྲུབ་དོན་བཅས་ལ་ཞིབ་ཆགས་
པོ་དང་། དོན་ཅན་པོས་དབུ་མེད་བསྐྱུར་གྱིས་བསམ་གཞིག་བྱེད་དགོས་ལ། དེ་
དག་གི་གོ་རྟོགས་ལས་གཞི་ལ་ལུགས་སྟོན་ངེས་པར་དུ་རྒྱག་དགོས།

གྲུབ་འབྲས།

ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་འདས་པའི་མི་ལོ་ཉི་ཤུ་ལྷག་གི་རིང་། རང་བ་དང་
དེང་རབས་ཚན་རིག་བར་གྱི་མ་སྤྲོད་ཕྱོགས་དང་། དེའི་གལ་གནད་རང་བཞིན་།
དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་ནང་དུ་ནང་སེམས་དང་ཕྱི་དངོས་པོའི་ཡར་རྒྱས་
ཟུང་འབྲེལ་གྱིས་མདུན་སྐྱོད་དགོས་པ་དང་། དོན་དམ་པའི་མདུན་སྐྱོད་དེས་
མ་འོངས་པའི་འགྲོ་བ་མའི་ཞབས་འདེགས་ལྷ་སྤུལ་བ་སོགས་ལས་བརྩམས་
པའི་གསུང་བཤད་དང་། བཀའ་ཚིམ། བཟོ་སྐྲུང་འཆར་འགོད། གྲགས་ཅན་
ཚན་རིག་པ་དག་དང་ལྷན་ཞུགས་གྱིས་བཀའ་ཚོལ་སྤྱང་བཤད་གནང་བ་
སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་གྲུབ་འབྲས་རྒྱུན་ཆེན་ཐོན་དང་འཕྲོན་བཞིན་པ་དང་།
གྲུབ་འབྲས་དེ་ཡང་ཕྱོགས་ངོས་གཉིས་ནས་ཐོན་ཡོད་པ་སྟེ།

ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་ཚན་རིག་སྐོར་གྱི་དཔེ་དེབ་གསར་ཚིམ་དང་། བཟོ་
སྐྲུང་གི་ཆོགས་མགོན་དུ་ཆེད་པེབས། ཚན་རིག་གཉིས་ཟུང་འབྲེལ་གྱིས་འགྲོ་
བ་མའི་བདེ་དོན་ཐབས་ཀྱི་ལམ་སྟོན་མཛད་པ་སོགས་ཀྱི་མཛད་རྗེས་ལ་རྒྱལ་
ཕྱི་དང་། ཆེས་མཐོའི་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ། གྲགས་ཅན་ཚན་རིག་པ་དང་། ལྷ་སྤུལ་
སྤྱི་བ་སོགས་ཀྱིས་གདེང་འཛིག་དང་ངོས་འཛིན་ཆེན་པོ་ཐོབ་སྟེ་ཆེ་བསྟོད་
དང་གཟེངས་ཉགས་སྒྲ་ཆོགས་སུལ་བའི་ཁོངས་ནས་འདིར་དཔེ་མཆོན་ཅས་
དགོད་ན།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༢ ལོའི་ཟླ་ ༡༠ ཆེས་ ༢༩ ཉིན་ལྷ་སྤྱི་ནོར་ཡགོང་ས་ལ་སྤྲུབས་

མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ཨེ་མོ་རིའི་གཙུག་ལག་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་ཆེས་མཐོའི་
ལུས་བྱང་གཙུག་ལག་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོར་མངའ་གསོལ་མཛད་པ་དང་། སྤྱི་
ལོ་༡༩༠༠༩ ལོར་ཨ་རིའི་རྒྱལ་ས་ཐུ་ཤིང་ལོན་དུ་སྐད་ཅ་དང་སེམས་ཁམས་
རིག་པའི་ཆོན་རིག་པ་ཁྱི་སྐག་བཀལ་བར་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྐད་ཅའི་ཆོག་ས་ཆེན་གྱི་
དབུ་འབྲེད་གསུང་བཤད་ཡགོང་ས་ཆེན་པོར་སྤུལ་གནང་གི་སྐབས་འཇུག་
ཞུས་པ། སྤྱི་ལོ་༡༩༠༡༣ ལོར་ཧེམ་པོལ་ལོན་ (Templeton Prize) གྱི་
ཆོན་རིག་ཞབས་ཕྱི་བྱ་དགའ་ཡང་ཡགོང་ས་མཆོག་ལ་འབུལ་ལས་ཞུས་པ་
སོགས་ཡིན།

དེ་ལས་ཀྱང་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་སློབ་སྟོན་དེས་ཆོན་
རིག་པ་དང་། ཞིབ་འཇུག་པ་དག་གི་བསམ་ཕྱོགས་དང་སྟོན་གྱི་འདོད་ཕྱོགས་
མང་པོ་ཞིག་ལ་འགྱུར་ཕྱོག་འབྱུང་འགོ་ཚུགས་ཐོན་པ་དང་། ཆོན་རིག་རྒྱང་
བས་འགོ་བ་མའི་རིགས་ཀྱི་བདེ་སྦྱིད་བསྐྱུན་མི་བྱུང་བ་དང་། ཉན་བསྐྱུན་རིག་
པའི་གཞུང་ལུགས་ནི་འགོ་བ་མའི་བདེ་སྦྱིད་སྐྱུན་བྱེད་ཀྱི་ཆོན་རིག་གི་ལག་
རྟོགས་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པའི་ངོས་འཛིན་བྱུང་དང་འབྱུང་བཞིན་ཡོད།

དེའི་དཔེ་མཆོན་གལ་ཆེན་ཞིག་ནི་སྤྱི་དངོས་རིག་པའི་གཞི་མའི་ལྟ་
ཕྱོགས་ལ་རང་དོན་དང་ལེན་དང་། གཞན་ལ་འགྲན་སེམས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བྱུང་
དགོས་པའི་སྟོན་གྱི་ལྟ་ཚུལ་དེ། ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་གཞན་ལ་བཅུ་སེམས་
དང་། གདུང་སེམས་མཉམ་སྦྱེད་སོགས་ངེས་པར་དུ་དགོས་པར་བསྐྱབས་པ་
བཞིན་དེར་སྐྱབས་གཞན་ལ་བཅུ་བའི་ཀྱན་སྟོང་དང་། གཞན་ལ་མཉམ་འབྲེལ་

གི་བྱ་སྤྱོད་ལ་ཞིབ་འཇུག་གི་འགོ་བཙུགས་ཟེན་ཡོད་པ་སྤྱི་གསུང་སྤྱར་
འབྲུམ་རམས་པ་ཐུབ་བསྟན་སྤྱིན་པས་བཤད།

དེ་ནི་གཞི་རྩའི་ཆོན་རིག་གི་སྒྲིམ་གཞིའི་ནང་དུ་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་ལྷ་
གྱུ་གིས་ཤུགས་རྒྱུན་ཐེབས་པ་ཞིག་རེད། དེ་བཞིན་དུ་ཡགོང་ས་མཆོག་
གིས་ཆོན་རིག་དང་ནང་བའི་ཆོན་རིག་བར་གྱི་བཟོ་སྐྲུབ་གསར་གཏོད་དང་
རིག་གཞུང་གི་ཕྱེ་ཆོན་ཆེན་པོ་གཉིས་ཀྱི་བར་གྱུ་ཡངས་དང་གྲུས་བརྩེ་ཆོན་
པོས་མ་ཐུན་འབྲེལ་གནང་བ་དེར་ཤར་ལུང་གི་གྲགས་ཅན་ཆོན་རིག་པ་དེ་
ཆོའི་ཡིད་དབང་ཡོངས་སུ་འཕྲོག་ཅིང་། རོ་མཆར་སྤྱེས་པ་མ་ཟད་ལས་རིམ་
འདི་ལྷ་བྱ་ནི་ད་ལྟའི་དུས་རབས་འདིར་དགོས་ངེས་དང་སྒྲ་མེད་རང་བཞིན་དུ་
མཐོང་བཞིན་ཡོད་པ་སྟེ།

ཀྱི་ཏོ་གཙུག་ལག་སློབ་གྲུའི་ཀོ་ཀོ་རོ་ཉམས་ཞིབ་ཆོན་པའི་འགན་འཛིན་
འབྲུམ་རམས་པ་ས་གི་ཀོ་ཡོ་ཤི་ཀ་བ་ཡིས། “སྤྱི་ལོ་༢༠༡༣ ལོར་བོད་ཀྱི་
ཡ་སྤྱབས་མགོན་ཏུ་ལའི་སླ་མ་མཆོག་དབུ་བཞུགས་ཐོག་ཨ་རིའི་རོག་མེ་
ལར་གཙུག་ལག་སློབ་གྲུ་ (Rockefeller University) སེམས་
དང་སློག་གི་བཟོ་སྐྲུབ་ཐེངས་ཉི་ཤུ་ཙུ་ལ་འཆོགས་སྐབས་དང་རང་བཅང་
རྒྱ་བྱུང་། སྐབས་དེར་བོད་ཀྱི་ཡ་སྤྱབས་མགོན་ཏུ་ལའི་སླ་མ་མཆོག་དང་ཆོན་
རིག་པ་གྲགས་ཅན་དབར་བཟོ་སྐྲུབ་མཛད་པ་མཇུག་སྐབས་དང་རང་ཉ་ཅང་རོ་
མཆར་སྤྱེས་བྱུང་བ་མ་ཟད། བཟོ་སྐྲུབ་འདི་ལྷ་བྱ་ནི་ཉ་ཅང་གལ་ཆེན་ཡིན་པའི་
ཆོར་སྤྱང་ཤུགས་ཆེ་བྱུང་།” ཞེས་བཤད། འདི་དང་འདི་ལྷ་བྱ་ནི་ཉ་ཅང་མང་

བས་འདིར་འགོད་ཀྱིས་ག་ལ་ལང་།

སྒྱེའི་རྒྱབ་ས་ཆེན་གྱི་མཛད་པ་འདི་དག་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱབ་སྟོགས་
གྱི་བྲག་ས་ཆེན་རིག་པ་མང་པོས་བོད་བརྒྱད་ནང་བསྟན་ལ་ཞིབ་འཇུག་
དང་། སྒྲོབ་སྒྲོང་གྲེད་འགོ་རྒྱུགས་ཤིང་གོ་རྟོགས་གསལ་བའི་འཛིག་རྟེན་ཞིག་
ཏུ་བསྟོད་བཞིན་ཡོད་ལ། གོ་རྟོགས་དེས་ནང་བའི་ཆེན་རིག་དང་དེང་རབས་
ཆེན་རིག་བར་གྱི་བསྐྱོད་དེའང་གལ་འགངས་ཆེ་བའི་རང་བཞིན་དུ་གསལ་
བཞིན་ཡོད་དེ།

འབྲུམ་རམས་པ་དང་དངོས་ཁམས་ཆེན་རིག་གི་མཁས་པ་ཨ་ཐོར་རྩ་རྩོད་
གིས། “རྒྱབ་སྟོགས་སུ་གསལ་བྱུང་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ལྟ་བུ་གྱི་ཤུགས་
བསྟན་ཞུས་ད་དུང་སྟོགས་སོ་སོར་དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་བཞིན་པའི་སྐབས་འདིར།
ནང་དོན་རིག་པའི་ཆབ་མཆོན་མི་སྣ་ཆོ་དང་ལྟན་དུ་གོ་བསྟར་བྱེད་པའི་བརྗོད་
གཞི་འདི་ལས་ལྟག་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ། བོད་མི་ཡོད་དོ་ཅིག་གི་ཆོས་ཀྱི་དབྱ་
ཁྲིད་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ཀྱང་ལའི་སྒྲ་མ་མཆོག་ནི་བོད་བརྒྱད་ནང་བསྟན་གྱི་ཆ་ད་
མ་རིག་པ་དང་། ལྟ་བུ་རིག་པ་སོགས་ཀྱི་དཀའ་གནད་ལ་མཁྱེན་རྒྱ་ཡངས་
པ་དང་། ང་ཆོས་ཁོང་ལ་གསལ་བྱུང་དངོས་ཁམས་རིག་པས་རྒྱ་རྒྱུན་བྱས་
པའི་འདུ་ཤེས་དང་གོ་རྟོགས་ཀྱི་གསལ་བཟེ་ཞུས་ཏེ། ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་གསལ་
བཟེ་དེ་ལས་བྱུང་བའི་ལྟ་བུ་གྱི་ཤུགས་རྟོགས་ཞུས་ལ་ལྟན་དུ་རྟོག་དཔྱད་
བྱེད་པའི་རེ་བ་བརྒྱུད་བ་ཡིན། ནང་དོན་རིག་པ་ནི་དེང་རབས་ཆེན་རིག་གི་
ཞུས་གཞག་གྱེ་བྲག་པ་སོ་སོར་སྒྲོང་འདྲིས་མེད་ཀྱང་། དེས་སེམས་ཀྱི་ངོ་མོ་

དང་བཅས་པོའི་གཞི་རྩའི་རང་བཞིན་སོགས་ལ་སྡེ་མོ་ནས་རྟོག་དཔྱད་བྱས་
ཏེ། ང་ཚོའི་རྣམ་དཔྱད་ཀྱི་ནང་དུ་རྣམ་གཞག་དང་དོན་སྦྱི་ལ་བྱེད་ལས་ཅི་
ཞིག་ཡོད་པ་དང་། མངོན་སུམ་དང་རྗེས་དཔག་རྒྱ་ལྡན་སོགས་ཀྱི་སྒྲོང་ལ་
བསམ་གཞིག་ཟབ་མོ་གནང་འདུག།

ཐ་ན་འཇིག་རྟེན་ཁམས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རིང་མོ་དེའང་ནང་བའི་བསམ་གཞིག་
གི་ལུལ་དུ་གྱུར་ནས་དེང་དུས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཆགས་རིག་སྤྱོད་བཙུགས་སྤེལ་
གྱིན་པའི་འདོད་ཚུལ་དང་འདྲ་མཚུངས་ཡིན་པའི་ལྷ་ཚུལ་བཟུང་ཡོད། "ཅེས་
བཤད་པ་དེས་ཀྱང་རྒྱབ་སྟོགས་ཀྱི་ཚན་རིག་པ་དག་གིས་ནང་བསྟན་ལ་
བཟུང་བའི་ལྷ་ཚུལ་མཚོན་ཡོད།

ཡང་གྲགས་ཅན་ཚན་རིག་པ་དང་རྩོམ་པ་པོ་མང་པོས། རྟོག་ས་མཚོག་
གིས་དངོས་ཤུགས་བརྒྱད་པའི་སྒྲུལ་འདེད་དང་། རེ་སྒྲུལ་གནང་བ། ཁོང་གི་
གསུང་རྩོམ་དང་། གསུང་བཤད་ཁག་ལ་བརྟེན་ནས་ངེས་ཤེས་རྟོག་དེ་དེང་
རབས་ཚན་རིག་དང་ནང་བའི་ཚན་རིག་གི་དཔྱད་བསྟར་ལས་བརྒྱུ་མཆོས་པའི་
དཔེ་དེབ་པོན་ཆེ་བར་འགྲེམས་བྱས་དང་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་ལས་དཔེ་མཚོན་
ཞིག་ནི།

ཚན་རིག་མཁས་པ་ཐེག་ཁར་མན་སི་ཕིལ་གྱིས་བརྒྱུ་མཆོས་པའི་ཁྲོད་བརྒྱད་ནང་
བསྟན་དང་དེང་དུས་དངོས་ཁམས་རིག་པ། ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་འདི་ཡིན་ཞིང་། དཔེ་
དེབ་དེའི་རྩོམ་པ་པོས་དཔེ་དེའི་ལེ་ཚན་དང་པོའི་ནང་དུ། "རྟོག་ས་མཚོག་
གིས་སྦྱི་ལོ་ ༡༠༠༥ ལོར་བརྒྱུ་མཆོས་པའི་རྩལ་སྟེད་འཇིག་རྟེན་གྱི་ནང་དུ། 'ང་

ཆོ་ཆང་མ་འགོ་བ་མིའི་ཁྱིམ་ཆང་གི་ཆོག་ས་མི་ཞིག་ཡིན་པས་མཉམ་འབྲེལ་
ཀྱི་ལས་གཞི་འདི་ལམ་སྟོངས་ཡོང་བར་ཆང་མས་བཟང་སྟོང་གི་འགན་ཁུར་
ཡོང་བ་བྱེད་རྒྱ་ནི་ངའི་སྙིང་ཁོང་གི་རེ་བ་ཡིན། ཞེས་བྲིས་གནང་ཡོད་པ་དེས་
ངའི་སེམས་ཆོར་ལྷགས་ཆེ་བ་བཟང་སོང་། ཞེས་དང་།

“ད་ལྟའི་དཔེ་དེབ་འདི་པལ་ཆེ་བ་གསལ་རྩོམ་ཐོག་སྤར་གྱི་འབྲི་ཚོམ་
བསྐྱར་བཅས་དང་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱས་པ་ཕན་བྱ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། འདི་ནི་
ཁོང་གི་རེ་སྐུལ་གྱིས་བཀུར་བྱ་བའི་འབད་བཙོན་སྟོན་མ་ཞིག་ཡིན། ཞེས་
བྲིས་འདུག དེ་བཞིན། ཡགོང་ས་མཆོག་གི་སྟོན་མ་དགེ་ཆན་ཆེན་མོ། སྤེལ་
ལེན་ཐེ་ལེ་སེ་ཡིས་བཅུམས་པའི། 《སྤེལ་དོན་གྱི་ཕྱོགས་ཆ། དངོས་ཁམས་
རིག་པ་དང་ནམ་ཤེས་གཅིག་ཏུ་སྤྲིལ་བ།》 ཞེས་པ་དང་། 《འཕྲང་དུ་ལུས་པའི་
སེམས་ཀྱི་གནས་བབ། ཆན་རིག་དང་། ནང་ཆོས། ཡེ་ཤུའི་ཆོས་ལྷགས་
བཅས་ཀྱི་སྟོན་ལ་དབྱེད་པ།》 ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་གཉིས་དང་།

ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་བཀའ་མངགས་འོག་ཚོམ་སྤྲིག་བྱས་པ། 《ནང་
ཆོས་དང་ཆན་རིག་ འདུག་གཞི་གསར་དུ་གཏོང་བ།》 ཞེས་པའི་ཆེད་དེབ། སྤྲི་ཞབས་
མེ་ཐུ་རི་ཀར་ཏ་དང་། རིན་ལུ་ལུན་ཐུ་ཨན་གཉིས་ཀྱིས་བཅུམས་པའི། 《ཆོད་
རྒྱལ་དང་མེ་ཏོག་པད་མ། ནང་ཆོས་དང་ཆན་རིག་འཕྲད་མཆོམས་སུ་འབྲལ་
སྟོང་ཅིག》 ཅེས་པའི་དཔེ་དེབ། སྤྲི་ཞབས་ནོ་རི་ཡལ་དང་། ལུ་མ་མོ་ལི། ལྷལ།
བཅས་ཀྱིས་ཚོམ་སྤྲིག་བྱས་པའི། 《ནང་བའི་ལྟ་རྒྱུ་དང་ལག་བསྟར་སེམས་
ཁམས་རིག་པའི་ཉམས་ཞིབ།》 སོགས་ངས་ཤེས་ཆོད་ལའང་དཔེ་དེབ་བཅུ་

ཕྱག་མང་པོ་པར་འགྲེམས་བྱང་འདུག།

མདོར་ན་ལ་གོང་ས་མཆོག་གིས་ནང་བའི་ཆོན་རིག་དང་དེང་རབས་ཆོན་
རིག་བར་གྱི་འབྲེལ་ཟམ་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་བསྐྱུན་པ་དེས་ཤེས་རིག་གི་སྡེ་ཆོན་
ཆོན་པོ་གཉིས་ཀྱི་མཐུན་སྦྱོགས་ཆོལ་བ་ཙམ་མིན་པར་འགྲོ་བ་མེདེ་རིགས་
ཀྱི་བདེ་སྦྱིད་སྦྱུབ་ཐབས་དང་། སྦྱེ་འགྲོ་ཡོངས་ལ་ཞབས་འདེགས་སྒྲ་མེད་
དུ་འགྱུར་བཞིན་ཡོད། དུས་མཚུངས་སུ་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྐྱུན་དང་བོད་ཀྱི་
དགེ་འདུན་པའི་སྡེ་ལ་ཡང་ཤར་རྒྱབ་ཀྱི་ཆོན་རིག་པ་ཆོས་དོ་སྤང་དང་། གུས་
ཞབས། གཏེང་འཛོག་སོགས་མེད་པ་ནས་ཡོད་པ་དང་། ཡོད་པ་ནས་གོང་
འཕེལ་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པ་སྟོས་ཅི་དགོས། སྤྱི་ལོ་༢༠༠༣ ལོར་བཞུགས་
སྐར་དྲ་རམ་ས་ལར་སྐོང་ཆོགས་བྱས་པའི་སེམས་དང་སྟོག་གི་ཆོགས་འདུའི་
ཐ་མའི་མཐུག་སྟོམ་སྐབས། སྦྱེས་དངོས་ཆོན་རིག་པ་དང་ཅིས་རིག་འབྲུམ་
རམས་པ་ལན་ཁྲར་གྱིས། “ནང་བའི་བྲུ་བ་འགའ་ཤས་ཀྱིས་རང་ཉིད་ཀྱིས་
སྦྱོང་དགོས་པ་མང་པོ་ཞིག་འདུག་ཅེས་བཞེད་བྱུང་། ཡིན་ན་ཡང་ཁྱེད་ཅག་
གིས་གཞན་ལ་སྟོབ་རྒྱ་ཡང་མང་པོ་འདུག”ཅེས་ཆོར་སྤང་ཆེན་པོས་བཤད།

དེ་བཞིན་བཟོ་སྦྱང་འདི་དག་གིས་ཆོན་རིག་པ་ཆོར་ཡང་ངེས་ཤེས་
གསར་བ་དང་གོ་རྟོགས་གསར་བ་སྣ་ཆོགས་ཤིག་སྦྱོང་བཞིན་ཡོད་པའང་
སྟོས་ཅི་འཆལ་ཏེ། འབྲུམ་རམས་པ་ལན་ཁྲར་གྱིས། “ར་འདིར་འབྱོར་དུས་ངས་
ནང་ཆོས་ཀྱི་སྐོར་ཅི་ཡང་མི་ཤེས། ད་ལྟ་ངས་སྤང་དོར་གྱི་ནམ་གཞག་གི་རྟེན་
གཞི་དང་། ན་ཆ་དང་སྤྱག་བསྐྱེལ་ཡང་དུ་གཏོང་རྒྱུའི་གལ་ཆེའི་རང་བཞིན་ལ་

ཡིད་ཆེས། ཚེད་སྐྱབ་དང་བདེན་དཔང་། གཏན་ཆིགས་དང་རྒྱ་མཚན་སོགས་
ལ་གདེང་འཛིག་བྱེད་པ་བཅས་ཀྱི་སྒྲོར་ལ་ཏ་ཅང་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་རྟོགས་
ཡོད། "ཅེས་དང་།

"ངས་ཀྱན་སྒྲོང་གལ་ཆེན་ཡིན་པ་འདིའང་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་ཏུ་མཐོང་
བྱུང་།"ཞེས་དང་། "ནང་བསྟན་གྱི་དབྱ་མའི་གྲུབ་མཐའ་དང་། སྙིང་མེའི་གལ་
ཆའི་རང་བཞིན་དེས་ང་ལ་ཚོར་བ་དམིགས་བསལ་ཞིག་སྤྲད་སོང་།"ཞེས་
བཤད། དེ་བཞིན་གྲགས་ཅན་ཆོས་རིག་མཁས་པ་དང་འབྲུམ་རམས་པ་རི་
ཆར་ཁྱེའི་མེད་སུ་གིས། "བྱབ་ཕྱོགས་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་ཆོས་དང་ཆོན་
རིག་མཐུན་འབྲེལ་གྱི་ཐོག་ནས་འགྲོ་བ་མའི་བདེ་དོན་སྐྱབ་པའི་རྒྱལ་ཆེན་
གྱི་ལས་དོན་འདི་ཡགོང་ས་རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མ་མཆོག་གི་བཀའ་ངོན་ཁོ་ན་ལས་
བྱུང་།"

ཞེས་རྒྱལ་ཆེན་གྱི་ལས་དོན་འདི་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་སྐྱེ་ངོན་ལ་བརྟེན་
ནས་བྱུང་བར་ངོས་འཛིན་གྱིས་བཀའ་ངོན་ཞུས་འདུག དེ་ལ་སོགས་པ་ཤེས་
ཡོན་རྒྱ་བསྐྱེད་དང་། ཆོན་རིག་གིས་འགྲོ་བ་མའི་བདེ་སྐྱིད་སྐྱབ་པའི་མཐུན་
ཀྲུ། བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་དབྱ་འཕང་གོང་འདེགས། བོད་མི་རིགས་ཀྱི་
ཆེ་མཐོང་གོང་འཕེལ། ཆོན་རིག་གི་གཞི་ཅའི་ལྟ་སྤྱོད་ལ་སྙིང་མེ་དང་བཅེ་
བའི་ཤུགས་རྒྱུན་ཐེབས་ཤིང་དེའི་མཐུག་འབྲས་ནི་ཆོན་རིག་གི་འཛིག་རྟེན་
ནང་དུ་སྙིང་མེའི་ཀྱན་སྒྲོང་ལ་གོ་ས་ཐོབ་ཅིང་འགྲོ་བ་མའི་རིགས་ཀྱི་ཞི་བདེའི་
དཔལ་ཡོན་ལ་སྐྱལ་འདེད་བྱེད་འགོ་ཚུགས་པ་རེད།

དེ་བཞིན་ཤེས་རིག་གི་ཁྲབ་ཁོངས་རྒྱ་བསྐྱེད་དང་། བོད་གངས་ཅན་
པའི་བསྟན་པའི་ཞབས་འདེགས། ཆོས་ཁས་ལེན་མིན་གྱི་སྐྱེ་བོ་ཀུན་གྱི་ནང་
སེམས་ཀྱི་བདེ་སྐྱེད་ལེགས་སྒྲེལ་གྱི་ཆེད་དུ། གླུ་ལོ་༢༠༡༠ ཟླ་ ༤ བར་མགོན་
པོ་གང་ཉིད་གྱིས་བཀའ་བསྟུན་འོག་ཚུལ་སྒྲིག་ཆོག་གས་རྒྱུར་ཟུར་འཇུགས་
དང་། གདན་ས་ཁག་ནས་དག་འདེམས་ཞུས་པའི་དགེ་བཤེས་བདུན་ཅུས་
ཁྲུངས་ཕུང་འཆོལ་ཞིབ། དེ་ནས་སྤར་ཡང་ཚུལ་སྒྲིག་ཆོག་གས་རྒྱུར་ལེགས་
འདེམས་གྱིས་བཟོ་སྒྲིང་གོ་བསྟར་ཞིབ་ནན་གྱིས་ནང་བའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་
བསྟན་ཏོན་རྣམས་སྡེ་ཆེན་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་སྟེ། ནང་བའི་ཆེན་རིག་དང་། ནང་
བའི་ལྷ་གྲུབ། ནང་བའི་ཆོས་བཅས་སོ་སོར་སྟོན་བའི་འཕགས་ལུལ་གྱི་གཞུང་
དང་དེའི་འགྲེལ་བ་སོགས་གནད་བསྟུས་སུ་བྱས་པའི་སྒྲེགས་བཅ་ཆེན་པོ་
གསུམ་གྱི་ཚུལ་སྒྲིག་གི་ལས་བརྩམས་ཤིང་།

གླུ་ལོ་༢༠༡༢ ལོའི་ཟླ་ ༥ བར་ལ་དུགས་སུ་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་
བཀའ་དབང་ཐེངས་སོ་གསུམ་པ་སྟུལ་གནང་བཀའ་དྲིན་ཆེ་བའི་རྣམས་དང་
བསྟུན། ནང་བའི་ཆེན་རིག་དང་ལྷ་གྲུབ་ཀུན་བདུས་ཀྱི་སྒྲེགས་བཅ་ཆེན་པོ་
གཉིས་ལེགས་གྲུབ་གྱིས་དབུ་འབྱེད་གནང་། སྒྲེགས་བཅ་གསུམ་པ་ཡང་
མི་རིང་བར་ཐོན་ངེས་ཤིང་། སྒྲེགས་བཅ་དེ་དག་ཡིག་རིགས་ཉི་ཤུ་ལྷག་ལ་
བསྟུར་རྒྱུའི་འཆར་གཞིའང་ཡོད་འདུག

འདི་ལྷ་བུའི་རྒྱབས་ཆེན་མཛད་པ་དག་གིས་ནི་སྐྱེ་འགྲོའི་སློབ་སྟོན་འབྱེད་
ཅིང་། ཞི་བདེའི་དཔལ་ཡོན་འགྲེམ་བར་ཆེས་རྒྱབས་ཆེན་གྱི་འབྲས་བཟང་

ཐོན་པར་སློབ་ཅི་འཆལ། མགོན་པོ་གང་ཉིད་ཀྱིས་དགོངས་གཞི་འདིའི་
དགོས་དམིགས་སློབ་ལ་གསུང་དོན། “མདོར་ན་དོས་ཀྱི་བསམ་སྒོ་གཏོང་
ས་ནི། འཛམ་གླིང་སྤྱི་ལ་པན་ཐོགས་པ་ཞིག་དང་། ང་ཚོ་ནང་བའི་དོས་ནས་
བཤད་ན་སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་ནི་དད་པ་ཁོ་ནའི་ཐོག་ཏུ་འགྲོ་ཡི་མེད་པ་དེ་
ཡང་གཞན་གྱིས་ཤེས་རྟོགས་ཐུབ་པ་དང་། འདིར་དོ་སྣང་ཞིག་སྤེབས་ན་ནང་
ཆོས་ནི་གཞན་དང་མི་འདྲ་བ་ཞིག་འདུག་སྟུང་ནས་རང་བཞིན་གྱིས་དོ་སྣང་
སྤེབས་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡིན།

དེར་བརྟེན་བསྟན་པའི་ཞབས་འདེགས་ཀྱང་ཡིན་བསམ་གྱི་ཡོད། མདོར་
ན་གལ་གནད་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ནི། ང་ཚོ་ནང་བ་ཞིག་གི་དོས་ནས་འཛམ་གླིང་
འདིའི་ཐོག་ཏུ་ནང་བ་སྤེལ་རྒྱུའི་བསམ་སྒོ་གཏན་ནས་གཏོང་གི་མེད། “ཅེས་
བཀའ་གནང་ཡོད། དེ་དང་དེ་ལ་སོགས་པ་ནི་སྤྱི་མཛད་ཆེན་འདིའི་བྱ་བ་
འབྲས་སྲ་ན་མེད་པ་ཞིག་ལགས་སོ།

མ་འོངས་པ།

ཤར་བྱུང་གི་རིག་གཞུང་ཆེན་པོ་གཉིས་མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་འགྲོ་བ་མིའི་
རིགས་ཀྱི་ཞབས་འདེགས་ལྷ་བའི་གོ་རྟོགས་དང་བསམ་སྒོའི་སྣེ་བྲིད་འདི་རི་
ཅམ་རྒྱ་ཆེ་བ་དང་། འབྲེལ་བའི་བྱས་ནས་དུས་གང་མཆོམས་དུ་འགྲོ་མིན་
གྱི་གདམ་ཁ་ནི་རིག་གཞུང་ཆེན་པོ་གཉིས་ཀྱི་སློབ་གཉེར་བ་ཚོར་རག་ལས་

ཡོད་ཅིང་། ཅི་ཙམ་གྱིས་གྲུ་ཡངས་པོ་དང་། མྱོ་རྒྱ་ཆེན་པོ། སྤྱགས་རྒྱང་རིང་
པོའི་དགོངས་བཞེས། རྣམ་དཔྱོད་བཟུ་བོས་འདྲོར་ལེན་གྱི་སྦྱོར་བ་ལག་ལེན་
དུ་བསྟར་ཐུབ་པ་དེ་ཙམ་གྱིས་མ་འོངས་པའི་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་གོམ་འགྲོས་ལ་
མགྲོགས་ཐུལ་གྱི་སྤྱགས་རྒྱུན་སྦྱིན་ངེས་ཡིན།

ལྷག་པར་དུ་གནད་པོའི་གོམས་གཤེས་ཀྱི་གཡའ་མ་དག་པའི་ནང་བའི་
སློབ་གཉེར་བ་ཆོས་ཀྱང་དུས་རབས་དང་། མགྲོགས་ཚད་ཆེ་བའི་བསམ་སློབ་
འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ཇེས་ཟིན་པར་བྱས་ནས། ཡགོང་ས་ཆེན་པོས་ལམ་སྟོན་གནང་
བའི་ཤེས་རིག་རྒྱ་བསྐྱེད་དང་། གོ་རྟོགས་སྒྲེལ་ངེས། གླང་དོར་རྣམ་གཞག་
བཅས་དཀྱིལ་སྒྲིང་དུ་འཛིན་པའི་འོད་ཀྱི་ལམ་ཆེན་འདིར་རང་བྱས་ཀྱིས་
རོགས་འདེགས་དང་མདུན་སྦྱོད་ཀྱི་སྦྱོར་བ་ཅིས་ཀྱང་བརྒྱུ་དགོས།

དེ་ནི་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་མ་འོངས་པ་དང་། འགྲོ་བ་མའི་རིགས་
ཀྱི་བདེ་སྦྱིད་ཀྱི་མ་འོངས་པའི་གནད་དོན་གཡའ་ཆེན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། འདི་
ལྟ་བུའི་གཡའ་ཆེན་རང་བཞིན་གྱི་ལས་དོན་འདིར་ང་ཆོས་རྣམ་ཡང་སྤང་མེད་
དང་། ལྟོད་གཡེང་གཏོང་མི་རུང་བའི་བླན་གསོ་དང་སྟན་དུ། ང་ཆོས་ངེས་
པར་དུ་ཡང་དང་ཡང་དུ་སེམས་དགོས་པའི་ལམ་སྟོན་གྱི་གསུང་རྩིས་དུས་བབ་
ཞིག་གིས་ལེ་ཆོད་འདི་མཐུག་བསྟུ་རྒྱུ་ཡིན། ཡགོང་ས་མཆོག་གི་བཀའ་རྩིས་
གྲགས་ཅན། 《རྒྱལ་མན་གཅིག་ཁོ་ནའི་སྟེང་གི་འཛིན་ཏེན།》ཀྱི་མཐའ་མའི་
མཐུག་སྟོན་དུ། “དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་མགོ་སྟོད་འདིར་ཆོན་རིག་དང་
སེམས་དོན་རིག་པ་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་ལམ་ནི་སྤར་ལས་ཀྱང་ཉེ་རུ་བཏང་ནས།

ང་ཚོ་འདི་མིག་སྒར་ཡོད་པའི་འགྲོ་བ་མི་ཡི་སྤྱི་འདུག་པ་ལ་རྣམས་ལ་གདོང་
ལེན་བྱེད་པར་ཤེས་ཡོན་གྱི་སྡེ་ཆེན་འདི་གཉིས་ཀྱིས་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ལས་
དོན་རྒྱས་སྟོབས་ཅན་ཞིག་འགོ་རྩུ་ཆོག་ཆོག་ ང་ཚོ་ཆང་མ་ལས་དོན་དེའི་ནང་
དུ་ཞུགས་དགོས་ཤིང་། ང་ཚོ་ཆང་མས་ཀྱན་སྦྱོད་ཀྱི་འགན་ཁུར་ཞིག་ཁུར་
ནས་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ལས་དོན་དེ་ལེགས་འབྲུག་ཡོང་བར་འབད་བཅོམ་བྱེད་
དགོས། འདི་ནི་བདག་གི་ཁ་ཞེ་གཉིས་མེད་ཀྱི་རེ་སྐུལ་ཡིན།”ཞེས་གསུང་
ཡོད།

འདི་དང་འདི་ལྟ་བུའི་རྒྱབས་ཆེན་གྱི་འཕོད་སྐུལ་ནི་ང་ཚོས་སྤང་མེད་དུ་
གཏོང་ག་ལ་རུང་། དེ་བས་ང་ཚོ་ཆང་མས་ལས་དོན་དེར་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་
པར་འབད་བཅོམ་བྱེད་དགོས།

སྤྱི་སྒྲིམ།

༡༥ སྤྱིས་མཆོག་དམ་པ་ཡཔོང་ས་སྐུ་ཐེང་བཅུ་བཞི་བ་ཆེན་པོ་མཆོག་
གིས་ཆོན་རིག་དང་འགྲོ་བ་མིའི་སེམས་དོན་རིག་པའི་ཟུང་འབྲེལ་སྒྲོར་གྱི་
བཀའ་རྩིས་གྲགས་ཅན།《རྒྱལ་མཉམ་གཅིག་ཁོ་ནའི་སྡེ་གི་འཛིན་ཏེན།》བཀའ་
རྩིས་མཛད་པ་དང་། སྡེ་ཆེན་མི་འདྲ་བའི་འཛམ་གླིང་ཤར་རྒྱལ་གྱི་གྲགས་ཅན་
ཆོན་རིག་པ་དག་དང་སྟན་དུ་ནང་བའི་ཆོན་རིག་དང་དེང་རབས་ཆོན་རིག་བར་
གྱི་བསྐྱོ་སྐྱོང་གི་སྒྲོ་མོ་གསར་དུ་བྱེས་པ།

ཆེས་མཐོའི་གཙུག་ལག་སློབ་ཆེན་བརྩ་ཤག་མང་པོར་སེམས་དོན་
 རིག་པ་དང་ཆོན་རིག་ཟུང་འབྲེལ་གྱིས་འགྲོ་བ་མིའི་བདེ་དོན་སྐྱབ་ཚུལ་གྱི་
 བཀའ་སློབ་གསུང་བཤད་ཡང་ཡང་གནང་ཞིང་། སེམས་དང་སློབ་གྲི་བཟོ་
 སྤྱིང་ཆོག་པ་འདྲུ་ཐེངས་མང་ཆོག་པ་ཏེ་རིག་གཞུང་ཆེན་པོ་གཉིས་ཀྱི་མཁས་
 དབང་རྣམས་ཀྱིས་གྲུ་ཡངས་དང་། དཔྱོད་ཤེས་ཀྱིས་བཟོ་སྤྱིང་མང་དུ་གནང་
 བ་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་དུ་རྟོག་དཔྱོད་ཀྱི་གོ་རྟོགས་གསར་བ་
 ཞིག་གི་ཆ་རྒྱུ་ལས་འབྱུང་ཞིང་། ཆོན་རིག་གིས་བསྐྱེད་པའི་དཀའ་རྙོག་དག་
 ལ་ཡང་བསྐྱར་བསམ་གཞིག་བྱེད་པ་དང་། རང་རིག་པའི་ཆོན་རིག་གི་དགེ་
 མཆོན་ལ་དཔྱོད་པའི་འདྲུ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱ་ངང་གིས་འཕེལ།

༡༽ སེམས་ཁམས་རིག་པའི་གོ་རྟོགས་གསར་བ་དེས་ཆོན་རིག་གི་
 སྤྱི་ཆོན་ཁག་གི་ནང་དུ་འང་ཤུགས་རྒྱུན་དེས་ཅན་ཞིག་ཐེབས་པ་དང་དུས་
 མཚུངས་སུ། སེམས་ཁམས་རིག་པའི་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཡགོང་ས་ཡུབས་
 མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ལ་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་ཆེ་མཐོང་དང་འབྲེལ་གཤམ་ཆེའི་ཆོན་
 རིག་གི་ཆོག་པ་འདྲུའི་དབྱུ་འབྲེད་གསུང་བཤད་གནང་མཁན་གྱི་སྐུ་མགོན་
 གཙོ་བོར་མགོན་འཕོད་དང་།

གྲགས་ཅན་ཆོན་རིག་གི་བྱ་དགའ་ཡང་འབྲུལ་བཞེས་མཛད། དེ་དང་
 དུས་མཚུངས་སུ་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་ཇེས་འབྲང་ནང་བསྐྱར་རིག་པའི་མཁས་
 པ་དང་སློབ་གཉེར་བ་རྣམས་ཀྱང་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་གཟེ་བཟིང་དང་ལྷན་དུ་

སྒྲུབ་གྲགས་རྒྱས་འགོ་ཚུགས་ཤིང་། ཉན་བསྒྲུབ་རིག་པའི་ཆེས་མཐོའི་སྒོ་བ་
གཉེར་ཁང་དག་ནི་གྲགས་ཅན་ཆོན་རིག་པ་དང་འགྲོ་བ་མིའི་བདེ་དོན་སེམས་
པའི་སྐྱེ་བོ་དཔྱད་ཐུན་པ་དག་གི་རེ་ལྟོས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་གྱུར།

༣ ་ སེམས་དོན་རིག་པ་དང་། སྒྲང་དོར་གྱི་རྣམ་གཞག་ ལྟོས་བྱུང་དང་
རྟེན་འབྱུང་། བྱམས་སེམས་དང་སྤྱིང་ཐུང་ལྟ་སོགས་ཀྱི་ཟབ་བཤད་དེ་
དག་གིས་རྣམ་དཔྱད་ཅན་གྱི་སྐྱེ་བོ་བསམ་ཡོད་དག་ལ་ངོ་མཆར་བའི་དགའ་
སྤང་བསྐྱུན་ཅིང་། ཞི་བདེ་དང་བཅེ་སེམས་ཀྱིས་ཁེངས་པའི་མ་འོངས་པའི་
འཛམ་གླིང་ཞིག་བསྐྱུན་པའི་རེ་ལྟོས་ཡོད་ཆད་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་ཕྱོགས་སུ་
སྤྱངས། འདི་ནི་སེམས་དོན་རིག་པ་དང་ཆོན་རིག་བྱང་འབྲེལ་གྱིས་བཞེངས་
པའི་ཡགོང་ས་ཆེན་པོའི་རྒྱབ་ས་ཆེན་དགོངས་བཞེད་ཀྱི་བྱར་ཆ་རྣམ་པར་
མཛེས་པ་ཞིག་ལགས་སོ།

འགྲོ་བའི་བདེ་དོན་གཅིག་ཏུ་དགོངས་པའི་རྣམ་དག་སྤྲུགས་ཐེ་ཆེན་པོ་ཡིས།
ལེགས་བྲངས་རྣམ་དཔྱད་གསེར་གྱི་སྤྱང་མས་ཤར་བྱུང་རིག་པའི་བཅུད་གཞིབ་པའི།
ལམ་སྟོན་འོད་ཀྱི་ཟེགས་མ་འགྲུད་པའི་སྐལ་བཟང་དུས་ཀྱི་ཡོ་ལང་གིས།
འགྲོ་རྣམས་དགའ་བའི་དུས་ཀྱི་སྤང་བ་འཛམ་གླིང་རྒྱུ་པོའི་ཉོག་ཏུ་བཞད།

ཆོས་ལུགས་ཀྱི་མཆ་མས་ལས་འདས་པའི་ བཟང་ལྷོད།

ཟུང་ལྷོདས།

འགྲོ་བ་མི་རྣམས་ཀྱི་འཆོལ་སྟེག་ནི་བདེ་བ་བསྐྱབས་ཤིང་སྤྱག་བསྐྱལ་འདོར་
རྒྱ་དེ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ལྟ་བུའི་འཆོལ་སྟེག་གི་བརྒྱད་རིམ་ནས་ཆོས་ལུགས་
དང་། ལྟ་བུ་མི་འབྲ་བའི་རིག་ཆུང་མང་པོ་ཞིག་ཀྱང་དགོས་མཁོ་དང་སྟོལ་
རྒྱུ་རང་བཞིན་གྱིས་དར་འཕེལ་བྱུང་། འོན་ཀྱང་དོན་དེ་མའི་ཐོག་ནས་ཆོས་
ལུགས་དང་། ལྟ་བུ་དེ་དག་གིས་འགྲོ་བ་མི་རྣམས་ལ་ཡོངས་ཁྲབ་རང་བཞིན་
གྱི་བདེ་སྦྱིད་ཅིག་འཇུགས་སྐྱུན་བྱེད་པར་ད་དུང་ཉ་ཅང་རིང་བར་གྱུར།

དེའི་རྒྱ་མཆོན་ཡང་ཆོས་ལུགས་ནི། རིགས་ཀྱི་བྲག་པའི་བསམ་སྦྱོར་ལ་
མཐུན་པ་ཅ་མ་གྱི་ཕྱོགས་སུ་ལྷུང་བ་དང་། དད་མོས་དང་གྲོག་གྱུར་གྱི་གནས་
ལུགས་ལ་ཡིད་ཆེས་གྱི་གཞི་ཅ་ལས་འབྱུང་དགོས་པའི་གནས་སྣངས་འདིར་
ཡིད་ཆེམས་དང་འདོད་མོས་མེད་པའི་སྤྱི་ཐོག་མང་བྱུང་ཞིང་།

དེ་ལྟ་བུའི་གནས་སྣངས་འོག་ཆོས་ལུགས་དང་། ལྟ་བུ་སྐབ་མཐའ་བྱེ་

བག་པ་རེས་སྤྱི་འགྲོའི་ཡོངས་ཁྲབ་ཀྱི་བདེ་སྤྱིད་སྦྱབ་ཐབས་མེད་པར་གྱུར།
འབྱོར་ལྡན་སྤྱིང་ནད་ཅན་དང་། སེམས་ངལ་གྱི་མནར་གཅོད་ཤུགས་དག་སྤྱིང་
བཞིན་པའི་གྲགས་ཅན་མི་སྣ། སེམས་ཁམས་ཀྱི་རྒྱ་བ་མ་སྟོམས་པར་སྤྱི་ལ་
ཁད་དུ་གྱུར་བའི་གྲགས་ཅན་ལས་རིགས་པ་སོགས་ལས་བདེ་སྤྱིད་ནི་དངོས་
འབྱོར་དང་། སྤྲུག་གྲགས། ལས་རིགས་བཟང་པོ་ཅམ་གྱིས་བསྐྱུན་ཐབས་མེད་
པའི་ཚུལ་ཤུགས་ལེགས་པར་གཟིགས་པ་མ་ཟད།

དེ་ལས་གཞན་ནང་སེམས་ཀྱི་རིན་ཐང་ལས་སྤྱི་ཁྲབ་རང་བཞིན་གྱི་བདེ་
སྤྱིད་ཅིག་གསར་འཛུགས་ཐུབ་པའི་གནས་ཤུགས་ལེགས་པར་མཐེན་ཅིང་།
དེ་ལྟའི་བཟང་པོའི་རིན་ཐང་གོང་སྤེལ་གྱི་གཞི་རྩ་ནི་ཡོངས་ཁྲབ་ཀྱི་ཆོས་དང་
མ་འབྲེལ་བའི་ཚུལ་བྱིས་ཤིག་དགོས་གཤེས་ཆེ་བའི་གནས་ཤུགས་ལ་གཞི་
འཛིན་གྱི་ཐོག་ནས་ལག་བསྟར་སྤྱི་བྱེད་བཅུ་བཞི་བ་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས་འགྲོ་བ་
མིའི་སྤྱི་ཁྲབ་རང་བཞིན་དང་། ཡོངས་ཁྲབ་བཟང་སྤྱོད་ཀྱི་ལྟ་བུ་ཞིག་འབྲེལ་
འགོ་བཅུམས།

དེ་ནི་ཆོས་ཤུགས་དང་སྤྱི་ཁྲབ་དང་གྱི་ར་བ་ལས་ཡོངས་སུ་བཞུགས་པའི་
ནང་སེམས་ཀྱི་རིན་ཐང་གོང་མཐོར་གཏོང་བའི་ཐབས་ཚུལ་གྱིས་འགྲོ་བ་མི་
རྣམས་བཟང་སྤྱོད་ལག་ལེན་གྱི་ཁྱེད་སྒོར་མཉམ་ཞུགས་གྱིས་ཞི་བདེ་དང་
བཟང་སྤྱོད་གྱིས་ཁེངས་པའི་འཇམ་སྒྲིང་ཞིག་བསྐྱུན་རྒྱ་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་
ལག་བསྟར་མཆོག་གི་བཀའ་ཚུལ་གྲགས་ཅན།

《སྤྱིང་ལོ་གསར་བའི་སྤྱི་ཁྲབ་དོར་ནམ་གཞག ་ ལས། "རོས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ལ།

ཆོས་ལུགས་དང་ཆོས་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་བྱུང་བར་གཤམ་ཆེན་ཞིག་འབྱེད་ཆོག་
ཆོས་ལུགས་ཞེས་པ་ནི། སྔོན་རྒྱན་གང་རུང་ཞིག་གིས་བཞག་པའི་མཐར་
ཐུག་གི་གོ་འཕང་ལ་དད་པ་བྱེད་པ་དང་། མངོན་སུམ་ཡིན་པའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་
དངོས་ཡོད་གནས་ལུགས་ལས་འདས་པའི་ཡུལ་ཏེ། གཅིག་བྱས་ན་བཀོད་པ་
པོའི་ཞིང་ཁམས་སམ་མུང་འདས་ལྟ་བུའི་དོན་སྤྱི་སོགས་ཀྱང་དད་པ་དེའི་ཆ་
ལས་སུ་ཁས་ལེན་བྱེད་པའི་སྤྲིག་གཞི་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། གསུང་རབ་དང་བཀའ་
ལུང་། ཆོ་ག་དང་ཞལ་འདོན་སོགས་ནི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་བྱེད་སྒོ་ཁག་ཅིག་ཡིན།
འོན་ཀྱང་། ཆོས་ནི་རང་གཞན་གཉིས་ཀར་བདེ་བ་བསྐྱར་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་
ཚོ་དང་འབྲེལ་བའི་ཡོན་ཏན་ཏེ། བརྟེན་བ་དང་སྦྱིང་། བཟོད་པ་དང་དགོངས་
ཡངས། ཆོག་ཤེས་དང་གཞན་སེམས། མཐུན་འབྲེལ་གྱི་འདུ་ཤེས་སོགས་ལ་
གཙོ་བོར་འབྲེལ་ཡོད།”

ཅེས་ཆོས་ལུགས་དང་ཆོས་ཀྱི་དབྱེ་བ་བྱས་ཤིང་། ཆོས་ཏེ། དཀོན་
མཆོག་དང་། མུང་འདས། རྒྱོག་གྱུར་གྱི་གནས་ལ་དད་པ་དང་ཡིད་ཆེས་ཀྱིས་
འཇུག་མི་དགོས་པར་མངོན་སུམ་གྱི་འཛིག་རྟེན་ཞིག་ནས་བདེ་སྦྱིད་ཀྱི་མཆོ་
མོ་བསྐྱེལ་དུ་རུང་བའི་ཚོའི་བཟང་པོའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་སད་ཅིང་འཕེལ་བར་
བྱེད་པའི་སྒོ་ནས་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་ཡོངས་ཁྲབ་ཀྱི་བདེ་སྦྱིད་སྐྱབ་ཚུལ་
གྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་སམ་བཟང་སྦྱོང་ཅིག་གསར་འབྲེལ་གནང་བ་རེད།

དེ་ལྟར་ཆོས་ལུགས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་གི་ལྟ་གྲུབ་དང་། འབྲེལ་བ་ཤད་ལ་
མ་ལྟོས་པར་འགྲོ་བ་མི་ཆང་མས་དགའ་ཞེན་བྱེད་པའི་སྤྱི་བོ་རེ་རེའི་རྒྱུད་ཀྱི་

སེམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་རྣམས་གོང་འཕེལ་གཏོང་བ་དང་། དེ་ལྟ་བུའི་གནས་ཅིམ་
ཞིག་བརྒྱད་ནས་བདེ་སྦྱིད་ཀྱིས་ཁེངས་པའི་འཛམ་གླིང་ཞིག་བསྐྱུན་རྒྱ་དེ་ནི་
གང་ཉིད་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་མཆོམས་ལས་འདས་པའི་བཟང་སྦྱོང་གསལ་
འབྲེལ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཆོན་ཉག་གཅིག་ཡིན།

དེ་ཡང་ལ་གོང་ས་མཆོག་གིས་བཟང་སྦྱོང་འདིའི་དགོས་གཤམ་རང་བཞིན་
ཀྱི་རྒྱ་བ་ལྔ་དང་ས་འདི་ལྟར་གསལ་འདོན་གནང་ཡོད་དེ། “འཛམ་གླིང་གི་ཆོས་
ལུགས་པལ་མོ་ཆེས་དོ་གཤམ་ཆེན་པོར་བརྩི་བའི་བྱམས་པ་དང་། བརྩི་བ།
བཟོད་སྟོམ། བྱ་ཡངས་སོགས་ཀྱིས་ནང་གི་རིན་ཐང་གོང་འཕེལ་གཏོང་བྱ་བ་
པ་དང་། ད་ལྟ་གཏོང་བཞིན་ཡོད་མོད། དོན་དངོས་ཐོག་ད་ལྟའི་འཛམ་གླིང་
ཐོག་ཆོས་ལུགས་ནང་གི་བཟང་སྦྱོང་དེས་འདར་གི་མེད་ཅིང་། ངས་འཛིག་
རྟེན་མི་ཆོས་ཀྱི་སེམས་དོན་རིག་པ་དང་བཟང་སྦྱོང་ཅིག་འཆོལ་བའི་དུས་ལ་
བབ་ཡོད་པར་ཡིད་ཆེས་བྱེད་པའི་རྒྱ་མཆོན་ཡང་དེ་ཡིན།” ཞེས་གསུང་
ཡོད།

ད་དུང་ཁོང་གིས་འགྲོ་བ་མའི་རིགས་ཀྱི་བདེ་སྦྱིད་ཀྱི་ཆེད་དུ་རང་གི་ཆོས་
ལུགས་དང་རིགས་བྱེ་བྲག་པའི་ཕྱོགས་སུ་ལྷུང་བའི་རྣམ་འགྱུར་ཕྱ་མོ་ཅ་མ་
ཡང་མེད་པར་“ད་དུང་ངོས་ཀྱིས་འཛོག་འདོད་པའི་མཁུག་སྟོན་ཞིག་སྟེ། མི་
ཞིག་ལ་མཆོན་ན། ཆོས་ལུགས་ལ་དད་མིན་གནད་འགག་ཆེན་པོ་མ་ཡིན་
པར། མི་བཟང་པོ་ཞིག་བྱེད་རྒྱ་གཙོ་པོ་རེད།”ཅེས་སྟོན་ཆོག་ཆེན་པོ་ཞིག་
བཏོད་གནང་མཛད་ཡོད།

འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་ཡོངས་ཁྲབ་རང་བཞིན་གྱི་བདེ་སྲིད་ནི་ཚན་རིག་
ཁོན་དང་། ཆོས་ལུགས་ཁོན། འབྱོར་དངོས་ཁོན། སྤྲན་གྲགས་ཁོན་བཅས་
ཀྱིས་སྒྲུབ་མི་ཐུབ་པར་ནང་སེམས་ཀྱི་རིན་ཐང་གོང་འཕེལ་དུ་བཏང་ནས་
ཡོངས་ཁྲབ་ཀྱི་བཟང་སྲོད་ཅིག་ལ་བརྟེན་ནས་བསྒྲུབ་དགོས་ཤིང་། དེ་ཡང་
ཆོས་ལུགས་སམ་ཁྲིམས་ལུགས་རང་བཞིན་གྱི་གཏན་འབེབ་ཅིག་གིས་སྒྲོམ་
བཅོར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་པར་མངོན་ཆུང་དུ་གནས་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་
ཤེས་ཆུང་གྱི་བཟང་པོའི་སློ་སྦྱ་རྣམས་གོང་འཕེལ་དུ་བཏང་བ་ལས་འབྱུང་བར་
གཟིགས་ཤིང་། ཐོག་མར་ཆོས་ལུགས་སམ་ལྟ་གྲུབ་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ལ་གཅིག་
དུ་འཆེལ་བ་ལས་ཆོས་ལུགས་འདི་ཁོན་མཆོག་གོ་ལྟ་བུའི་འདུ་ཤེས་ལ་མ་
བརྟེན་པར་ཆོས་ཁས་ལེན་དང་མི་ལེན་ཀུན་ལ་རན་པའི་སེམས་ཀྱི་རིན་ཐང་
དང་འབྲེལ་བའི་སྒྲུང་དོར་རྣམ་གཞག་ཅིག་དགོས་གཤམ་ཆེ་བར་གཟིགས་ཤིང་།
རྒྱ་མཚན་དང་རྒྱབ་སྒྲོངས་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་ཀུན་ཁྲབ་བཟང་སྲོད་ཀྱི་རྣམ་
གཞག་འདི་ཡོངས་ཁྲབ་དུ་འབྲེལ་འགོ་བརྒྱམས་གནང་བ་ལགས།

འདི་ལྟར་དཔྱོད་པའི་རྩལ་དང་བྱང་པོའི་སློ་ཡིས་ལེགས་པར་བརྟགས་
ན་པ་གོང་ས་སྒྱུ་ཐོང་བ་ཅུ་བཞི་བ་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་སྒྲ་ན་མེད་པའི་མཁྱེན་
རྩལ་དང་། ཐབས་མཁས་རང་བཞིན་གྱི་མཛད་སྲོད། སྤྱི་འགྲོ་ཡོངས་ཁྲབ་
ཀྱི་ཐུགས་ཁུར་གྱི་མཛད་སྲོད་འདི་དག་ནི་སྒྲ་ན་མེད་པ་དང་། ད་ལྟའི་འཛམ་
གླིང་གི་སྒྲ་མེད་སློབ་སྟོན། ཆོས་ངོ་མཚར་ཞིང་མད་དུ་བྱུང་བའི་རྒྱལ་ས་ཆེན་
མཆོག་གྱུར་གྱི་ལེགས་མཛད་ཁོན་ལགས་པས་འཛམ་གླིང་མི་མང་དང་ལྷག་

པར་གངས་ཅན་པ་རྣམས་ཀྱིས་དགའ་གུས་དང་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཁོང་གི་ཡང་
དག་པའི་མཛད་སྤྱོད་ལ་ཁ་མིག་ཡར་བལྟས་བྱས་ནས་མདུན་སྤྱོད་དགོས་པ་
ནི་བཤོལ་དུ་ག་ལ་ཡོད།

ཆོས་ཀྱི་གསར་བརྗེ་དང་ལྷན་དོར།

འདི་གཉིས་ཞི་བདེའི་སྤྱིས་མཆོག་ལ་གོང་ས་ལྷུབས་མགོན་ཆེན་པོ་
མཆོག་གིས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་མཆོམས་ལས་འདས་པའི་འདི་གཉིས་སྤྱི་སྤྱན་
ཀྱི་བཟང་སྤྱོད་ཀྱི་ལྟ་བུ་ཞིག་གསར་གཏོད་དང་། དེའི་ཉམས་ལེན་རྒྱས་བཤད་
བྱེད་པའི་བཀའ་ཚུལ་གྲགས་ཅན།

《སྟོང་ལོ་གསར་བའི་སྤྱོད་དོར་གྱི་རྣམ་གཞག》དང་། 《ཆོས་ལུགས་ཀྱི་
མཆོམས་ལས་འདས་པ།》ཞེས་པ་གཉིས་བཀའ་ཚུལ་མཛད། དཔེ་དེབ་དེ་
དག་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་ཐོན་ཁ་རྒྱགས་ཤོས་སུ་གྱུར་ཅིང་། དཔྱོད་ཤེས་དང་ལྷན་
པ་དག་གིས་བསྐྱབས་དབྱངས་བར་མེད་དུ་བསྒྲགས།

དེ་གཉིས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་གཙོ་བོ་ཡང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་མཆོམས་ལས་འདས་
པའི་བཟང་སྤྱོད་ཀྱི་གཞི་འཛིན་དང་། སྤྱོད་དོར་རྣམ་གཞག དེའི་བྱེད་ཐབས་
སོགས་ཡིན་ཞིང་། འདི་ནི་ལ་གོང་ས་མཆོག་གིས་ཡོངས་གྲགས་ཐོག་གསུང་
བཞིན་པའི་བརྗོད་གཞི་གསུམ་ཆེན་ཞིག་དང་། ཡང་དག་ཏུ་འབྲེལ་བཞིན་པའི་
ཤེས་རིག་གསོན་པོ་ཞིག་ཡིན། རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཉིན་དང་། རྒྱ་

ཁྱབ་རང་བཞིན་གྱི་ལྷ་ཚུལ། བབ་བསྐྱུན་རང་བཞིན་གྱི་ཐབས་མཁས་བཅས་
གིས་འགྲོ་བ་མིའི་ཤེས་རིག་རྒྱ་བསྐྱེད་དང་། ཉན་གི་རིན་ཐང་ལྷ་ཚུལ་ལ་
གསོན་ཤུགས་སྦྱིན་པའི་ལུ་འདི་ནི་ཁོང་གི་ཕུལ་བྱུང་གི་མཛད་སྦྱོང་ཁྱད་
དུ་འཕགས་པ་ཞིག་ལགས། འདི་ལ་ཁོང་གིས་མཆོམས་རེར་ཆོས་ཀྱི་གསར་
བརྗེ་འཕ་ཉར་སེམས་ཀྱི་རིན་ཐང་ཞེས་ཐ་སྙད་སྦྱོང་གནང་མཛད་ཡོད། ཆོས་
ལུགས་ཀྱི་མཆོམས་ལས་འདས་པའི་བཟང་སྦྱོང་ཟེར་བ་ནི་ཆོས་ཀྱི་གཞུང་
ལུགས་ཀྱི་དགོངས་དོན་ལས་འདས་པའི་གོ་རྟོགས་གསར་བ་ཞིག་ལ་གོ་བ་
ལེན་མི་རུང་ཞེས་ཡགོངས་མཆོག་ཉིད་གིས་གསུང་ཡོད།

འདིའི་གོ་བ་ནི་ཆོས་ལུགས་བྱེ་བྲག་བ་རེའི་ལྷ་ཚུལ་ཙམ་གྱི་འོག་ཏུ་དུད་མི་
དགོས་པར་འགྲོ་བ་མི་སྤྱི་ལ་མངའ་བའི་ཐུན་མོང་གི་བསམ་སྒྲོའི་འདུ་ཤེས་ལ་
གཞི་བཙའ་བའི་ཐོག་ནས། ལྷོས་གྲུབ་དང་། འཆོ་གནས་ཀྱི་འགངས་ཆེན་རང་
བཞིན་ངོས་འཛིན་གིས་སེམས་ཀྱི་ཁ་ཕྱོགས་བྱམས་བཅེ་དང་། ལྷིང་རྩེ། ཆོག་
ཤེས། བཟོད་སྒྲོམ། དགོངས་ཡངས། གཞན་པན་སོགས་ཀྱི་མཛེས་སྤྲོངས་
དེར་འཁྲིད་ཐབས་བྱ་རྒྱ་དེ་རེད།

ད་ལྟའི་མི་རྒྱུས་ནི་དབལ་འབྱོར་དང་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་མིང་གིས་བསྟན་
པའི་དངོས་པོའི་འགྲམ་ཅོད་ཀྱི་སྒོར་དུ་ཚུད་དེ། འགྲམ་བསྐྱར་དང་། ཐོབ་ཤོར།
རྒྱས་སྦྱོས། ལྷོག་ཟ། བཙན་གཞོན་སོགས་ཀྱི་ཕྱིའི་འབྱོར་བའི་བསྐྱེད་འོག་
རང་གི་སེམས་ཁམས་སྤུག་བསྐྱེད་དང་། འཛིགས་སྤངས། གདུང་ཡུས། སྦྱོ་
ཤས། ཁེར་རྒྱུད་གི་སྤྲང་ཤས་སོགས་ཀྱིས་ཁེངས་ཤིང་། གཞོན་ཤུགས་མ་

ཐེག་པའི་དཀའ་ངལ་གྱིས་མི་གསོད་ཁྲག་སྐྱོར་དང་། ཉེས་མེད་ཚོལ་རྩུང་།
བཅན་གཤམ་གཏོར་བཞིག་སོགས་ཆད་ལས་བཟུལ་བའི་བྱ་སྐྱོད་གང་མང་
ཞིག་འབྱུང་བཞིན་པ་དང་དུས་མཚུངས་སུ་རང་གི་སེམས་ཀྱི་སྐྱོ་གདུང་ཡང་།
སྤྲུག་ནས་སྤྲུག་ཏུ་དང་། རོ་རྒྱུ་རང་བཞིན་དུ་འབྱུར་བཞིན་ཡོད།

འདི་ལྟ་བུའི་དུས་སྐབས་ཤིག་ལ། མཐའ་ཡས་པའི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
ཀྱི་ཆེད་དུ་བསམ་སྒྲོལ་གཏོར་མཁན་ཞིག་དང་། འགྲོ་བ་མི་ཆང་མའི་བདེ་སྤྲུག་ལ་
སེམས་ཁུར་བྱེད་མཁན་གྱི་སྐྱེ་བོ་ཞིག་ཡིན་ན། རང་ཉིད་གང་ལ་དད་པ་དང་།
རང་ཉིད་གང་ལ་མོས་པ་དེར་སྐྱེ་བོ་གཞན་སྐྱུལ་འདེད་དང་། ཁྲིད་ཐབས་ཁོ་ན་
བྱེད་པ་ལས་སྐྱེ་བོ་གང་གི་ཁམས་མོས་རང་བཞིན་ལ་བསྐྱུན་ནས་བདེ་སྐྱིད་
སྐྱུན་ཐབས་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཐབས་ཤེས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ཞིག་རེད།

འདི་ནི་སྟོན་པ་སངས་རྒྱུས་སྐྱེད་ཀྱིས་ཉམས་སུ་བསྐྱར་ཞིང་ཐབས་ཀྱིས་
གདམས་པའི་གདུལ་བྱ་འབྲིང་ཐབས་སམ། བདེ་སྐྱིད་སྐྱབ་ཐབས་ཀྱི་མཛད་
དུ་བྱུང་བའི་མངོས་སྤྲུག་གི་ལམ་བུ་ཞིག་ཀྱང་ཅིས་མ་ཡིན། ལྷག་པར་དུ་ད་
ལྟའི་དུས་རབས་འདི་ལ་མཆོན་ན་ཆོས་ལུགས་མཐུན་སྤྱིལ་དང་། ཆིག་སྤྱིལ་
མཉམ་རུབ། གཅིག་གྱུར་འདུ་ཤེས་ཀྱི་སྐྱད་སྒྲ་མཐོན་མཐོན་ཏུ་འགྲོ་བའི་དུས་
སྐབས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། དེ་ལྟའི་དུས་ཀྱི་ནམ་དཔྱོད་དང་ལྡན་པའི་མི་རྣམས་
ནི་སྐྱེར་འཛིན་དང་། རྟོགས་འཐེན། ཆོས་ལུགས་དང་། བྱུང་མཐའ། སྟོལ་
ལུགས་བྱེ་བྲག་པ་རེའི་རྟོགས་སུ་ལྷུང་བའི་ལྟ་བ་དང་ཀུན་སྐྱོད་ལ་དེ་བས་དད་
མོས་བྱེད་མི་སྤིད། དུས་རབས་འདིའི་མི་རྣམས་ཀྱིས་དང་ལེན་བྱེད་ཐུབ་པ་

ནི། དེགས་པའི་འགྲེལ་བཤད་ཡོད་པ་དང་། བསམ་སྒྲུབ་གོ་བ་ཟབ་པ། དབྱེད་
བསྐྱར་ཚུགས་ཐུབ་སོགས་ཀྱི་གཞི་འཛིན་པའི་ཐོག་ནས་ནང་སེམས་ཀྱི་བདེ་
བ་འཆོལ་ཞིབ་དང་། ལེགས་སྦྱེད་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཡིན་པ་ལས། དཀོན་མཆོག་གི་
བཀའ་ལྟར་དང་། རྒྱུ་ཚུགས་ནས་ཡང་ཡིན་མི་སྲིད།

རྒྱ་མཚན་འདི་དག་གིས་ད་གཞོན་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་མཚམས་ལས་འདས་
པའི་བཟང་སྤྱོད་ནི་ད་ལྟའི་དུས་རབས་ཀྱི་སྤྲན་མཆོག་དང་། རོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་
དངོས་མ་དེ་ཡིན་པ་གསལ་བཤད་བྱས་ཤིང་། གནས་ལུགས་འདིས་ཡོག་
ས་མཆོག་གི་རྒྱབ་སྐྱོར་ཀྱི་མཛད་པ་འདིའི་རྒྱབ་སྐྱོར་ཀྱི་སྤྲུལ་ཤུགས་ནི་
ཅི་འདྲའི་ཡང་དག་པ་ཞིག་ཡིན་པ་གསལ་སྤྲོད་བྱས་པ་རེད།

བཅན་གཤམ་དང་། རྩོས་རྩས་བེད་སྤྱོད། དབུལ་ཕྱག་དཔྱེ་འབྱེད།
གོང་འོག་བཟུ་གཞིག། རྒློག་ཟ་རུལ་སྤངས་སོགས་དེར་གི་སྤྱི་ཚོགས་སུ་
འཕྲད་པའི་དཀའ་ངལ་རྣམས་ཀྱང་མཐར་གཏུགས་ན་མྱེད་དོར་གི་རྣམ་གཞག་
དང་། བཟང་སྤྱོད་ཀྱི་གནད་དོན་ཞིག་ལ་སྤྱག་ཡོད་པ་དང་། དཀའ་ངལ་དེའི་
སེལ་ཐབས་ནི་རྩ་བའི་མྱེད་དོར་གི་བྱེད་སྒོ་སྟེ། ཚོག་ཤེས་དང་། འཛིག་ཏེན་
ཀུན་བྱུང་གི་འགན་ཁུར་ཞིག་ལ་སྤྱག་ཅིང་། དེའི་རྩ་བའི་སྒྲོམ་གཞི་ནི་འཕྲོ་བ་
མི་རྣམས་གཞི་རྩའི་གཅིག་གྱུར་ཡིན་པའི་འདུ་ཤེས་སྦྱེད་སྤངས་ཤིག་ལ་རག་
ལས་པའི་ལེགས་བཤད་འདིས་འཛུལ་སྤྱིང་འདིའི་མི་འཐོར་ཐེར་འབྲུམ་བདུན་
ཡོངས་སུ་རྒྱུགས་པར་བསམ་གཞིག་བྱེད་མཁན་གྱི་དཔྱོད་ལྡན་ཆེས་མང་པོ་
ཞིག་གཉིད་ལས་བསྐྱངས།

ནང་བའི་གཞུང་ལུགས་ནས་བཤད་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཡོངས་སུ་
རྫོགས་པ་བདེ་བ་འདོད་ཅིང་། སྤྱག་བསྐྱེད་མི་འདོད་པ་དང་། ཁམས་བདེར་
གཤེགས་སྒྲིང་ཐོའམ་རང་ཉིད་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་རྣམས་པའི་མ་ཅུ་གཅིག་མཚུངས་
སུ་ཡོད་པའི་འདྲ་མཉམ་གྱི་གནས་ལུགས་དེར་ཆོན་རིག་གིས་ཀྱང་བདེན་
དཔང་བྱས་པ་སྟེ།

འགྲོ་བ་མི་ཆང་མ་རིགས་རྩལ་གྱི་བྱ་བ་ཆ་ཉུང་ཤིང་ཤེས་མ་གཏོགས་མང་ཆེ་
བ་གཅིག་མཚུངས་སུ་གནས་པར་བསྟན་པ་དེ་འགྲོ་བ་མི་ཆང་མ་གཅིག་གྱུར་
གྱི་ཆོན་རིག་གི་རྟེན་དོན་ཞིག་ལ་ངོས་འཛིན་གནང་། དེ་ལྟ་བུའི་གཅིག་གྱུར་
གྱི་འདུ་ཤེས་ཟབ་པོ་ཞིག་མ་གཤན་དུ་བྱས་ཐོག་སྤྱི་སེམས་ཀྱི་བསམ་སྒྲུབ་
ལ་འཇུག་པ་ནི་གཞན་པན་གྱི་བྱ་བ་ཞུགས་པའི་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཟད་
རང་ཉིད་ཀྱི་བདེ་སྤྱིད་ལྷན་མེད་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་པར་གསལ་སྟོན་གནང་ཡོད་
པ་སྟེ། བཀའ་རྩིས་གྲགས་ཅན། «ཆོས་ལུགས་ཀྱི་མཆོམས་ལས་འདས་པ།»
ལས། “གཤམ་སྤྱིད་གཞི་རྩའི་འགྲོ་བ་མིའི་འདྲ་མཉམ་གྱི་གནས་སྤངས་དེར་བཅི་
མཐོང་ཞིག་སོ་སོའི་རྒྱན་ལྷན་གྱི་ལྟ་ཚུལ་ཁྲོད་སྤྱིལ་སྤྱོད་པ་བྱུང་ན། རྒྱ་ཆེ་ས་
ནས་སྤྱི་རྫོགས་ཅོམ་མ་ཡིན་པར། ར་ཆོ་སྤེར་ལའང་ཏ་ལས་པའི་པན་ཐོགས་
ཆེན་པོ་ཡོང་བར་ངོས་ལ་ཡིད་ཆེས་བརྟན་པོ་ཡོད།”ཅེས་དང་། “ལྟ་ཚུལ་འདི་
འདྲ་ཞིག་འཁྲེར་དུས། ཐན་དུས་དེ་བར་སྤྱག་འཕྲད་བྱུང་མ་སྔོང་ཞིང་ཐད་དེ་ངོ་
མི་ཤེས་པ་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་། ཁོང་ཆོ་དང་ཉེ་བའི་ཆོར་བ་ཞིག་རང་བཞིན་གྱིས་
སྤྱི་ཡོང་གི་འདུག”ཅེས་གསུང་ཡོད།

དུས་རབས་འདིའི་ནང་གི་དཀའ་ངལ་ཡོད་ཚད་ཚན་རིག་དང་དངོས་
འབྱེར་གྱིས་སེལ་ཐུབ་བསམ་པ་ནི་སྤོང་སེམས་ཤིག་ཡིན་པ་ང་ཚོར་དངོས་
ར་འཛོད་བཞིན་ཡོད་ལ། དཀའ་ངལ་དེ་དག་ལ་གདོང་ལེན་བྱེད་ཚུགས་ནི་
ཆོས་ལུགས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་བཟང་སྤྱོད་ཀྱི་ལམ་བཟང་འདི་ཁོ་ན་མཆོག་ཏུ་
གྱུར་བ་ཞིག་ཡིན་པའི་དགོངས་ཚུལ་འདི་ནི་དུས་ལ་བབ་ཅིང་། མ་འོངས་པའི་
འཇམ་གླིང་མི་མང་གི་རྒྱ་བས་ཆེན་གྱི་ལམ་སྟོན་ལེགས་ཤོས་དེ་ཡིན་པར་
ངེས།

དེ་ཡང་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་འདི་ལྟར་གསུང་ཡོད་དེ། “གང་ལྟར་དེང་
སང་གི་དུས་ཚོད་ནང་མིས་ནང་གི་རིན་ཐང་ལ་སྤང་མེད་བཏང་བ་འདི་ལ་
ཆོས་ལུགས་ཀྱིས་ཁ་གཏད་གཅོག་པ་འདི་ཡོངས་སུ་བྱ་བ་དང་། འོས་
ཤིང་འཆོམ་པར་གཏན་ནས་འགྱུར་མི་སྲིད། ང་ཚོར་ད་ལྟ་དགོས་པ་ནི་ཆོས་
ལུགས་དང་འབྲེལ་བ་མེད་པའི་བཟང་སྤྱོད་ཀྱི་ལམ་དང་། དེ་ཡང་ཆོས་ཀྱི་རྗེས་
འབྲང་ཡིན་མིན་ཆང་མས་ཁས་ལེན་ཐུབ་པའི་ཡོངས་བྱ་བ་ཀྱི་བཟང་སྤྱོད་ཅིག་
དགོས། རྒྱུད་དུས་ནས་གྲུབ་བྱས་ནས་འོངས་པའི་མི་ཞིག་གིས་སྐད་ཆ་འདི་
བྱུང་མཆོར་ཐོར་མཐོང་སྲིད་ཀྱང་། ངས་དེ་ལ་འགལ་འདྲུ་མཐོང་གི་མེད།”ཅེས་
ཡོངས་བྱ་བ་ཀྱི་འགྲོ་བ་མའི་སེམས་ཀྱི་རིན་ཐང་གི་དགོས་གཤམ་གསལ་སྟོན་
གནང་ཡོད།

འོ་ན་ཆོས་ལུགས་ལ་མ་བརྟེན་པའི་སྒྲུང་དོར་ནས་གཞག་གི་ཅ་བ་ནི་
གང་ཞིག་སྙམ་ན། དེ་ནི་བདེ་བ་འདོད་པ་དང་སྤྱུག་བསྐྱལ་མི་འདོད་པའི་འགྲོ་

བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་རྩ་བའི་སེམས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དེ་ཡིན་ཞིང་། གདུང་སེམས་
མཉམ་བསྐྱེད་དང་། བརྟེ་བ། སྙིང་རྩེ་སོགས་ཀྱང་འདུས་ཡོད། འདི་དག་ནི་
ཆོས་ལུགས་དང་བྱུང་མཐའ་བྱེ་བྲག་བ་ཞིག་ལ་མ་བརྟེན་པར་ཡོངས་ཁྱབ་ཏུ་
ངོས་ལེན་སྟབས་དང་། དེ་དང་འབྲེལ་ནས་བཟང་སྟོན་གྱིས་སོངས་པའི་སྤྱི་
ཆོགས་འདིར་འོད་སྤང་གསར་བ་ཞིག་སྤྱིན་སྟབས་པའི་སྟགས་རེ་གནང་ཡོད།

བྱུང་བ་བྲས།

འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱི་བྱུངས་བརྟེ་བ་དབྱ་ཁྱིད་ཆེན་པོ་ཡ་གོང་ས་སྤྱི་
ཐེང་བཅུ་བཞི་བ་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས་ཁྱབ་སྤེལ་གནང་བའི་ཆོས་ཀྱི་གསར་
བརྟེ་འམ་འཛིག་རྟེན་སྤྱི་སྤྱན་གྱི་བཟང་སྟོན་དང་། ལྷང་དོར་གྱི་ནམ་གཞག་
སོགས་འཛིག་རྟེན་འདིར་སྤེལ་བ་ནས་བཟུང་། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་གཏོང་འཛོག་
དང་། ཆེ་བསྟོན། གཙུག་ལག་སློབ་བླ་ཆེན་མོ་སོགས་སུ་དེ་འབྲེལ་གྱི་གསུང་
བཤད་གནང་བར་གདན་ཞུ་སོགས་གྱིས་བྲེལ་བྱེད་ཆེས་ཆེར་ལང་།

དེ་དང་དུས་མཚུངས་སུ་མཐོ་རིམ་སྤྱི་ཆོགས་ཁྱིད་གང་ཉིད་གྱིས་གསུང་
བའི་གཞན་པན་སེམས་བཟང་དང་། བྱུངས་བརྟེ། བཟོད་བསྐྱན་སོགས་ལ་
མོས་བྱས་དང་། དོ་སྤང་། དགའ་ཞེན་སོགས་རིམ་གྱིས་སྤེལ་ས་ཤིང་། གཙུག་
ལག་སློབ་ཆེན་དག་དང་བྲགས་ཅན་ཆོན་རིག་པ་མང་པོས་དེའི་སྟོར་བརྟགས་
དབྱུང་རིམ་པར་བྱས་རྗེས། ཡ་གོང་ས་མཆོག་གིས་གསུང་བཞིན་པའི་གཞན་

པན་དང་གཞན་ལ་སེམས་བཟང་བྱས་ན་རང་ཉིད་ལ་བདེ་སྲིད་ཡོང་ཚུལ་གྱི་
གནས་སྐབས་དེ་དངོས་སུ་ར་འཕྲོད་བྱུང་ཡོད་པའི་དཔེ་མཆོན་གཤམ་ཆེན་ཞིག་
ནི།

སྤྱི་ལོ་༡༩༧༠ ལོའི་ཟླ་༥ པའི་ཆེས་ ༡༩ ཉིན་གྲགས་ཅན་ཆོན་རིག་པ་
དང་། (Wisconsin) མི་སི་ཀོན་སིན་གཙུག་ལག་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་
སྤྱི་ཞབས་རི་ལྷ་ཏེ་ཤིན་པོ་(Richard Davidson)ལགས་ཀྱིས་
དེའི་སྐོར་གྱི་བརྒྱུགས་དཔྱད་ཀྱི་མཚུག་འབྲས་ལ་གོང་ས་མཆོག་ལ་སྙན་གསན་
ཞུས་པ་ཞིག་འདིར་དགོད་བར་བྲ། སྤྱི་ཞབས་རི་ལྷ་ཏེ་ཤིན་པོ་ཀྱིས་བཤད་
དོན། “མཐོ་སློབ་ཀྱི་སློབ་མ་ཆོགས་ཁག་གཉིས་ལ་ཨ་སྒོར་ ༥༠ རེ་སྤྲད་དེ་
ཆོགས་ཁག་གཅིག་གི་ནང་ཡོད་པའི་སློབ་མ་ཆོས་ཨ་སྒོར་༥༠ དེ་རང་དོན་དུ་
ལོངས་སུ་སྤྲོད་རྒྱ་དང་། ཆོགས་ཁག་གཞན་གྱི་སློབ་མ་ཆོས་ཨ་སྒོར་༥༠ དེ་
གཞན་དོན་དུ་བཤད་སྤྲོད་གཏོང་བཅུག་ཞེ་མཐར་སློབ་མ་ནམས་ཕྱིར་བསྐྱངས་
ནས་སེམས་ནང་བདེ་སྲིད་སུ་ལ་མང་བ་ཐོབ་ཡོད་སྐོར་སྐད་ཆ་བྲིས་པར། ཨ་
སྒོར་ ༥༠ ཡིས་རྒྱ་བ་ཉོས་ནས་མི་གཞན་ལ་སྤྲོད་མཁན་གྱི་སློབ་མ་ནམས་
ཀྱི་སེམས་ལ་བདེ་སྲིད་མང་བ་ཐོབ་ཡོད་པ་དངོས་སུ་ཉམས་ཞིབ་དེ་བརྒྱུད་
ནས་ར་འཕྲོད་བྱུང་བ་བྱུང་ཡོད།” ཅས་ཞུས་འདུག།

དེ་བཞིན་དུ་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་སྙན་གྲགས་ལྡན་པའི་གཙུག་ལག་སློབ་ཆེན་
ཀྱི་གཙོ་འཛིན་དང་། མོང་ཁྲེར་སྤྱི་ཁྱབ་པ། གྲགས་ཅན་ཆོན་རིག་པ་སོགས་
ཀྱིས་གང་ཉིད་ཀྱི་ལམ་སྟོན་ལ་ཡིད་ཆེས་ངེས་ཉིད་ཀྱིས་མགོན་པོ་མཆོག་ལ་

ཆེ་བསྟོད་དང་། གུས་བཀུར་སོགས་ཆད་མེད་པ་ཞུས་དང་ཞུ་བཞིན་པའང་སྟོས་ཅི་དགོས།

དེ་ཡང་། ཨ་རིའི་ (California) ཁལ་ལི་པོར་ནི་ཡའི་མངའ་སྡེ་ལོ་སི་ཨན་ཇི་ལི་སིའི་ (Los Angeles) གྲོང་ཁྱེར་གྱི་དབུ་ཁྱིད་ (Maria Shriver) མ་རི་ཡ་ཤ་མེར་ལགས་ཀྱིས་“བོད་ཀྱི་ཡ་སྐབས་མགོན་ཏུ་ལའི་ལྷ་མ་མཆོག་གིས་བྱམས་སྤྱིང་ཟེ་དང་། ཞི་བདེའི་སྐྱོར་བཀའ་སློབ་བསྟུལ་དང་སྟོལ་ཐུས་རྣམས་འཛམ་གླིང་འདིར་ཉ་ཅང་གལ་ཆེན་པོ་ཆགས་ཡོད། ལྷག་པར་དུ་སྐུ་ཉིད་མཆོག་གིས་མི་སྐྱེར་བ་སོ་སོའི་སེམས་ཀྱི་ཞི་བདེ་དང་། བདེ་སྐྱིད་འཆོ་བས་ཐད་ཀར་ལུས་པོའི་འཕྲོད་བསྟེན་དང་། སྤྱི་ཆོགས་ལ་འབྲགས་ཀྱིན་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་སྐྱོར་བཀའ་སློབ་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད། དེར་བརྟེན་སྐུ་ཉིད་མཆོག་ནི་འཛམ་གླིང་འདིའི་སྤྱིང་གི་ཉི་མ་ཡིན་པ་མ་ཟད། གང་ཉིད་ཀྱིས་སྟུལ་པའི་བཀའ་སློབ་རྣམས་ང་ཚོ་ཆང་མས་ལག་བསྟར་བྱས་ན། ཨ་རི་ནི་བྱམས་བཅེ་ལྷན་པའི་གྲོང་ཁྱེར་ཞིག་ཆགས་ཀྱི་རེད།”ཅས་མགོན་པོ་གང་ཉིད་ཀྱི་བྱམས་བཅེ་དང་སྤྱིང་ཟེའི་སྐྱོར་གྱི་ལམ་སྟོན་ལ་ཆེ་བསྟོད་ཞུས་པ་དང་།

ཨ་རིའི་གྲོས་ཆོགས་གོང་མའི་ཆོགས་གཙོ་སྐུ་ཞབས་པུ་ལིག་ལི་ཏུ་ལགས་ཀྱིས། “བོད་ཀྱི་ཡ་སྐབས་མགོན་ཏུ་ལའི་ལྷ་མ་མཆོག་གིས་སྐུ་ཉིད་ནང་བའི་དགེ་སློང་དགུས་མ་ཞིག་ཡིན་སྐྱོར་རོ་སྟོད་མཛད་བཞིན་ཡོད་མོད། འོན་ཀྱང་དངོས་ཡོད་གནས་སྟངས་ཐོག་ནས་ཞུས་ན། ཡགོང་ས་ཏུ་ལའི་ལྷ་མ་མཆོག་ནི་བོད་མི་ཅམ་མ་ཟད། འཛམ་གླིང་སྤྱི་ཡོངས་ལ་བྱམས་བཅེ་དང་།

ཞི་བདེ་བྱུང་སྐུལ་མཛད་མཁན་གྱི་སྦྱིས་ཆེན་དམ་པ་ཞིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་གྱིས་
གྲུས་བཀུར་ཞུ་ཡུལ་ཞིག་ཡིན། "ཅེས་མགོན་པོ་མཆོག་འཛམ་གླིང་སྤྱི་ཡོངས་
ཀྱི་ཞི་བདེ་དང་བྱམས་བཅེའི་བདག་ཉིད་ཀྱི་ལམ་སྟོན་པ་ཆེན་པོར་བཀུར།

གནམ་གཤིས་རིག་པའི་མཁས་དབང་གཙུག་ལག་སློབ་དཔོན་མེར་ལྷ་
ཏྲ་ར་མ་ཅན་ཏན་ལགས་ཀྱིས། "གང་ཉིད་ཀྱི་བཀའ་ཚོམ་གྲགས་ཅན་ཆོས་
ལུགས་ཀྱི་མཆོམས་ལས་འདས་པ་ལས། ཉེ་དྲིང་མེད་པའི་བྱམས་བཅེའི་
བསམ་པ་གོང་མཐོར་གཏོང་རྒྱ་ནི་ཁོར་ཡུག་སོགས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་དེ་དག་
སེལ་རྒྱུའི་ཐབས་ལམ་གཅིག་སུ་ཡིན་པའི་དགོངས་ཚུལ་དེར་ངེས་ཅིང་བྱུང་།"

ཞེས་དང་འཛམ་གླིང་ཐོག་དཀའ་ངལ་ཆེ་ཤོས་འཕྲད་བཞིན་པའི་ཁོར་ཡུག་
གི་སྐོར་ལ་ཡང་མགོན་པོ་གང་ཉིད་ཀྱི་བྱམས་བཅེའི་བཟང་སྤྱོད་ཀྱིས་སློབ་
ཐུབ་པའི་རེ་བ་གནང་འདུག།

དེ་བཞིན། དབྱིན་ཡུལ་གྱི་རྒྱལ་ས་ (London) འོན་ཏེན་དུ་ཆེན་གཞི་
བྱས་པའི་ལེ་ལྷ་ཏམ་བསྟེན་གནས་ཁང་གི་ཆོགས་གཙོ་སྤྱ་ཞབས་ཅེ་མི་རི་ལྷེ་ཏི་
མིན་ (Jeffrey Gedmin) ཀྱིས། རྒྱ་གོང་ས་མཆོག་གི་བཀའ་ཚོམ། 《
ཆོས་ལུགས་ཀྱི་མཆོམས་ལས་འདས་པའི་འཛིན་ཏེན་སྤྱི་སྟོན་གྱི་བཟང་སྤྱོད།
》ཅེས་བའི་དཔེ་དེབ་དེས་ངའི་ཡིད་དབང་ཡོངས་སུ་འཕྲོག་སོང་། ཞེས་གདང་
འཛིན་ཆད་མེད་བྱས། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཉེས་ཡངས་ཆོགས་པའི་གཙོ་འཛིན་སྤྱ་
ཞབས་ལེ་རི་ཁོ་ཁི་ (Larry Cox) ཡིས། "འཛམ་གླིང་འདིའི་སྤྲོད་ཐོད་ཀྱི་
ལས་ལས་མགོན་ཏུ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ནི་འཆེ་བ་མེད་པ་དང་བདེན་པའི་སྟོབས་

ཤུགས་ཀྱི་མཆོན་དོན་ཞིག་ཡིན་པར་ཡང་ཡང་ངོས་འཛིན་འཛོལ་བ་ཞིན་ཡོད་
ཀྱང་ཁོང་ནི་མཆོན་དོན་ལས་ལྷག་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། ལགོང་ས་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་
མ་མཆོག་ནི་ང་ཆོ་ཆང་མས་མིག་དཔེ་བལྟ་ས་ཞིག་ཆགས་ཡོད། འཛམ་གླིང་
གི་ཁྱོན་ཡོངས་སུ་མི་རྒྱལ་ས་ཀྱིས་ཉེན་ཁའི་འོག་བདེ་སྤྱིད་ལྷན་བའི་སྤྱི་ཆོགས་
ཤིག་ཡོང་རྒྱུ་དེ་བ་རྒྱག་བཞིན་བའི་སྐབས་འདིར་བོད་ཀྱི་ལས་ལས་མགོན་
རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་མཆོག་གི་ལེགས་བཤད་དེ་བཞིན་དེ་སྒྲ་ལས་ཏ་ཅང་དགོས་མཁོ་
ཆེ་བ་ཆགས་ཡོད། "ཅེས་དང་།

ཨ་རིའི (Minnesota) མི་ནི་སོ་ཤའི་གཙུག་ལག་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོས་
ལགོང་ས་མཆོག་ལ་ཤུལ་བའི་ཆེ་བསྟོད་རྩོམ་ཡིག་བྱ། "ཆོད་སེམས་བརྟན་པོ་
དང་བྱམས་བཅུའི་བསམ་པས་ཀྱན་ནས་བསྐྱངས་པ་ཡིན་ན། ཉན་བའི་དགེ་
སྟོང་དཀྱུས་མ་ཞིག་གིས་ཀྱང་འཛིག་ཉེན་འདིའི་མཐུན་སྤྱིལ་དང་། བན་ཚུན་
བསམ་ཤེས་གོང་མཐོར་གཏོང་རྒྱུ་ལམ་སྟེ་འདྲན་སྤྱོད་ཀྱི་ཡོད་པ་དེ་གསལ་
སྟོན་མཛད་ཡོད།" ཅེས་བཀོད་ཡོད།

དེ་བཞིན་རྒྱ་གར་གྱི་ (Bihar) རྟེན་རྒྱུ་མངའ་སྡེའི་སྤྱི་བྱེད་སློན་ཆེན་
མཆོག་གིས་"ལགོང་ས་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་མཆོག་གིས་བྱམས་བཅུས་ཀྱན་ནས་
བསྐྱངས་ཏེ་སྤུལ་བའི་བཀའ་སློབ་དེ་དག་གིས་འཛམ་གླིང་ནང་ཏ་ཅང་གི་
མན་རྒྱལ་ས་རྒྱ་ཆེ་ཡོང་གི་ཡོད། ད་ལྟའི་དུས་སྐབས་ལ་འཛམ་གླིང་འདིར་སྤྱི་
ཉིད་མཆོག་ལྟ་བུའི་དབུ་ཁྲིད་ཏ་ཅང་དགོས་གཤམ་ཆེ་བའི་གནས་སྐབས་ཤིག་
རེད།" ཅེས་བཤད་པ་སོགས་ནི་འདིར་དཔེ་མཆོན་བཀོད་པ་ཅམ་ལས་ཐམས་

ཅད་བརྗོད་ཀྱིས་ག་ལ་ལང་།

དེ་ལྟར་མགོན་པོ་གང་ཉིད་ཀྱི་བྱམས་བརྩེ་དང་། གཞན་པ་ན། བཟོད་བསྐྱེད་
དགོངས་ཡངས། སོགས་ཀྱི་གཞི་རྩ་བྱས་པའི་འཛིག་རྟེན་སྤྱི་སྤྱན་གྱི་བཟང་
སྤྱོད་དེར་འཇམ་གླིང་གི་ཆེ་དགུས། ཉམས་ཞིབ་དང་། ཉམས་ལེན་གྱི་འགོ་
འཇུགས་བཞིན་པ་འདི་ནི་འཇམ་གླིང་གི་མི་མང་ཐེང་འབྲུམ་བདུན་ལ་བྱམས་
བརྩེ་དང་། ཞི་བདེས་ཁེངས་པའི་མ་འོངས་པའི་འཇམ་གླིང་ཞིག་བསྐྱེད་རྒྱུའི་སྣ་
གོན་ལ་ཞུགས་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་པ་དང་། དེ་ལྟ་བུའི་མདུན་སྤྱོད་ཀྱི་ས་མཁན་
ནི་ཡགོང་ས་སྐྱ་སྤྱོད་བརྩེ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་ཁོ་ན་ལས་གཞན་དུ་སྤྱི་ཞིག་
མཆིས།

འཇམ་གླིང་བྱམས་བརྩེ་དང་། ཞི་བདེའི་བློད་ཁོལ་གྱིས་ཁྲབ་པར་སྤྱོགས་
པ་དང་། སྤྱི་འགོ་རྣམས་ཀྱིས་གཞན་པ་ན་གྱི་གཞི་རྩ་བྱས་པའི་བཟང་སྤྱོད་ཅིག་
ལ་དད་མོས་རྟེན་པ། འགོ་བ་མི་གཅིག་གྱུར་གྱི་འདུ་ཤེས་ལས་གཞན་གཞོན་
སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་བ་སོགས་ལ་སྤྱོད་སྤྱོགས་ཤིང་། སྤྱོགས་ཡོངས་ནས་བསམ་
གཞིག་གྱེད་བཞིན་པ་སོགས་ནི་ཆེས་སྤུལ་དུ་བྱུང་བའི་མཛད་པ་འདིའི་གྲུབ་
འབྲས་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཞིག་ཅི་ལ་མིན།

དེ་ནི་མཐར་དེད་ན་མ་འོངས་པའི་ཞི་བདེ་ལྡན་པའི་འཇམ་གླིང་ཞིག་གི་
སོག་རྩ་དང་མདུན་འགོས་ཀྱི་སྤྱོད་པོར་འབྲེལ་ཡོད།

མ་འོངས་པ།

སྤྱིར་རྗེ་དང་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བསྐྱུན་པའི་འོད་ཟེར་གྱི་ལམ་ཆེན་འདིའི་མ་
འོངས་པའི་བསྐྱོད་ལམ་ནི་ཡལོང་ས་ཆེན་པོའི་རྗེས་འབྲུག་བོད་བརྒྱད་ནང་
བསྐྱུན་པ་ལྟམས་དང་། འཛམ་གླིང་མི་མང་གི་བདེ་སྤྱུག་ལ་དོ་ཁུར་བྱེད་པའི་
དཔྱེད་ལྡན་ཤེས་ཡོན་པ་ལྟམས་ཀྱི་སྤྱིང་སྟོབས་དང་། ཤེས་རྒྱ། སྤྱི་སེམས།
ཤེས་རབ། འབད་བརྩོན་བཅས་ལ་རག་ལས་ཤིང་།

དེ་ནི་མུ་མཐའ་མེད་པའི་སློབ་ལོ་གྱི་རྒྱས་ཚུལ་ལས་སྤྱིན་དགོས་པས་ན་མི་
རབས་ནས་མི་རབས་ཀྱི་ལྷན་དཔྱེད་དང་། སྟོབས་སེམས། སྤྱིང་སྟོབས་བཅས་
ཀྱིས་མཐུག་འབྲས་ལ་ཐག་གཅོད་བྱེད་དེས། དེ་བས་ང་ཚོ་སྟེ་ནང་བའི་རྗེས་
འབྲུག་པ་ཡོངས་ཀྱིས་ཀྱང་ལམ་སྟོན་འདིར་གཅིགས་ཆེན་དང་། ལྷན་ཆེན་
གྱི་འདུ་ཤེས་བཟུང་ནས་རང་རང་གི་ལྷན་དཔྱེད་ཀྱི་སློ་མོ་བྱེད་ཅན་ཞིང་། དཔྱེད་
པའི་སློབ་ལོ་དང་། འབད་པའི་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་ཡལོང་ས་ཆེན་པོའི་ལེགས་
མཛད་དག་ལ་ཞིབ་མཐུན་དང་། ལམ་སྟོན་ལྟམས་ལ་ངེས་ཤེས་ཀྱིས་ཁོང་གི་
ལམ་སྟོན་ལ་ཅེས་ཀྱང་བསྟེན་དགོས་པ་མ་ཟད་རང་རང་གི་གོ་ཉོགས་ཀྱིས་མ་
སྤྱིང་བའི་འདུ་ཤེས་འཁྲོག་སོ་དག་ལ་ཡང་ལྟ་བུ་བསྐྱར་ལྟ་ཡང་བྱེད་རན་ནོ།

སྒྲིམ་པ།

༡༽ འགྲོ་བའི་དེད་དཔོན་ཆེན་པོ་ཡགོང་ས་སྐྱ་སྤྲོད་བཅུ་བཞི་བ་ཆེན་པོ་
མཆོག་གི་སྤྲོད་པའི་མཁུན་དཔྱོད་དང་། སྤྲུགས་བཅེ་བའི་གཞན་དབང་
ལས་བྱུང་བའི་འཛིག་ཏེན་སྤྱི་སྤྲོད་ཀྱི་བཟང་སྤྱོད་ནི་འགྲོ་བ་མའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་
བྱུང་ཀྱི་བདེ་སྤྱོད་ཀྱི་ཆེད་དུ། ཆོས་ལུགས་དང་། པོ་མོ། ཞན་གཞོན། ལས་
རིགས་སོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མེད་པར་བདེ་བ་འདོད་པ་དང་སྤྲུག་བསྐྱེད་མི་འདོད་
པའི་གནས་སྤངས་ལ་གཞི་བཙུགས་སྤྱི་པོ་ཡོངས་ཀྱིས་དགའ་མོས་བྱེད་
སའི་སྤྱོད་བཟང་པོའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་གོང་འཕེལ་དུ་གཏོང་བའི་སྤྱོད་སྤྱི་པོ་
སྤྲོད་ཀྱི་ཞི་བདེ་དང་། བདེ་སྤྱོད། གཞན་པན་ཀྱི་བསམ་པ། སྤྱི་སེམས་སོགས་
ལེགས་སྤྱོད་ཀྱིས་འཛམ་གླིང་ཞི་བདེ་དང་། བྱམས་བཅས་ཁེངས་པའི་འཛམ་
གླིང་ཞིག་འཛུགས་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱོད་དགོངས་པ་སྤྱོད་དུ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན།

༢༽ ཁོང་གི་ཆེས་ཤུལ་དུ་བྱུང་ཞིང་གཏན་ཆོགས་ལྡན་པའི་ལམ་སྟོན་དེ་
དག་དཔེ་དེབ་དང་། བསྐྱེད་ཀྱི་གསུང་བཤད་སོགས་བསྐྱུད་དེ་རྣམ་དཔྱོད་
ཅན་ཀྱི་སྤྱི་པོ་དག་གི་ན་བར་སོན་ཅིང་། ཁོང་གི་ལམ་སྟོན་དེའི་དགེ་མཆོན་
དང་། ལུས་པ། རྩལ་ཆད། འཛམ་ཆོས་སོགས་ཀྱིས་སྤྱོད་དགའའི་ཡིད་དབང་
བཟུགས་སྤྱི་ ཆེས་སྤྲོད་གསུངས་ཅན་ཀྱི་གསུངས་ཅན་མཁས་པའི་བསྐྱེད་སྤྱོད་སྤྲོད་
ཆ་དང་གཙུག་ལག་སྤྱོད་ཆེན་དག་ཏུ་ཁོང་གི་ལམ་སྟོན་ཀྱི་སེབས་སྤྱོད་ལ་གཅིག་
ཏུ་གྱུས་ཏེ་རེ་ཞིང་སྤྲུག་པར་གྱུར།

ཁོང་གི་ཕུལ་བྱུང་གི་ལེགས་པ་འདྲ་དེ་དག་ཚན་རིག་གི་ཞིབ་འཇུག་ཁང་
ཆེན་དང་། ཆེས་མཐོའི་དབུ་ཁྲིད་ཀྱི་གཏམ་པ་འདྲ། མཐོ་རིམ་སློབ་མའི་སྤྱང་
ཚན་སོགས་སུ་ཡུན་གྱིས་བྱུང་བའི་སྤྱི་བོ་གངས་མེད་པའི་ཡིད་ཀྱི་ཞིང་སར་
གོ་རྟོགས་ཀྱི་གཟེ་འོད་མཆེད་པ་ན། ད་གཟོད་འགན་ཁུར་དང་དུ་ལེན་ཞིང་
རྣམ་དཔྱོད་ཀྱི་དཔལ་མངའ་བའི་སྤྱི་བོའི་ཆོགས་ཀྱིས། འདི་ནི་འཛམ་གླིང་གི་
མཆོག་ཏུ་གྱུར་བའི་ལམ་སྟོན་ནོ། འདི་ནི་མ་འོངས་པའི་འཛམ་གླིང་གི་ཞི་བདེ་
དང་། བྱམས་བཅེ་བསུ་བའི་ཉི་མའོ། བོད་ཀྱི་ཡ་སྤྱབས་མགོན་ཏུ་ལའི་སྤྱི་བོ་
མཆོག་ནི་འགྲོ་བ་མའི་རིགས་ཡོངས་ཀྱི་བྱམས་བཅེ་དང་། བཟང་སྟོན་ཀྱི་སྤྱི་
ན་མེད་པའི་དབུ་ཁྲིད་དོ། ཞེས་ཡང་དང་ཡང་དུ་བསྒྲགས་ཤིང་། ཆེས་མཆོག་
ཏུ་བཀུར་རོ།

༣ ། རྟོགས་ཕྱགས་དང་མ་འབྲེལ་བ་ནི་རྟོགས་ཕྱགས་ཀྱི་ཁ་གཏད་དུ་ལངས་
པ་ཞིག་མ་ཡིན་པར་རྟོགས་ཕྱགས་ཀྱི་རྒྱས་བཅད་ལས་འདས་པ་ཞིག་ཡིན་
པ་དང་། རྒྱང་དོར་གྱི་རྣམ་གཞག་ནི་སྟོམ་བཅོར་དང་བཅན་ཤུགས་ཀྱིས་
བསྐྱེགས་པ་ཞིག་མ་ཡིན་པར་དང་ལེན་དང་འགན་ཁུར་གྱི་འདུ་ཤེས་ཤིག་
ལས་འབྱུང་དགོས་ཤིང་། དེ་ཡང་སྟོང་ཇེའི་རྩ་འཛིན་ལ་ཐུག་ཡོད། འགྲོ་བ་མི་
ཚང་མ་གཅིག་གྱུར་གྱི་འདུ་ཤེས་དང་། གཅིག་ལ་གཅིག་རྟེན་གྱི་འབྲེལ་བའི་
གལ་གནད་ཤེས་པ་ནི་རྟོགས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་བཟང་སྟོན་ཀྱི་ཀ་ཆེན་གཉིས་
ཡིན། འདི་ལྟ་བུའི་སྟོམ་གཞི་ཞིག་གིས་རྟོགས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་བཟང་སྟོན་
དང་། རྒྱང་དོར་རྣམ་གཞག་གི་སྤྱི་ཁོག་བསྐྱངས་ཡོད། ཡགོང་ས་ཆེན་པའི་

མྱ་ན་མེད་པའི་ལམ་སྟོན་འདི་ནི་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་ལོ་རྒྱུས་སྒྲེགས་
བམ་དུ་ངོ་མཆར་བའི་ཤེས་རིག་དང་། བསམ་སྒྲུའི་མདུན་སྟོང་ཆེན་མོ་ཞིག་
ཡིན་ནོ།

འདོད་ངམ་སྒྲེར་ཞེན་དག་པོས་བསྐྱལ་བའི་དུས་ཀྱི་རྒྱལ་མོའི་སྒྲེག་འགྲོས་ཁྲོད།
དུལ་སྲུངས་བཙན་གཤེས་དབུལ་སྤྱག་འཐབ་འཛིང་ཉིན་བཞིན་མོད་པའི་གདོང་ལེན་ལ།
གཅིག་གྲུར་འདུ་ཤེས་གཅིག་ཉེན་འབྲེལ་བའི་ཤེས་རབ་སྒྲེལ་བའི་ལྷན་ཐབས་སུ།
ཆོས་ལས་འདས་པའི་སྤྱི་ཁྱབ་ལམ་བཟང་མངོན་པར་འབྱེད་པའི་ནམ་དཔྱོད་མཆར།

ཐཱ་མི་ད་ཀྱི་མཛད་འབྲིན་སྤྱི་དང་དེ་ལ་སྐར་རྒྱུ་བྱེད་ མཁན་འགའ།

ལ་གོང་ས་མཆོག་གི་ཡང་དག་པའི་མཛད་འབྲིན་གྱི་སྒྲ་ན་མེད་པའི་རྒྱས་
ལྷགས་དང་། མཆོག་ཏུ་གྱུར་པའི་གཟེ་འོད། ཁྱད་དུ་འཕགས་པའི་བྲུབ་ཚད་
སོགས་ཐོད་བརྒྱལ་རང་བཞིན་གྱིས་ཤར་བྱབ་གྱི་འགྲོ་བ་དག་གི་སྒྲོ་གྲོས་གྱི་
དམིད་དུ་སྦྱིན་ཞིང་།

འདི་དག་གི་དགེ་མན། གནས་ལུགས། བབ་བསྐྱུན་ཐབས་མཁས་སོགས་
ལ་དད་གྲུས་དང་། ཡི་རད། གྲུས་བཅི། གདེང་འཛོག་སོགས་ནི་འཛམ་གླིང་གི་
མཐའ་གྲུར་བྲུབ་སྟེ། དཔྱོད་ཤེས་ལྡན་པའི་འགྲོ་བ་མི་རྣམས་ཀྱི་ཡིད་ཀྱི་བརྟན་
བ་འཛོལ་ཅིང་། སེམས་ཀྱི་དང་བ་ཤོར་ཏེ། གོང་བཀྱར་དང་། ཁྱད་འཕགས་
ཡང་དག་གི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་ད་བར་དུ་རྒྱལ་སྤྱིའི་གར་སྟེགས་ནས་ལོ་རྒྱུས་ཞི་
བདེའི་སོགས་གཟེངས་རྟགས་དང་ཕྱག་འཁྱེད། (༡༩༥༤ ནས་༡༩༧༣) བར་
དུ་གཟེངས་རྟགས་༤༤ དང་། (༡༩༥༤ ནས་༡༩༧༣ བར་དུ་ཕྱག་འཁྱེད་༥༣
ཐོག) ༡༣༤ ཡུལ་བ་དང་། ཆེས་མཐོའི་སློབ་ཆེན་བརྒྱ་ཕྱག་མང་པོས་བསམ་
སྒྲུབ་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོར་བཀྱུར། ཆེས་མཐོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་དང་།

ཆོས་དཔོན། ཚན་རིག་པ། ལྷ་གྲུབ་སྤྲུལ་ཆོས་པ་པོ། ཆབ་སྲིད་པ། ལོ་རྒྱུས་
སྤྲུལ་པ་སོགས་གྲགས་ཚན་མི་སྣ་ ༥༠༠ ལྷག་ལ་མངལ་འབྲུད་བྱས། (༡༩༥༩
ནས་ ༡༩༧༡ བར) གྲགས་ཚན་གྱི་མི་སྣ་དེ་དག་གིས་ཁོང་ལ་ངོས་འཛིན་དང་
ཆེ་མཐོང་གང་འདྲ་ཞིག་གནང་ཡོད་མེད་རགས་བརྟ་ཅམ་བྱས་ན།

ཨ་རིའི་སྲིད་འཛིན་ཟུར་བ (George Bush) འཛོམ་ཇི་སྤྱི་ལི་
མཆོག་གིས་“ང་ཆོས་ལ་སྐྱབས་མགོན་ཏུ་ལའི་སྐྱ་མ་མཆོག་པོ་བྱང་དཀར་
པོའི་ནང་ཐོག་མར་གྱུས་བསྐྱེད་ཞུས་པ་ནས་ད་བར་ལོ་བཅུ་གྲག་གཉིས་ལ་ཉེ་
བ་སོང་བེན། ང་ཆོའི་སྲིད་དོན་ཆོགས་པ་ཁག་གཉིས་ཀའི་ཆོགས་མི་རྣམས་
དང་། འཛམ་གླིང་གི་དབྱུ་ཁྲིད་ཁག་གིས་ལ་གོང་ས་ཏུ་ལའི་སྐྱ་མ་མཆོག་ནི།
ཡིད་ཆེས་འཕེར་བ་དང་། ལྷག་བསམ་ཐོལ་མེད། ཞི་དུལ་ཚན་བཅས་ཡིན་པའི་
ཁྱད་དུ་འཕགས་པར་མངལ་གྱི་ཡོད་”ཅེས་དང་།

ནོ་རྒྱལ་ཞི་བདེའི་གཞུང་ས་རྟགས་ཆོགས་ཚུང་གི་ཆོགས་གཙོ་མཆོག་
གིས། “ཁོང་ནི་དུས་རབས་འདིའི་ཞི་བདེའི་སྟོན་པ་སྣེ་གྲགས་ཚན་གན་
ཉི་མཆོག་དང་བསྐྱར་ལོས་པ་ཞིག་རེད།”ཅེས་དང་། ནོ་རྒྱལ་ཞི་བདེའི་
གཞུང་ས་རྟགས་བཞེས་མཁན་སྣེ་གྲགས་ཚན་སྟོ་ཨ་ཕི་རི་ཀའི་ཡེ་ཤུའི་སྐྱ་
ཆེན་(Desmod Tutu) རེ་སྤྱོད་མོན་ཏུ་ཏུ་མཆོག་གིས། “ལ་གོང་ས་ཏུ་
ལའི་སྐྱ་མ་མཆོག་ནི་ངས་ད་བར་མངལ་འབྲུད་ཞུས་པའི་མི་སྣ་ཅ་ཆེ་ཤོས་དེ་
ཆགས་ཡོད་”ཅེས་དང་། ཨ་རིའི་རྒྱལ་ཡོངས་གྲོས་ཆོགས་འོག་མའི་ཕྱི་འབྲེལ་
ཆོགས་གཙོ་ཤོ་མ་ལེན་སི་ཡིས་“འཛམ་གླིང་གི་ལོ་རྒྱུས་ནང་མའི་བཟང་སྟོན་

ཀྱིས་ཐོངས་པར་བཞུགས་ནས་ཅི་བྱ་གཏོལ་བྲལ་གྱི་དུས་སྐབས་སུ་ནང་བའི་
དགེ་འདུན་དཔུས་མའི་བརྟལ་ཞུགས་ཅན་གྱི་སྤྱིས་བུ་འདི་འཛད་མཐའ་མེད་
པའི་བཟང་སྤྱོད་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་སུ་གྱུར་ཡོད་"ཅེས་དང་།

ཞོ་ཞེལ་ཞི་བདེའི་གཟེངས་ཏྲགས་བཞེས་མཁན་སྟན་གྲགས་ཅན་སྤྱི་
ཞབས (Elie Wiesel) ཨེ་ཡི་མེ་སལ་གྱིས་"ལ་གོང་ས་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་
མཆོག་ནི་སྤོ་གྲོས་ཀྱི་པ་མཐར་སོན་ཅིང་། དམན་ལ་ལྷག་པར་བཅེ་བའི་གོ་ཆ་
བཅན་པོའི་ཐོག་མི་གཞན་གྱི་བདེ་སྤྱད་གཙོ་བོར་བཟུང་སྟེ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཉམས་
བཞེས་དང་། དེ་དག་གཞན་ལ་བསྐྱབ་བྱའི་ཕྱག་བསྐྱར་གནང་སྟེ་འཛམ་གླིང་
ཐོག་མི་མང་གི་སྤྱབས་མགོན་ཞིག་དང་། དད་མོས་མི་འབྲ་བའི་ཆོས་ལུགས་
ཡོད་དོ་ཅིག་པན་ཚུན་མཛའ་མ་ཐུན་གྱི་འབྲེལ་ཐམ་གཏོད་མཁན་གྱི་གཙོ་
འཛིན་ཆུབས་ཆེན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད་"ཅེས་དང་།

ཨ་རིའི་རྒྱལ་ཡོངས་གྲོས་ཆོགས་འོག་མའི་ཆོགས་གཙོ་བོར་བ (Nan-
cy Pelosi) ལུས་ནན་སི་ཤེ་ལི་ཡིས་"སྤྱི་ཉིད་ནི་འཛམ་གླིང་འདིའི་ཐོག་
ནས་དཔྱོད་ཐད་དོ་སྤྱི་མཆོག་ཅིག་ཡིན་"ཞེས་དང་། རྒྱ་རིགས་
ཚོས་པ་པོ་ཡི་གོའོ་ཐེ་ཡིས་"དུས་རབས་གོང་མའི་ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་པའི་
དུས་དཀྱིལ་དུ་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་མཆོག་ནི།

འཛིག་ཏེན་ཐོག་ཡང་དག་པའི་ཞི་བདེའི་རིང་ལུགས་པ་ཞིག་ཏུ་བཞེངས་
ཏེ་འཛིག་ཏེན་ཁོན་དུ། འཆེ་མེད་ཞི་བ་དང་། འགྲིག་འཇགས་ཀྱི་ཐབས་བྱས་
སྟེལ་ཡོད།"ཅེས་དང་། ཞོ་ཞེལ་ཞི་བདེའི་གཟེངས་ཏྲགས་ལྷན་ཆོགས་ཀྱིས་

ཤུལ་བའི་ཐུག་འབྱེད་ནང་། ལགོང་ས་མཆོག་ལ་འགྲོ་བ་སེམས་ཅན་མཐའ་
དག་ལ་ཐུགས་བརྟེན་བཞེས་གཞིགས་པའི་ཞི་བདེའི་རྒྱ་སྤྱོད་ཡང་དག་
པ་ཞིག་དང་། འཛམ་གླིང་འདིར་གནས་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་སྤྱི་དང་། དེ་
བཞིན་ཁོར་ཡུག་གི་རང་བཞིན་འབྱུང་ཁམས་ལ་གཞོད་འཆེ་མི་ཡོང་བའི་སྤང་
སྤྱོད་དང་བདག་གཅེས་བྱེད་རྒྱ་འཛམ་གླིང་རྒྱལ་ཁབ་ཆང་མའི་ལས་འགན་
ཡིན་པའི་དགོངས་རྒྱུ་ཏ་ཅང་པན་རྒྱབས་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་རེད། ཅས་དང་།

ཨ་རིའི་གྲོས་ཆོགས་ཀྱི་གསེར་གྱི་རྟགས་མ་འབྲུལ་རྒྱའི་གྲོས་ཆོད་ཀྱི་ཅ་
འཛིན་བསྐྱབས་གཏམ་དུ། “ལགོང་ས་ལ་སྐྱབས་མགོན་ཏུ་ལའི་སླ་མ་མཆོག་
ནས་འཛམ་གླིང་ཁྱོད་ཡོངས་སུ་མཐེན་བརྟེན་བྱས་གསུམ་གྱི་བྱས་ཤུགས་ལ་
བརྟེན་ནས་འཛིག་རྟེན་སྤྱི་ཡོངས་ལ་འགན་འཁུར་བསམ་སྒྲུབ་གོ་རྟོགས་གོང་
སྤེལ་གཏོང་བཞིན་ཡོད་པ་བཅས་ལ་ཆེས་སླ་ན་མེད་པའི་གྲུས་བརྟེན་ཞུ་བཞིན་
ཡོད།” ཅས་བཀོད་ཡོད། དེ་བཞིན་ཉི་མ་ཅལ་མངའ་སྡེའི་གྲོས་ཆོགས་
འཐུས་མི་དང་བྲངས་ཅུང་མི་རིགས་ཀྱི་ཆོགས་རྒྱུད་གི་ཆོགས་གཙོ་
སྤྱི་ཞབས་ར་མེ་ཐུ་ཀུར་མཆོག་གིས་“བོད་ཀྱི་ལ་སྐྱབས་མགོན་ཏུ་
ལའི་སླ་མ་མཆོག་ནི་འཛམ་གླིང་འདིའི་ཐོག་གི་ནང་པའི་དབུ་ཁྲིད་
བྲགས་ཆེ་ཤོས་ཡིན་པ་དང་། མེས་པོ་དམ་པ་རྣམས་ཉི་མཆོག་གི་
འཆེ་མེད་ཞི་བའི་ལམ་སྟོན་ཐོག་ཤར་སྤྱོད་མཛད་མཁན་ཞིག་ཡིན་
པ་མ་ཟད།

སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་ནོ་རྟེལ་ཞི་བདེའི་གཞུངས་རྟགས་སོགས་

རྒྱལ་སྤྱིའི་གཞུང་སྐྱབས་ཏུ་ཅང་མང་པོ་བཞེས་སྤྱོད་མཁན་ཞིག་
ཡིན། རྟོག་སྒྲུབ་ལའི་སྒྲ་མ་མཆོག་ཉི་མུ་ཅལ་མངའ་སྡེའི་རྩ་རམ་
ས་ལར་བཞུགས་ཞག་མཛད་པར་བརྟེན། དེར་སྐྱབས་རྩ་རམ་ས་ལ་
ནི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ས་ཁྲིའི་ནང་དོ་སྤང་བྱེད་དགོས་པའི་ས་ཁུལ་ཞིག་ཏུ་
གྱུར་ཐུབ་ཡོད།

དེར་བརྟེན་འཛམ་གླིང་ཡུལ་གྲུ་གང་ས་ནས་ཡུལ་སྐོར་སྤྱོད་འཆམ་
པ་སོགས་གངས་ལས་འདས་པ་ས་གནས་འདིར་རྒྱན་ཆད་མེད་པར་
འབྱོར་བཞིན་ཡོད་པ་རྣམས་འདི་གར་ས་གནས་ཡུལ་མིས་གཙོས་
བོད་མི་རྣམས་དང་སྤྱན་འཆམ་མ་ཐུན་ངང་འཆོ་གནས་བྱེད་བཞིན་
ཡོད།” ཅས་རྟོག་སྒྲུབ་ཆེན་པོའི་བཞུགས་གནས་ཚུད་ཆད་ཀྱང་
འཛམ་གླིང་གི་གྲགས་ཆེན་གནས་མཆོག་དང་། གལ་ཆེའི་ས་གནས་
སུ་འགྱུར་བཞིན་ཡོད་པའི་གནས་ཁུགས་བཤད་ཡོད། དེ་དང་དེ་ལ་
སོགས་པ་འཛམ་གླིང་འདིའི་གྲགས་ཅན་གྱི་མི་སྣ་བགང་ལས་འདས་
པས་བསྐྱུགས་བརྩོད་དང་། ཆེ་མཐོང་གི་སྒྲན་དབྱངས་དཀྱོལ་དང་
འཁྲོལ་བཞིན་ཡོད།

མི་མང་འབྲུམ་སྐྱབས་མང་པོས་གང་ཉིད་ཀྱི་ཞབས་ལ་བརྟུང་ཅིང་གོང་དུ་
བཀྱུར། ཡར་རྒྱས་དང་ཤེས་རིག་གི་བླ་བས་ཆེས་ཆེར་འཕྱར་བའི་རྒྱལ་
ཁབ་གང་དུ་ཐེབས་ཀྱང་མི་མང་ཁྱི་སྐྱབས་མང་པོས་འཆང་ཁ་ཤིག་ཤིག་གིས་
ཐེབས་བསུ་དང་། དད་གུས་ངང་གང་ཉིད་ཀྱི་ལམ་སྟོན་གྱི་བསེལ་འོད་འཆོལ་

ཞིང་། མཛེས་སྤྱད་གིས་གཏམས་པའི་སྟན་འགྲུར་གྱི་སློབ་སྟོན་ཉན། ཁོང་གིས་གནང་བའི་ལམ་སྟོན་རེ་རེ་བཞིན་སྐྱེ་བོ་དེ་དག་གི་ཡིད་ཀྱི་བདེ་སྤང་སྒོམ་པའི་རྒྱུ་དུ་གྲུར་ཅིང་སེམས་ཀྱི་དགའ་བ་རྒྱས་པའི་གྲོགས་སྤྱ་གྲུར།

མགོན་པོ་གང་ཉིད་དེང་སྐབས་དགྲུང་གངས་བརྒྱད་ཅུར་ཉེ་ཡང་བགྲང་ལས་འདས་པའི་སེམས་ཅན་དང་། མཐའ་ཡས་པའི་འགྲོ་བ་མི། བོད་གངས་ཅན་པ་བཅས་ཀྱི་ཆེད་དུ་ཆ་མེད་ཀྱི་མཛད་འཕྲིན་བསྐྱུངས་དང་སྦྱོང་བཞིན་ཡོད་པ་ལས་འདིར་དཔེ་མཆོད་ཅུ་དུ། གྱི་ལོ་༢༠༡༣ ལྷ་ ༩ ཆེས་ ༡༧ ནས། གྱི་ལོ་༢༠༡༣ ལྷ་ ༥ ཆེས་ ༢༡ བར་ཉེ། ཆ་གཅིག་སྟག་གི་རིང་ཁོང་གི་མཛད་འཕྲིན་རི་བསྐྱུངས་ལ་རགས་བལྟ་ཞིག་བྱས་ན།

གྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ལྷ་ ༩ ཆེས་ ༡༧ ཉིན་ཁ་ལ་ཉོར་གཏན་སློབ་ཀྱི་ཅེད་ཐང་དུ་དགོ་ལས་སློབ་སྤྱད་དང་མི་མང་སྟོང་ཕྲག་བརྒྱལ་བར་ལག་ལེན་སོ་བདུན་མའི་གསུང་ཆོས་བསྩལ། ལྷ་ ༩ ཆེས་ ༢༩ ཉིན་སློབ་བྱ་དེ་དབུ་བརྟེན་ནས་ལོ་ ༥༠ འཁོར་བའི་མཛད་སྟོར་ཐེབས་ནས་བཀའ་སློབ་བསྩལ། གྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ལྷ་ ༩ ཆེས་ ༢༩ ཉིན་རྒྱབ་རྒྱ་གར་བབ་ལིག་སློབ་བྱུང་ཆེབས་བསྐྱུང་གིས་བཀའ་སློབ་བསྩལ། ༢༠༡༣/༥/༥ ཉིན་ཨ་རིར་ཆེབས་བསྐྱུང་གནང་།

གྱི་ཆེས་ ༦ ཉིན་མར་རི་ལན་ཏེ་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་གིས་མགོན་པོ་གང་ཉིད་ལ་ཆེ་བསྟོད་ཀྱི་ཕྱག་འཁྱེར་འབུལ་བཞེས་མཛད་ཅིང་། མི་མང་ ༡༥༠༠༠ བརྒྱལ་བར་ཞི་བདེའི་ལམ་སྟོན་གྱི་བཀའ་སློབ་བསྩལ། དེའི་ཉིན་རྒྱབ་སྤྱ་མི་ཁ་ཆེའི་ཆོས་ལུགས་དང་ནང་བའི་ཆོས་ལུགས་བར་གྱི་བརྒྱ་

སྤྱི་ཚེས་༢ ཉིན་ཁ་ཆེའི་སྤྱི་ཚེས་ལྷགས་མི་སྤྱད་མངལ་འཕྲད་
གནང་།

སྤྱི་ཚེས་༤ ཉིན་པོར་ཁོ་ལོ་ཁྲི་ལྷག་དུ་བོད་རིགས་སློབ་མཁན་ཁག་ཅིག་
ལ་མངལ་ཁ་དང་བཀའ་སློབ་བསྩལ། སྤྱི་ཚེས་༥ ཉིན་ཨ་འཛིན་ཁྲི་ལྷག་པོར་
ཁོ་ལོ་ཁྲི་ལྷག་གྲ་ཆེན་མོའི་ནང་དུ་ཆོས་ལྷགས་རིས་མེད་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་ལྷན་
འཛུགས་ཀྱིས་ཁོར་ལྷག་གནང་དོན་སྐོར་ཀྱི་ལྷན་ཆོགས་སྤྱི་ལོ་བས་ཉེ་(ཀྲན་
ཁྲབ་འགན་ཁྲར་དང་ནང་མེས་ཀྱི་ཁོར་ལྷག)ཅེས་པའི་བརྗོད་གཞིའི་ཐོག་
བཀའ་སློབ་བསྩལ། སྤྱི་ཚེས་༡༠ ཉིན་ལྷ་ལྷོ་ཁྲི་ལྷག་དུ་ཆེབས་བསྐྱར་ཀྱིས་
གོ་ལའི་སྤྱི་ཆོགས་ལ་ཞི་བདེ་དང་བདེ་སྲིད་སྐྱོད་ཐབས་སྐོར་ཀྱི་བཀའ་སློབ་
བསྩལ། སྤྱི་ཚེས་ ༡༠ ཉིན་མེ་ཉི་རི་བ་ནང་བའི་སློབ་གཉེར་ཁང་དུ་(སྤྱི་བ་སྤྱི་
ཕྱིའི་སྐོར་དང་འབྲེལ་བའི་)བརྗོད་གཞིའི་ཐོག་ཆོན་རིག་དང་ནང་བའི་ལྷན་
ཆོགས་སྤྱི་བཀའ་སློབ་བསྩལ།

དེ་རྗེས་ཨོ་རེ་དགོན་གཙུག་ལག་སློབ་ཁང་གི་དབུ་མེ་མོ་ཞི་བདེ་ཆོགས་
ཁང་གསར་བཞེངས་ལེགས་གྲུབ་ཀྱི་དབུ་འབྱེད་མངའ་སྐོར་ཆེབས་བསྐྱར་
བསྐྱངས། དེ་རྗེས་ཨོ་རེ་དགོན་གཙུག་ལག་སློབ་ཁང་གི་མེ་མི་འུ་ན་ཡི་ཁོ་ཞེ་
རི་ཞེའི་ཆོགས་ཁང་དུ་དགོ་ལས་སློབ་མཁན་བཅས་མི་གྲངས་ ༡༠༠༠༠ བཀྲ་
བར་བཀའ་སློབ་བསྩལ།

སྤྱི་ཚེས་༡༡ ཉིན་མི་ཁོར་བ་གཙུག་ལག་སློབ་གྲུང་(སྤྱི་ཚེ་དང་གོ་ལའི་
ཁོར་ལྷག)ཅེས་པའི་བརྗོད་གཞིའི་ཐོག་མང་ཆོགས་༡༠༠༠༠ ལྷག་ལ་བཀའ་

སྟོབ་བསྐྱལ། སྤྱི་ཆེས་ ༡༣ ཉིན་ཨ་རིའི་གྲོང་ཁྲེང་པོར་ཁྱེ་ལན་ཁྱེའི་བྱུང་བྱང་
བོད་རིགས་རིག་གཞུང་བསྟེ་གནས་ཁང་དུ་བོད་རིགས་དང་སོག་རིགས་
སོགས་ལ་བཀའ་སྟོབ་བསྐྱལ། སྤྱི་ཆེས་ ༡༣ ཉིན་ཨ་རིའི་མེ་སི་ཀོན་སིན་
མངའ་སྡེའི་རྒྱལ་ས་མེ་ཁྱེ་སན་ནང་ཞབས་སོར་བཀོད་དེ་ས་གནས་གཞུང་གི་
གྲོས་ཚོགས་གོང་ལོག་གི་འཐུས་མི་ལྷན་འཛོམས་ཐོག་དུས་ལུན་སྐར་མ་ ༤༥
རིང་བཀའ་སྟོབ་བསྐྱལ། སྤྱི་ཆེས་ ༡༤ ཉིན་མེ་སི་ཀོན་སིན་མངའ་སྡེའི་གྲོགས་
ཚོགས་འཐུས་མི་རྣམས་ལ་བཀའ་སྟོབ་དང་། ས་གནས་མང་ཚོགས་ལ་རྟེན་
འབྲེལ་བསྟོད་པའི་གསུང་ཆོས་བསྐྱལ།

སྤྱི་ཆེས་ ༡༥ ཉིན་མེ་སི་ཀོན་སིན་གཙུག་ལག་སྟོབ་གཉེར་ཁང་གི་ནང་དུ་
མཁས་པའི་བཟོ་སྐྲུང་གི་ཚོགས་མགོན་དུ་ཆིབས་བསྐྱར་བསྐྱར་སྤྱོད་དེ་རྗེས་ས་
གནས་དེ་དང་ས་གནས་གཞན་ནས་འཛོམས་པའི་བོད་རིགས་ ༥༠༠ ལྷག་ལ་
བཀའ་སྟོབ་བསྐྱལ། སྤྱི་ཆེས་ ༡༦ ཉིན་བོད་རིགས་ ༣༠༠ ཅམ་དང་རྒྱ་རིགས་
སྟོབ་དཔོན་ཆེན་མོ་དང་སྟོབ་སྤྱལ་བཅས་ ༩༠ ཅམ་ལ་བཀའ་སྟོབ་ལས་སྟོན་
བསྐྱལ།

སྤྱི་ཆེས་ ༡༧ ཉིན་ཏུ་ལན་གཙུག་ལག་སྟོབ་གཉེར་ཁང་དུ་(སེམས་ཀྱི་
སྤྱལ་བསྐྱལ་བྱམས་སེམས་དང་སྟིང་རྗེའི་ལམ་ནས་སེལ་ཐབས་)ཞེས་པའི་
བརྗོད་གཞིའི་ཐོག་བཟོ་སྐྲུང་ལྷན་ཚོགས་སུ་ཆིབས་བསྐྱར་གནང་། ཉིན་རྒྱུ་བ་
ས་གནས་མང་ཚོགས་ལ་བཀའ་སྟོབ་བསྐྱལ། སྤྱི་ཆེས་ ༡༨ ནས་ ༢༡ བར་གི་
ན་ལ་ཀའི་ལུ་མེལ་ལའི་ནང་བྱམས་སྟིང་རྗེའི་སྐོར་མང་ཚོགས་ལ་བཀའ་སྟོབ་

སོགས་ཀྱི་མཛད་འཕྲིན་བསྐྱེད་སྤྱོད་ (༢༠༡༣/༩/༡༢) ནས། སྤྱི་
ལོ་ ༢༠༡༣/༥/༢༡ བར་ཀྱི་མཛད་འཕྲིན་རྒྱུ་རྒྱུ་ཙམ་ཞིག་ཡིན།

དེ་བཞིན་དུ་ཉིན་ལྟར་ཞོགས་པ་ཚུ་ཆོད་བཞི་བ་ནས་དགོང་མོ་ཚུ་ཆོད་དགུ་
བ་བར་དུ་སྒྲོམ་ཉམས་ལེན་དང་། བཀའ་སློབ་གསུང་ཆོས། གྲགས་ཅན་མི་སྣར་
མཇུག་འཕྲད། བཏོ་སྒྲེང་སྤྲིངས་ཆར་ཆེད་ཤེས་པ། འགྲོ་བ་མིའི་བདེ་དོན་སྒྲོར་
ལ་གནད་ཡོད་མི་སྣ་དང་བཀའ་བསྐྱེད། འབྲེལ་ཡོད་དང་མི་མང་ལ་མཇུག་ཁ།
ཞལ་འདོན་སོགས་ཆག་མེད་དུ་གནད་བཞིན་བ་དང་། བར་སེང་ཅུང་ཙམ་ཡོད་
སྐབས་གལ་ཆེད་གསར་འགྱུར་ལའང་གཟིགས་ཀྱི་ཡོད།

འདི་ནི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་སྤྱི་མཆོག་ཁོང་གིས་ཉིན་ལྟར་སྒྲོང་བཞིན་པའི་
སྤྱི་ཆེད་མཛད་འཕྲིན་ཞིག་ཡིན། འདི་ལྟར་འཛམ་གླིང་འདིའི་ཆེ་དགུ་དག་དང་།
རྣམ་དཔྱད་ལྟར་པའི་སྤྱི་བོ་དག་གིས་མགོན་པོ་གང་ཉིད་གཙུག་ཏུ་བཀྱུར་ཞིང་
མཛོད་པར་བསྟོད་བཞིན་པ་དེ་ལྟར་ཡང་།

རི་རྒྱུད་དུ། བདག་ཉིད་ཆེ་ལ་སྤྱི་བོ་རྣམས་༥ སྒྲོན་ཆོལ་འགྱུར་གྱི་དམན་ལ་
མིན། ཞེས་པའི་རང་ཚུལ་ལྟར་བོད་གངས་ཅན་གྱི་ཁྲག་རྒྱུད་དུ་གཏོགས་པའི་
སྤྱི་བོ་ཆེས་ཉུང་ཤས་ཤིག་གིས་གང་ཉིད་ཀྱི་སྒྲ་ན་མེད་པའི་མཛད་འཕྲིན་ལ་
ཡོད་མ་རངས་པའི་རྣམ་འགྱུར་དང་། བ་ན་སྒྱུར་འདེབས་ཚུན་ཆད་ཁྱེད་བཞིན་
ཡོད། དེ་ནི་རང་གིས་རང་མདོག་ངན་བ་ཕྱི་ལ་སྟོན་པའི་སྤྱི་གར་འབྲེལ་བ་ལས་
ཅང་མིན་ལ། “དགའ་བའི་གནས་ལའང་ཁྱོད་ཁྱེད་པའི༥ སོ་སའི་སྤྱི་བོ་མགུ་བར་
དགའ།” ཞེས་པའི་བསྟན་དོན་གྱི་གནས་ལུགས་རྟོགས་མཁན་ཞིག་གི་དོས་

ནས་ཉང་སང་དགོས་པ་ཞིག་ཀྱང་མ་ཡིན་མོད།

གནད་དོན་རེ་བྱུང་གསལ་བཤད་དང་། འཁྲོག་བརྗོད་རེ་རེ་འབྱུང་འཛུལ་བྱེད་དགོས་པ་ནི་གང་ཉིད་ཀྱི་མཛད་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ལ་ཤེས་ནས་མཛོན་པར་བརྗོད་མཁན་ཞིག་གི་ངོས་ནས་འགན་འཁུལ་ཞིག་དང་། ཚོངས་པ་དང་ཆབ་སྲིད་འཁུལ་སྟོན་གྱི་ལག་ཆར་གྱུར་བའི་མང་ཚོགས་གཉིས་ཅུང་དག་གི་ཆེད་དུ་འགན་ཁུར་བབས་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་པར་བསམ་ནས་ཅུང་བསྐྱས་ཏེ་བརྗོད་ན།

དེ་ཡང་ཡགོང་ས་མཆོག་ལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་མཆོན་སྟོན་དང་། སྟོན་བརྗོད་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་དོལ་རྒྱལ་ཚོགས་པའམ་དོལ་རྒྱལ་རྗེས་འབྲང་བའི་རིགས་ཁ་ཤས་ཤིག་ཡིན་པས་གཤམ་དུ་འདིའི་སྟོར་ཅུང་ཟད་བརྗོད་པར་བྲ།

དོལ་རྒྱལ་སྟོར་གྱི་བཀའ་སློབ་གསལ་བཤད་གནང་དགོས་

ལའི་རྒྱབ་སློབ་ས།

སྟེ་འགྲོ་ཡོངས་ཀྱི་མགོན་ཐུབས་དང་དབྱང་གཉིན་དམ་པ་ཡགོང་ས་སྐུ་ཐེང་བཅུ་བཞི་བ་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས་ཟན་བརྟགས་སྤྲིལ་བ་དང་། གང་ཉིད་ཀྱི་ཉམས་སྟོང་། དོལ་རྒྱལ་གྱི་བྱང་རིམ་སོགས་ལ་བརྟགས་དབྱང་དང་། ཞིབ་འཇུག་རིམ་པར་བརྒྱད་དེ་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༥ ལོར་གང་ཉིད་སྐུ་ཐེང་གི་དོལ་རྒྱལ་

བསྟེན་གསོལ་མཆམས་འཛིག་གནང་བ་དང་། སྤྱི་ལོ་༡༩༥༩ ལོར་རྒྱ་མཚན་
དང་། རྒྱ་བ་ལྗོངས། དགོས་པ་བཅས་ཀྱི་ཐོག་ནས་དོལ་རྒྱལ་བསྟེན་ན་མི་
ལེགས་པའི་མྱེད་དོར་བཀའ་སློབ་ཐེབས་འགོ་ཚུགས་ཡོད།

གང་ཉིད་ཀྱིས་དོལ་རྒྱལ་བསྟེན་གསོལ་མཆམས་བཞག་པ་ནས་བཟུང་
སྤྱི་༡༩༥༩ བར་དུ་དོལ་རྒྱལ་བསྟེན་ཕྱོགས་སྐྱོར་ལ་ནང་ཁུལ་གྱི་བཀའ་མོལ་
ལས་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་དགག་བྱ་གང་ཡང་གནང་མེད། དེའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་
གཅིག་ནས་དོལ་རྒྱལ་བསྟེན་མཁན་མང་པོ་ཞིག་ལ་གོ་ལོག་ཐེབས་པའི་ཉན་
ཁ་དང་། གཉིས་ནས་ད་དུང་མུ་མཐུད་དེ་ཡོངས་གྲགས་ཐོག་དོལ་རྒྱལ་སྐྱོར་
ཀྱི་མྱེད་དོར་བཀའ་སློབ་ཇི་ལྟར་གནང་དགོས་མིན་ལ་ཞིབ་འཇུག་གནང་
བཞིན་ཡོད།

དུས་ཚོད་དེ་འདྲ་ཞིག་ལ་ཉག་ཉག་རྗེ་སྤྱད་རིན་པོ་ཆེས་བརྩམས་པའི་《པ་
ཚོད་མ་མའི་ཞལ་ལུང་།》ཞེས་པའི་དེབ་དེ་འགྲེམས་སྤེལ་བྱུང་ཞིང་། དེབ་དེར་
དོལ་རྒྱལ་བསྟེན་མཁན་གྱིས་སྤྱི་ལྗོངས་ཉིང་མའི་ཆོས་བྱས་ན་དོལ་རྒྱལ་གྱིས་
གསོད་ཀྱི་ཡོད་པའི་སྐྱོར་དང་། དེ་བཞིན་རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེ་ཐུབ་བསྟན་འཇམ་
དཔལ་ཡེ་ཤེས་སོགས་མཆོད་བཅུ་བདུན་དང་། མི་དག་དུག་དོལ་རྒྱལ་གྱིས་
འཁུ་ལྗོག་གིས་བསད་པའི་སྐྱོར་སོགས་བྲིས་ཡོད། གནས་ཚུལ་དེ་དག་ལ་
བརྟེན་ནས་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོའི་སྤྱི་ལོ་མཆོད་བཅུ་ཉིན་བོད་བསྟན་སྤྱི་
སྤྱིའི་ཞབས་རིམ་དུ་གྱུ་རུའི་འབྲུམ་ཆོགས་ཆོགས་སྐྱབས་འབྲུམ་ཆོགས་ལ་
སོང་ན་དོལ་རྒྱལ་གྱིས་བསད་ཡོང་སྟུང་པའི་སྤྱག་སྤྱང་གིས་བྱ་བ་དང་། ཨ་ནེ་

མང་པོ་ཞིག་མ་ཡོང་བ་དང་། འགའ་ཤས་ཤིག་གིས་ཡོང་པོད་ལ་མི་པོད་བྱས།
དེ་བཞིན་ཕྱི་ལི་ནས་དགེ་ལུགས་ཆོག་པ་ཟེར་བས་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་གྱུ་
བྱེད་སྐྱབ་བཞེངས་ན་མི་འགྲིག་པའི་ཡི་གེ་ཞིག་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་མཆོན་ཐོག་
ལ་འབྱོར།

རིང་པོར་མ་སོང་བར་གདོང་ཐོག་གིས་རྩེ་སྤྲད་ཀྱི་དེབ་དེར་དགག་ལན་
ཞིག་བྲིས། དེབ་དེ་གདོང་ཐོག་གིས་བྲིས་པ་མ་ཡིན་པར་བརྟུང་འཛོམས་རིན་
པོ་ཆེས་བྲིས་ནས་གདོང་ཐོག་གི་མིང་བཀོད་པ་རེད་ཟེར་བའི་བཤད་ཚུལ་
བྱུང་། དགེ་ལུགས་པ་ཁ་ཤས་ཀྱིས་དེར་དགག་ལན་འབྲི་བའི་གྲབས་བྱས།
རྩིང་མ་བ་འགའ་ཤས་ཀྱིས་ཀྱང་དགག་ལན་འབྲི་བའི་གྲབས་བཤམས།

དེ་འབྲེལ་ཆོས་ལུགས་འཐེན་འཁྲེར་གྱི་རྩ་བླ་གནས་སྐྱངས་ཤིག་གི་
སྐབས་ལ་སླེབ་ཡོང་སྐབས་འཛིག་རྟེན་སྤྱི་ཡོངས་ལ་གཤམ་གནད་ཆེ་ཞིང་གང་
ཉིད་ཀྱི་རྒྱབས་ཆེན་གྱི་དགོངས་བཞེད་ཆོས་ལུགས་མ་ཐུན་སྤྱིལ་ཡོང་བ་ལ་
ཡང་གཞོན་གཞི་ཆབ་ཆེན་དུ་གྱུར། དེ་ལྟ་བུའི་གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་གིས་
རྒྱུན་བྱས།

སྤྲེལ་ཡང་ཟན་བརྟག་སྤྱིལ། གནས་རྒྱུད་ལ་བཀའ་འདྲི་བྱས། ཡ་རྒྱལ་དབང་
ལུ་བ་ཆེན་པོ་ནས་བཟུང་སྤྱིས་ཆེན་དམ་པ་ཆོས་དོལ་རྒྱལ་དམ་བསྐྱགས་
མཛད་པ་སོགས་སྤྱིའི་གནད་དོན་ཆེས་མང་པོ་ཞིག་ཕྱོགས་བསྡེམས་བྱས་
རྩིས་དོན་དངོས་ཐོག་དོལ་རྒྱལ་བསྟན་གསོལ་བྱེད་པ་དེས་སྤྱིར་སངས་རྒྱལ་
ཀྱི་བསྟན་པ་དང་། ཡ་རྒྱལ་དབང་མཆོག་གིས་དབུ་ཁྲིད་པའི་བོད་གཞུང་གི་

སྤྱི་གཤམ་ལས། ཆོས་ལུགས་རིས་མེད། དམ་ཆོག་གཙང་མ། རི་བོ་དགེ་ལུན་
པའི་བསྟན་པ་སོགས་མདོར་ན་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྤྱི་ལུགས་གཉིས་སྤྱི་ཡོངས་ལ་
གཞོན་པ་ལས་པན་པ་མེད་པའི་ལུགས་རིས་བརྟན་པོ་བྱུང་ཞིང་།

དེ་ཡང་གནས་ཚུལ་དེ་གསལ་བོར་ཤེས་མཁན་ལ་གོང་ས་མཆོག་སྤྱི་ཉིད་
ལས་མེད་པ་དང་། གནས་ཚུལ་དེ་གསལ་བ་ཤད་གནང་དགོས་པའི་འགན་
འཁུར་གཉིད་ལ་ཡོད་པས་འགན་ཁུར་ཞིག་གི་ཐོག་ཀྱང་གསལ་བ་ཤད་གནང་
དགོས་རེས་སུ་གཟིགས་ཏེ་ཡོངས་གྲགས་ཐོག་དོལ་རྒྱལ་སྐོར་གྱི་སྤང་དོར་
བཀའ་སློབ་གནང་འགོ་ཚུགས་པ་རེད། དེ་ཡང་སྤྱིར་བཏང་དོལ་རྒྱལ་བསྟན་
ན་པན་ལས་གཞོན་ཆེ་བ་སོགས་སྤང་དོར་གྱི་བཀའ་སློབ་ལས་སྟོན་གནང་བ་
ལས་སྤྱིར་སོ་སོས་མདོན་ཚུང་གིས་བསྟན་པ་ལ་དགག་བྱ་ཆེན་པོ་གང་ཡང་
གནང་མེད། དེ་རྗེས་རིམ་བཞིན་དོལ་རྒྱལ་ཆོགས་པ་བཅུགས། སྤྱི་རྒྱུ་
དང་ཉམ་པ་བྱས། ཡིག་ཆ་རྒྱུ་མ་བཟོས། དེ་དག་ལ་དགག་ལན་བྱེད་མཁན་
རྣམས་གསོད་སྤང་ན་བསད། གསོད་མ་སྤང་ན་བརྟུང་། འདིགས་སྤྱི་བྱས།
ལ་གོང་ས་མཆོག་དང་བོད་མིའི་སྤྱི་གཤམ་ཁྲིམས་གཏུགས་བྱས།

ལོག་བཤད་ཤིལ་བསྐྱགས་ལུགས་ཆེན་བྱས་པ་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་
གང་ཉིད་ཀྱི་བཀའ་སློབ་གནང་ཚུགས་ཀྱང་ལུགས་ཆེ་བུ་གཏོང་དགོས་བྱུང་
ཡོད། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༧ ལོའི་ཟླ ༡ ཆེས་ ༡༡ ཉིན་སྤུང་པའི་བཀའ་སློབ་
ཏུ། “སྤང་དོར་གྱི་གནད་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་བསྟན་རྒྱ་ནི་དོས་ཀྱི་དོས་འགན་
ཡིན། ཉན་དང་མི་ཉན་རང་རང་སོ་སོའི་རང་དབང་རེད། དོལ་རྒྱལ་ལུགས་

ལྷན་ལ་མཆོན་ན། དེ་བསྟེན་གསོལ་བྱས་པར་བརྟེན་ནས་ནང་བའི་རྗེས་འདུག་
པན་ཚུན་དམ་ཆིག་མི་མཐུན་པ་ཡོང་གི་ཡོད། "ཅེས་གསུང་བ་

བཞིན་པོད་སྤྱི་དང་། ཆོས་རྒྱུད་པན་ཚུན་མཐུན་ལམ། དགེ་ལྷན་བསྟན་
པའི་དག་ཐེར་སོགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་གོང་དུ་བརྗོད་པའི་བརྒྱུད་རིམ་དང་། གནས་
ཚུལ་སོགས་བརྒྱུད་ནས་ཐག་གཅོད་དང་བཀའ་སློབ་གནང་བ་རེད། བཀའ་
སློབ་རིམ་པར་གནང་བར་བརྟེན་བསམ་ཡོད་མང་ཆེ་བས་རྒྱ་མཚན་ལེགས་
མཐོང་གིས་སྤང་སྤང་ཚུལ་བཞིན་ཞུས་ཡོད་མོད། རི་སྐད་དུ། ས་སྤྱི་བརྗོད་
ཏས། སྤྱི་པོ་དན་པ་རྒྱ་ཆགས་བཞིན། བཟང་པོ་དོར་ནས་དན་པ་འཛིན།
ཞེས་དང་། དཔལ་མགོན་འཕགས་པ་སྤྱི་སྤྱི་ཀྱིས། དན་པ་རྒྱམས་ལ་གྲོས་མི་
གདམ། དན་པ་རྒྱམས་ལ་གྲོས་བཏབ་ན། ལེགས་པར་སྤྱི་ཀྱི་ཉེས་པར་གོ།
ཞེས་པ་ལྟར་བསམ་མེད་ཆེས་ཉུང་ཤས་ཤིག་གིས་ཐུགས་བརྩེ་བ་ཆེན་པོས་
གདམས་པའི་སྤང་དོར་གྱི་བཀའ་སློབ་བདུད་ཅི་ལྟ་བུ་དེ་ཆོ་ལ་གོ་བ་ལོག་པར་
སྤངས་ཏེ་འཁྱོག་བཤད་དང་། ལོག་པའི་དེའི་བསྤྱགས་སུ་མཐུད་བྱས་པར་
བརྟེན་གསལ་བཤད་བཀའ་སློབ་ནན་ཆེར་ཐེབས་དགོས་བྱུང་ཡོད་དེ།

སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༩ ལྷ ༡ ཆེས་ ༥ ཉིན་སྤུལ་བའི་བཀའ་སློབ་ཏུ། "བར་སྐབས་
དོལ་རྒྱལ་ཆོགས་པས་རྒྱ་གར་གཞུང་ལ་དོལ་རྒྱལ་བསྟེན་མཁན་ཆོར་རྒྱ་ལའི་
སྤྱི་མས་ཆོས་དད་རང་མོས་བཀག་གི་འདུག དེར་བརྟེན་ཉིན་ཁ་འདུག་པས་
རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་སྤང་སྤྱི་བུ་དེ་རོགས་ཞེས་རྒྱ་གར་གཞུང་ལ་ཞུས་འདུག
རྒྱ་གར་གཞུང་གི་ཕྱི་སྤྱི་ལས་ཁུངས་ནས་དེ་ལ་འཁྱོར་ལན་སྤྱད་གནང་འདུག

དེས་ན་གནས་ཚུལ་འདི་གཞི་སྤྱི་བོའི་ཐོག་ཏུ་སྒྲེབས་ཡོད།

ངས་ད་བར་དགེ་སྤྱོད་བཤད་ཡོད། དེ་ནི་ང་རང་གི་ཉམས་སྤྱོད་གི་ཐོག་
ནས་སྤྱོད་མཐོང་བ་དང་། དེ་བཞིན་སྒྲ་མ་གོང་མ་ཆོའི་གསུང་གཞི་ལ་བཞག་
སྟེ་སྤྱོད་ཆ་འདི་འདྲ་འདྲ་ག་ཅེས་བརྗོད་རྒྱ་དེ་ངའི་ལས་འགན་ཡིན། ཉན་དང་མི་
ཉན་སོ་སོའི་བསམ་སྒྲོ་ཡིན་པ་ལས་ངས་དོལ་རྒྱལ་བསྟེན་མི་ཆོག་ཅེས་བརྗོད་
མེད།

དང་བོ་ཉིད་ནས་ངས་ཁ་ཆེ་པ་ལུང་སྤྱིང་གཏམ་ནང་གི་ཁ་ཆེ་པ་ལུང་སྤྱིང་
གཏམ་བཤད་ཡོད་དོ། ཉན་དང་མི་ཉན་སོ་སོའི་འདོད་པ་རེད། ཅེས་བའི་ལུང་
འདི་བྲངས་ནས་བཤད་ཡོད། ངས་བཤད་པར་ཉན་དགོས་ཞེས་སྒྲ་བཤད་
མེད་ལ། ད་ལྟ་ཡང་འདོད་ཀྱི་མེད། ཡིན་ན་ཡང་བ་རེ་བོ་རེ་ལྟ་བུ་བྱས་ཏེ་བསྟན་
ན་འགྲིག་ཐབས་མེད་པས་ད་ཆ་གསལ་བོ་བཟོ་དགོས་པ་འདྲ་ག་ཅེས་དོལ་
ཆོགས་ཀྱི་བྱེད་བབ་ལས་ད་ལྟ་གསལ་བོ་བཟོ་དགོས་པའི་དུས་ལ་བབ་པར་
གསུང་ཡོད།

མདོར་ན། སྒྲ་དོར་གྱི་བཀའ་སློབ་དེ་ལྟར་གནང་བ་ནི་གང་ཉིད་ཁོ་ན་ལ་
འཁྲི་བའི་འགན་ཞིག་ཡིན་པས་འགན་ཁུར་དང་ལེན་གནང་བ་ཞིག་ཡིན་པ་
ལས་དཀྲ་ག་ཕྱིང་སྒོང་ཆེད་གཏན་ནས་མིན་པ་དང་། བོད་མིའི་སྤྱི་གཞུང་གས་
དང་། བོད་གངས་ཅན་གྱི་ལྗོངས་ཀྱི་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་ཆོས་ལུགས་མ་ཐུན་
སྤྱི་ལ། དགེ་ལྡན་བསྟན་པ་བྲངས་གཙང་ཡོང་བ་སོགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་ལས་སྟོན་
དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་གནང་དགོས་བྱུང་བ་དང་དུས་མཚུངས་སུ་དོལ་རྒྱལ་ཆོགས་

པའི་བྱེད་བབ་ལ་གཞིགས་ནས་རིམ་བཞིན་བཀའ་ནན་ཐེབས་དགོས་ཀྱིས་
ཡོད་པ་ཡང་དངོས་ཡོད་ཀྱི་བྱེད་རིམ་ཞིག་རེད། བྱེད་རིམ་འདི་ལས་གསལ་
བོར་མཐོང་ཐུབ་པ་ཞིག་ནི་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་རྟོག་བྱ་ཞིག་བསྐྱེད་པ་མ་
ཡིན་པར་འགན་ཁུར་ཞིག་གྲུངས་གནང་བར་དོལ་རྒྱལ་རྗེས་འབྲང་བའི་སྐྱེ་བོ་
བསམ་མེད་འགས་རྟོག་བྱ་ཞིག་ཏུ་བསྐྱེད་ཡོད་པ་དེ་ཡིན།

ཕལ་བས་དོལ་རྒྱལ་དོས་འཛིན་བྱེད་ཐབས།

སྤྱིར་བཏང་དོལ་རྒྱལ་ལས་ཤུགས་ལྡན་ནི་གཞུགས་ཡོད་ཀྱི་མི་བཞིན་
དུ་གང་ཟག་སྲུ་རུང་གིས་མངོན་སུམ་དུ་བལྟས་ནས་ལེགས་ཉེས་བརྗོད་ཐུབ་
པ་ཞིག་མ་ཡིན་པར་གཞུགས་མེད་ཀྱི་བྲེགས་པ་ཞིག་ཡིན་པས་དེའི་ལེགས་
ཉེས་ཀྱང་རྟོགས་པའི་གནས་ཆེད་མཐོན་པོར་སླེབས་ཤིང་། བཀའ་སྲུང་བྱན་
དུ་བཀོལ་ཐུབ་མཁན་ཞིག་གིས་ཆེད་དེས་ཅན་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་ལེགས་ཉེས་
བརྗོད་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས་སྐྱེ་བོ་ཐ་མལ་བ་ཞིག་གིས་ལེགས་ཉེས་ཀྱི་
འཇུག་ཐག་གཅོད་ཐུབ་པ་ཞིག་ག་ལ་ཡིན།

དེས་ན་འདི་ལ་སྐྱེ་བོ་རང་ག་བ་ཞིག་གིས་བརྟགས་དབྱེད་ཀྱི་ཐབས་ལས་
གཉིས་ཡོད། གཅིག་ནི། མཐོང་སྤང་རགས་པའི་གནས་ལ་དབྱེད་མཁན་དག་
གིས་ནི་དོལ་རྒྱལ་བསྐྱེན་མཆོད་བྱེད་མཁན་གྱི་མགོ་སྐྱོམ་མ་ནས་མཐུག་མི་
སེར་དཀྱུས་མའི་བར་ལ་ཞིབ་བལྟ་བྱས་ཏེ། དེ་དག་གིས་དོལ་རྒྱལ་བསྐྱེན་

ནས་པན་ཐོགས་བྱང་ཡོད་དམ། ཡང་ན་གནོད་ཡོད། ལྷག་པར་དུ་ཐོད་མིའི་
སྤྲིག་འཇུགས་དང་། ཆོས་ལུགས་མཐུན་སྤྲིལ། གང་ཟག་སྐྱེར་བ་སོ་སོའི་རང་
གི་སྒྲན་གྲགས་དང་ཆེ་མཐོང་སོགས་ལ་པན་གནོད་གང་བྱང་ཡོད་སོགས་སྤྱི་
ཡོངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ལ་ཕྱོགས་བསྡོམས་ཀྱིས་དོལ་རྒྱལ་ལེགས་ཉེས་ཀྱི་
དབྱེ་འབྱེད་བྱེད་དགོས་པ་དེ་ཡིན།

གཉིས་པ་ནི། རྟོགས་པའི་གནས་ཚད་མཐོན་པོར་སྐྱབས་ཤིང་
སྤང་མ་བྲན་དུ་བཀོལ་མཁན་ཀྱི་སྐྱེས་ཆེན་དམ་པ་དག་གི་ཞལ་
གསུང་ལ་ཡིད་ཆེས་ཀྱིས་རྗེས་སུ་འཇུག་རྒྱ་དེ་རེད། སྐྱེ་པོ་པལ་བ་
ཞིག་གིས་དོལ་རྒྱལ་ལེགས་ཉེས་བརྟགས་ཐབས་ནི་འདི་ཁོ་ན་ཡིན།
བརྟགས་ཐབས་དང་པོ་འདི་བེད་སྤྱད་ནས་དབྱེ་ཞིབ་ཅིག་བྱས་ན།

དོལ་རྒྱལ་བསྐྱེན་གསོལ་གནང་མཁན་གཙོ་བོའི་གས་སྐྱབས་རྗེ་པ་བོང་ཁ་
བ་མཆོག་སྐྱ་ཆེའི་སྟོང་ལ་རིས་མེད་ཀྱི་ཉམས་བཞེས་གནང་མཁན་ཞིག་ཡིན་
ཡང་། དོལ་རྒྱལ་བསྐྱེན་གསོལ་ཤུགས་ཆེན་གནང་བར་བརྟེན་སྐྱ་ཆེའི་སྤང་
ལ་རྟིང་མ་ལ་མ་དབྱེས་པ་མང་པོ་གནང་། ཁོང་གི་སློབ་མ་འགས་གྲུ་རུའི་སྐྱ་
བཤེག་གསར་རྟིང་གི་བྱུབ་མཐའ་ཙོང་། བརྗ་གྲུ་རུ་བརྟོན་ན་པན་ཡོན་མེད་
ཚུལ་བཤད། བརྗ་བཀའ་ཐང་སོགས་མེར་བསྐྱེགས་པ་སོགས་མི་འོས་པའི་
ཕྱག་ལས་མང་པོ་གནང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ལགོང་ས་བརྟུ་གསུམ་པ་ཆེན་
པོས་བཀའ་བཀྲོན་གནང་། སྐྱ་ཆེན་དམ་པ་མང་པོའི་ལྷ་ཚུལ་ཡོད་པ་ཞིག་
ཆགས། དེ་ཙམ་མ་ཟད་ཁོང་གི་སྐྱ་ཆེ་སྤང་ལ་དུག་གཡའ་ལྷ་བྱ་སྒྲན་གཞི་ཞིག་

གངས་ལས་འདས་སོ།།

དེ་བཞིན་དོལ་རྒྱལ་བསྟེན་གསོལ་བྱེད་མཁན་མི་ཅུང་བ་ཞིག་གིས་མི་
བསད། ཉེས་རྒྱུང་བཏང་། དག་པོ་རྒྱ་ནག་དང་ལག་འབྲེལ་བྱས། ལགོང་ས་
མཆོག་གི་དབུས་བོད་མིའི་སྤྱི་གཙུགས་དང་། སྤྱི་གཙུགས་ཀྱི་འཛིན་སྐྱོང་
བ་རྣམས་དག་པོའི་དྲངས་མར་བཅིས། མི་ལོ་མང་པོར་རྒྱ་ནག་གིས་སྐྱོར་ཐེག་
པའི་ལགོང་ས་མཆོག་དང་བོད་མིའི་སྤྱི་གཙུགས་ལ་ངན་རྒྱུད་བྱེད་པའི་ཆོག་
ངན་དེ་དག་བསྐྱར་སྒྲོལ་ཡང་སྒྲོལ་བྱས།

དེ་དང་དེ་ལ་སོགས་པ་ཉང་སང་དགོས་པའི་བྱ་ངན་སྣ་ཆོགས་བྱེད་
བཞིན་པ་ནི་མངོན་ཤེས་དང་། རྟོགས་པའི་གནས་ཆད་གང་ཡང་མི་དགོས་
པར་དངོས་སུ་མཐོང་ས་རིག་ས་ན་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཡང་པར་དེད་ན་དེ་དག་གི་
འབྱུང་ཅ་ནི་དོལ་རྒྱལ་དང་། དེ་བསྟེན་གསོལ་རྩེས་འབྲེལ་གྱིས་བྱུང་བ་ཤི་
སྟག་ཡིན་པས་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་ཐོས་འདི་དག་གིས་དོལ་རྒྱལ་ངོས་འཛིན་
དང་དེ་བསྟེན་གསོལ་གྱི་དགོ་སྐྱོན་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཐུབ།

ཡང་ན། དབྱུང་ཐབས་གཉིས་པ་ལྟར་ཆད་ལྡན་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་སྤྱི་ཆེན་
དམ་པ་རྣམས་ཀྱི་བཀའ་གསུང་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱས་ནས་དོལ་རྒྱལ་དང་དེ་
བསྟེན་གསོལ་གྱི་དགོ་སྐྱོན་ལ་དབྱུང་ན། ལགོང་ས་ལྷ་བ་ཆེན་པོ་དང་། ལགོང་
ས་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ། རྒྱལ་མཆོག་བདུན་པ་ཆེན་པོའི་ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་
ཆེན་ངག་དབང་མཆོག་ལྟན། ལྷ་རྒྱུ་རོལ་བའི་དོ་རྩེ། རྒྱལ་མཆོག་སྐུ་ཐེང་
བརྒྱད་པའི་ཡོངས་འཛིན་ལུང་ལྟོག་ངག་དབང་བྱམས་པ། ཡོངས་འཛིན་ཡེ་

ཤེས་རྒྱལ་མཆོན་སོགས་དང་།

ལྷ་འཕྲུལ་རྟིང་མའི་ཆོས་རྒྱད་འཛིན་མཁན་སྤྱིན་སྤིང་གཏེར་བདག་སྤིང་
བ། རྡོ་རྗེ་གྲགས་རིག་འཛིན་བརྒྱ་འཕྲིན་ལས། གནང་བྱུང་ལྷགས་འཆང་སློ་
བཟང་མཁའིན་བརྟེ་སོགས་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་སྤྱེས་ཆེན་དམ་པ་མང་པོ་དང་།
ལ་སྐབས་རྗེ་བདུད་འཛོམས་རིན་པོ་ཆེ་འཛིགས་བྲལ་ཡེ་ཤེས་རྡོ་རྗེ། དཔལ་
ས་སྤྱོ་མོར་ཆེན་ཀུན་དགའ་ལྷན་འབྲུག། དེ་བཞིན་དཔལ་ས་སྤྱོ་གོང་མ་བདག་
ཁྱི་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གི་སྒྲ་མ་ངོར་ཁང་གསར་མཁན་ཆེན་མཆོག་ མཁན་
ཆེན་དག་དབང་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོ་སོགས་དང་། དེ་བཞིན་ཀམ་པ་སྤྱོ་སྤེང་བྲུག་
པ་རིག་པའི་རྡོ་རྗེ་མཆོག་ བཞུ་ཆེན་སྤྱོ་སྤེང་བརྒྱད་པ་བསྟན་པའི་དབང་ལྷག་
དགའ་ལྷན་ཁྱི་ཐོག་གོ་གསུམ་པ་མི་ཉག་ཨ་མས་ཡེ་ཤེས་དབང་ལྷན། དགའ་
ལྷན་ཁྱི་ཐོག་བརྒྱ་བ་རྗེ་བཙུན་སློ་བཟང་ཉི་མ། ཞབས་དཀར་ཆོགས་བྲུག་རང་
གྲོལ། རྩ་སྤྱེང་ཁྱི་ཆེན་བསྟན་པ་རབ་རྒྱས་སོགས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་ཆ་ད་
ལྷན་ཀྱི་སྤྱེས་ཆེན། ཆོས་ལྷགས་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་སྒྲ་ཆེན་དང་། སྤྱེས་
མཆོག་དེ་དག་གིས་འགའ་ཤས་ཀྱིས་དོལ་རྒྱལ་ལ་རྒྱལ་འགོང་དུ་འབོད།
འགའ་ཤས་ཀྱིས་དོལ་རྒྱལ་དམ་བསྐྱགས་ཤུགས་ཆེར་གནང་།

འགའ་ཤས་ཀྱིས་དོལ་རྒྱལ་བསྟེན་མཁན་དང་སྤྱིན་བདག་གི་འབྲེལ་བ་
ཅུ་ཡང་བྱེད་མི་རུང་བའི་ལམ་སྟོན་གནང་། འགའ་ཤས་ཀྱིས་དོལ་རྒྱལ་
བདུད་དུ་བཅིས་ནས་སྤྱོར་མཛད། འགའ་ཤས་ཀྱིས་དོལ་རྒྱལ་ལ་དགོར་
བདག་དང་། འབྲུང་བོ། དམ་སྤི་སོགས་སུ་འབོད།

མདོར་ན་སྐྱེས་ཆེན་དམ་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་དོལ་རྒྱལ་མི་ལེགས་
པ་ཞིག་དང་། བསྟན་འཕྲོ་ལ་གནོད་སྐྱེལ་མཁན་ཞིག་ཏུ་བརྟེན་ཏེ་དགག་བྱ་
གནང་ཡོད། འདི་ནི་བཟོ་སྐྱོག་ཆོག་ཆོག་གི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་གསུ་བཀོད་
པའི་མདོན་སྒྲུལ་གྱི་བདེན་དཔང་ཞིག་ཡིན། ལོ་རྒྱུས་འདི་དག་གིས་ཆད་
ངེས་ཅན་ཞིག་ནས་དོལ་རྒྱལ་གྱི་གནས་སྟངས་རྒྱུས་ལོན་བྱེད་ཐུབ། དེ་བས་
རྟོགས་པའི་གནས་ཆད་མཐོན་པོར་མ་སྐྱེ་བས་པའི་སྐྱེ་བོ་ཆོས་ལ་གོང་ས་ལྷ་
བ་ཆེན་པོ་གཙོས་པའི་སྐྱེ་ཆེན་ནམས་ཀྱིས་དོལ་རྒྱལ་དགག་སྟངས། དེ་ནས་
ལ་གོང་ས་སྐྱེ་བྱེད་བཅུ་བཞི་བ་མཆོག་གིས་དོལ་རྒྱལ་བསྟན་གསོལ་མཆོམས་
འཛོག་གནང་སྟངས།

བར་དུ་དོལ་རྒྱལ་རྗེས་འབྲང་བས་བྱ་སྟོན་ཅི་བཅུམས། མཐར་བཀའ་ནན་
རིམ་མེབས་ཀྱི་བྱང་རིམ་དང་། མཐར་མང་གཙོ་དང་དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་
ལུགས་བཞིན་ཐག་གཅོད་བྱེད་སྟངས་བྱས་ལུགས་སོགས། སྤ་ཞིང་སྤ་བའི་
བྱང་རིམ་དང་། གནས་ཚུལ། ལོ་རྒྱུས་སོགས་ལ་ཞིབ་འཇུག་གིས་ཕྱོགས་
བསྟོམས་ལེགས་པོ་ཞིག་བརྒྱབས་ན་ལ་གོང་ས་སྐྱེ་བྱེད་བཅུ་བཞི་བ་ཆེན་པོ་
མཆོག་གིས་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་ལེགས་ཆོགས་འབའ་ཞིག་ལ་དགོངས་བཞེས་
ཀྱིས་འགན་ཁུར་དང་ལེན་གནང་བ་ལ། དོལ་རྒྱལ་རྗེས་འབྲང་བ་འགས་བསམ་
མེད་བྱང་བསད་ཀྱིས་རྟོག་བསྟོང་བཞིན་བ་ཤེས་ཐུབ།

དེད་གི་དོལ་རྒྱལ་ཚོགས་པའི་བྱ་དཔྱད།

ཚོགས་པ་འདིས་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་དོལ་རྒྱལ་བསྟེན་གསོལ་བྱེད་
མི་ཚོགས་པའི་བཅུན་བཀའ་གཏོང་བར་བསྟན་ནས་ད་བར་དུ་ཡགོང་ས་མཆོག་
ལ་མཆོན་སྟོན་བྱས་པ་རེད། དོན་དངོས་ཐོག་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་ཁོང་
ཚོར་ཐུང་དོར་གྱི་བཀའ་སྟོན་ཅིག་གནང་བ་ལས་བཅུན་དབང་ནས་ཡང་བྱེད་
ཟུང་མེད། ཐ་མའི་ཐག་གཅོད་ཀྱང་དམ་ཚེས་འདུལ་བ་དང་། མང་གཙོའི་འགྲོ་
ལུགས་དང་མཐུན་པར་ཚུལ་ཤིང་བཟུམ་ནས་ཐག་གཅོད་བྱས་པ་རེད།

ཁོང་ཚོས་“རྒྱ་ལའི་ཐ་མ། རྒྱལ་རྒྱུན་མ་ཤོད་”ཅེས་པའི་འཛོད་སྟངས་འདི་
དཔུལ་གྱི་བསྟུ་བྱེད་ཐེབས་པའི་ཕྱི་རྒྱལ་མི་རིགས་ཚོས་གཞན་སྟངས་ལ་
ལེགས་འབྱེད་གྱི་ཤེས་རབ་བྲལ་ཞིང་ཐོབ་ཐང་ཁོ་ན་ཁར་བཏགས་པའི་མགོ་
སེར་བཅུ་གངས་རེར་སྟོག་བཅུག་ནས་ད་བར་དུ་སོང་ཡང་། ཁོང་ཚོར་རྒྱ་
ལའི་ཐ་མས་རྒྱལ་རྒྱུན་བཤད་པའི་ཁྱད་སྟངས་སྟེལ་སྟོན་གཅིག་བཟང་རྒྱ་མེད་པས་
བསམ་ཡོད་སྟེ་ཀྱང་དོས་ལེན་བྱས་མེད། དོན་དངོས་ཐོག་ཕྱི་རྒྱལ་བ་དེ་
དག་གིས་དོལ་རྒྱལ་ལ་དད་པའི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་སྟངས་འཛོད་དེར་འགྲོ་ཡི་མེད་
པ་མ་ཟད། དོལ་རྒྱལ་ཟེར་ན་ཅི་ཞིག་ཡིན་མིན་ཡང་གསལ་པོར་ཤེས་ཀྱི་མེད།

དེ་ཅུམ་གྱིས་མ་ཚེས་པར་ཁོང་ཚོས་ཡགོང་ས་མཆོག་དང་བཅུན་ཤོལ་
སྟོག་འཛུགས་ཀྱིས་ཁོང་ཚོར་བརྟན་བཅས་དང་སྟུག་སྟུང་གཏོང་གི་ཡོད་པའི་
ཉེས་འཛུགས་བྱས་ཏེ་ཐྱི་མི་ཁྲིམས་ཁང་ལ་ཁྱེད་གཏུགས་བྱས་ཡོད། འདི་ནི་ལོ་

རྒྱུ་ས་ཐོག་བོད་པ་ནང་ཁུལ་གྱིས་ཡགོང་ས་རྡ་ལའི་རྒྱ་མར་ཁྱིམ་ས་གཏུགས་
བྱས་པ་དང་པོ་དེ་རེད།

སྤྱི་ལོ་ ༡༩༧༠ ལྷ་ ༩ ཚེས་ ༥ ཉིན་ཕྱི་མིའི་མཐོ་རིམ་ཁྱིམ་ས་ཁང་གི་
ཁྱིམ་ས་དཔོན་ཨེ་ས་ལྷ་ར་ལི་རྟ་ར་མཆོག་གིས། “དོལ་རྒྱལ་རྩེས་འབྲང་བའི་
སྟན་ལྷ་ནང་འཁོད་དོན་ཁོང་ཚོར་བརྟམས་བཅོས་དང་སྤྱུག་སྦྱོང་གཏོང་ལུགས་
ཟེར་བ་དེར་ཁྱངས་སྦྱེལ་གསལ་ཁ་གང་ཡང་མེད་པ་ཞིག་རེད།” ཅེས་ལྷ་
གཏུགས་དེར་ཁྱངས་སྦྱེལ་དཔང་རྟགས་གང་ཡང་མེད་པར་ངོས་འཛིན་གྱིས་
ཅིས་མེད་བཏང་ཡོད།

དེ་བཞིན་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཉེས་ཡངས་ཆོགས་པར་ཡང་དོལ་ཆོགས་གྱིས་ལྷ་
གཏུགས་བྱས་ཤིང་འབྲེལ་ཡོད་ལས་བྱེད་གྱིས་ཞིབ་འཇུག་ལེགས་པར་བྱས་
རྩེས་ཏེ། སྤྱི་ལོ་ ༡༩༨༩ ལྷ་ ༦ ནང་དོལ་རྒྱལ་ཆོགས་པས་བོད་མིའི་སྤྱི་ག་
འཇུགས་ལ་ཉེས་འགོལ་བྱས་པ་དེ་དག་མ་ཉེས་ཁག་གཡོག་ལས། ཁྱངས་
སྦྱེལ་དང་། དཔང་རྟགས་གང་ཡང་མེད་པའི་གསལ་བསྐྲགས་སྦྱེལ་ཡོད།

དེས་ནི་ཁོང་ཚོས་ད་བར་དུ་བཤད་པ་དང་བརྟམས་པའི་ལས་ཐམས་ཅད་
ལ་ཁྱངས་སྦྱེལ་མེད་པ་དང་། འཁྱོག་བཤད་ཡིན་པའི་ར་སྦྱོང་གསལ་བོ་བྱས་
པ་རེད། རྒྱ་མཆོན་ནི། ཁྱིམ་ས་ཀྱི་མདུན་སར་བདེན་པ་དང་རྩུབ་པ་གཉིས་ནི་
ནམ་ཡང་དཀར་པོ་དང་ནག་པོ་ཡིན། ད་དུང་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་འཐབ་ཅོད་
ཁྱོགས་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་ནག་ཐེག་བཅོས་ཡོད་མདོག་མདོག་བཤད་
བཞིན་དུ། ཁོང་ཚོས་བོད་གངས་ཅན་པའི་ཁ་རྩེ་དབང་ཐང་ཡོད་ཆད་བཅོན་

གྲིས་འཕྲོག་མཁན་དང་། སྤྱན་རྒྱ་མི་རིགས་རྣམས་ལ་སྤྱག་སྦྱོར་མནར་གཅོད་
གཏོང་མཁན་གྱི་གཤེད་མ་རྒྱ་དམར་གཞུང་དང་རན་འབྲེལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་
བྱས་པས་མི་ཆད། གཞིས་བཞུགས་སྤྱན་རྒྱ་དེ་དག་གིས་པོད་གངས་ཅན་པའི་
ཆེད་དུ་རང་བྱུས་མེ་ལ་བསྐྱེད་པ་ཤིང་གངས་ཅན་པ་རྣམས་སྤྱག་གི་མཆི་མ་
འཕྲོར་བའི་སྐབས་དེར་དོལ་ཚོགས་གྲིས་དགའ་བའི་སྤྱུ་ལེན་ཞིང་། སྦྱིད་པའི་
བོ་འཁྲུག་བཞིན་ཡོད་པ་འདི་ཆང་མས་མདོན་སྤྱུ་གྱི་མཐོང་ཆོས་སྤྱ་གྲུབ་
པས་སྐད་ཆ་འདི་དག་བཤད་ཀྱས་པ་ཙམ་གྱིས་ཀྱང་རང་ཉིད་ཆེས་སྦྱི་བརྟོལ་
ཅན་དུ་བཤམ་སྟོན་བྱས་པ་རེད།

ཁོང་ཆོས་དོལ་རྒྱལ་བསྟེན་མིན་ནི་ཁོང་ཆོའི་རང་དབང་ཡིན་པའི་དབང་
དུ་བཏང་ཡང་པོད་མི་ཞིག་ཡིན་པའི་འདུ་ཤེས་གཏོང་བརྟེན་གྱིས་སྤྱག་བོ་བའི་
འཁྲུག་སྟོན་དང་། གཞི་རྩ་བྲལ་བའི་མཆོན་སྟོན། མི་རིགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་གཏན་
བྲལ་དང་། རྩ་ལམ་ན་རྒྱ་བའི་ཁྲག་ཐིགས་འདི་ཡང་གངས་ཅན་པའི་ཁྲག་རྒྱད་
ཡིན་པ་བརྟེན་སྲོང་བ་འདི་དངོས་གནས་ཡིད་པངས་པ་ཞིག་རེད།

མདོར་ན། དེང་སྐབས་ཀྱི་དོལ་ཚོགས་ནི། རང་གི་སྤྱོད་པ་དང་། རང་གི་
མི་རིགས། རང་གི་སྤྱི་གཞུགས་སོགས་ལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་སྦྱར་འདེབས་
དང་། མཆོན་སྟོན། འཕྲོག་བཤད་སོགས་ལོག་པའི་བྱིལ་བསྐྱགས་སྤྱ་ཚོགས་
བྱེད་ཅིང་། རྒྱ་སྟོར་དང་དམ་སྤྱི་ལས་ཅི་ཡང་བསམ་རྒྱ་མེད་མཁན་གྱི་ཆབ་
སྤྱོད་ཀྱི་ལག་ཆ་ཞིག་དང་། འདི་བྱི་གཉིས་སྲོངས་ཀྱི་ལས་ངན་གསོག་མཁན་
ཞིག་རེད། དེས་ན་དོལ་རྒྱལ་རྗེས་འབྲང་བ་དེ་དག་ནི་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ལོག་

པའི་ལམ་ལ་གདོང་གཏད་དེ་འགྲོ་བཞིན་པའི་སྤྱི་པོ་བདེ་བ་འདོད་ཅིང་སྤྲུག་
བསྐྱེད་མི་འདོད་པའི་རིགས་ཤིག་ལགས་པས།

སྒྲུང་དོར་གྱི་གནས་ཤེས་མཁན་དང་། བོད་གངས་ཅན་གྱི་འདས་མ་ད་
གསུམ་ལ་སེམས་ཁུར་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན་ཁོང་ཆོ་ལོག་ལམ་ལས་ཁ་
ཐོགས་སྤྱར་བའི་རོགས་རམ་བྱེད་པའི་འོས་འགན་ཡོད་པ་དང་། ལྷག་པར་
དུ་ཁོང་ཆོ་ལོག་པའི་བྲིལ་བསྐྱུགས་ཀྱིས་སྒྲོངས་སུ་བཅུག་པའི་རང་རིགས་
ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་མཁན་དེ་ཆོར་གོ་བརྟ་ཡག་པོ་ཞིག་འཕྲོད་པའི་རེ་བ་
བཅངས་ཏེ་དངོས་བྱུང་ལོ་རྒྱུས་དང་འབྲེལ་བའི་གསལ་བ་ཤད་དེ་ཆོ་བྱས་པ་
ཡིན།

དོལ་རྒྱལ་སླེབ་རྩྭ་གློ་ར་ལ་བསམ་རྩེད་ལོག་འཁྱིན་འགའ།

གནས་ཚུལ་འདི་དང་འབྲེལ་སྤྱི་ཆོགས་ཁོད་དུ་བསམ་རྩེད་ཡང་སྣ་
ཆོགས་པ་ཞིག་ཡོང་བཞིན་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཡང་མང་ཆེ་བ་ཞིག་ནི་དོན་དངོས་
ཇི་བཞིན་མ་རྟོགས་པའི་དབང་གིས་འབྱུང་བཞིན་ཡོད་པ་ཡང་ཞིབ་དཔྱད་ཅུང་
ཅུ་བྱས་ན་ཤེས་ཐུབ། དེ་ལ་བསམ་རྩེད་གཅིག་ནི་དོལ་རྒྱལ་གློ་ར་གྱི་སླེབ་
རྩྭ་འདི་ནི་དགེ་ལུགས་པ་ནང་ཁུལ་གྱི་གནད་དོན་ཞིག་རེད་རེ་ཆོར་རྩལ་
གཏོགས་མེད་བསམ་པ་འདི་རེད།

བསམ་རྩེད་དེ་ནི་ཆོས་ལུགས་མཐུན་སྤྱིལ་དང་མོད་སྤྱི་བ་ལ་འགན་མ་

ཁྱར་བའི་བསམ་ཚུལ་ཞིག་ཡིན་པ་གསལ་བོ་རེད། བོད་མི་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་སུ་ལ་དཀའ་ངལ་འབྲད་ན་ཡང་པར་རོགས་ཚུར་རོགས་དང་སྤྱི་དུག་མཉམ་སྲུང་གི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་དགོས་པ་ལས། དེ་ཁོང་ཚོ་འཇོག་པ་རེད། འདི་དེ་ཚོ་འཇོག་པ་རེད་མདོག་མདོག་བྱས་ནས་བཞག་ན་བོད་སྤྱི་བ་ལ་འཇུག་ཤོར་འགྲོ་ངེས་ཤིང་། མ་ཐུན་སྤྱིལ་དང་བྱས་པ་མཉམ་སྲུངས་ཇི་ལྟར་ཡོང་བྱུང་བཅུ་བཅུ།

ལྷག་པར་དུ་དོལ་རྒྱལ་གྱི་གནད་དོན་ནི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནད་དོན་ཞིག་དང་། ཆོས་ལུགས་མ་ཐུན་སྤྱིལ་གྱི་གནད་དོན་ཞིག་ལ་ཐུག་ཡོད་པས་དེ་ཆོ་སྒྲུང་མེད་བཟང་ན་བོད་སྤྱི་བ་ལ་འགན་མ་ཁྱར་བའི་བསམ་སྲིད་ལག་ལེན་དུ་བསྟར་བ་ཞིག་རེད།

ཡང་བསམ་ཚུལ་གཞན་ཞིག་ནི་རྫོག་པ་དེ་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་བསྐྱེད་སྲུང་བའི་ཁོང་གིས་སེལ་དགོས་པ་རེད་བསམ་པ་འདི་རེད། དེ་ནི་གོང་དུ་བྱས་པ་བཞིན་གནས་ཚུལ་འདིའི་རྒྱུ་རིམ་ཡང་དག་པ་ཞིག་མ་ཤེས་པར་ཡོང་བའི་བསམ་ཚུལ་ཞིག་རེད། གལ་སྲིད་དེང་སྐབས་སྡོན་མ་བཞིན་དོལ་རྒྱལ་བསྟན་གསོལ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ན་དགེ་ལུགས་པ་ཞིག་གིས་རྙིང་མའི་ཆོས་ལ་གསལ་སྤྱོད་བྱེད་པར་ཡོང་ཐབས་མེད།

གང་ཡིན་ཟེར་ན་དོལ་རྒྱལ་བསྟན་ན་རྙིང་མའི་ཆོས་བྱེད་ཆོག་གི་མ་རེད་ཟེར་བ་དེ་དོལ་རྒྱལ་བསྟན་མཁན་ཚོའི་ཅ་འཛིན་རེད། སྐབས་ཇེ་པ་བོང་ཁ་བས་ཀྱང་དོལ་རྒྱལ་བསྟན་པས་སྤོན་སྤྱིང་གཏེར་བདག་སྤྱིང་བའི་གསུང་འདོད་འཇོ་བུམ་བཟང་གསལ་མཆོམས་བཞག་དགོས་ལྟར་བ་དང་། ཚུ་བཟང་རི་ཁྲོད་

དུ་རྟ་མགིན་ཡང་གསང་གི་བསྟེན་མཚམས་ལ་བཞུགས་སྐབས་དོལ་རྒྱལ་
གྲིས་ལག་པ་དམར་པོ་ཐག་རྩར་རེར་ཡོད་པ་ཞིག་བརྒྱུངས་པས་ཤིན་ཏུ་སྐྱག་
ནས་བསྟེན་པ་མཚམས་བཞག་དགོས་བྱུང་ཡོད་པ་ལོ་རྒྱུས་སྤྱུགས་ལ།

དོལ་རྒྱལ་བསྟེན་པའི་དར་པོ་ཆེས་ཆེར་འཕེལ་ན་དོལ་རྒྱལ་བ་དེ་དག་
གིས་ལྷ་འབྱུང་རྟིང་མའི་ཆོས་མི་ཞུ་བ་མ་ཟད་རྟིང་མར་སྤང་བྱུག་བྱེད་ངེས་
རེད། དེ་འདྲ་བྱས་ན་ལྷ་འབྱུང་རྟིང་མ་བའི་ངོས་ནས་དགེ་ལུགས་པར་ལྟ་
སྤངས་གང་འདྲ་ཞིག་འདྲིན་སྲིད་དམ། དེས་ན་ཆོས་ལུགས་པར་གྱི་མི་དགོས་
པའི་རྟོག་འདྲིན་ལུ་མ་ཐུང་དེ་ཡོང་ངེས་ཤིང་། གཅིག་བྱས་ན་ད་ལྟ་ལས་ཀྱང་
རྟོག་བྱ་ཆེ་བ་ཡོང་སྲིད། དོལ་རྒྱལ་བསྟེན་བྱིན་དགེ་ལུགས་པའི་ཆོས་མ་
གཏོགས་བྱེད་ཆོག་གི་མེད་པ་མངོན་གསལ་ཡིན་པས་དོན་དངོས་ཐོག་དོལ་
རྒྱལ་ནི་ཆོས་དད་རང་དབང་འགོག་མཁན་ཞིག་རེད།

དེས་ན་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་ཆོས་དད་རང་དབང་མི་སྲོད་མཁན་ཞིག་
དང་། ཆོས་ལུགས་མ་ཐུན་སྤྲིལ་ལ་གཏོར་བཤིག་གཏོར་མཁན་གྱི་འབྱུང་པོ་
ཞིག་ལ་དམ་བསྐྱགས་གནང་བ་དེ་ནི་ཆོས་དད་རང་དབང་དང་ཆོས་ལུགས་
མ་ཐུན་སྤྲིལ་ལ་སྤང་སྲོབ་གནང་བའི་རྒྱལ་ཆེན་གྱི་མཛད་པ་ཞིག་ཡིན་པ་
ལས་རྟོག་བྱ་བསྐྱངས་པ་ཞིག་མིན་པ་ནི་བསམ་སྒྲོ་གཏོང་ཤེས་མཁན་ཞིག་
ཡིན་ན་རྒྱ་མཚན་དང་། བྱུང་ངེས་དེ་དག་གིས་གསལ་ཐོར་རྟོགས་བྱུག།

ཡང་མི་རིགས་མ་ཐུན་སྤྲིལ་ལ་འགལ་རྒྱུན་བྱེད་པས་དོལ་རྒྱལ་དམ་
བསྐྱགས་ནི་དེ་བསྟེན་པ་ལས་དགག་བྱ་ཆེ་བསམ་པ་འདི་རེད། འདི་འདྲའི་

བསམ་པ་ཅན་དེས་ནི་མ་མཐའ་ཡང་རང་གི་མི་རིགས་ལ་བསམ་སྒོ་བཏང་
འདུག་པས་བསམ་སྒོ་གཞན་གཉིས་ལས་ཅུང་ལྷག་རེད། འོན་ཀྱང་དེ་ཡང་
ཞེད་སྤང་ཆེན་པོ་བྱེད་དགོས་པ་གང་ཡང་མ་རེད། གཅིག་ནས་གོང་དུ་ལྷུས་
པ་བཞིན་དོལ་རྒྱལ་ལྷ་མ་ཐུད་བསྟེན་གསོལ་བྱས་ཡོད་ན་ཡང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་
རྩོག་བྱ་དང་།

དེ་དང་འབྲེལ་ནས་མི་རིགས་མ་ཐུན་སྒྲིལ་ལ་གཞོན་སྟོན་ཆེན་པོ་བྱེད་པའི་
པ་གོང་གི་གནས་རྒྱལ་དང་། རྒྱ་མཚན། དཔེ་མཆོན་བཅས་ཀྱིས་གྲུབ་ཡོད།
གཉིས་ནས་ད་ལྟའི་དོལ་རྒྱལ་ཆོག་པའི་མི་སྣ་དེ་ཆོ་ནི་དངོས་གནས་དོལ་
རྒྱལ་ལ་དགའ་ཞེན་གྱིས་ལས་བྱ་དེ་དག་ཅོ་མ་བཞིན་ཡོད་མེད་ཀྱང་ཅི་ཆ་སྟེ།
དེ་ཅུ་ཡིན་ན་ཁོང་ཆོས་རྒྱ་ནག་དང་ལག་འབྲེལ་དང་། མི་རིགས་ཀྱི་ལ་རྒྱ་
བརྒྱུད་དགོས་དོན་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ། ད་དུང་རྩུན་བཟོ་དང་ཉམ་བཤེད་བྱེད་
དགོས་དོན་ཡང་ཅི་ཡོད་དེ་ཁྱ་སིམ་མེར་དོལ་རྒྱལ་བསྟེན་ནས་བསྟེན་ན་ཅིས་
མི་ཆོག་གམ།

དེ་བས་ཁོང་ཆོས་གང་བཤེད་མིན་ལ་མ་ལྟོས་པར་གང་བྱེད་མིན་གྱིས་
ཤེས་ཐུབ་པ་ཞིག་ནི་དགོས་མཁོ་ཞིག་དང་། རྒྱལ་ལོགས་ཀྱི་སྤྱུལ་ཤུགས་
ཤིག་ལ་བརྟེན་ནས་འགྲུལ་བཞིན་ཡོད་པ་ལས་སྤྱོད་པའི་ཤེས་ཐུབ། དེ་དག་ནི་
རྒྱལ་ལོགས་ཀྱི་སྤྱུལ་ཤུགས་དེ་མེད་པ་ཆགས་པའམ་དེ་ལ་རང་ཉིད་དགོས་
མཁོ་མེད་པའི་ཉིན་མོ་ནས་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་པར་འགྱུར་པའི་ཡིན།

ཐོད་ནང་གི་དོལ་རྒྱལ་བསྟེན་མཁན་མང་པོ་ཞིག་ནི་ཕྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་དོལ་

ཚོགས་དང་། དེའི་འབྲེལ་ཡོད་སོགས་ཀྱིས་ལོག་པའི་བྲིལ་བསྐྲགས་ཀྱིས་གནས་སྐབས་མགོ་སྐྱོར་ཐེབས་པ་ཞིག་ལས་བོད་མི་རིགས་དང་། བོད་ཀྱི་སླ་མོ་དང་ཀྱི་དབྱ་ཁྱིད་ལ་རྒྱབ་གཏོད་གཏན་ནས་བྱེད་མི་སྲིད་ལ། སྡེ་སྡེ་མ་གཏོགས་གནས་ཚུལ་ཆ་ཆར་ཤེས་པའི་རྣམ་དཔྱད་ཐོགས་ཏེ་ལེགས་པའི་ལམ་དུ་ཐེབས་ངེས་ཡིན།

དེས་ན་བསམ་ཚུལ་འདི་དག་ཡོད་མཁན་གྱི་སྐྱེ་བོ་ཚོས་བོད་སྐྱེ་དང་། ཚོས་ལུགས་མཐུན་སྤྲིལ། བསྟན་པ་དག་ཐེར་སོགས་ལ་དགོངས་པ་ཆེར་བཞེས་ཀྱིས་རང་འགན་རང་ཁུར་བྱེད་པ་ནི་དུས་ལ་བབ་པའི་རང་འགན་དངོས་མཐོ།

ཡགོང་ས་མཆོག་ལ་མཆན་སྤོད་བྱེད་མཁན་གཞན་ཞིག་ནི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལྷ་སྲུང་མི་མཐུན་པའི་གནས་སྐབས་ལ་ཁག་དགྱི་བྱེད་པ་ལས་འབྱུང་བཞིན་ཡོད། དེ་ཡང་རང་བཅན་དང་དབྱ་མ་གང་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་དང་། ལས་འགུལ་གང་ཞིག་སྤེལ་མིན་གྱི་དབང་ཆ་ནི་བོད་མི་ཀྱན་ལ་ཡོད། ཡགོང་ས་མཆོག་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་རང་བཅན་འཐབ་ཚུད་ནི་བོད་དོན་ལས་འགུལ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་བསྐྲགས་པ་གནང་བ་ལས་རང་བཅན་ཚུད་མི་ཚོགས་ལང་གསུང་མེད།

ལྷག་པར་དུ་ཉེ་ཆར་བཀའ་སློབ་རིམ་ཐེབས་ནང་དུ་“བཀའ་མིན། གསལ་བཤད་ཡིན་”ཞེས་གསལ་གསལ་རྩིན་རྩིན་དུ་གསུང་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཆབ་སྲིད་པ་དང་། རྩིས་པ་པོའི་མིང་འཛིན་པའི་སྐྱེ་བོ་རེ་བྱུང་གིས་ད་ལྟའི་སྲིད་རྩིས་ནི་

ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་བཅན་བཀའ་གནང་གི་ཡོད་པ་དང་། དབུ་མའི་ལམ་ནི་
ཁོང་གི་སྒྲེར་གཙོད་སྤྱི་ལྷན་གྱི་ལོ་ལྷན་ལྟུང་། མགོན་པོ་གང་ཉིད་ཀྱིས་བྱེད་
བགྲུས་ཡོལ་ལས་བགྲུས་ཡོལ་ཡོངས་སུ་གནང་སྟེ། མི་ལོ་སྤྱི་བརྒྱ་ལྷག་གི་
ལོ་རྒྱུས་ལྡན་པའི་སྤྱི་དབང་དེ་མི་མང་གིས་བདམས་པའི་འགོ་བློན་ལ་ཅིས་
སྤྱོད་གནང་ཞིང་། ལྷན་དེར་འཛམ་གླིང་གི་དབུ་བློན་དང་། དཔྱེད་ལྷན་གྱི་སྐྱེ་བོ་
ཆང་མས་མཆོག་ཏུ་བསྐྱུགས་པའི་མེ་ཏོག་འཛོམས་བཞིན་པ་མ་ཟད། རྒྱ་དམར་
གཞུང་གི་གཡོ་ལྷན་ཡོད་ཆད་ལམ་སྤོངས་མ་གྱུར་བའི་བརྒྱ་ལན་སྤྱད་པའི་
སྐབས་ལ་ཡང་། ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་ད་དུང་སྤྱི་དབང་བཟུང་ཡོད་རེད་
ཅེས་འཁྱོག་བཤད་བྱས་པར་མ་ཟད། ཁོང་ནི་བོད་མིའི་སེམས་ནང་གི་རིན་
ཐང་དང་རྒྱལ་ཤུགས་ཆེ་བས་ཁོང་གིས་གསལ་བཤད་གནང་བ་དེས་མང་
གཙོ་ལ་གཞོད་ཀྱི་འདུག་ལྟུང་བཤད་ཡོད།

བཤད་ལྟུང་དེ་ནི་ཡགོང་ས་མཆོག་ལ་སྐྱུར་འདེབས་ཅམ་མ་ཟད། ཤེས་
ཡོན་པ་དང་མང་གཙོའི་གཞུང་ལུགས་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་མཁན་ཞིག་གི་ངོས་
ནས་ཤད་པ་བཤད་ན་ཆད་ལས་བརྒྱལ་བའི་འོར་འཁྱུལ་ཞིག་རེད།

རྒྱ་མཆོན་ནི། མང་གཙོའི་ཁྱད་ཆོས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ཞིག་ནི་“ཆབ་སྤྱི་
འབྲེལ་མཉམ་”བྱེད་པ་འདི་ཡིན། དེའི་གོ་དོན་ནི་མགོ་སྤྱི་འཛིན་ནས་མཉུག་
མི་སེར་དཀྱུས་མ་བར་སྤྱི་ལ་ཡང་རང་གི་ཆབ་སྤྱི་ཀྱི་ལྷ་གྱུབ་འཛིན་པ་དང་
བཤད་པའི་ཐོབ་ཐང་གཅིག་མཚུངས་སུ་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། ཡགོང་ས་མཆོག་
མི་མང་གི་སེམས་སུ་རྒྱལ་ཤུགས་ཆེ་བས་ཁོང་གི་གསལ་བཤད་གནང་ན་

རང་བཙན་ལྟ་བུ་འདྲིན་མཁན་ཆོར་གཞོན་ལྷགས་སྟོང་གི་འདུག་ཟེར་བ་ནི་
མདོར་བསྡུས་ན་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་གསལ་བ་ཤད་གནང་མི་ཆོག་ཟེར་བ་
ཡིན་པས་མང་གཙའ་ཁྱེད་ཀྱི་དབང་ཆེ་ཤོས་ཏེ་སྤྲོ་བ་རྒྱུད་རང་དབང་འགོག་སྟོམ་
བྱས་པ་ཅི་ལ་མིན།

ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་ཁོང་ཉིད་ལ་འགན་འཁུལ་ཞིག་ཡོད་གསུངས་པ་དེ།
ཁོང་གིས་ད་དུང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དབང་ཆ་དམ་འདྲིན་བྱས་ཡོད་པར་འབྲེལ་བ་
ནི་མདོན་སྤྲུལ་ལ་བསྟོན་པའི་དུ་ཟུག་ནར་གཟན་པ་ཞིག་ཡིན་པ་གོང་དུ་བཤད་
པ་ལྟར་ཁོང་གིས་སྐྱོད་ལ་བརྒྱ་ཕྱག་ལུ་གྱུ་རྒྱུད་དུ་བསྐྱར་ནས་མང་གཙའ་ཁྱེད་ཀྱི་ལམ་
བཟང་འདི་ནི་ལྟར་བསྐྱུན་པར་བསམ་ན་ཤེས་ཀྱིས།

བཤད་སྐྱེད་པའི་ལ་རང་བཙན་འཐབ་ཅོད་ཀྱི་ལངས་ཕྱོགས་འདྲིན་
མཁན་རེ་འགས་ཀྱང་དེ་འདྲའི་སྐྱེད་འདེབས་བྱས་པར་ད་ཉ་ལས་སོང་ཞེས་
དགག་སྐྱབ་བྱས་ཡོད། ད་དུང་མི་མདོན་པའི་ནག་ཁུང་དང་། མིང་རྩལ་སྤྲོ་
ཆོགས་ཀྱི་གསེབ་ན་འདི་དང་འདྲ་བའི་བསམ་ཚུལ་ཡོད་མཁན་དང་། བཤད་
མཁན། ཡགོང་ས་མཆོག་ལ་དངོས་སུ་སྟོན་བརྒྱུད་མ་ཀྱས་པར་སྲིད་སྟོང་དང་།
འབྲེལ་ཡོད་ལས་བྱེད་སོགས་ལ་ཁ་དྲུང་གཏོང་བའི་ཞོར་དུ་ཡགོང་ས་མཆོག་
ལ་ཆོག་ཟུར་འཕེན་མཁན་ཡང་ཉུང་ཤས་ཤིག་ཡོད་མོད། འདི་དག་གི་ནང་
ནས་མང་པོ་ཞིག་ནི་གོ་རྟོགས་ཞན་པ་དང་། མིངས་པའི་གཞན་དབང་དུ་གྱུར་
ནས་གཞན་གྱི་ལག་ཆ་ཅམ་ཡིན་པས་གནས་སྐབས་གནས་སྐབས་འགྱུར་
འབྲེལ་ཡོད།

དོན་དངོས་ཐོག་ཆབ་སྲིད་དང་། འཛིག་རྟེན་སྤྱི་འགྲོས་གང་གི་དབང་དུ་
བྱས་ནའང་། ད་བར་དུ་འཛམ་གླིང་གི་དབུ་ཁྲིད་བརྒྱ་ལྷག་མང་པོར་མཇུག་
འབྲུག་གནང་སྟེ་འཛམ་གླིང་དང་རྒྱ་ནག་གི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གོ་རྟོགས་དང་ཉམས་
སྦྱང་ཆེ་ཤོས་དང་།

མི་ལོ་དྲུག་ཅུ་ཙམ་གྱི་རིང་པོར་གྱི་ཆབ་སྲིད་འགྲུལ་འགྲོས་ཀྱི་ཉམས་སྦྱང་
དང་གོ་རྟོགས་ཆེ་ཤོས། བོད་ཕྱི་ནང་གི་བོད་མི་ཡོངས་ཀྱིས་ཡིད་ཆེས་དང་
སྒོ་གཏད་ཀྱི་རེ་བ་ཆེ་ཤོས། འགྲོ་བ་མི་སྤྱི་དང་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་ལྷག་
བསམ་ནས་དག་གིས་ཕྱག་ལས་གནང་མཁན་དྲུག་ཤོས། བོད་མི་རྣམས་
མང་གཙོ་དང་འཆེ་བ་མེད་པའི་ཕྱོགས་སུ་སྤྱུལ་འདེད་གནང་མཁན་དང་ཤོས་
སོགས་ནི་ཡ་གོང་ས་མཆོག་ཉིད་ཡིན་པས།

རང་ཉིད་ཀྱིས་གང་གི་ལམ་སྟོན་ལས་ལྷག་ཅིག་ཤེས་ཡོད་མདོག་གིས་སྤྱི་
བརྗོད་རང་དབང་གིས་བསྟན་དེ་འདྲ་མིན་སྒྲ་ཆོགས་བཤད་པ་ནི་རང་ཉིད་ལ་
ཅི་ཡོད་རང་གིས་འདད་ཅིས་མ་ཐོག་པ་ཁོ་ནའོ།

མང་གཙོ་ནི་སྤྱི་བརྗོད་རང་དབང་གི་ལམ་སྟོན་ཞིག་ཡིན་པར་རྒྱ་མཚན་དང་
དཔང་རྟགས་མེད་པའི་འབྲུལ་གཏམ་བཤད་ས་ཞིག་ནི་ཡིན་ས་མ་ཡིན་པ་
འདིའང་ཤེས་གཤམ་ཆེདོ།

རྒྱ་བའི་རང་བཅན་ཕྱོགས་ཀྱི་ལྷ་གྲུབ་འཛིན་མཁན་རྣམས་ནི་ལྷག་བསམ་
ཀྱི་ཀྱང་སྒྲོང་གིས་མི་རིགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་ཡིན་དུ་རྒྱག་ཀྱང་། ཡ་གོང་ས་མཆོག་
དང་། བཅན་ཕྱོལ་སྤྱིག་འཇུགས་ལ་རྒྱ་མཚན་མེད་པའི་རན་བརྗོད་བྱེད་པ་

དང་། ཡང་ནས་ཡང་དུ་མང་ཆོག་ས་ལ་གྲོས་འདྲི་དང་། མང་མོས་ཀྱིས་ཐེངས་
མང་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་དབུ་མའི་ལམ་གྱི་སྲིད་རྒྱས་ལ་ཁ་རྩེད་གཏོང་
བ་ནི་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་ཡིན་མི་སྲིད་པས་རང་ཉིད་ཀྱི་བྱེད་སྤངས་ལ་
འགན་ཁུར་ངེས་པར་དུ་ལེན་དགོས།

ཡང་འགའ་ཤས་ཀྱིས་བྱེད་སྤངས་འདི་ཡང་དག་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་སྒྲུབ་
བྱེད་དུ་ཡགོང་ས་མཆོག་ནི་སངས་རྒྱས་ཡིན་པས་ཁོང་གི་བསམ་སྒྲོ་ནང་
བཞེན་ངེས་གཏོང་མི་ཐུབ། དེ་བས་ངེས་ཁོང་གི་ལམ་སྟོན་ནང་བཞེན་
མ་ཐུབ་ཀྱང་། རང་ཆོད་ཀྱི་བསམ་སྒྲོ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཞིག་ཁུར་ནས་བོད་དོན་འཐབ་
ཅོད་བྱེད་པ་ནི་ཡོངས་སུ་འགྲིག་པ་ཞིག་ཡིན་ཟེར། དེ་ནི་ནང་འགལ་གྱི་སྤང་
པོ་ཁུར་དུ་ལྷུ་བ་ཞིག་སྟེ་སངས་རྒྱས་ཡིན་ན་ཁོང་གི་ལམ་སྟོན་ལ་ནོར་བ་མི་
སྲིད་པས་ངེས་ཆོ་ནོར་འབྲུལ་མེད་པའི་ཁོང་གི་ལམ་སྟོན་བཞེན་སོང་ན་ཡང་
དག་པའི་ལམ་དུ་ཞུགས་པ་ཅི་ལ་མ་ཡིན། གང་ལྟར་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་ཡང་
དག་པའི་ལམ་སྟོན་ལ་སྟོན་དང་། ནོར་འབྲུལ། མི་ལོགས་པ། རིན་ཐང་མེད་
པར་བསམ་ཞིང་བརྗོད་མཁན་ཆོས་ཡགོང་ས་མཆོག་གཅིག་ལུ་ལ་སྟོན་བརྗོད་
དང་། ནོར་འབྲུལ་དུ་ལྷུ་བ་མ་ཡིན་པར་གོང་དུ་ལམ་ཅམ་གསལ་བ་ལྟར་ཁོང་
ལ་གྲུས་བཀྱར་དང་། དད་མོས། ཡི་རང་། ཆེ་བསྟོད་སོགས་གནང་མཁན་གྱི་
འཇམ་སྒྲིང་གི་རྒྱབས་ཆེན་དབུ་ཁྲིད་དེ་དག་དང་། རྣམ་དཔྱོད་ལྡན་པའི་ཁོང་གི་
རྗེས་འབྲང་བ་ས་ལ་མང་པོ་ཡོད་པ་དེ་དག་ལ་ཆེ་མཐོང་མ་སྤྲད་པ་དང་། ནོར་
འབྲུལ་ཅན་དུ་བལྟས་པ་ཡིན་པས་ད་ནི་རང་ཉིད་སྤོངས་འཇོམ་གྱི་འཇིག་རྟེན་
ལས་གང་མགྲོགས་འགྲོ་བའི་སྟོག་བྱེད་པར་རིགས་སོ།།

ཡགོང་ས་མཆོག་དང་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ།

མིའུ་གཤུང་བྲག་ནས་བརྒྱད་པའི་བོད་གངས་ཅན་གྱི་མི་རིགས་འདི་ནི་འོད་གསལ་ལྷ་ནས་ཆད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད་ལ་སྤྱི་བྱང་སེམས་དང་བྲག་གི་སྤྱི་མོ་ལས་བྱུང་པའི་འབྲེལ་ལུགས་ཀྱང་ཡོད་མོད་གང་ལྟར་སྤྲུམ་ཉིས་ས་ལ་དབང་གིས་འགོ་མ་པའི་ཆོས་རྒྱལ་སྲོང་བཙན་སྐམ་པའི་དུས་སྐབས་ནས་བཟུང་ནང་བསྟན་ཆོས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་ལ་ཐོས་བསམ་ཉམས་ལེན་དང་དེས་སྤེལ་པའི་བཟང་སྲོད་ཀྱི་མཛེས་རྒྱན་སྐྱེ་བོ་ཀུན་གྱི་མདོན་པར་བསྟོད་པའི་གོམས་གཤིས་འཇགས་པའི་བརྒྱད་རིམ་གྱི་ཁྲིད་དུ་གངས་རིའི་མགོན་པོ་ཡགོང་ས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་དང་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ནི་བླ་སྟོན་དང་ཟེ་འབངས་སྤྱིར་བཏང་པའི་འབྲེལ་བ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་མེད་ཉག་བཟན་གྱི་དམ་ཆོག་རྗེ་རྗེའི་མདུད་པ་དགུ་བཙུགས་སུ་གྱུར་པ་དང་།

སྐབས་དང་དུས་གང་དུ་ཡང་བོད་མི་བརྒྱ་ཆ་མང་ཞོས་ཀྱིས་གཅེས་པའི་ཆོ་སྟོན་དང་། བདེ་སྤྱིད་ལོངས་སྤྱོད་དག་ལས་ཀྱང་ཡགོང་ས་མཆོག་ཅ་ཆེར་འཛིན་པའི་བླ་མེད་ཀྱི་བྱས་ལུགས་འདིས་དུས་ནས་དུས་སུ་ཁོང་གི་ཡང་དག་

པའི་ལམ་སྟོན་དང་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་འཇུག་པར་སྐྱབས་རང་བཞིན་དང་མཆོག་གྲུང་གི་རིན་ཐང་མངོན་པར་ནུས་ཤུགས་དང་མཐུན་སྟེན་བསྐྱུན་ཡོད།

སྐབས་དང་དུས་སུ་སྤྱི་ཞུ་ལས་སྟེ་དང་འབྲེལ་ཡོད་དཔོན་རིགས་རྣམས་ཀྱིས་ཁོང་གི་བཀའ་དགོངས་ཅི་བཞིན་བསྐྱབས་མ་ཐུབ་པ་དང་རང་འདོད་དབང་ཤུགས་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་འཐེན་ནས་བྱེད་འཛུལ་ཤོར་བའི་གནས་སྐབས་སྐབས་རེར་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་། སྤྱི་འཇུག་ནས་བོད་མི་ཡོངས་ཀྱིས་ཡགོང་ས་ཡསྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ལ་སྐྱ་མེད་གུས་བཀུར་དང་། ལུས་བྱུང་དབུ་ཁྲིད་ཀྱི་འགྱུར་མེད་འདུ་ཤེས་དེས་གཅིག་སྒྲིལ་ལེགས་གནས་དང་། ཀུན་སྡོད་བརྟན་སྲུང་། ལེགས་བྱུང་གོང་འཕེལ། བོད་མི་རིགས་ཀྱི་མཆོན་སྟན་མཐོར་འདེགས་སོགས་ཀྱི་ཕྱོགས་ལ་མན་རྒྱལ་དེས་ཅན་ཐོན་ཡོད། བོད་གངས་ཅན་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བྱུང་རིམ་ནང་དུ་ཡགོང་ས་མཆོག་དང་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ནི་གོང་ན་མེད་པའི་དམ་ཆོག་དང་།

ལྷག་བསམ་བླངས་གཙང་གི་ཡིད་ཆེས། སྐྱ་མེད་པའི་གོང་བཀུར། མན་དུ་བྱུང་བའི་གཟིགས་སྡོང་། བསྟེ་ལྟ་མེད་པའི་དད་འདུན་སོགས་ཀྱིས་སྟེལ་བའི་སྟོབས་ཤུགས་ཤིག་དང་། བསྐྱེགས་པར་འོས་པའི་གཟི་བརླིང་གི་ལེའུ་ཞིག་སྟེ་སྟོས་སྐབས་རང་བཞིན་གྱི་ངོས་ནས་གཡོ་མེད་ལྷག་བསམ་ཀྱི་མདུད་པ་དམ་ཞིང་མཐུགས་པ་ཞིག་རེད།

ང་ཆོས་གནའ་ནས་ད་བར་དུ་དམ་ཆོག་འདི་དང་། ཡིད་ཆེས་འདི། སྟོབས་འདི། གོང་བཀུར་འདི། ལམ་སྟོན་འདི་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་འཆོ་ཞིང་།

འདི་དག་གིས་ང་ཚོར་ཆེས་སྤྱོད་གདུང་གི་གནས་སྐབས་སུ་སེམས་གསོའི་ཆ་
བོད་དང་། ཆེས་བདེ་འཇགས་ཀྱི་གནས་སྐབས་སུ་སྤྱོད་སྤང་གི་དགོད་སྤྱོད་ ཆེས་
དགའ་ངལ་གྱི་གནས་སྐབས་སུ་གདོང་མཆོངས་ཀྱི་སྤྱིང་སྤྱོད་སྤང་། ཆེས་ཐོག་
གི་གནས་སྐབས་སུ་མདུན་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱོད་སྤང་པ་སྤྱིན་བཞིན་ཡོད། འབྲེལ་ལམ་
འདིའི་སྒྲོར་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་མཛད་ནམ་《ཕྱི་ཡུལ་དུ་རང་དབང་།》ལས།
“ངོས་ཨ་རིར་ལྷ་སྒྲོར་བྱེད་སྐབས་ངོས་རང་ལ་ནོ་རྟེལ་ཞི་བདེའི་བྱ་དགའ་ཐོབ་
ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་ཐོས། གསར་གནས་དེ་རང་ཉིད་སྒྲེར་ལ་གལ་གནད་ཆེ་
བ་ཞིག་མིན་ན་ཡང་། བྱ་དགའ་དེ་བོད་མི་ཚོར་དོན་པན་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་སྒྲོར་
རང་ལ་ཡིད་ཆེས་སྤྱེས་བྱུང་། གང་ཡིན་ཟེར་ན། དེ་ཐོབ་མཁན་ངོ་མ་ནི་ཁོང་ཚོ་
རེད།” ཅེས་གསུང་ཡོད།

མདོར་བསྡུས་ཏེ་བརྗོད་ན་ཡགོང་ས་རྒྱ་ལའི་སྤྱོད་སྤང་གི་སྤྱོད་སྤང་མཛད་
འཕྲིན་དང་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་དད་སྤྱོད་སྤང་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་བྱས་ཤུགས་གཅིག་
སྤྱིལ་འོག་བོད་གངས་ཅན་པའི་མགོ་བོ་བཏེགས་ཤིང་མཆོན་སྤྱོད་རྒྱས་པ་
དང་། འཇིགས་འཕྲང་བཀྲལ་ནས་རྗོགས་ལྡན་བསུ་བའི་ཆོས་ཉིད་རེས་ཀྱིས་
འཁོར་བཞིན་དུས་རབས་ནས་དུས་རབས་བཀྲལ་ཏེ་ཡོང་བ་དང་ལོ་རབས་
ནས་ལོ་རབས་བཀྲལ་ཏེ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད།

ཡགོང་ས་མཆོག་གི་ལམ་སྟོན་འོག་སྐྱོད་པ་ནི་ཡང་དག་ པའི་ལམ་བྱུག་ས་ཁུ་བསྐྱོད་པ་ཡིན།

ཆོས་རབ་ཏུ་རྒྱལ་འབྱེད་ཀྱི་ཤེས་རབ་དང་དགེ་བའི་ངོས་འཛིན་ལ་རྒྱབ་
སྐྱོག་ས་པའི་བསམ་སྒྲོ་དང་དུ་ལེན་རྒྱུ་བྱེད་པ་ལས་དོན་དངོས་ཀྱི་གནས་
ལུགས་ལ་ཆེར་མི་བཏུ་བར་གསར་གཏོད་དང་། མདུན་སྐྱོད། གསར་བཟུ་
སོགས་ཀྱི་མིང་སྐྱམ་ཁོ་ན་ལ་ཞེན་ཞིང་ཆགས་པའི་འཇུག་ཆ་དོད་པའི་སྤྱི་
ཆོག་ས་སུ་ཡགོང་ས་ཡུལ་ས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་ལམ་སྟོན་འོག་ཤར་
སྐྱོད་བྱེད་དགོས་པའི་རེ་འདུན་འདི་ནི་རྗེས་ལུས་དང་། བཀས་བཀོད་རྒྱུ་
འཛིན་ལྟ་བུའི་བསམ་ལའི་རྣམ་འགྲུལ་ཞིག་ཏུ་མཐོང་སྲིད།

འོན་ཀྱང་དེ་ནི་གཏན་ནས་ནོར་བ་ཞིག་ཡིན་པ་གདེང་སྟོབས་དང་ལྡན་
པའི་ཐོག་ནས་ཐག་གཅོད་རང་བཞིན་གྱིས་བཤད་ཐུབ། སྤྱི་ཆོག་ས་དང་།
དུས། གནས་བབ་གང་ཅི་འབྲེལ་གྱི་འོག་ནས་ཀྱང་གནས་ལུགས་ནི་གནས་
ལུགས་རང་དང་། ལམ་སྟོན་ནི་ལམ་སྟོན་རང་ཡིན་པས་ཡང་དག་པའི་ལམ་
སྟོན་ནི་སུས་གནང་ནའང་དེའི་རྗེས་སུ་འབྲང་དགོས། དེ་ནི་རང་ཉིད་དགེ་
མཆོན་ལྡན་པའི་ངང་གསོན་པོར་གནས་སྤངས་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་གཅིག་ལྟ་བུ་དེ་

རེད།

དེས་མི་རིགས་དང་། ཆོས་ལུགས། རིག་གཞུང་བཅས་ཀྱི་འཛིན་སྐྱོང་
བ་དག་ལ་འང་མཆོན་པ་ཡིན། རྒྱ་མཚན་དེའི་དབང་གིས་ཡང་དག་པའི་ལམ་
སྟོན་གྱི་རྗེས་སུ་ཤར་སྐྱོད་བྱེད་པ་ནི་དོན་དམ་པའི་གསར་གཏོད་དང་། འཕེལ་
རྒྱས། མདུན་སྐྱོད་བཅས་ཀྱི་གཞི་མ་དངོས་གནས་དེ་ཡིན་ཞིང་། ཡལོང་ས་
ཆེན་པོའི་ལམ་སྟོན་ནི་ཡུལ་དང་། ཏུས། གནས་བབ། གང་གི་དབང་དུ་བཏང་
ཡང་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཡང་དག་གི་ལམ་སྟོན་ཁོ་ན་ཡིན། རྒྱ་མཚན་འདི་
ཅམ་གྱིས་ཀྱང་ང་ཆོ་ཆང་མ་ཡལོང་ས་མཆོག་གི་ལམ་སྟོན་གྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་
བ་ནི་ཡང་དག་པ་ཞིག་ཡིན་པ་རྟོགས་ཐུབ། འོ་ན་ཡལོང་ས་མཆོག་གི་ལམ་
སྟོན་ནི་དེ་འདྲའི་ཡང་དག་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཡིན་སྙམ་ན།

ཡལོང་ས་ཡསྐབས་མལོན་སྐྱེ་ཐེང་བཅུ་བཞི་ཆེན་པོ་མཆོག་ནི་མཁའ་
རབ་ཀྱི་མངའ་བདག་དང་། ཐུགས་རྗེའི་གཟིགས་པ་ཆེན་པོས་འགྲོ་བ་ཡོངས་
ཀྱི་བདེ་དོན་འབའ་ཞིག་ཐུགས་ལ་དགོངས་པར་མཛད་པ། འབྲེལ་དང་ཕྱགས་
ཀྱི་དགོངས་གཞི་སྒྲ་ན་མེད་པའི་གཟིགས་རྒྱང་ཅན། གནའ་དེང་བྱང་འབྲེལ་གྱི་
ཤེས་བྱའི་གནས་དང་། ཆབ་སྲིད་རིག་པའི་ལྷ་གྲུབ་སོགས་ལ་འང་ཆེས་ཉམས་
སྦྱང་ཕུལ་དུ་བྱིན་པ།

སྐྱེ་འགྲོ་སྐྱེ་དང་ཁྱད་པར་དུ་བོད་གངས་ཅན་གྱི་འགྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་ཆེད་དུ་
ཐབས་ཤེས་བྱང་འབྲེལ་དང་གནས་ལུགས་ལེགས་འདོམས་ཀྱིས་སྐྱེ་ངལ་ཆད་
ལས་བཀལ་བ་སྐྱོན་བཞིན་པ་དང་། དེ་ཡང་སྒྲ་ན་མེད་པའི་ཐུགས་ཀྱི་མཁའ་

རབ་དང་། དུས་བསྐྱེད་རང་བཞིན་གྱི་དཔྱད་པའི་སྒོ་གྲོས། ཐབས་མཁས་ཀྱི་
མཛད་པ། ཐུགས་ཀྱི་བདེ་དོན་འབའ་ཞིག་གི་ཆེད་དུ་དགོངས་ཡངས། བཅོད་
པ། ཐུགས་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་སོགས་ཀྱིས་དང་དུ་སྒྲངས་ཏེ་མཛད་པ་བསྐྱེད་ས་
ཡོད། རྒྱ་མཚན་འདི་དག་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་གངས་ཅན་པ་ཅམ་མ་ཟད་འཛམ་
སྐྱིད་སྐྱེ་འགྲོ་ཡོངས་ཀྱི་མགོན་དབྱང་དམ་པར་ཡང་གྱུར་པ་དང་། བོད་གངས་
ཅན་གྱི་ལྗོངས་ཅམ་མ་ཡིན་པར་འཛམ་སྐྱིད་གི་ཆེས་མཐོའི་དབྱ་བྱིད་དང་།
དཔྱད་ལྡན་བསམ་ཡོད་དག་གིས་མགོན་པོ་གང་ཉིད་ལ་གྲུས་བརྟེན་དང་། ཆེས་
མཐོའི་དབྱ་བྱིད་དུ་མཛོན་པར་བཀྱར་བ་སོགས་ཀྱི་སྐོར་ནི་གོང་དུ་རོབ་ཅམ་
སོང་བ་ལྟར་ལགས་ཤིང་།

ད་ལྟའི་རང་ཅག་བོད་གངས་ཅན་པ་ལ་མཚོན་ནའང་མགོན་པོ་གང་ཉིད་
ནི་བོད་གངས་ཅན་པའི་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པའི་དབྱ་བྱིད་དང་། བོད་མི་རིགས་ཀྱི་
མཚོན་ཏྲགས། སྒྲང་དོར་ལམ་སྟོན་པ་ཆེན་པོ། ཡང་དག་པའི་དབྱ་བྱིད་སོགས་
ཡིན་ཞིང་། ཁོང་གི་མཛད་འཕྲིན་དང་རྗེས་འབྲེལ་གྱིས་བོད་གངས་ཅན་པའི་ཁ་
རྗེ་དབང་ཐང་དང་། མཚན་དོན་གཟི་བརྗིད་ལ་འོད་སྣང་འཕྲོ་བཞིན་ཡོད།

དེ་ཡང་རྒྱ་འགའི་སྟོན་དུ་ཡོ་རོབ་རྒྱལ་ཁབ་སྲུང་སི་ལེན་གྱི་བོད་མི་
རྣམས་ལ་དབྱས་བོད་མིའི་སྤྱི་གཙུགས་ཀྱི་སྲིད་སྐྱོང་མཆོག་གིས་གཏམ་
བཤད་གནང་། ལྷན་པས་དེར་ཁོང་གིས་རྒྱལ་སྤྱིའི་མི་སྣ་གལ་ཆེན་ཆེས་མང་པོ་
ཞིག་དང་མཛལ་འབྲུད་བྱས་པའི་ཉམས་སྲོང་སྦྱོགས་བསྐྱེད་ས་ཀྱིས་གསུང་
དོན། “དེར་ལྷན་པས་སྤྱི་རྒྱལ་གྱི་མི་སྣ་གྲགས་ཅན་ཆོར་ཐུག་ལྷན་པ། ཁོང་ཆོས་

བོད་ལ་ཁྱད་ཆོས་གསུམ་ཡོད་པ་དང་། དེ་དག་གིས་ད་བར་བོད་མི་རིགས་
འཛམ་གླིང་ནང་ལེགས་གནས་སྟབས་བྱུང་ཡོད་པའི་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་འདུག
དེ་དག་ནི།

གཅིག་ བོད་ཀྱི་རྒྱ་ན་མེད་པའི་དབྱ་ཁྲིད་ལ་གོང་ས་མཆོག་གཉིས། བོད་
མིའི་ཡ་རབས་བཟང་སྟོང་། གསུམ། བོད་པའི་བྱང་བདེན་བཅས་རེད། དེ་འབྲ་
ཡིན་པས་བོད་མི་ཆོས་ལ་གོང་ས་མཆོག་གི་བཀའ་བསྟུན་རྒྱ་དང་། ཡ་རབས་
བཟང་སྟོང་མ་བཟླས་པ་བྱེད་གཤམ་ཆེ།” ཞེས་ནན་བརྗོད་གནང་།

དེ་བཞིན་དུ། ཡོ་རོབ་གོས་ཆོགས་ཀྱི་ཆོགས་གཙོ་སྤྱོད་ཞབས་ཏན་སི་
ཟུར་ཏི་པོ་ཁྲི་རིན་མཆོག་གིས་”འཛམ་གླིང་འདིའི་སྤྲང་སུ་གཅིག་ལ་མེད་པའི་
རྒྱབས་ཆེན་ཀྱི་དབྱ་ཁྲིད་བཟང་པོ་ཞིག་བོད་པ་ལ་ཡོད་རེད། བོད་ཀྱི་དབྱ་
ཁྲིད་ནི་སྟོབས་ལྡན་ཨ་མི་རི་ཁའི་སྲིད་གཞུང་གིས་ཀྱང་རེ་བ་རྒྱག་ས་ཞིག་
དང་། བསྐྱུགས་བརྗོད་ཞུ་ཡུལ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། དེར་བརྟེན་གནས་ཚུལ་དེ་
དག་ཤེས་པར་བྱས་ནས་བོད་མི་ཆང་མས་ལ་གོང་ས་ལ་སྤྱབས་མགོན་ཏུ་ལའི་
རྒྱ་མའི་བཀའ་བཅི་དང་ལེན་བྱེད་རྒྱ་ནི་བོད་ཀྱི་ཅ་དོན་བསྟུན་ཐབས་སུ་ཏ་ཅང་
གཤམ་ཆེན་པོ་རེད།” ཅེས་བཤད་ཡོད། དེ་ལྟར་སྟོགས་ཡོངས་ཀྱི་རྒྱ་མཆོན་
དང་གནས་ལུགས་གང་གི་ངོས་ནས་བལྟས་ན་ཡང་ལ་གོང་ས་ཆེན་པོའི་བཀའ་
སྟོབས་ལས་སྟོན་གྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ཏེ་གང་སྟབས་ཀྱི་འབད་བཅོན་བྱེད་རྒྱ་ནི་ར་
ཆོས་འདོར་དུ་མི་རུང་བའི་ལས་འགན་གཤམ་ཆེ་ཤོས་དེ་ཡིན། དེ་ནི་ལ་གོང་ས་
མཆོག་གི་ཆེད་དུ་མ་ཡིན་པར་བོད་མི་མང་དང་འཛམ་གླིང་གྱེ་འགྲའི་བདེ་དོན་

གྱི་ཆེད་དུ་ཡིན་པ་སྟོས་ཅི་དགོས།

ང་ཆོས་ལན་རེར་ཡགོང་ས་ཆེན་པོར་དད་གྲུས་དང་དག་སྦྱང་ལྟ་བུའི་ངང་
ནས་གྲུས་བཀྱར་ཆེན་པོ་བྱེད་བཞིན་དུ་ཁོང་གི་ལམ་སྟོན་དང་། དགོངས་གཞི་
ཁག་གི་རྒྱ་བ་ལྟོངས་དང་། དགོས་པ། རྒྱ་མཚན་སོགས་ལ་བསམ་སྟོ་ཆེར་
གཏོང་མ་ཐུབ་པ་དང་། དེའི་རྒྱུན་གྱིས་འཐུས་ཤོར་མང་པོ་ཞིག་འགྲོ་བཞིན་
ཡོད་པའང་རྒྱན་ལྡན་ལྟ་བུར་སྦྱང་། དེ་ནི་ང་ཆོས་ཡང་བསྐྱར་བསམ་གཞིག་
དང་སྦྱར་བཅས་གཏོང་དགོས་པའི་གནད་དོན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན།

དེ་ཡང་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས། “སྦྱིར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་གཉེན་དུ་
བལྟ་དགོས་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བསམ་དགོས་ན་ཡང་། སྟོས་སུ་
བོད་འབངས་ཀྱི་སེམས་ཅན་དེ་ཆོའི་ཆེད་དུ་ང་སྦྱེས་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་པས་
ངས་སུ་ལ་ཤ་ཆ་ཟེར་ན་བོད་པ་ཆོར་ཆ་དགོས། འོན་ཀྱང་ཤ་ཆ་སའི་ལུལ་དེ་
ཆོས་ཡ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་བསམ་སྟོ་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་པ་མ་རེད། གཞན་དག་
ཆོས་ཡ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་བསམ་སྟོ་གང་འདྲ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་སྦྱིས་སྦྱིན་པར་
ཤེས་ཀྱི་ཡོད། དེ་ག་སྦྱི་ག་ལོག་མ་རེད་དམ།”ཞེས་གསུང་ཡོད། དེ་བས་རྣམ་
དཔྱོད་དང་ལྡན་པའི་བོད་མི་ཡོངས་ཀྱིས་གཤམ་འགངས་ཆེ་བའི་ངང་བཞིན་
འདི་ངོ་འཕྲོད་པའི་ཐོག་ནས་དད་དམ་འཇུག་མེད་དང་། ཡིད་ཆེས་གཡོ་མེད།
གནས་ལུགས་དབྱེ་འབྱེད་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཀྱི་རྩལ་ལ་བརྟེན་ནས་དྲངས་གཙང་
གི་འབྲེལ་ལམ་འདི་རྒྱན་འཁྱོངས་དང་།

ཡང་དག་གི་ལམ་སྟོན་འདི་དང་ལེན་གྱིས་མདུན་ནས་མདུན་དུ་བསྐྱོད་

དགོས་པ་ནི་ད་ལྟའི་སྐབས་སུ་ངེས་པར་དུ་བྱེད་དགོས་པ་དང་། ཁ་ཆ་དགོས་
གཏུགས་ཀྱིས་བསྐྱབ་དགོས་པའི་ངོས་གཤམ་གནད་ཆེ་ཤོས་དེ་ཡིན།

ད་ནི་ང་ཚོ་ཆབ་སྲིད་པ་ཁ་བདེ་རེའི་གཡོ་འཕྲུལ་དང་། ཡིན་མདོག་གི་
འབྲེལ་བ་ཤད་དེ་ཆོའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་པ་དང་། དེ་དག་གི་ལག་ཆར་མ་གྱུར་
བར་རིག་པ་གྲུང་པོ་དང་། རྣམ་དཔྱོད་ལྡན་པ། མིག་རྒྱང་རིང་པོ། གནས་བབ་
བསྐྱུན་མཁས་ཀྱིས་མགོན་པོ་གང་ཉིད་ཀྱི་ལམ་སྟོན་དང་། རང་གི་རྒྱས་པའི་
དཔྱོད་ཤེས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ཏེ་མདུན་སྟོད་དང་། རེ་སྟེག་ཅི་ནས་ཀྱང་བྱ་
དགོས། འདི་ནི་བོད་གངས་ཅན་པའི་མ་འོངས་པའི་རེ་བའི་མེ་སོན་ཡིན།

དག་སྤང་རིག་པའི་མེ་ལོང་ངོས་སུ་འཕགས་མཆོག་སྤྲུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཡིན།
དོན་དམ་དཔྱོད་པའི་སྒོ་གྲོས་དཔྱིད་དུ་ཤེས་རབ་སྟོང་གི་བང་མཛོད་ལགས།
གཟུ་བོའི་སེམས་ཀྱི་དྲངས་ཤེས་ངོགས་ན་སྐྱེ་འགྲོའི་སྟོན་པ་ཆེན་པོར་གྱུར།
གངས་ཅན་ལ་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོའི་བཀའ་བཞེན་ང་ཚོ་མདུན་དུ་སྟོད་པ་ལེགས།

མཆོག་བསྐྱབ།

ངས་འདིར་བརྗོད་བསམ་པ་ནི་དུས་རབས་མང་པོར་བརྒྱད་དེ་འོང་བའི་ཡགོང་
ས་རྒྱ་ལའི་སྤྲུལ་མ་མཆོག་དང་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་དམ་ཆེག་ཤེལ་གྱི་གོང་བུའི་
ཐོགས་ངོས་དང་ཟུར་ཆ་ཡིན། ངས་འདིར་བརྗོད་བསམ་པ་ནི་བྱམས་བཅེའི་
སྤྱིང་པོ་ཅན་གྱི་ནང་བསྟན་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཉམས་བཞེས་ལ་གཞོལ་
བའི་རྒྱབས་ཆེན་གྱི་སྤྲུལ་མཆོག་ཅིག་གི་མཛད་སྤྱང་མཛད་པ་དང་དེའི་དུས་
ལྷགས་ཀྱིས་འཛམ་གླིང་ཤིལ་བོའི་འགོ་བ་མའི་སེམས་ཁམས་ལ་བྱབ་པའི་
དོན་དངོས་རང་བཞིན་གྱི་བྱང་བ་ཡིན།

ངས་འདིར་བརྗོད་བསམ་པ་ནི་སྤྱོད་མའི་བྱེད་འཛོལ་གྱི་བསྐྱབ་བྱ་སྤྱིང་ལ་
བཅངས་ནས་མ་འོངས་པའི་མདུན་འགོས་ཀྱི་གོམ་སྟབས་ནང་དུ་སྤྲུལ་མཆོག་
ཁོང་གི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ཏེ་བོད་ལྗོངས་བདེན་པའི་རྒྱལ་ཁ་བསུ་དགོས་པའི་
འབོད་སྤྱུལ་ཡིན། ངས་འདིར་བརྗོད་བསམ་པ་ནི་རྩ་འབྱུལ་དང་གསང་བའི་
སྒྲོག་གྱུར་གྱི་གནས་ལུགས་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་མ་ཡིན་པར་མདོན་མཐོང་
གསལ་རྗེན་གྱི་ཐོང་བ་དག་གི་བྱབ་ཆ་རྗེན་པར་བསྟན་ནས་ང་ཚོ་ལ་སྤྲུལ་
མཛད་ཅིང་གོང་ན་མཛད་པའི་མཆོག་གྱུར་གྱི་ཡང་དག་པའི་དབུ་ཁྲིད་ཅིག་ཡོད་

བའི་སྒྲོབས་པ་ངོམ་འོས་བའི་ཆོར་ཤེས་ཡིན།

འཇིག་རྟེན་ཞི་བདེའི་འབྲེན་མཆོག་ལ་གོང་ས་ལ་སྐྱབས་མགོན་ཏུ་ལའི་
ཆུ་མ་མཆོག་གི་སྐུ་ཆེ་མི་འཇིག་རྟེན་འོ་བོར་རྟག་ཏུ་བརྟན་པ་དང་བོད་དོན་
བདེན་པའི་རྒྱལ་ཁ་ལྷུང་དུ་བསྐྱུ་བའི་སྒྲོན་པ་འབྲུམ་ཕྱག་བཅས་སྤྱི་ལོ་ ༡༠༡༩
ལོའི་ཟླ་ ༩ བའི་ཆེས་ ༥ ལ་མཇུག་རྫོགས་པར་གྱིས་སོ། །

ཚུམ་པ་པོ་དེ་སྒྲིད།

ཚུམ་པ་པོ་སེར་ཤུལ་རིན་ཆེན་དོན་གྲུབ་ནི་སྤྱི་ལོ་༡༩༩༠ ལོར་ཁམས་རྩ་ཆུ་ཁ་
སེར་ཤུལ་སྡེ་བར་སྦྱེས། ༡༩༩༩ ལོར་《གངས་ལྷ་འི་ཞབས་རྩེས་སྡེ་ག་པའི་
བཅེ་སེམས་》ཞེས་པའི་ཚུམ་དེབ་ཐོག་མར་བར་འགྲེམས་བྱས། ལོ་ལྟར་
སེར་གྲེས་མཁས་སྟན་གྲ་ཚང་གི་རྒྱགས་འབྲས་ཨང་གྲངས་ཅེ་གས་ཀྱི་བྱ་
དགའ་ཐོབ་པ་དང་། ༡༩༩༩ ལོར་གདན་ས་ཆེན་པོ་སེར་གྲེས་མཁས་སྟན་གྲ་
ཚང་གི་རིགས་རྒྱུང་ཆོགས་ལངས་ཨང་རིམ་བཞི་བའི་མིང་རྟགས་ཐོབ།

དེ་བཞིན་དུ་ལོ་ལྟར་འཇང་དགུན་ཆོས་སུ་བསྐྱོད་དེ་གདན་ས་ཁག་གི་
སློབ་གཉེར་བ་ཅེ་གས་དག་དང་སྟན་དུ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལ་སློབ་སྦྱོང་དང་
བཟོ་སྐྲུན་བྱེད་པའི་གོ་སྐབས་ཐོབ་པ་མ་ཟད། ༡༩༩༣ ལོར་གདན་ས་ཆེན་པོ་
དགའ་ལྡན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་སྤྱི་དགེ་ལྡན་འཇང་དགུན་ཆོས་ཐོག་ཆེན་
མོར་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་དམ་འཛིག་ཀྱང་བྱས། ༡༩༩༩ ལོར་པར་ཕྱིན་གྱི་
གཞུང་ལུགས་ཆེན་མོར་སློབ་མཐར་ཕྱིན་ཏེ་པར་ཕྱིན་རབ་འབྲམས་པ་ཨང་ཅེ་
གས་ཀྱི་ཕྱག་ཁྲིར་ཐོབ། ༡༩༩༩ ལོར་དབུ་མའི་གཞུང་ལུགས་ཆེན་མོར་སློབ་

མཐར་ཕྱིན་ཏེ་དབྱ་མ་རབ་འབྱམས་པ་ཨང་ཙེ་གས་ཀྱི་ཕྱག་ཁྲིར་ཐོབ།

༡༠༡༠ ལོ་ནས་སེར་བྱས་བྱ་བལ་ཁང་ཚན་གྱི་རིག་གནས་དགེ་ལྷན་གྱི་
ལས་ཁུར་ཞུས། ༡༠༡༠ ལོར་དབྱ་མའི་ལམ་གྱི་བརྗོད་གཞིའི་ཐོག་ཡོངས་
ཁབ་རྩོམ་ཡིག་འགན་བསྐྱར་སྐབས་བྱ་དགའ་ཨང་གཉིས་པ་ཐོབ། ༡༠༡༡
ལོར་དེབ་ཐེང་གཉིས་པ་དབྱད་རྩོམ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་《ཞེས་རབ་སྒྲ་འཕོད》
པར་འགྲེམས་བྲས།

༡༠༡༢ ལོར་ " གངས་རིའི་མགོན་པོ་དང་གངས་ཚན་པ་ " ཞེས་པའི་
བརྗོད་གཞིའི་ཐོག་ཨང་ཙེ་གས་ཀྱི་བྱ་དགའ་ཐོབ། ༡༠༡༢ ལོར་ " མེ་ལྗེའི་
ཁྲིད་ཀྱི་བོད་དོན་ " ཞེས་པའི་བརྗོད་གཞིའི་ཐོག་ཨང་དང་པོའི་བྱ་དགའ་ཐོབ།
༡༠༡༣ ལོར་དེབ་ཐེང་གསུམ་པ་དབྱད་བརྗོད་སྟན་པའི་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་《
རྟོག་འགྲུའི་ང་རོ》པར་འགྲེམས་བྲས། ༡༠༡༣ ལོར་ཨ་རིའི་ཀྲན་པན་ཐེབས་
ཙེ་ཆོགས་པས་གོ་སྒྲིག་ཞུས་པའི་སྐྱེད་རྩོམ་འགན་བསྐྱར་སྐབས་ཨང་གསུམ་
པའི་བྱ་དགའ་ཐོབ། ༡༠༡༤ ལོར་མཐོ་སྐང་ཉི་ཐེར་རྩོམ་རིག་གསེར་སྒྲུག་
བྱ་དགའ་ཐོབ། ༡༠༡༥ ལོར་གདང་ལ་རི་བོ་འགན་རྩོམ་ཨང་གཉིས་པའི་བྱ་
དགའ་ཐོབ། ད་ལྟ་དམ་ཆོས་འདུལ་པའི་གཞུང་ལ་སློབ་བཞེས་པ་བཅས་ཀྱི་ལོ་
རྒྱུས་སྟོན་བསྐྱུས་སུ། །

མཚུག་གི་གཏམ།

སྤར་ཡང་ཚོམ་ཡིག་དེ་བ་སྤང་བཞི་བའི་མཚུག་གི་གཏམ་འབྲི་རྒྱ་བྱུང་བ་ནི་
བདག་ལ་མཆོན་ན་སྐལ་བཟང་གི་གོ་སྐབས་ཤིག་དང་། ཆེས་མཆོག་གྲུང་
ཀྱི་དགའ་སྤང་ཞིག་ཀྱང་ཅི་ལ་མིན། ལྷག་པར་དུ་རྒྱལ་ས་ཆེན་གྱི་སྤྲེས་མཆོག་
ཅིག་གི་གལ་ཆའི་མཛད་རྣམས་ཁག་ལས་བརྒམས་པའི་དེ་བ་སྤང་འདི་ལེགས་
གྲུབ་བྱུང་བར་སྟོབས་རབ་ཏུ་བཏོས།

དཔེ་དེབ་འདི་ནི་བདག་གི་འབད་བཙོན་དང་། དུས་ཆོད། ཤེས་རབ་ཀྱི་
རྒྱས་པ་བཅས་ཀྱི་གྲུབ་དོན་ཞིག་ཡིན་ཡང་། ཡི་གེ་འདི་སྟོག་པ་པོ་དག་གི་སྤྱན་
སྤར་འབྲུལ་བ་ལ་བསམ་སྟོང་དང་། སྟོབ་སྟོན། མཐུན་རྒྱུན་བཅས་ཀྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་
དང་ཁ་བྱལ་ཐབས་མེད་པས་ན་འདི་དག་གི་ཐོག་ནས་རྒྱབ་སྐྱོར་གནང་མཁན་
རྣམས་ཀྱི་བཀའ་བློན་ཡང་སྐལ་བཟང་འདིར་རྗེས་བྲན་བྱ་འོས།

སྟོབ་དཔོན་ཆེན་པོ་མཁས་དབང་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་དང་
དཔལ་ལྷན་ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཆེད་བརྗོད་སྦྱལ་བ་དང་། རིག་འཛིན་
རྣམས་མཁའ་རིན་པོ་ཆེས་དེ་བ་སྤང་མང་པོའི་མཐུན་རྒྱུན་གནང་བ། སེར་བྲེས་
ལྷ་རམས་པ་དགེ་བཤེས་བསམ་འཕེལ་དོན་གྲུབ་དང་། རིག་གཞུང་གཅེས་
སྤྲིང་གི་ཆོགས་མི་སུམ་ཅུས་པར་སྤྱན་མཐུན་རྒྱུན་གནང་བ། བོགས་མཆོག་

དག་དབང་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་རྒྱབ་སྐྱོར་དང་སྦྱུལ་
འདེད་གནང་བ་སོགས་སྟིང་ཉེ་བའི་གྲོགས་པོ་ཕོ་ཕོ་མང་སོས་བསམ་སྒོ་
དང་། མཐུན་རྒྱུ། སྦྱུལ་འདེད་སོགས་ཀྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་གནང་བར་སྟིང་ཐག་པ་
ནས་བཀའ་བློན་ཆེ་ལྷ།

ལས་གྲོགས་དགེ་ཆེན་གྲོལ་སྡེ་རྒྱ་མཆོས་རྒྱས་སྟོན་དང་ལྷ་དག་གནང་
བ་དང་། འཛིན་གྲོགས་བསྟན་རྒྱས་ལྷ་དག་གི་རོགས་རམ་གནང་བ། གཞན་
ཡང་བསམ་སྒོ་དང་། སྦྱུལ་འདེད། རྒྱས་སྟོན་སོགས་ཀྱི་རོགས་འདེགས་བྱེད་
མཁན་ཡོངས་ལ་ཐུགས་རྩེ་ཆེ་ལྷ།

མདོར་ན་ཡངས་པའི་ས་གཞི་ཆེན་མོར་གནས་བཅས་ཤིང་ལས་རིམ་
འདིར་བྱང་ལྷོག་གང་རུང་ནས་འབྲེལ་ཐོགས་པ་ཡོངས་ལ་བཀའ་བློན་སྒྲ་མེད་
དུ་ཆེ་ལྷ།

ཞེས་ཚུམ་བ་སོས་༢༠༡༩/༡༡/༢༢/ལ་བྲིས།

དབྱུང་གཞི་དང་བྱུང་བ་ལྟ་བུའི་ཡིག་ཆ་ཁག

ལ་གོང་ས་མཆོག་གི་མཛད་ཀྱིས་《ཕྱི་ཡུལ་དུ་རང་དབང་།》

ལ་གོང་ས་མཆོག་གིས་མཛད།

ལ་གོང་ས་མཆོག་གི་མཛད་ཀྱིས་《དོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་དོས་ཀྱི་མི་མང་།》

ལ་གོང་ས་མཆོག་གིས་མཛད།

བཀའ་ཚིམ་གྲགས་ཅན་《ཆོས་ལུགས་ཀྱི་མཆོམས་ལས་འདས་པ།》

ལ་གོང་ས་མཆོག་གིས་མཛད།

བཀའ་ཚིམ་གྲགས་ཅན་《སྟོང་ལོ་གསར་བའི་ལྷང་དོར་གྱི་རྣམ་གཞག་།》

ལ་གོང་ས་མཆོག་གིས་མཛད།

བཀའ་ཚིམ་གྲགས་ཅན་《རུལ་ཕྱན་གཅིག་ཁོ་ནའི་སྟེང་གི་འཛིག་ཏེན།》

ལ་གོང་ས་མཆོག་གིས་མཛད།

《གསར་བྱུང་དངོས་ལུགས་དང་འཛིག་ཏེན་ཆགས་རིག་།》

ལ་གོང་ས་མཆོག་གིས་མཛད།

《ཤེས་ཡོན་སྒོར་གྱི་གལ་ཆའི་བཀའ་སློབ་ཕྱོགས་བརྒྱུ།》

བོད་གཞུང་ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་བྱས།
《ཡལོང་ས་མཆོག་གི་དོལ་རྒྱལ་སྒྲོར་གྱི་བཀའ་སློབ་ལྷ་རྩེས་སྦྱལ་བ་ཁག་
ཕྱོགས་བསྒྲིགས། 》
རྩ་ས་བོད་གཞུང་ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས།
《དོལ་རྒྱལ་སྒྲོར་གྱི་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ། 》
ཡལོང་ས་མཆོག་གི་གསུང་འབུམ་ཕྱོགས་སྒྲིག་ཁང་།
《ཡ་རྒྱལ་བའི་མཛད་ནམ་རྒྱ་ཆེན་སྤྲེལ་རྩེའི་དོལ་མཆོད་བཀའ་བློན་བྱུག 》
འོར་ཁྲིང་མཛད་ནམ་ཚུལ་སྒྲིག་ཤིང་ཆོད།
《སློབ་དཔོན་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆའི་གསུང་བཤད་དང་གསུང་ཚུལ་སོགས་
གལ་ཆེ་ཁག་ཕྱོགས་བསྒྲིགས། 》
བསྟན་འཛིན་དོན་ཡོད་ཀྱིས་བསྒྲིགས།
《མང་གཙོའི་ལམ་བུ། 》
བོད་མི་མང་སྤྱི་འབུམ་ལྷན་ཆོགས་ཀྱིས་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་ཞུས།
《སྤུས་དོན་གྱི་ཕྱོགས་ཆ། 》
དགེ་ཤུགས་ཆེན་མོ། སྤེལ་ཞེ་ལེན་ ཨེ་ལེ་སེ་ཡིས་བརྒྱམས།
《འཕྲུང་དུ་ལུས་པའི་སེམས་ཀྱི་གནས་བབ། 》
དགེ་ཤུགས་ཆེན་མོ། སྤེལ་ཞེ་ལེན་ ཨེ་ལེ་སེ་ཡིས་བརྒྱམས།
《བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་དང་དེང་དུས་དངོས་ཁམས་རིག་པ། 》
ཆོན་རིག་པ་ཨིག་ཏུར་མན་སི་ཕེལ་གྱིས་བརྒྱམས།

《ཡགོང་ས་མཆོག་ཨང་མི་ཨ་ཡེ་རྟེན་ལ་ཐེབས་པ། 》
ཆན་རིག་ལོ་རྒྱུ་སྤྲོ་བ་ཉན་རེ་རྟོང་དང་། དངོས་ཁམས་ཆན་རིག་ས་ཨ་ཐོལ་
གཉིས་ཀྱིས་ཚུལ་སྤྲིག་བྱས།
《སེམས་དང་ཆེ་སྟོག་ 》
སྤྱི་དངོས་རིག་པའི་སྟོབ་དཔོན་ལོ་ཡེ་སེས་ཚུལ་སྤྲིག་བྱས།
《བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་གན་རྟེན་རྣམས་ཐར་དང་གསུང་ཚུལ་གཅེས་བསྟུས། 》
ལྷ་ལུང་སྒོ་བཟང་ཕུན་ཆོག་ས་ཀྱིས་བསྟུར།
《བུམས་བཅེ་དང་བྲང་བདེན་གྱི་ལྷ་སྟོག་ 》
རོང་པོ་སྒོ་བཟང་སྟན་གྲགས་ཀྱིས་བཅུམས།
《བཅན་བྱོལ་ནང་གི་མང་གཙོ། 》
སྟོབ་དཔོན་སུའུ་ཅ་རྟོང་གིས་བཅུམས།
《རམས་བཟིད་རི་པོའི་ཆོག་ས་རྣམས་ཐོད་ཀྱིས་བསྟུ། 》
སྟོབ་དཔོན་ཆེན་མོ་ཡན་རྟོང་པེན་གྱིས་བཅུམས།
《བཅན་བྱོལ་དུ་མང་གཙོ་སྟོ་སྟུར། 》
སྟོབ་དཔོན་སུའུ་ཅ་རྟོང་གིས་བཅུམས།
《ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་མཁས་དབང་གྲགས་ཅན་གྱི་གདམས་ངག་སྟོགས་བསྤྲིགས། 》
དཔལ་བྱང་ཉི་མ་རྒྱལ་གྱིས་བསྟུར།
《བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ལམ་ལུགས། 》
བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཡོངས་མང་གཙོ་ཆོག་ས་པས་སྟོགས་བསྤྲིགས་བྱས།

《ཚན་ཅུལ་རིག་པའི་སྤྱི་བཤད། 》

སྒོ་དམར་སངས་རྒྱས་བཟླ་ཤེས་ཀྱིས་བསྐྱུར།

《བོད་ཀྱི་ཚན་རིག་དུས་དེབ་འདོན་ཐེངས་ལྔ་ཕྱི་ཁག 》

བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་།

དབུས་བོད་མིའི་སྤྱི་གཞུང་འཕུལ་སྤྱོད་ཀྱིས་འདོན་སྤྲོད་བྱེད་བཞིན་པའི་གཞུང་།

འབྲེལ་ཤེས་བྱ་དུས་དེབ།

དོལ་རྒྱལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་སྒོར་གྱི་གཤམ་ཆེའི་ཡིག་ཆ་དང་དེ་འབྲེལ་གྱི་ཡིག་ཆ་

ཁག་ཅིག་

བོད་ཡིག་གི་བྲ་ཆོག་སྤྲོད་ཆོག་ས།

ཤེས་རབ་གྱི་བདག་པ།

ཚུམ་པ་ལོ། སེར་ཤུལ་རིན་ཆེན་དོན་གྲུབ།

ཡིག་འབྲུ། 40,460

2014 ལོའི་ཟླ་ 11 བར་པར་གཞི་དང་པོ་བསྐྱེད།

2015 ལོའི་ཟླ་ 11 ཆེས་ 17 ཉིན་འཕུལ་དེབ་ཏུ་བསྐྱུར།

ཁྱེད་ཀྱི་དཔེ་ཏྲགས། ISBN 978-93-5156-592-5

ཚུམ་པ་པོའི་ཆོག་མཆན་མེད་པར་པར་བཤུས་དང་བསྐྱར་སྤྱད་མི་ཆོག།